

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı

6 Kasım 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin görüşme

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerinde uyulacak usul ve esaslara ilişkin karar

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, TBMM TV'nin toplantıyı tam kaydettiğine ve basın mensuplarının oradan kayıt alabileceklerine ilişkin açıklaması

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

8'inci Toplantı

6 Kasım 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.10'da açılarak üç oturum yaptı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyon görüşülme usul ve esaslarına ilişkin bir görüşme yapıldı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerine ilişkin olarak;

Görüşme programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

Komisyonunda konuşma sürelerinin bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyeleri için yirmi dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika, bakanlık ve kurum bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakikayla sınırlandırılması, öngörülen sürelerle bağlı kalınması kaydıyla bu sürelerin paylaşılarak kullanılabilmesi;

Bakanların bütçeyi sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevapların ise kırk beş dakikayla sınırlandırılması;

Söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi,

Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz kaydının müzakerelerin başlamasını takiben iki saat içinde bizzat Komisyon Başkanlık Divanına başvurmak suretiyle yapılması;

Soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması,

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması,

Merkezî yönetim bütçe kanunu teklifi görüşmeleri sırasında bağlı cetvellerde veya hazine yardımlarında ihtiyaç duyulabilecek teknik düzeltmelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

Gerekli hâllerde ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi,

Kabul edildi.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerine geçildi.

Komisyon Başkanı Lütfi Elvan, TBMM TV'nin toplantıyı tam kaydettiğine ve basın mensuplarının oradan kayıt alabileceklerine,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Komisyon Başkanı Lutfi Elvan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 23.59'da toplantıya son verildi.

6 Kasım 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.10

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Sayın Bakan Yardımcımız, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 8’inci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının tümü üzerindeki görüşmeler vardır.

Değerli üyeler, bildiğiniz üzere Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız tarafından 2020 yılı bütçesi ve 2018 yılı kesin hesabının Komisyonumuza sunuşu 24 Ekim 2019 tarihinde yapılmıştı.

Şimdi geneli üzerinde görüşmelere başlamadan önce bütçe görüşmelerine ilişkin bazı hususları okutup oylarınıza sunacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, okumayın önce çünkü bu genel teamüldür, önce...

BAŞKAN – Söz vereceğim, usulle ilgili söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama hayır yani siz orada sonuçta her yıl okunan metni okuyacaksınız. Yani siz ilk kez Başkan oldunuz burada.

BAŞKAN – Hayır efendim, ilk kez Başkan olmadım.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Hayır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır şunu söyleyeyim: Komisyonumuzun Başkanı...

BAŞKAN – Buyurun, buyurun, usul üzerinden söz veriyorum, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır şunu söylüyorum: Siz de okursanız...

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun lütfen. Lütfen buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Önce sizin görüşlerinizi teyit...

BAŞKAN – Önemi yok efendim, önce sonra okunmasının hiç yok.

Buyurun, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Önce Bülent Bey de söz istemişti.

BAŞKAN – Buyurun efendim size veriyorum söz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Takdir sizin.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin Komisyonunda görüşülme usul ve esaslarına ilişkin görüşme

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri ve “sivil toplum kuruluşları, sendikalar, odaların değerli temsilcileri” demek isterdim Sayın Başkan.

Bakın, değerli arkadaşlar, burada halkın temsilcileri olarak halkın bütçesini görüşeceğiz. Cumhurbaşkan Yardımcısı bir sunum yaptı ancak o sunumda pek çok eksik olduğunu düşünüyoruz. Bu bütçenin yalnızca yüzde 1’in bütçesi, sarayın ve yandaşlarının bütçesi olduğunu düşünüyoruz. Buna karşı savunma yapmak tabii ki milletin temsilcilerinin sorumluluğu ancak buna karşı savunma yapmak elbette milletin temsilcilerinin sorumluluğu ama...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle usul olur mu?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Usulde böyle bir şey var mı?

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Paylan, usul üzerine söz aldınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usul üzerine konuşuyorum, usul üzerine konuşuyorum.

BAŞKAN – Görüşmeleri verdiğimde görüşme konusunda konuşursunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, usul üzerine söz aldım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ne konuşuyorsunuz usul üzerine, ne konuşuyorsunuz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne çağırıyorsun Başkan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anlatacağım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Anlatın o zaman, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anlattım, olmayanları söyledim az önce. Onları selamlamak isterdim derdim Sayın Başkan, onları selamlamak isterdim derdim, olmayanları. Dinlemiyorsunuz herhâlde beni.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dinliyoruz kardeşim. “Sarayın ve yandaşlarının bütçesi” ne demek?

BAŞKAN – Dinliyorum ben, dinliyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – E, dinliyorsunuz da niye benim sözümü kesiyorsunuz?

BAŞKAN – Bu yüzde 1’in bütçesi falan değil, Türkiye Cumhuriyeti’nin bütçesi bu, bunu biliyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben öyle düşünüyorum, ben öyle düşünüyorum. Allah, Allah!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye “Sarayın ve yandaşlarının bütçesi” diyorsun?

SALİH CORA (Trabzon) – Türkiye Cumhuriyeti’nin bütçesi bu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye çağırıyorsun Başkan ya! Allah Allah!

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu bütçeye karşı muhalefet etmek üzere elbette biz elimizden gelen muhalefeti yapacağız ancak...

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bekaroğlu, usul üzerine söz veriyorum. Eğer usul üzerine söz veriyorsam usul üzerine konuşacaksınız. Eğer görüşünüz varsa biraz sonra söz vereceğim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Başkanım, biz neyi nasıl konuşacağımızı biliriz. Anayasa da bize böyle bir hak veriyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama bilmiyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani söyledığımız sözden dolayı da kınayamazsınız ki.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi o zaman...

BAŞKAN – Peki ne yapayım, usulün...

Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözümü kesmezseniz sevinirim. Bir giriş cümlesi yapıp meramımı anlatabilmem gerekir Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, siz Komisyonun Başkanımanız, sizi o konuda Komisyonun Başkanı olmaya davet ediyorum öncelikle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz davet ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın, sosyal taraflar milyonlarca arkadaşımızın...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Usulü ilişkin konuşmuyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar müsaade edin, müsaade edin, lütfen... Lütfen ya arkadaşlar, lütfen...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama Başkan, dinlemeden konuşuyor.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, yıllardır sosyal tarafların burada olmasını savunuyoruz, sendikaların burada olmasını savunuyoruz işçilerin haklarını savunsunlar diye çünkü bu bütçede milyonlarca işçinin eve ekmek götürüp götüremeyeceğini, ayda bir kere evine et götürüp götüremeyeceğini belirleyeceğiz. “Odalar burada olsun. Burada meslek örgütleri olsun, EĞİTİM SEN olsun, diğer öğretmen sendikaları olsun, barolar olsun burada adaleti savunsunlar, meslek örgütlerinin haklarını savunsunlar, kadın örgütleri olsun.” dedik. Şu manzaraya bakın Allah’ınızı severseniz. Sayın Cumhurbaşkanı gelmiş, en arka sırada 1 tane kadın arkadaşımız var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen bir de kendi arkana bak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Erkek bir bütçe var, kadın örgütleri burada yok. Kadın hakkını kim savunacak burada? “Kadın örgütleri burada olsun, kadının haklarını savunsunlar.” dedik değerli arkadaşlar. “Ekoloji örgütleri olsun, Kaz Dağları’na olan saldırıya karşı savunma yapsınlar.” dedik.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Usul mü, bu usul mü Sayın Paylan, usul mü şimdi bu, usul mü şimdi bu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale eder misiniz lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyin usulü? Hayır, neyin usulü?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bütçe görüşme usulü.

SALİH CORA (Trabzon) – Orman yangınlarından, PKK’yla alakalı orman yangınlarından bahset.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale edecek misiniz ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kıymetli Başkanım, biz de anlamak istiyoruz, neyin usulü bu, neyin usulü, biz de öğrenelim ya, neyin usulü bu, hangi usul bu? Usul dediğiniz bu mu? Usul dediğiniz bu mu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizin Başkanlık koltuğunda gözünüz mü var?

BAŞKAN – Buyurun, Sayın Paylan buyurun.

Lütfen arkadaşlar, lütfen...

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanlık koltuğunda gözünüz mi var? Müdahale edecekse Başkan müdahale eder.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tabii ki müdahale eder.

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bütçeyi sonuç olarak...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Senin egonu tatmin etmeyi mi bekleyeceğiz burada biz?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Nasıl bir konuşma bu!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alıyorsun mikrofonu yarım saat konuşuyorsun. Usulle alakalı konuşabilirsin burada.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ya siz müdahil olmayın.

BAŞKAN – Arkadaşlar, usul üzerine konuşun lütfen, usul üzerine konuşun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, tamamen usulün tam göbeğinden konuşuyorum.

BAŞKAN – Dediniz ki bak şu...

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Başkanım, muhalefeti çıkarın ya da o arkadaşların eline verin bir değnek, dövsün herkesi. Ne demek ya! Sesimizi çıkarmayacak mıyız ya!

BAŞKAN – Ya, lütfen arkadaşlar... Sakin olun, sakin olun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu... Sayın Bekaroğlu...

BAŞKAN – Konuşacaksınız, size de söz vereceğim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya böyle bir şey olur mu ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Peki, niye demiyorsun ki o arkadaşla “Sana da söz vereceğim o zaman konuş.” Olmaz ama böyle bir şey.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, öyle bir şey olmadığı için konuşuyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar... Arkadaşlar, lütfen ya...

Şimdi değerli arkadaşlar, zaman zaman...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – “Konuşmayın.” demiyor zaten, “Usulle ilgili, usule uygun konuşun.” diyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, nasıl konuşacağımızı sizden mi öğreneceğiz yani? İstedığımız gibi konuşuruz ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Ona siz mi karar vereceksiniz canım?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, usul üzerine söz alıp da bu şekilde konuşamazsınız.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Aydemir... Lütfen arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, ne şekilde konuşacağımıza sen mi karar vereceksin ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Toplantı başlasın ondan sonra kendi bildiğini okusun yine.

BAŞKAN – Sayın Aydemir... Lütfen Sayın Aydemir...

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usulün göbeğini konuşuyorum, 82 milyonun bütçesini konuşuyoruz, 82 milyonun bütçesini konuşuyoruz, 82 milyon vatandaşımızın. “Sivil toplum örgütleri var, meslek örgütleri var. öğretmenlerin meslek örgütü var, eğitimcilerin meslek örgütü var, sağlıkçıların meslek örgütü var, avukatların meslek örgütleri var, nerede bunlar? Kadın örgütleri var, ekoloji örgütleri var, bunlar nerede?” diye sorduğum zaman bu usul olmuyor mu?

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu tam usulün göbeği olur.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir: Değerli Başkan, ben dün sizi telefonla da aradım. “Geçtiğimiz yıllarda bu tartışma oldu, lütfen bu kurumları çağırın.” dedim “Size döneceğim.” dediniz, dönmediniz. Bunu söyleyeyim. Bunun üzerine yazılı bir dilekçeyle, 3 arkadaşımızın başvurusuyla size önerdiğimiz kurumların -ki bunlar konfederasyonlar yani DİSK gibi KESK gibi EĞİTİM SEN gibi bunlar konfederasyonlar- en azından bunların olması üzerine, kadın örgütlerinden bazılarının, ekoloji örgütlerinden bazılarının olması üzerine öneriler sunduk.

BAŞKAN – Siz dinlemediniz ki beni, hemen usul üzerine... Ben bunların hepsini -yanımda işte- okuyacaktım, oylarınıza sunacaktım. Sabredemediniz ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, Sayın Başkan, ama burada yoklar, mesele bu, şu anda burada yoklar Sayın Başkan, yoklar, mesele bu. Siz okuyup bunu oylayacaksınız katılmasınlar diye mesele bu ama meslek örgütleri, toplum temsilcileri, sosyal taraflar burada olmadan bütçe tartışmasını yapmak bakın sırf bizim için değil sizin için de kötü bir şeydir. Bu Bütçe Başkanlığı için de kötü bir şeydir, Türkiye Büyük Millet Meclisi için de kötü bir durumdur, aynı zamanda Hükümet için de kötü bir şeydir. Belki meslek örgütleri bir şeyler söyler, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bundan bir şeyler alırız hep beraber, yaptığımız bazı yanlışlar varsa düzeltiriz. Sonuç olarak Allah’ın kelamını tartışmıyoruz, sizin getirdiğiniz metni tartışıyoruz ve bu metnin tartışmaya açık olduğunu göstermek sizin bütçenize güç verir Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, zarar vermez. Bakın, “Ben her şeyi bilirim.” demek daha çok hata yapmayı getirir ama farklı görüşleri duymak, sosyal kesimlerin taleplerini de duymak belki bu bütçeyi daha vicdanlı, daha adaletli yapar. Sayın Başkan, bu birinci talebimiz. Bütün meslek örgütlerinin, en azından beraber uzlaşabileceğimiz kurumların burada olacağı bir tartışmaya kadar bu oturumu ertelemenizi öneriyorum. Bu birinci talebim.

SALİH CORA (Trabzon) – Vauv!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İkincisi Sayın Başkan: Bakın, yıllardır şunu söylüyoruz: Demokratik ülkelerde bütçe tartışmaları çok önemlidir ve bütçe tartışmaları halkın hakemliğine sunulur. Nasıl sunulur? Bakarız o bütçeler canlı yayınlanır. Arkadaşlar, Cumhurbaşkanı yardımcısı

gelir, çeşitli sosyal kesimler gelir, halkın temsilcileri konuşurlar ve komisyonlardaki tartışmalar canlı yayınlanır, halkın bütçesini kimin nasıl savunduğunu, kimin ne söylediğini halk izler. Yıllardır bu talepte bulunuyoruz Sayın Başkan, maalesef halkın bütçesi halktan kaçırılıyor arkadaşlar ve canlı yayınlanmıyor. Sayın Başkan, bu yönde de size çağrılarımız oldu, bu topu Meclis Başkanlığına attınız ancak Komisyonumuz sonuç olarak bu konuda bir irade gösterebilirdi, Meclis Komisyon Başkanlığımız bir irade gösterebilirdi ve canlı yayınlanabilirdi. Bu anlamda da, canlı yayın altyapısı kuruluncaya kadar bu tartışmaların ertelenmesini öneriyoruz. Hızlı bir teknik ekip bir günde bu canlı yayın mekanizmasını burada kurar ve canlı yayınla halkın bütçesi halkın hakemliğine sunulur diyorum.

Üçüncü olarak, Sayın Başkan, tekrar bütçe ve kesin hesabı aynı anda tartışmamızı öneriyorsunuz; büyük bir handikap yaratıyor yani hem bütçe üzerine hem de kesin hesap üzerine konuşmamız büyük bir handikap yaratıyor. En azından kesin hesabın bir alt komisyonda görüşülmesi yıllardır taleplerimiz içinde ve bu kesin hesabın ayrılıp, bir alt komisyonda görüşülüp daha sonra Bütçe Komisyonumuzda görüşülmesini öneriyorduk, bu da diğer bir talebimiz.

Sayın Başkan, diğer bir talep de: Tartışma usulü. Yine, gelişmiş ülkelerdeki “hearing”leri izliyoruz, bütçe tartışmalarını izliyoruz; bu tartışmalarda şöyle yapılıyor... Eğer usul değişmezse siz bize şöyle söz vereceksiniz az sonra: Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı geçen hafta, on gün önce gelip burada bir sunum yaptı; yarım saat, kırk beş dakika konuştu. Şimdi, bize yaklaşık on iki-on dört saat söz vereceksiniz, biz saatlerce konuşacağız; sorularımız olacak, önerilerimiz olacak, görüşlerimiz olacak, belli bir boyuttan sonra sıkıcı bir hâle gelecek bu görüşmeler. Daha sonra, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına kırk beş dakika, belki –bilemediniz- bir saat söz vereceksiniz; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı büyük olasılıkla –sakın yanlış anlamasın, genelde öyle olduğu için söylüyorum- icraatın içinden konuşması yapacak; son on dakikasında da sorularımızın -300 tane soru soracağız- seçtiği 10 tanesine cevap verecek, “Kalanlarına yazılı cevap vereceğim.” diyecek, gidecek ve o cevaplar da çok sonra gelecek. Sayın Başkan, arkadaşlar; iki yıl öncenin cevapları daha bir yıl önce gelmişti yani bir yıl sonra gelen cevaplar bile olabiliyor yazılı cevap olarak. Ya, bunun da zaten kuvvetlerin denge ve denetlemesi anlamında dezavantajlı durumda kalan Türkiye Büyük Millet Meclisine olan saygınlığa, maalesef, hâle getirdiğini düşünüyoruz Sayın Başkan.

Bu tartışma usulünün şu şekilde yapılmasını öneriyoruz: Her bir milletvekiline, her bir Komisyon üyesine belli bir süre tanımlanıp, o süre dâhilinde istediği kadar konuşup sonra Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına soru-cevap, soru-cevap şeklinde devam etmesini; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının, istediği sorula o anda cevap verip istediklerine “Buna daha sonra yazılı cevap veririm.” demesini öneriyoruz. Gelişmiş demokrasilerde bu tartışmalar böyle oluyor; canlı yayınlanıyor, milletin hakemliğinde oluyor, bire bir oluyor, heyecanlı oluyor ama burada maalesef böyle bir tartışmanın yapılması mümkün olmadı yıllardır. Bu anlamda, tartışma usulünün bu şekilde olmasını, her bir milletvekiline süre tanımlanmasını, o anda soru-cevap şeklinde devam etmesini öneriyoruz Sayın Başkan.

Diğer bir mesele, Sayın Başkan, bir sıkıntımız daha var: Şimdi, bu Plan ve Bütçe Komisyonu, biliyorsunuz, yasa makinesi; burada torba yasalar geçti ve bugün de o torba yasaların bir tanesi Meclis Genel Kurulunda görüşülecek. Bu çerçevede, pek çok Komisyon üyemiz... Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı belki saygısızlık olarak algılayacak bunu ama bilsin diye söylüyorum: Buraya gönderdiğiniz torba yasalar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bugün Genel Kurulda görüşülecek, gelecek hafta da Genel Kurulda görüşülecek ve biz de bütçe görüşmeler boyunca bir yandan burada muhalefetimizi yapmaya çalışıp, bir yanda Genel Kurula koşup geçen haftalarda çıkardığımız torba yasalar üzerine konuşmalar yapmaya çalışacağız, bu da büyük bir sıkıntı yaratacak Sayın Başkan. Bu konuda ne tip

tedbirler düşündünüz? Meclis Başkanıyla bu konuda görüştünüz mü? Yani, burada bütçe görüşülüyor; aynı anda Genel Kurulda torba yasa görüşülmesinin sakıncalar getireceğini konuştunuz mu? Bu konuda ne tip tedbirler düşündünüz, bunu merak ediyorum?

Değerli arkadaşlar, ezcümle: Amacımız, milletin bütçesinin milletin hakemliğinde konuşulması, tartışılmasıdır; çeşitli sosyal kesimlerin, meslek örgütlerinin katkılarına açık hâle getirilmesidir ve bu anlamda, canlı yayınlanmasıdır. Bu şekilde, emin olun, bu Komisyon Türkiye’nin kalbi olacaktır çünkü bir işçinin, bir emeklinin, bir emekçinin, bir çiftçinin, tarlasını ekip ekemeyeceğine; esnafın, dükkânını siftahsız kapatıp kapatmayacağını burası belirleyecek arkadaşlar. Bu anlamda, Sayın Başkan, hepimizin, tabii ki, bu konuda gerekli tedbirleri almak üzere önerilerimizi dikkate almasını istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, sizin de bilginiz dâhilinde bugün ilk defa bir sunum yapılacak Komisyonumuzda. Komisyonumuzda tutanak tutuluyor, ağızımızdan çıkanlar dolayısıyla tutanaklara geçiyor ama sunumlar, tabii, yeni, farklı, teknolojinin getirdiği bir şey; buradaki görüşmeleri, dolayısıyla, sadece ağızımızdan çıkanlar yansıtmayacak. Yani, sizin yapabileceğiniz bir şey yok ama bundan sonrasıyla ilgili bu tür tedbirlerin de Mecliste alınması -çünkü Genel Kurulda olmayacak bu ama komisyonlarda olacak- doğru olur diye düşünüyorum.

Ayrıca, bugün yine aşağıda bir kanun görüşmesi başlayacak; hem Bütçede hem de Genel Kurulda bu işi birlikte yürütmemiz de çok zor olacak, bunun da dikkate alınması gerekir yani. Bütçe süresince aşağıda en azından Plan ve Bütçe Komisyonunun başka kanun görüşmelerine katılmaması ya da buradan çıkan bir kanunun orada görüşülmemesi doğru olur, yasaya uygun olur, mevzuata uygun olur, geleneklere uygun olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Daha önce bizimle bütçe görüşmelerindeki bazı usul ve esasları tartışmak için istişari bir toplantı yaptınız; o toplantıda gündeme getirdiğimiz konuların İç Tüzük değişikliği gerektirdiğini, dolayısıyla gruplarımızın gidip Meclis Başkanıyla görüşmeleri gerektiğini söylediniz. Ben o istişari toplantıda -benden önceki konuşmacı arkadaşların da söylediği gibi- sorduğumuz soruların cevaplarının gecenin bir geç vaktine kadar beklediğini, tartışmalar bitinceye kadar beklediğini, dolayısıyla tamamen cevap verilmediğini... Eğer mümkünse buna sorunun sorulduğu anda cevap verilmesi daha doğru olur. Dolayısıyla, sorduğumuz sorulara illa uzun cevaplar değil... “Evet.” “Hayır.” şeklinde cevapları olabilecek sorular da var. Ben grubumla görüştüm, grubum diyor ki: “Bu tür düzenlemelerin, bu usulün yapılabilmesi tamamen Komisyon Başkanının yetkisinde; İç Tüzük’te herhangi bir düzenleme, vesaire yapılmasını gerektirmiyor. Siz gidin, işinizi orada halledin.” Dolayısıyla, ben -benden önceki konuşmacı arkadaşların dediği gibi- soru-cevap kısmında sorduğumuz sorulara anında yanıt verilmesi, doğru veya yanlış... Çünkü gecenin geç bir vaktine kadar hepimiz yoruluyoruz; 300-500 tane soru oluyor, 100-150 tanesine ya cevap veriliyor ya verilmiyor. Dolayısıyla da arkasından -arkadaşımızın da söylediği gibi- yazılı cevaplar çok geç geliyor; güncelliğini, vesairesini kaybediyor. Dolayısıyla, mümkünse sorduğumuz sorulara anında yanıt alabilmenin bir yolunu arayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemli görevlerinden biri yasama, biri denetleme ama bütçe yasası ayrıca geçiyor yani “bütçe kanunu çıkarmak” diye ayrıca geçiyor. Önemli bir şey yapıyoruz çünkü; bütçe hakkı, bu konuyla ilgili bütün bütçelerin öncesinde konuşuyoruz, bu usul tartışmasında buna girmek istemiyorum. Bu önemli işi yaparken ortamın buna uygun olması gerekiyor. Burada ciddi problemler var, bunu arz etmek istiyorum size. Şurası 200-250 metrekaare alan; on beş saat 150 kişi burada oturuyor. Böyle bir ortamda müzakere olmaz, tartışma olmaz; bu, insan tabiatına aykırı bir şeydir. Saatlerce, on beş saat filan; bu da olmaz, insan tabiatına aykırı bir şeydir. Burada bütçe tartışması olmaz, herhangi bir tartışma olmaz, bunu ifade etmek istiyorum. Burada oksijen filan yok değerli arkadaşlarım; 150 kişi, 150 metrekaare alandayız ya. Eskiden cezaevlerinin koşulları vardı, işte, cezaevlerinin şeyleri sınırlıydı; 100 metrekaarede 100 tutuklu, hükümlü bulunurdu, onun gibiyiz; bu olmaz, bir.

İki: Başka türlü de baskı üzerimizde olmaması gerekiyor. Değerli arkadaşlarım, burada kanun çıkaracağız, bütçe kanunu ama aynı zamanda denetleme, soru, bilgi edinme hakkımızı da kullanıyoruz ve Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve bakanlara soru soracağız. Çok fazla soru sorma hakkımız yok, hele hele sözlü hiç soru sorma hakkımız yok. Bakın, Hükümet, Cumhurbaşkanlığı sisteminde, bu yeni sistemde –önce de vardı- bizim denetim hakkımızı, soru sorma hakkımızı kullanmamızı ciddi bir şekilde engelliyor. Bu yakın zamanda bakanlardan birinin ya da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının bir milletvekili arkadaşımızın sorduğu soruya verdiği cevap var; bizim sordüğümüz soruların üçte 1’ine bile cevap verilmemiş. Şimdi, verilen cevaplar da, değerli arkadaşlarım, ciddi problemler içeriyor. Ben, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına Varlık Fonu’yla ilgili “1 milyar euroluk borç alacak, bankaları görevlendirmiş, ilk defa borç alıyor Varlık Fonu; ne anlama geliyor?” diye bir soru sordum daha evvel, süresi geçtikten sonra Varlık Fonu Kanunu’nun ilgili maddesini yazarak bana gönderdi. Tekrar sordum: “Ben bunun biliyorum, bu kanunun çıkarılmasında Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiydim ve bu müzakerelere katıldım, kanunu biliyorum. Şimdi, bu kanunu nasıl uyguluyorsunuz, bunu merak ediyorum, bunun cevabını istiyorum?” diye tekrar sordum, tekrar aynı maddeyi yazıp gönderdi. Ondan sonra, Sayın Cumhurbaşkanına bir mektup yazdım, dedim ki: “Bu, milletvekillerine, Türkiye Büyük Millet Meclisine hakarettir.” Benimle dalga geçer gibi benim sormuş olduğum soruya cevap vermiyor, yasayı gönderiyor. Bununla ilgili bir de basın toplantısı yaptım değerli arkadaşlarım. Burada “Haddini aşıyor, bürokrat, daha evvel, vesayetçiler gibi davranıyor, Kenan Evren de böyle davranıyor.” gibi laflar ettim. Beni mahkemeye verdiler. Hem tazminat davası devam ediyor hem de kamu görevlisine hakaretten mahkemeye verdiler, fezlekem var.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, biraz sonra biz burada konuşacağız. Bu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının her lafımıza dava açmayacağını, tazminat davası açmayacağını kim garanti ediyor.

Değerli arkadaşlarım, kanun çok açık ortada. Anayasa’nın 83’üncü maddesi diyor ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisçe başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.” Bunu en iyi bilen

kendisidir. Bu nasıl bir sistem? Bunu yazıyor, Türkiye’deki adli sistemin, yargı sisteminin de ne olduğunu biliyoruz. Hâkim ve Savcılar Kurulu üyelerini kimlerin tayin ettiğini biliyoruz. Böyle bir sistemde emir verir gibi dava açacak. Böyle bir baskı altında bunları konuşacağız. Burada bunu bilin yani konuşabilecek miyiz, konuşamayacak mıyız; bunu bilin. Bunun bir izahını yapsın.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı eleştirildiğinden dolayı tazminat davası açar mı arkadaşlar? Ne demişim? “Haddini bil.” demişim, o kadar. Vesayet sistemiyle mücadele ediyorsunuz siz ama bu vesayetçiliklidir. Ben seçilmiş birisiyim ve görevimi yapıyorum. Benim çıkardığım kanunu bana yazıp aynen gönderiyorsun, “Bu, hakarettir.” demişim. Hakaret değil mi değerli arkadaşlarım? Arz ederim bunu. Böyle bir ortamda bütçe görüşmesi yapıyoruz.

Başka bir şey daha, Başkanın tutumuyla ilgili de birkaç cümle söylemek istiyorum. Sayın Başkanım, siz Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun Başkanıınız, elinizde sopayla oturmayın, söylediğimiz her şeye de el sallayarak bize bağırmayın. Böyle bir ortamda nasıl bütçe konuşacağız değerli arkadaşlarım? Zaten mutlak çoğunluğunuz var, koalisyonun mutlak çoğunluğu var. Her şeye “Evet, kabul edenler... Etmeyenler...” Edeceksiniz. Peki biz düşüncelerimizi ifade etmeyeceksek nedir bu sistemin, bu rejimin adı ya?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, size yönelik bir şey söylemedim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bana yönelik söylemenize gerek yok, salona söylüyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Paylan’a yönelik konuşmanın da lütfen tutanaklarını alın, bir bakın. Ondan sonra bir daha değerlendirelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben burada sizi hem dinledim hem de el sallamanızı...

BAŞKAN – Sayın Paylan’ın söylediği ifadeleri alın, tutanaklara bakın, bir daha değerlendirin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öfkeyle konuşuyorsunuz, öfkeyle konuşmayın, bize baskı kurmayın.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının belki de avukatları buradadır. Kim yanlış bir cümle söyleyecek...

BAŞKAN – Sayın Paylan’la bu hususu en az 50 kez konuştuk. Kendi grubuna gitmiyor, geliyor, kendi grubuna anlatması gereken şeyleri burada anlatmaya kalkıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kendi grubumla bugün görüştüm ve müspet bir yanıt aldım.

BAŞKAN – Gittiniz konuştunuz mu Meclis Başkanıyla?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Diğer gruplarla konuştum.

BAŞKAN – Meclis Başkanıyla konuştunuz mu?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının avukatları muhtemelen buradadır ve bizim ağzımızdan çıkacak her kelimeye dava dilekçesi hazırlıyorlardır. Nereden bileceğiz böyle olmadığını?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Burayı germenize gerek yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle bir ortamda bütçe görüşmesi yapılabilir mi?

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Sayın Öztürk...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, değerli basın mensupları, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Usulüzerinesözaldım. Değerli arkadaşlar, birdeyim var: “Usulsüzlüğümüz, usulsüzlüğümüzdeydir.” der eskiler yani bir şeyin sonuna varamamak usul eksikliğinden olur ama daha birinci dakika Sayın Paylan, hemen Komisyonu geriyorsunuz ve hep yapıyorsunuz bunu. İfadeleriniz incitici.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şartlar da incitici.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bakın, yıllardan beri, dört yıldır buradayız. Hep yapıyorsunuz.

Elli beş günlük bir bütçe maratonuna başladık. Sayın Başkan daha usulle ilgili, nasıl bir usulü takip edeceğimizle ilgili açıklamasına başlamadan söz aldınız ve ortamı gerdiniz. Lütfen bu konuda biraz daha hassas olun.

Bugün inşallah yirmi üç, yirmi dört günlük bir sürece başlıyoruz, hayırlı olsun diyorum. Tabii ki genelerde konuşacağız, maddelerde daha sonra bakanlıkların bütçelerinde konuşacağız, geniş şekilde tartışacağız ama usulle ilgili bir eksiklik olmadığını düşünüyorum çünkü mevcut yasal durum, Anayasa’nın 161’inci maddesi bütçelerin nasıl görüleceğini, İç Tüzük belirlemiş, yıllardan beri bunu yapıyoruz. Eksiklikler olabilir, vardır, biz de buna katılıyoruz ama bunları mevcut yasal zeminin dışına, çerçevenin dışına çıkarmazsak hem birbirimize kırııcı olmayız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sendikaların gelmemesi İç Tüzük’te mi yazıyor?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Usul açısından mevcut yasal duruma göre bir eksiklik olmadığını ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya yapmayın, çağırıyor Başkan, Allah Allah. İsteyen gelsin, sen çağır, gelsin bakalım.

BAŞKAN – Türkiye’de 27 bin sivil toplum kuruluşu var. Sizin davet etmek istediklerinizi okuyacağım. Dernekler var, size göre o dernek, CHP’ye göre farklı bir dernek, diğer partiye göre...

Şu salona bakın, dolu zaten salon.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, uzlaşalım. Konfederasyonlar var, DİSK var, KESK var, EĞİTİM SEN var, EĞİTİM BİR-SEN var sonuç olarak. Ya, hepsini çağırarak hâlimiz yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu da oksijensiz kaldı az önce.

BAŞKAN – Okuyacağım, sizin dilekçenizi de okuyacağım, arkadaşlar da görsün. Sizin tasvip ettiğiniz dernekler var, etmedikleriniz var, sizin söylediğiniz kadın derneği dışında bir sürü kadın dernekleri var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, uzlaşırız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; 2020 bütçesi ve 2018 Kesin Hesap Kanunu görüşmeleri başlıyor, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, herkese başarılar diliyorum öncelikle.

Sayın Başkanın delaletiyle ilk defa bir sunum yapacağız, bir hazırlık yaptım, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, önce şunu ifade edeyim: Efendim, bu bütçe Anayasa ve 5018 sayılı Kanun’a uygun olarak hazırlanan Türkiye Cumhuriyeti’nin bütçesidir, bunu öncelikli olarak ifade etmek istiyorum. “Yandaşın bütçesi” ifadesi kesinlikle kabul edilemez.

Plan ve Bütçe Komisyonu, ihtisas komisyonları arasında sivil toplum kuruluşlarını en fazla çağıran Komisyondur. Bugüne kadar tüm kanun tekliflerinde hangi sivil toplum kuruluşunu istemişseniz bunların hepsi kanun teklif görüşmelerinde buraya gelmişlerdir ve görüşlerini beyan etmişlerdir, istedikleri kadar da süre vermişizdir. Sivil toplum kuruluşlarının buraya gelmesinde bizim açımızdan herhangi bir sıkıntı görmüyoruz ama temel mesele şu: Bütçe görüşmeleri, bütçe konusu oldukça kapsamlı bir alan. Diyelim ki vergiyle ilgili bir düzenleme yapacaksınız vergiyle ilgili sivil toplum kuruluşlarını çağırıyorsunuz, orada sınırlı sayıda dernek, sınırlı sayıda vakıf veya birlik var. Bu salonun bu arkadaşları, sivil toplum kuruluşlarını alması mümkün ama düşünün, bütçe kapsamlı bir konu, her alanı ilgilendiriyor, tarımı ilgilendiriyor, sanayiye ilgilendiriyor, esnafı ilgilendiriyor, çiftçiyi ilgilendiriyor, işçiyi ilgilendiriyor; ilgilendirmedeği bir alan var mı? Yok.

Sosyal alanda birçok yine düzenlemeler var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne güzel işte.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Canlı yayın yapalım, herkesi çağıramayacaksak.

BAŞKAN – O konuya da geleceğim.

Dolayısıyla Türkiye’de bu kadar çok sivil toplum kuruluşunun olduğu bir ortamda şu daracık salona... Sayın Bekaroğlu bahsetti ki bu salon Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bu yerleşke kullanıldığı günden itibaren Plan ve Bütçe Komisyonu olarak daha önce Maliye Komisyonu ve daha sonra da Plan ve Bütçe Komisyonu olarak kullanılmıştır bu salon. Dolayısıyla salonumuzun büyüklüğü belli burada. Dolayısıyla bu kadar kapsamlı bir bütçe için yani kapsamlı bir alanı ilgilendiren bütçede bizim takdir edersiniz ki sivil toplum kuruluşlarını işte “Şu sivil toplum kuruluşu gelsin, şu gelmesin gibi.” bir yaklaşımımız söz konusu olamaz. Bugüne kadarki bütçe görüşmelerine baktığımızda tüm bütçe görüşmelerinde sivil toplum kuruluşları gelmemiştir, çağırılmamıştır teamül olarak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Gelmemiştir.” değil, çağırılmamıştır.

BAŞKAN – Çağırılmamıştır bugüne kadarki yapılmış tüm bütçe görüşmelerinde.

Yoksa bizim açıkçası tüm kanun tekliflerinde, sizler de biliyorsunuz, isteyen sivil toplum kuruluşları geliyor, davet edilmediği hâlde gelenler oluyor, onları da oturtuyoruz, konuşmak istedikleri zaman söz veriyoruz. Bunların hepsini yapıyoruz ama takdir edersiniz ki... Biraz önce siz veyahut kendi aramızda parti sözcüleriyle yapmış olduğumuz görüşmelerde mesela şöyle bir konu gündeme geldi, arkadaşlar dediler ki: “Biz Komisyon üyesi olarak yeterli zaman ayıramıyoruz. Özellikle Komisyon dışından gelen milletvekillerimizin daha fazla söz almaları, bizim çalışmamızı, daha net mesaj vermemizi, daha net açıklamalar yapmamızı zaman zaman engelliyor.” şeklinde bir düşünce var ama bu düşüncenin karşısında olanlar da var. Benzer bir şekilde işte -biraz önce Sayın Yılmaz bahsetti- soru-cevap kısmı ki bunu konuştuk. Şimdi, soru-cevapla ilgili sizin gibi düşünenler olduğu gibi farklı düşünenler de var, böyle bir uzlaşma söz konusu değil. Mesela özellikle soru-cevap kısmında soruyu soran arkadaşların -dikkat edelim- soruyu sorduktan sonra hemen ayrıldığını görüyoruz. Hepsini değil tabii, tüm arkadaşlar değil ama birçok kez ismini bakanımız veya Cumhurbaşkanı Yardımcımız ifade ettiği zaman burada olmadığını da görüyoruz. Dolayısıyla, bu soru-cevapla ilgili ben şuna kesinlikle katılıyorum: Her bir sorunun mutlaka cevabı verilmeli, mutlaka verilmeli, buna katılıyorum. Ancak sizin söylemiş olduğunuz yöntem “Efendim, ben konuşayım, ben konuştuktan sonra benim sorularımı cevaplandırsın, sonra diğer

arkadaş konuşsun.” İşte, 50 kişi konuşacak, 50 arkadaş burada bunu bekleyemez. Ya, tamam, ilk önce konuşan arkadaşlarımız belki bu avantajı kullanır ama daha sonra konuşacak arkadaşlarımız da tepki gösterecektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bir süre tanıyalım.

BAŞKAN - Bunu da ben düşünmek zorundayım. Zaten süremiz de var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Süre içinde yapsın.

BAŞKAN - Ama burada şunu söyleyeyim soru-cevapla ilgili olarak: Evet, tüm sorular cevaplandırılmalı ve cevaplandırılacak da. Eğer burada cevaplandırılması mümkün olmayan bir soru varsa da bunları Meclis Genel Kurulunda bütçe görüşmeleri başlamadan bu soruların cevabını alacağım ve sizlere aktaracağım arkadaşlar, bunu da özellikle ifade edeyim. Yani bütçe görüşmeleri başlamadan bu sorular nelerse cevaplarını alıp teker teker her bir Komisyon üyemize bunları aktaracağız.

Canlı yayımla ilgili olarak siz bahsettiniz. Meclis Bütçe Başkanlığımızdaki arkadaşlarımız gittiler konuştular buranın İşletme Yapım Başkanlığıyla, buranın teknik altyapısı buna müsait değil. Teknik altyapısının müsait olmadığını bana ifade ettiler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben size bir günde yaptırırım bunu.

BAŞKAN - Bir başka husus, bütçe ve kesin hesaplara ilgili yine gündeme getirdiniz. Bütçe ve kesin hesaplara ilgili benim yetkim olmadığını siz de biliyorsunuz ama ısrarla burada gündeme getirmeyi sürdürüyorsunuz Sayın Paylan, ben buna üzülüyorum. Burada benim yetkim yok. Benim yetkim olmamasına rağmen her oturumda siz bu konuyu gündeme getiriyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Alt komisyon çalışma yetkiniz var.

BAŞKAN - Lütfen, bunu grubunuza aktarın, grubunuza aktarın. Kesin hesaplara ilgili böyle bir yetkim, ayrı görüşme yetkim yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Alt komisyon iradesi gösteremez miyiz? Biz alt komisyon kurduk pek çok konuda, burada niye kuramıyoruz?

BAŞKAN – Benim böyle, kesin hesap ile bütçenin ayrı görüşülmesi sizin talebiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır, alt komisyon.

BAŞKAN - Biz parti sözcüleriyle bir araya geldiğimizde İç Tüzük’ün gereği neyse ben bunu yerine getirmeye çalışıyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teklifin bir bölümünü alt komisyon görüşebilir yani.

BAŞKAN - Üst kurulların sunum yapmasını söylediniz bütçe esnasında. Yani 4 talep getirmiştiniz, onu bir talep olarak yaptıracağım

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bağımsız kurumlar...

BAŞKAN - Bağımsız kurumlar da burada gerekli sunuşlarını da yapacaklar onu da bu bütçe görüşmeleri esnasında yaptıracağım, onu da ifade edeyim. Yani sizin bana dile getirmiş olduğunuz hususlar bunlardı.

Şimdi değerli arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tespitlerinizin doğru olmadığını söyleyeceğim, sebebi şu: Tamam, bütünü üzerine yapılan görüşmelerde belki dediğiniz gibi 300-500 sivil toplum kuruluşu gelmesi gerekebilir ama bunların konfederasyonları var. Yani üzerinde uzlaşabileceğimiz 10-20 sivil toplum kuruluşu üzerinde eminim hepimiz uzlaşabilirdik. Yani biliyorsunuz sendikaların konfederasyonları var, eğitimcilerin konfederasyonu var, sağlıkçıların var. Bu anlamda Türk Tabipleri Birliği, EĞİTİMSEN var, diğerleri bunlar konfederasyon. Yani 20 sivil toplum kuruluşu üzerine bütün grupların uzlaşabileceğini düşünüyorum, bu birincisi.

İkincisi: Sayın Başkan, siz de söylediniz. Bugün bütünü üzerinde görüşürüz ama yarın Ticaret Bakanlığını görüşeceğiz, onu ilgilendiren 4-5 sivil toplum kuruluşu vardır. Tarım Bakanlığını görüştüğümüzde 5-6-7 sivil toplum kuruluşuyla bunu bağlayabiliriz. Yani bugün diyelim ki engelliyorsunuz, bugün diyelim ki devam edeceksiniz, neden ilgili bakanlıklarda da aynı usulü devam ettiriyoruz? Bunu size net olarak soruyorum.

Diğer mesele Sayın Başkan, bakın, canlı yayın meselesi teknik altyapı kurmak. Artık ya biliyor musunuz, şu kalemlere canlı yayın makinesi koyuyorlar, kaleme kaleme, artık teknoloji oraya geldi. Kalem kendi kendine kafası dönüyor kim konuşuyorsa ve onu kaydediyor, canlı yayın yapıyor. Yani teknoloji bu noktaya gelmişken siz buradan Meclisin –umarım tutanaklara birleri bakmaz- böyle bir teknik altyapıya imkân vermiyor demesi. Hani biz teknoloji 4G, 5G, neydi, onlara atıldık derken. Bunun Meclisin tutanaklarında böyle yazması bizim için züldür arkadaşlar. Bunu kabul etmeyelim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, diyelim ki bakın, geçen hafta Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı sunum yaptı, öyle değil mi, burada kameralar sıra sıraydı. Biz gerçi yoktuk.

BAŞKAN – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, bizler konuşurken şurada tek bir kamera yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Kendi telefonunla canlı yayın yapıyorsun zaten.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İlla ki canlı yayın yapmıyorsanız da bir ajansın burada olmasını sağlayın, Anadolu Ajansını, kayıt yapsın basına servis etsin, yayını yapсын, bu şekilde yürüyelim. Sayın Başkan, bunlar gerçekten 2019 Türkiye'sine yakışmıyor. Bu şartlarda bütçe tartışması yaparsak ben bütçesinin de nitelikli, halkın bütçesi olduğunu düşünmüyorum. Bu anlamda da gerekli tedbirleri almak için bir usul tartışması açmanızı tekrar istirham ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, birincisi şöyle bir soru sormanızı beklerdim sizin, her zaman olduğu gibi ön yargılı bir yaklaşımın ötesinde: Siz canlı yayın ekibini veya televizyonların dışarıya çıkmasını mı istediniz? Veya bu görüşmeler esnasında bunların...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teamüllerde mi var?

BAŞKAN – Hayır, efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Girebilirler mi?

BAŞKAN – Tabii, elbette. Hiçbir şey söylemedim ve basına yönelik en ufak...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Peki arkadaşlar, tutanaklara geçsin.

BAŞKAN – Hayır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Arkadaşlarınız “hadi arkadaşlar” diyordu az önce.

BAŞKAN - Ne Bütçe Başkanım ne de ben, basına yönelik en ufak bir ifade kullanmadık, en ufak bir ifade kullanmadık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani sürekli burada kalabilirler diyorsunuz.

BAŞKAN - Bugüne kadarki teamülde de kalabilirler, kalmalarında herhangi bir sıkıntı yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İşte başından sonuna kadar kalabilirler diyorsunuz.

BAŞKAN - Zaten basın temsilcilerimiz de burada yazıyorlar, hiçbir sakınca yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam “İsteyen basın buraya gelip burada da görevlerini yapabilirler.” diyorsunuz, kayıtlara geçsin.

BAŞKAN – Elbette.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizi engellemek kaydıyla.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne demek, görev yapacak ya.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Biz de görev yapıyoruz.

BAŞKAN - Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, şimdi usule ilişkin olarak bazı tartışmalar oldu. Ben şunu ifade etmek istiyorum: 24/10/2019’da bütçe teklifi, kesin hesap kanunu teklifinin yürütmeye tarafından, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı tarafından Komisyona sunumu oldu. Bugün bütçe kanunu teklifi üzerine görüşmeler gerçekleşecektir. Henüz bütçe görüşmeleri başlamadan bu bütçenin “sarayın, yandaşın bütçesi” şeklindeki ifadeler bütçe görüşmelerini sabote etmektir. Bu bütçe milletin bütçesidir. Bu manada öncelikle şunu ifade etmeliyim ki: Bütçe görüşmelerindeki usule ilişkin söz alarak direkt esasa ilişkin Komisyonu gelecek ifadeler kullanılması ve bazı afaki, ucube taleplerde bulunulması samimi bir yaklaşım değil, fantastik yaklaşımlardır. Anayasa’da ve İç Tüzük’te hiçbir karşılığı bulunmamaktadır.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayrıca şunu ifade etmek istiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Fantastik nasıl oluyor? “Fantastik” ne demek? “Fantastik yaklaşım...”

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen. Sayın Bekaroğlu lütfen ya.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen ya!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani “fantastik yaklaşım” burada kayıtlara geçsin, milletin dikkati nasıl fantastik geliyor?

BAŞKAN – O da onun görüşü ya. Siz diyorsunuz ya: “O da benim görüşüm.” O da onun görüşü.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siz de müdahale edin ona.

BAŞKAN – Ediyorum, sürekli müdahale ediyorum. O tarafa da ediyorum, bu tarafa da ediyorum. İki tarafa da ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, az önce “Nasıl konuşacağıma siz mi karar vereceksiniz?” diyen Sayın Bekaroğlu’nun kendisiydi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ona cevap verdim. Oraya da müdahale et.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Aydemir.

Tamamlayın lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Cümlemi tamamlayabilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, sizin de az önce ifade ettiğiniz gibi, binlerce sendikayı, bilmem sivil toplum örgütünü, dernekleri buraya davet etmeye kalkışmak fantastik bir yaklaşımdır, ucube bir yaklaşımdır. Bu doğru değildir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne binlercesi ya! Torba yasalara da çağırmayalım.

SALİH CORA (Trabzon) – Bütçe kanun teklifi yürütmeye Anayasa’yla verilen tek kanun teklifidir ancak bunu görüşmek, bunu onaylamak bize aittir, yasamaya aittir. Bu yetkiyi millet bize sandıkta vermiştir. Bu yetkiyi bizim kullanmamız gerekiyor. Milletvekilleri olarak her bir bakanlıkta bütçeye ilişkin görüş ve önerilerimizi müzakere edeceğiz, bol bol vaktimiz vardır, uzun sürecektir. Birbirimizi germeden, sakın bir şekilde bu süreci suhuletle yürütmeliyiz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz, sizin tekrar bir talebiniz mi var?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Soru-cevap kısmıyla ilgili olarak, tabii, haklı olarak diyorsunuz ki “Aynı soru birden fazla milletvekili tarafından soruluyor ve zaman kaybına sebep oluyor.” Bu dediğiniz doğru. Eğer sorulan soruya anında cevap alırsak ben şahsen o soruyu bir daha sormam ve dolayısıyla zamandan kazanırız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yine STK’lerle ilgili, örneğin, biraz sonra okuyacağım Sayın Paylan ve arkadaşlarının imzalı gönderdiği bir dilekçe var. Burada, işte, Ekoloji Kolektifi Derneği, Kadın Dayanışma Vakfı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hepsini okuyun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Onları da okuyacağım efendim, hepsini okuyacağım.

Şimdi, siz bunu talep edebilirsiniz. Peki, tarımla ilgili onlarca sivil toplum kuruluşu var, onlar ne diyecekler? Onlara ben ne cevap vereceğim? Ama ben burada size rağmen şunu yapacağım: Burada ne karar alacaksak Komisyon alacak bu kararı. Komisyonun görüşü neyse o görüşü uygulayacağım.

Sayın Paylan ve arkadaşlarının bununla ilgili dilekçesini okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Komisyonumuzda 6 Kasım 2019-29 Kasım 2019 tarihleri arasında görüşülecek olan 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmelerine bütçenin Türkiye’nin toplumsal kesimleri ilgilendirmesi dolayısıyla görüş ve taleplerini aktarabilmeleri için aşağıdaki kurumların davet edilerek görüşmelerin tamamına katılmalarını talep ediyoruz.

Bilgilerinize arz ederiz.

Kurumlar:

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu
 Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası
 Büro Emekçileri Sendikası
 Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası
 Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği
 Türk Tabipleri Birliği
 Ekoloji Kolektifi Derneği
 Kadın Dayanışma Vakfı
 Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
 Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi Platformu
 Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği
 İnsan Hakları Derneği

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katırcıoğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN - Arkadaşlar, bu sivil toplum kuruluşları ve ekte, listede belirtilen sivil toplum kuruluşlarının davet edilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu oylanır mı ya!

BAŞKAN – Elbette oylayacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Millete kapattınız yani tamamen kapattınız.

BAŞKAN – Niye kapatayım ben?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Milletin temsilcilerine tamamen kapattınız ve bunu bu Meclis oyladı, ayıptır ya!

BAŞKAN - Sivil toplum kuruluşlarına her zaman kapımız açık, sonuna kadar kapımız açık. Tüm kanun tekliflerinde sivil toplum kuruluşlarını davet ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakanlıkları çağırın. Sendikaları çağırılmayacağı diye oylama yaptırdınız Komisyona, ayıptır ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ayrımcılığa karşı oylama yaptık, onlara karşı değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu, Türkiye’nin ayıbı oldu, Meclisin ayıbı oldu.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu Mecliste bugüne kadar yapılan bütçe görüşmelerinde, bütçenin geneli üzerindeki görüşmelerin tamamında hiçbir sivil toplum kuruluşu davet edilmemiştir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hep yanlış devam ediliyor. Bakanlıkları çağırın.

BAŞKAN – Dolayısıyla Komisyon salonumuzun büyüklüğü de belli. Tüm sivil toplum kuruluşlarına saygımız sonsuz, elbette onları tüm kanun tekliflerinde...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben yerimi vermeye hazırım onlara.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, milletin Meclisinde millettten kaçırıyoruz şu görüşmeleri, yazıktır.

BAŞKAN – Elbette bizim hiçbir karşı görüşümüz, düşüncemiz söz konusu olamaz.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Ben söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Alamazsınız efendim, Komisyon üyesi olmayan usul açısından söz alamıyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım, görüşmeleri Kızılay’da yapalım, herkes katılsın.

BAŞKAN – Sayın Kalaycı’ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Değerli arkadaşlarım, tabii ki yasama faaliyetinin daha kaliteli olması hepimizin arzusu, katılımın yüksek olması hepimizin arzusu ama bir de olabilirliği düşünmek lazım yani bütün sivil toplum kuruluşlarını buraya toplayıp burada görüşme yapma imkânımızı var mı? Mümkün değil.

Bir de Sayın Başkan da ifade etti, başından beri burada bütçe görüşmelerinin hem İç Tüzük açısından hem teamül açısından bir uygulaması var, buna uyuluyor yani buna niye karşı çıkılıyor ki? Burada milletin temsilcileri olarak bizler zaten görüşlerimizi, önerilerimizi, eleştirilerimizi ifade edeceğiz. Düşünebiliyor musunuz şu salona 200 kişiyi daha almayı? Şimdi, Sayın Garo Bey sadece belli bir zihniyete dair sivil toplumu çağırmış; e, biz de başkalarını çağıralım, onlar da başkalarını çağırınsın yani burası bir curcunaya döner.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Uzlaşalım diyorum, uzlaşılacak konular var.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Daha verimli çalışma yapalım derken hiç çalışma yapamaz hâle geliriz. O nedenle ben eski usulün yani teamül hâline gelen İç Tüzük’e göre yapılan uygulamanın devam ettirilmesinden yanayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Son olarak Sayın Güneş, size söz vereceğim ve kapatacağım artık usul üzerinde görüşmeyi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli misafirler ve çok değerli basın mensuplarımız; ben de hepimizi saygıyla selamlarım.

Tabii ki burada Garo Bey’in dediği belki cazip gelebilir ama şöyle düşünün bir kere: Hangi belediyede bütçe yapılırken... Mesela, Ankara Belediyesinin bütçesine halkın hepsi katılıyor mu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İzleyici olarak katılıyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hayır, izleyici ayrı bir şey.

Bir de ben şunu söyleyeceğim: Diğer taraftan, il özel idarelerinin bütçelerine herkes katılıyor mu?

BAŞKAN – Lütfen Sayın Güneş ya, konuştuk bu meseleleri, farklı bir şey söyleyecekseniz lütfen ifade edin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bir şey söyleyeceğim Başkanım: Halk burada bizleri temsilci olarak seçmiş, onların da bize iletmek istedikleri bir şey varsa zaten siyasi partiler kanalıyla zaten bizlere iletiyorlar; siz onların, biz onların zaten temsilcisiyiz. Diğer taraftan da zaten Genel Kurulda basına açık olarak orada hep beraber bunu tartışıyoruz, ben bunu demek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir cümle arz edeyim.

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, deminden beri usulle ilgili yaptığımız tartışmalarda birçok konu ortaya çıktı ama en önemlilerinden bir tanesi, bu salonun bütçe görüşmelerine yetersiz kaldığı, uygun olmadığıdır. O zaman Plan ve Bütçe Komisyonu olarak Sayın Başkanımıza bu görevi verelim, gelecek yıllar için daha büyük bir salon için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bugünden başlayarak, naklen yayın yapılabilecek, bütün eksiklikleri tamamlayarak bir salon yapsın.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – On yıldır aynı şeyi söylüyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Oylama yapalım!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dalga falan geçmiyorum, ciddi bir teklifte bulunuyorum. Dalga geçin, millet sizinle 23 Haziran ve 31 Martta olduğu gibi müthiş dalga geçecek hepinizle; bunu unutmayın.

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerinde uyulacak usul ve esaslara ilişkin karar

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, şimdi geneli üzerinde görüşmelere başlamadan önce bütçe görüşmelere ilişkin bazı hususları okutup oylarınıza sunacağım.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ve Sayıştay raporlarının Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerine ilişkin olarak; görüşme programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi, Komisyonunda konuşma sürelerinin bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyeleri için yirmi dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika, bakanlık ve kurum bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakikayla sınırlandırılması, öngörülen sürele bağlı kalınması kaydıyla bu sürelerin paylaşılarak kullanılabilmesi; sayın bakanların bütçeye sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevapların ise kırk beş dakikayla sınırlandırılması; söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz kaydının müzakerelerin başlamasını takiben iki saat içinde bizzat Komisyon Başkanlık Divanına başvurmak suretiyle yapılması; soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması, İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması, merkezî yönetim bütçe kanunu teklifi görüşmeleri sırasında bağlı cetvellerde veya hazine yardımlarında ihtiyaç duyulabilecek teknik düzeltmelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi, gerekli hâllerde ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi hususlarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir dakika Sayın Başkanım, niye Komisyon dışından gelenler on dakika değil de beş dakika konuşacak? Niye değiştiriyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, bugüne kadarki uygulamamız neyse... Yıllardan beri aynı uygulama devam ediyor.

Görüşmelere başlamadan önce bürokratların Komisyonumuza kendilerini tanıtmalarını rica ediyoruz.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri ()*

BAŞKAN - İlk söz Sayın Kuşoğlu’nun.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe ilk defa Maliye Bakanlığı dışında bir kurum tarafından, bildiğim kadarıyla, hazırlandı ve ilk olarak Maliye Bakanı dışında bir kişi tarafından, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı tarafından sunuldu; bu, ilk bütçe, ilk defa farklı bir uygulamayla karşı karşıyayız bu dönem. Yeni dönemde tabii ki farklılıklar olması, farklılık getirilmesini normalde bir gelişme olarak algılamamız gerekir ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, hiçbir gelişme yok maalesef tam tersine olumsuzluklar söz konusu.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, çok affedersiniz, bir keseceğim ama çok özür diliyorum.

Özellikle Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmayan milletvekillerimiz için söylüyorum: Burada tabii ki Komisyon üyesi arkadaşlarımızın da zaman zaman tepkisi olması nedeniyle Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın iki saat içerisinde parti sözcülerine veya direkt buraya, Divana, isimleri bana aktarırlarsa çok memnun olurum; konuşmak isteyen, söz almak isteyen arkadaşların isimlerini.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir yenilik söz konusu bu yıl, ilk defa farklı, Maliye Bakanlığı dışında bir bünye tarafından hazırlanıyor. Normalde farklılıklar olması, olumlu olmasını beklerdik ama maalesef olumluluklar olmadığı gibi, mali disiplinden de uzaklaşma var maalesef diyorum gerçekten. Mesela Anayasa’nın 161’nci maddesinde bir hüküm var, diyor ki: Bütçe kesin hesapla birlikte sunulur ve kesin hesaba da muhakkak yer verilir.

Sunumunuzda bir sayfa bile değil yani tam bir sayfa değil kesin hesaba verdiğiniz yer. Üzüldüm gerçekten. Hâlbuki kesin hesap, sonuç olarak, geçmiş dönemde burada kabul edilen bütçenin denetimiyle ilgilidir, yapılan harcamalarla ilgilidir, yapılan harcamaların doğruluğu... Meclisin iki görevi var, bir tanesi denetimdir, bir tanesi yasama. Denetimle ilgili görevimizi maalesef yerine getirmekte sıkıntı en başından itibaren doğmuş oldu yani usul olarak böyle bir sıkıntı var.

Sayıştay tarafından düzenlenen raporlar var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar; biliyorsunuz, bunlar Sayıştay tarafından bize gönderiliyor. Bu raporlardan hiç birisi ki bir tanesi “genel uygunluk bildirimi” Anayasa’da da geçer, Anayasa’da bunun özellikle denetlenmesiyle ilgili bir hüküm geçer; hiç değinilmedi, hiçbir şekilde bunlara değinilmedi. Özellikle genel uygunluk bildirimine değinilmedi ama Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ve Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu’na da değinilmedi, dikkate alınmadı. Tabii, bunların dikkate alınmaması, denetim yönünün ihmal edilmesi, bütçe hakkının ve demokrasinin de yok sayılması anlamına geliyor maalesef.

* (1/278) ve (1277) esas numaralı Kanun Teklifleri ile Sayıştay tezkereleri 24/10/2019 tarihli 4’üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Şimdi, 2018 Merkezi Yönetim Kesin Hesap Teklifi'yle ilgili eksik bıraktığınız bazı konular var, bunları toplamak istiyorum. Uygunluk denetiminde değerli arkadaşlar, şöyle bir ibare vardır: Biz bütçe yapıyorsak, belli bir miktar ödenek veriyorsak idareye, yedek ödenek veriyorsak, mevzuat diyor ki, kanun diyor ki: Yedek ödenekler, ilave olarak alınan ödenekler başlangıç ödeneklerinin yüzde 2'sini aşamaz ama maalesef yüzde 7,21'e ulaşmış. Yüzde 2'sini aşamaz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, yüzde 2'si aşılmış, kanunu delmişsiniz, nedir bunun gerekçesi? 7,21... Yüzde 260 aşım var. Neden aşıldı? Nedir sıkıntı? Bununla ilgili hiç bir şekilde bir bilgi vermediniz. Yedek ödenekleri neden bu kadar aştınız? Bir bütçe yapılıyorsa yani bütün dünyada bütün kurumlarla ilgili bütçeler yapılıyorsa, burada geliri, gideri belli olsun diye yapılır, harcamalar ve gelirlerle ilgili bir sınırlama konulsun diye yapılır. Şimdi, siz aşmışsınız yedek ödenekleri, yüzde 260 aşmışsınız, hiçbir şekilde sunumunuzda "Ya, biz yedek ödenekleri aştık ama bununla ilgili bir kolaylık gösterilmesi gerekir, Meclisin bu konuda Kesin Hesap Kanunu'yla ilgili anlayış göstermesi gerekir çünkü şöyle şöyle sıkıntımız vardı." demeniz gerekirdi, neyse o sıkıntı. Ama maalesef yok.

Yine genel uygunluk bildirimine göre bütçeleştirilmiş borçlar hesabı var. Bütçeleştirilmiş borçlar hesabının yıl içerisinde zorunlu olarak mesela cenaze gibi bazı harcamalar yapılması gerektiği hâlde yıl sonuna kadar ödeneğinin gönderilmesi ve kapatılması gerekir. Son üç seneden beri bu yapılmamış, kendi koyduğumuz kurallara uymuyoruz. Neden yapamadık yani neden ödeneğini gönderemiyoruz, neden kurallara uyamıyoruz? Bununla ilgili hiçbir açıklamanız yok.

Yine genel uygunluk bildirimine göre, 63 milyar lira size verilen ödeneği aşmışsınız, 63 milyar liradan fazla. Neden aştık? O zaman bütçe yapmayalım yani Maliye Bakanlığı istediğini gibi -bu dönemde Maliye Bakanlığı sorumluydu-bütçe yapabiliyor, istediği gibi yedek ödenek takdiri yapabiliyor, ödenek üstü harcama yapabiliyor ise neden bütçe yapıyoruz? Şimdi Meclisten kanun geçerken, Kesin Hesap Kanunu geçerken bununla ilgili Meclisin anlayış göstermesi istenecek, bunun düzeltilmesi istenecek. Neden, hangi gerekçeyle? Hiç değinmediniz bile bu konulara. 63 milyarı aşmış, yedek ödenek de aşmış, ödenek üstü gider de aşmış, bütçelendirilmiş borçlar da sorun var.

Şimdi yine mesela düzenlilik denetiminde 7.250 ve performans denetiminde 990 olmak üzere toplam 8.240 hata var, Sayıştay denetimlerinde 8.240 tespit edilmiş. Nedir bu hatalar, niçin bu kadar hata yapılıyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? 8.240 hata tespit etmiş Sayıştay, hiç değinmediniz. Bakın, bunların çok önemli bölümü mali rapor ve tabloları etkileyen hatalar, bunlar bir anlamda yolsuzluğa yol açabilecek hatalar. Neden oluyor bu kadar hata? 8.240 hata var ve hiçbir şey söylemediniz bu konuyla ilgili, çok anormal.

Yine, en fazla tespit edilen 10 hata -Sayıştay raporları bu konuda çok iyi, bunlar da yazılmış- en önemlisi tapu kayıtlarıyla ilgili, taşınmazlar kamu kurum tablolarında yer almıyor. 159 kamu idaresinin tablosunda taşınmazlar yer almıyor, tapu kayıtları yok. "Tapuyu deldirmiş devlet." diyorum ben buna, tapu delinmiş hakikaten, bu anlama geliyor bu.

Yine, faaliyet raporunu hiç yayınlamayan, zamanında yayınlamayan, aksatan kamu idareleri burada çıkarılmış. Yani bunlar yapılmıyorsa bir eğitim verilmesi lazım, eğitim şart gerçekten fakat eğitimin de kime verilmesi lazım? Öğrenmek isteyen. Bakın, mali tablo bilgisinin değerlendirilmesine, 340 kamu kurumunun 220'si temel mali tablolara yer vermemiş, temel mali tablolara yer vermiyor. Yani bütçe yapıyoruz, buradan bir bütçe çıkarıyoruz, ondan sonra o bütçeler uygulamaya konuluyor, kime para harcamış, nasıl harcanmış, nasıl usulsüzlükler yapılmış, bununla ilgili hiçbir şey yok, hiçbir şekilde hesap vermiyorsunuz, ne yapıldığı da belli değil. Burası tabii Türkiye Cumhuriyeti yeni biz yeni bir devlet değiliz, biz muz cumhuriyeti değiliz, bunların olmaması lazım.

Şu tablo, bütçe uygulama sonuçlarının raporlanmasının değerlendirilmesine bakın. Bununla ilgili olarak da bakıyorsunuz, hesap vermeyen bir kamu idaresi olduğunu görüyorsunuz, hesap verilmiyor. Diyor ki: Bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri arasında meydana gelen sapmaların nedenleri hakkında açıklama yapmayan kamu idaresi sayısı 236. 340 kamu idaresinin 236'sı sapmalarla ilgili, bunların nedenleriyle ilgili bilgi vermemiş bile. Diğer şeyler de aynı şekilde duruyor.

Performans ayrı bir denetim konusu Sayıştayın, düzenlilik dışında. Performansla ilgili olarak da hiç dikkate alınmamış aşağı yukarı. Bunlar Sayıştay raporlarında cevap vermeniz gereken konulardır.

2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin değerlendirmeleriyle ilgili bazı konuları da hatırlatmak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerleri arkadaşlar; 2019 merkezî yönetim bütçesi son yılların en kötü hazırlanmış ve en kötü uygulanmakta olan -şu anda da uygulanıyor, daha iki ayı var- bütçesi olarak tarihteki yerini alacaktır gerçekten çok kötü bir bütçe. Hiçbir hedefi tutturamadı 2019 bütçesi, hiçbir hedefi, hiç. Bütçe açığı, faiz ödemeleri, gider hedefleri, vergi geliri hedefleri, gelir hedefleri, hiçbiri tutmadı. Ki ilave olarak bu sene imar affından gelen paralar var, Merkez Bankası yedek akçeleri var, Merkez Bankası kârının aktarılması var, bedelli askerlikten, vergi aflarından gelen paralar var, buna rağmen böyle bir durum söz konusu, çok kötü bir bütçe ve bütçe uygulaması. Bütçe tahminleri de çok kötü.

2019 bütçesinde bir borçlanma limiti meselesi var, 80,60 milyar düzeyinde bulunuyordu. Bu borçlanmalar yapıldı, kanuni limitler aşıldı, ondan sonra geçen hafta buraya bir kanun teklifi geldi, her şey yapılmış, aksamalar olmuş ya da kanun ihlal edilmiş, ondan sonra yeniden kanun çıkaracağız önümüzdeki günlerde, ihlal yapılmış, bundan sonra kanun çıkaracağız yani mevcut durumu kanuna uydurmaya çalışıyoruz ki 70 milyar lira olarak artırılıyor ve normal olarak 70 milyar artırılıyorsa, iktidarın, yürütme erkinin 70 milyar borçlanma limitini artırıyor ya “Ben bu borçlanmayı şunun için yapacağım, şu kalemler için borçlanacağım, şuralara harcayacağım.” demesi gerekirdi, kalem kalem göstermesi gerekirdi, bunun için de ek bütçe yapılması gerekirdi kanuna göre, mevzuat bunu gerektirir ama torba kanun içerisindeki bir maddeyle geldi ve bu 70 milyarın nereye harcanacağı da belli değil. Gerçekten böyle bir şey olamaz ya. Nereye harcanacağı belli değil. O zaman bütçe yapmayalım, hakikaten yapmayalım, uğraşmayalım bunlar için.

Bütçe açığıyla ilgili, son iki senede olduğu gibi 2019'da da bütçe açığı hedefi tutturulamadı ama en azından bu sene yüzde 55 sapma var son OVP hedefine göre ve -biraz önce dediğim gibi- bir defaya mahsus gelirler olduğu hâlde. Vergi gelirleri hedeflerinin de -görüyorsunuz- hiçbiri tutmadı 2019'da ve dengeleme-disiplin-değişim adlı bir program uygulamaya başlanacağı duyurulduğu hâlde YEP'te, orta vadeli programda bu 3D programıyla yaklaşık yüzde 12 oranında bir sapma söz konusu oldu.

Değerli arkadaşlar, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin değerlendirmelerine geçiyorum. Önce hatırlatayım esaretin diğer bir versiyonu milletleri borçlandırmaktır. 2020 yılı vergi gelirlerinde yüzde 17'lik, yüzde 17'den fazla bir artış var. 2019'a göre 2020 bütçesi yüzde 13,8; 13,9 artıyor, yüzde 14 artıyor en fazla ama vergi gelirleri yüzde 17'den fazla artıyor yani halktan alıyoruz, bu sefer, 2020'de halktan daha fazla alacağız, halka vermeyeceğiz. Bu, bu anlama geliyor. Ekonomik canlanmanın ip uçlarını vermeyen bir bütçe. Bütçe sunulduktan sonra, bütçe sunumunu siz yaptınız ondan sonra biz geçen hafta burada bir vergi paketi görüştük yani demek ki bütçe gerçekçi bir bütçe değildi ki siz bütçeyi sunduktan sonra yeni bir vergi paketi geldi bütçenize güvenmiyorsunuz demektir. Maalesef böyle bir sonuç çıkıyor.

Şimdi, bütçede en fazla övündüğünüz konulardan bir tanesi tarımdı. Tarıma 22 milyar kaynak aktarıyoruz ama tarımda tam tersine çiftçinin 26,7 milyar lirasına tırpan atmışsınız bütçeyle. Nasıl? Normalde kanuna göre, Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde “Millî gelirin en az yüzde 1'i oranında

tarıma destek verilir.” diyor, çiftçiye destek verilmesi lazım, siz 22 milyar veriyorsunuz. Hâlbuki yüzde 1’i 48,7 milyar yapıyor, 48,7 milyar olması gerekirken 22 milyar... 26,7 milyar çiftçinin desteğine trpan atılmış vaziyette.

Eğitim diğer bir övündüğünüz başlıklı 2020 bütçesinde. Eğitimde son yıllarda bütçeden ayrılan pay düşüyor. 2020’de de düşmüş 2016’ya göre, 2018-2019’a göre düşüş var fakat daha da önemlisi eğitim yatırımlarına ayrılan pay düşüyor. 2020’de bile bu devlet eğitim yatırımlarına, eğitim bütçesi içerisinde yüzde 17’den fazla bir pay ayırdı, şimdi 4,65. “Devlet artık eğitime yatırım yapmıyor.” demektir bu. Eğitime yatırım yapmıyoruz, sadece personel, cari giderler, bunlara yatırım yapıyoruz, böyle bir anormallik var.

Sağlık harcamalarıyla yine övünmüştünüz. “Sağlık harcamaları için 188 milyar ayrıldı.” dedik ama sağlık tümüyle artık taşere ediliyor, taşeronlara bırakılıyor. Kent hastanelerinde -başta şu Ankara’da, diğerlerinde- yaşadığımız sıkıntıları orada çalışanlara ya da oraya gidenlere sormak gerekir. Gerçekten büyük bir sıkıntı var kent hastaneleriyle ilgili.

Değerli arkadaşlarım, Değerli Cumhurbaşkan Yardımcım; şimdi ekonomiyle ilgili olarak sizin iktidarın fark etmediği bazı tespitlerimiz var bunları vermek istiyorum. Bir çarpık ekonomi var, yıllardan beri bu çarpık ekonominin üzerine bir şeyler inşa etmeye çalışıyorsunuz; hâlbuki, giderilmesi gereken bu çarpık ekonomidir.

Bakın, bir tanesi şu: Bu, bu seneye ilgili bir tablo. Görüyorsunuz, 82 milyon nüfusumuz var, 27 milyon 795 bin çalışan nüfus var. 82 milyon nüfus, 27 milyon küsur çalışan nüfus; böyle bir şey olamaz. Çalışan nüfusu, çalışanları artırmamız lazım, buna göre bir ekonomi düzeni oluşturmamız lazım, buna göre bir toplum düzeni, buna göre bir ahlaki düzen oluşturmamız lazım. 82 milyon nüfus, 27 milyon küsur çalışan; böyle bir düzen olmaz.

Bir diğer konu sosyal güvenlikle ilgili. Şimdi, sosyal güvenlikte -bu sene muhtemelen 200 milyarın üzerinde- 2019’da 200 milyara yakın para aktarılıyor bütçeden SGK’ye. SGK’ye -bu tabloda, bilmiyorum, görebiliyor musunuz; biraz küçük kalmış oldu mecburen- dikkate aldığınız: Sadece “SGK açığı” diye bir hesap yapıyorsunuz. Mesela en kesin rakam 2017’dir şurada. 2018 henüz gelmedi, vermediler de; herhâlde Çalışma Bakanlığı geldiğinde alabileceğiz. Diyorsunuz ki mesela -2017 kesin olduğu için söylüyorum-: “2017’de SGK’nin açığı 24 milyar liradır, 24 milyar lira.” Biz yeniledik kanunu, buna göre 24 milyar açık çıktı. 128 milyar lira transfer var SGK’ye. Şimdi, bunların içerisinde neler var? Bu açığın finansmanı var, devlet katkısı var. Devlet SGK’ye “Sen 100 lira toplarsan ben de sana dörtte 1’ini -25 lira- ilave vereceğim.” diyor. Devlet bunu da ayrıca gönderiyor, daha önce yoktu bu. Ayrıca ek ödemeler var; ek ödeme de emeklilere ödenen bir meblağ, bunu da SGK aktüer hesaplara girmedeği için devletten alıyor. Faturalı ödemeler var; Emekli Sandığından emekli olanlara SGK önce ödüyor, sonra onları devletten alıyor, devlet kurumlarından. Bunun gibi teşvikler var, ödeme gücü olmayanların GSS’si falan var. Bunların hepsi SGK açığı olmayabilir; bakın, değerli arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bunların, bu 128 milyarın hepsi SGK açığı olmayabilir ama bunların tümü sistemin açığıdır; 128 milyar, sistemin açığıdır. Şimdi, siz sistemi görmeyip -buradan çıkarabilirsek ancak teşvikleri falan çıkarabiliriz- bu sistemdeki açığı görmeyip sadece SGK açığıyla yetinirseniz büyük bir sorundur bu. Bu 128 milyar, bütçe açığından daha fazla, faiz ödemelerinden daha fazla; bununla ilgili tedbir alınması lazım. Kayıt dışılığın giderilmesi lazım, kadın istihdamının artırılması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kuşoğlu, devam edin.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, yeni bir büyüme modeline ihtiyaç var. Sadece açıkla ıktıfa etmek mümkün değil; sosyal güvenlik sisteminin açığı var, bunu görmemiz lazım.

Diğer bir konu: Borçlanma. Aldığımız borcu ve faizini ödeyebilmek için üretim ve ihracat yapmanız lazım. 100 borç alıyorsanız faiziyle beraber, 110 kazanabilmeniz lazım ki bunu ödeyebilesiniz. Siz yıllardan beri aldığınız borç karşılığında üretmiyorsunuz, üretmeyen bir ekonomi modelini benimsemişsiniz; ihracat da aldığımız borçtan daha fazla değil, dolayısıyla da bütçe açığı var, dış ticaret açığımız var, cari açık var. Borçlanıyoruz, borçlanıyoruz, borçlanıyoruz; satamıyoruz, ihracatımız yok. Borcumuzdan daha fazla, borcumuz ve faizinden daha fazla gelir elde edemiyoruz yabancı para karşılığı. Bu çarpıklığı bir türlü gideremediniz. Bu olmadığı süreçte de, aldığımız borçtan daha fazlasını üretmedikten sonra da, satmadıktan sonra da bu ekonomiyi düzeltmek mümkün değil ki; tabii ki tıkanacak zaten işte “yapısal sebep” dediğimiz budur. Tıkanmış vaziyette.

Bir diğer konu: Elimizde 2018 yılının kesin hesabının kesin rakamları var. 2018’de 621 milyar vergi tahsilatı yapılmış, yapmışınız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bakın, 621 milyar. Kazanç üzerinden alınan ve beyana dayanan kısmı ne kadar? 88 milyar, beyana dayanan; bakın, gelir vergisi, gelir geçici vergisi ile kurumlar ve kurumlar geçici vergilerini topluyoruz, bu rakam çıkıyor. Yüzde 14’üdür bu, tahsilatın; geri kalanı, beyana dayanmayan ya da kazanç üzerinden alınmayan vergiler. Bu durum düzeltilmedikten sonra ekonominin düzelmesi mümkün müdür, bu çarpıklık giderilmedikten sonra?

Ayrıca ilave olarak bir şey daha söyleyeyim arkadaşlar: Vergi harcamalarına göre, Maliye Bakanlığının vergi harcamalarına göre, hatırlımda kaldığına göre -“vergi harcaması” demek, kanunlara göre istisna tuttuğumuz, teşvik ettiğimiz, almadığımız, almaktan vazgeçtiğimiz harcama demek- 2018’de toplam 132 milyar, gelir vergisinde bu 54 milyar, kurumlar vergisinde de 17 milyar gibi bir rakam hatırlıyorum. Yani, hem vergi alamıyorsunuz hem de vergi harcamaları yoluyla istisna ve muafıklar getiriyorsunuz. Bu vergi çarpıklığı düzelmeden ekonomiyi de düzeltmek mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, tamamlayabilir misiniz lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, tamamlıyorum.

Bakın, Türkiye’nin dış borç stoku 2005’te yüzde 34’lere inmiş gayrisafı yurt içi hasıla karşısında, millî gelir karşısında; şimdi, yüzde 62’ye çıkmış. Bakın, trend nasıl gidiyor? Bunlar düzeltilmesi gereken konular. Genç nüfusta işsizlik oranına bakın, OECD ve AB karşılaştırması; kırmızı şerit bizim. Genç işsizliği rekora doğru koşuyor, çok tehlikeli tabii ki. Kişi başına millî gelir ve dış borç stoku karşılaştırmasını yaptığımız zaman, 2025 yılında 6 bin dolar. Bu gidiş devam ederse iki rakam 6 bin dolar olarak 2025’te eşitlenecek görünüyor. Ve değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, hiç dikkat edilmiyor ama 2013’ten sonra, 2014’ten beri sürekli irtifa kaybediyor ülke. Bakın, gayrisafı yurt içi hasıllarına; sürekli düşüyor. 2019’da da OVP’de yüksek görünmesine rağmen -Cumhurbaşkanlığı programından aldım bu 249’u- yine düşüyor; bu daha gerçekçi bir rakam, yine düşüyor, sürekli olarak irtifa kaybediyoruz. Bu çarpıklıkların giderilmesi lazım. Bunlarla ilgili uğraşmadığımız sürece, yapısal tedbirler almadığımız sürece, bütçeye, bütçe kanunlarına, demokrasiye ve bütçe hakkına, halka, Türkiye Büyük Millet Meclisine gereken önemleri vermediğimiz sürece de bu sıkıntılarımız artarak devam edecektir.

Çok teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teamül de bozuldu.

BAŞKAN – Hayır, sizden talep gelmedi arkadaşlar. Var mı talebiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, teamül var ama siz öyle uyguluyorsanız sorun yok.

BAŞKAN – Hayır, hayır...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Yok, yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, yok, sorun yok.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Tamam, tamam Başkanım.

BAŞKAN - Bir saniye Sayın Girgin, bir saniye...

Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sorun yok, hayır, vermişsiniz zaten Sayın Başkan.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Teamül neyse onu yapalım Başkanım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, lütfen...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Hayır, rica ediyorum, lütfen...

BAŞKAN – Bir saniye ya, bir saniye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Söz verilmiş ama teamül...

BAŞKAN – Sayın Paylan, bugün sizi anlamakta inanın güçlük çekiyorum. Bir konuşma talebiniz yok, ekrana düşmedi burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Basarsınız düğmenize, söz talep edersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Yok, şunu diyorum yani...

BAŞKAN – Ne İYİ PARTİ’nin ne HDP’nin söz talebi var şu anda. Onun için, baktım...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Mustafa Bey’in de yok, Cemal Bey’in de yok.

BAŞKAN – İstedikleri zaman basıyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Şu anlamda, biz şundan dolayı basmadık, siz teamülü biliyorsunuz diye.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Yani, öyleydi teamül yani, önce her gruptan...

BAŞKAN – Tamam efendim, tamam.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ondan dolayı basmadım yani siz de her şeyden bir şey çıkarmayın.

BAŞKAN – Tamam, buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Teamüle uyacaksınız diye bekliyordum, ne bileyim?

BAŞKAN – Hayır, hayır, normalde talep... Şimdi, şöyle: Bazı arkadaşlarımız sonra konuşmak ister, bilemem ki ben; sonra konuşmak istersiniz, “Hazır değilim.” diyorsunuz bazen yani onu da söylüyorsunuz, bilemem ki ben.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Sormak lazım.

BAŞKAN – Hayır, düğmeye basacak Hanımefendi, Sayın Vekilim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, soruyordunuz önceden de onun için dedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Başkanım, teamül var diye basmadım.

BAŞKAN – Peki, Sayın Paylan, söz alacak mısınız, Sayın Girgin’e mi vereyim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Alayım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli arkadaşlar, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, 2020 yılı bütçemiz, daha önceki bütçelerde olduğu gibi, halka kapatılmıştır, sivil toplum örgütlerine kapatılmıştır, meslek örgütlerine kapatılmıştır ve bu sefer farklı bir şey yaptık arkadaşlar, bu sefer bunu katmerledik, Sayın Başkan bu durumu oyladı ve sivil toplum örgütlerine kapatıldığını bu Meclis onayladı; bu, Türkiye’nin ayıbıdır, bu Meclisin ayıbıdır değerli arkadaşlar. 2019 yılı Türkiye’inde “Şeffaflaşacağız, her şeyi halkın katılımına sunacağız, sivil toplum örgütleriyle, meslek örgütleriyle çalışacağız.” diye Hükümet programına yazmış bir iktidar, bu yönde çaba göstermesi gereken bir Meclisin bütçesi maalesef halka ve sivil toplum örgütlerine kapatılarak yapılıyor. Bu, Türkiye’nin ayıbıdır böyle değerlendiriyoruz arkadaşlar.

BAŞKAN – Sayın Paylan, kimseye kapalı değil, herkese açık, burada basın mensupları var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oyladınız Sayın Başkan, oyladınız.

BAŞKAN – Bugüne kadarki tüm kanun tekliflerinde hangi sivil toplum kuruluşu Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmek isterse gelmişlerdir, görüşlerini ifade etmişlerdir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçeye kapandığını oyladınız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bütçenin geneli üzerindeki görüşmelerde bugüne kadar teamül gereği, salonumuzun da kısıtlı olması nedeniyle, sivil toplum kuruluşları davet edilmemiştir.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakanlıklara da kapattınız, hadi bütününe kapattınız, bakanlıklara niye kapatıyorsunuz? Tarım Bakanlığında gelsin çiftçilerimiz, konuşsun; Çalışma Bakanlığında gelsin işçilerimiz, konuşsun; Çevre Bakanlığında gelsin, ekoloji mücadelesi veren insanlar konuşsun; Kadın Bakanlığında gelsin, kadınlar konuşsun. Al, işte, erkek erkeğe oturuyoruz; gelsin, kadınlar konuşsun. Böyle bir şey olur mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl erkek erkeğe? Bir sürü kadın var orada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bütçeler bir ülkenin vicdanıdır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Diyarbakır’daki o kadınlara bir cevap ver.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Kadın” diyorsunuz, Diyarbakır İl Başkanlığındaki kadınlardan da bahset.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ne oluyor?

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

Arkadaşlar, konuşma vakti size geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çocuklar bir ülkenin geleceği, çocukları da düşün.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale edecek misiniz?

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçeler bir ülkenin vicdanıdır arkadaşlar, bütçeler rakamlardan oluşmuş gibi gözükür ama yaptığımız her bir tercihle...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Diyarbakır’daki o kadınları anlat.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçeler bir ülkenin vicdanıdır ve iktidarlar yaptıkları tercihleriyle vicdansız ve adaletsiz davranabilirler. Bu noktada o milletin temsilcileri devreye girer ve halkın bütçesini yapmaya çalışırlar, işçinin, emekçinin, emeklinin bütçesini yapmaya çalışırlar.

Değerli arkadaşlar, bu noktada bizim devreye geçmemiz lazım, halkımızın taleplerini bu bütçeye yansıtmamız lazım.

Sayın Erdoğan yıllar önce bir hayalinden bahsetmişti, demişti ki: “Ben ülkeyi şirket gibi yönetmek istiyorum.” Maalesef bu yönde bir Anayasa değişikliği oldu ve Sayın Erdoğan ülkeyi bir şirket gibi yönetmeye çalışıyor.

Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu getirdiğiniz bütçe teklifi, emin olun ancak bir şirketin bütçesi olabilirdi. İnanın çünkü şirketlerin vicdanı yoktur, şirketler kâr odaklı çalışırlar, şirketler emekçilerini çok düşünmezler, kârı düşünürler veya Kaz Dağları’nı tarumar ederken oradaki ağacı, ormanı, börtü böceği düşünmezler, yalnızca kârı düşünürler.

Değerli arkadaşlar, şu bütçede emekçi yok, işçi yok, emekli yok...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Güneydoğudaki hendek kazılarına bak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan böyle, mi konuşacağız?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya...

Lütfen buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, böyle devam edeceksek böyle devam edelim o zaman. Biz de aynısını yapalım. Burada görüşmeler böyle devam etsin.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maalesef siz de yapıyorsunuz, iki taraf da yapıyor bunu. Lütfen...

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şirketler yalnızca kâra odaklanırlar, işçisini, emekçisini, ekolojiyi, doğayı, börtü böceği, ağacı düşünmezler. Maalesef bu bütçede de değerli arkadaşlar, hiçbiri yok. Yalnızca grafikler var, rakamlar var ama işçi, emekçi, emekli, çiftçi, esnaf bu bütçede yok arkadaşlar, hiçbiri yok. Emeklilikte yaşa takılanların sorunları bu bütçede yok. Atanamayan öğretmenlerin sorunları bu bütçede yok. Ne var bu bütçede? Vahşi kapitalizm var arkadaşlar. Dedğim gibi, bu şirketin tek bir felsefesi var: Vahşi kapitalizm. İşçiyi sömür, doğayı sömür, kâr odaklı bak, yalnızca yüzde 1’i zenginleştirir, yüzde 99 açlığa talim etsin ya da karın tokluğuna çalışmaya devam etsin.

Dünyanın en güzel ülkesinde yaşıyoruz arkadaşlar, dünyanın en güzel ülkesinde yaşıyoruz. Her şeyimiz var, genç bir nüfusumuz var, doğal kaynaklarımız var, her şeyimiz var. İnanın, ben dünyanın her yerini gördüm, Türkiye kadar imkânları olan bir ülke yok ama ne huzurumuz var ne refahımız var. Halkın büyük çoğunluğu yoksul, açlık sınırının altında bir asgari ücrete sahibiz. Yoksulluk sınırının altında inim inim inleyen çoğunluk var. Halkın yüzde 70’i borçlu. Peki neden yoksuluz, neden huzurumuz yok? Çünkü kötü yönetiliyoruz arkadaşlar. Bu ülke kötü yönetiliyor.

Bakın, dünyada bir hareketlilik var arkadaşlar, izliyor musunuz bilmiyorum, neden bu hareketlilik var? Halklar neoliberal politikalara karşı itirazlarını sunmaya başladılar. Şili’de başladı bu isyan. Düşünün, bir metro ücretine yüzde 10-15 zam gelmiş diye halk ayaklandı. Niye? Halk işsiz, yoksul çünkü orada da yalnızca yüzde 1’i düşünen, aynı buradaki bir sistem gibi bir sistem var, halk yoksul, öğrenci o metro biletini ödeyemiyor; buna itiraz ediyor ve halk isyan etti. Bakın, Irak’ta insanlar ayaklandı, Lübnan’da ayaklandı, Ekvador’da ayaklandı, pek çok ülkede hareketlilik var. Neden? Çünkü halk yoksul, işsiz.

Ülkede resmî 4,5 milyon ve geniş tanımlara göre, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı 8 milyon işsizimiz var. Bu, her evde 1 işsiz var demek arkadaşlar. Şu bütçede işsizlik meselesiyle ilgili bir şey gördünüz mü? Arkadaşlar, yani bununla ilgili bir master plan gördük mü? Geçen yıl da Sayın Çalışma Bakanı açıkladı, Cumhurbaşkanı açıkladı, “2 milyon istihdam yaratacağız.” dediler, ne oldu? 1 milyon ilave işsiz oldu, işsiz sayısı 1 milyondan fazla arttı. Bırakın 2 milyon istihdam yaratmayı, 1 milyondan fazla işsizimiz oldu. 8 milyon işsiz var. Yine vadediyor “Bu yıl 1 milyon işçi olacak.” diye. Neye dayanarak diyor, nasıl olacak? Bununla ilgili bir vizyon gördünüz mü? Bakın, halklar yoksul, işsiz, bir kıvılcımla bu, isyanlara dönüşüyor ve bununla ilgili, arkadaşlar, yoksullukla ilgili, açlıkla ilgili, işsizlikle ilgili bu bütçede herhangi bir vizyon göremedik çünkü bu bütçe yüzde 1’in bütçesi arkadaşlar. Maalesef bütün neoliberal vahşi kapitalizmin uygulandığı ülkelerde olduğu gibi, burada da yüzde 1’in bütçesini getirmiş Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

Bakın, burada sarayın bütçesi var arkadaşlar. Sarayın bütçesi büyümüş. Uçan saraylar, kışlık saray, yazlık saraylar, yürüten saraylar.. Maalesef Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı gene çok lüks bir arabayla Meclise geldi. Hani “Tasarruf edelim, tasarruf edelim.” diyoruz da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, o arabanızın değeri belki 8-10 milyon lira, siz söyleyin. Ya, 8-10 milyonluk arabayla bütçeye gelip vatandaşın tasarruf beklediğiniz zaman “Önce tasarrufu siz yapın.” demezler mi?

Sayın Cumhurbaşkanının maaşı kaç para oldu? 81.250 lira oldu. Sayın Cumhurbaşkanı bir de emekli maaşı alıyor, 44 yaşından beri emekli maaşı alıyor, maaşının yüzde 40’ı kadar da emekli maaşı alıyor, 32.500 lira; toplamda 113.750 lira maaş alacak Sayın Cumhurbaşkanı eğer bütçe böyle geçerse. Düşünün, 57 asgari ücretlinin maaşı kadar maaş alacak. Sayın Cumhurbaşkanının ihtiyacı yok buna, bunu biliyoruz ama niye bu maaşı alıyor, niye alıyor, böyle bir şey olabilir mi? Tasarruf yapacaksa önce kendimizden yapmalıyız, lüks arabalara binmemeliyiz, demokratik ülkelerde olduğu gibi ya yürümeliyiz ya metroya binmeliyiz arkadaşlar. Öyle saraylarda ejder meyveli “smoothie”ler içmemeliyiz, zencefilli şuşiler, somonlu şuşiler yememeliyiz, bunlar bütçelerde olmamalı, bunlar listelerde, menülerde olmamalı. Bak, halk evine ekmek götüremiyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Açlık var, “Açız.” diyorlar. Kayseri Belediyesini bile bastı vatandaşlarımız “Açız, açız.” diyor vatandaşlarımız.

Bakın, bu bütçe yüzde 1’in bütçesi, yandaşların bütçesi, 5 müteahhidin bütçesi. Bakın arkadaşlar, devletin bütün ihaleleri yalnızca 5 müteahhide gidiyor, 5 müteahhidi zenginleştiriyor. 5 müteahhit 3’üncü havalimanını yaptı, 5 milyar avroluk borcu yapılandırıldı.

SALİH CORA (Trabzon) – Haksızlık yapıyorsunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Halka yapılıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir vatandaş kredi kartı borcunu ödeyemezse...

SALİH CORA (Trabzon) – Yüzlerce, binlerce müteahhit var. Töhmət altında bırakıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, böyle mi devam edeceğiz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun, devam edin Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, arkadaşlar, 3'üncü havalimanını yapan müteahhitler iki yıldır taksitlerini ödemiyorlar. Şimdi de 5 milyar avroluk borçları yapılandırılıyor tekrar. Bir vatandaşımız tüketici kredisi faizini ödeyemezse evine haciz gidiyor, kredi kartını ödeyemediği zaman evine haciz gidiyor ama ne hikmetse bu 5 müteahhit 2 milyar avro borçlarını ödeyemiyorlar, kalan 5 milyar avroluk borçlarını da yapılandırabiliyorlar. Bütün yandaşların borçları yapılandırılırken milyonlarca vatandaşımız borç altında inim inim iniyor. Yüzde 1'e vergi istisnası, yüzde 1'e vergi affı, yüzde 1'e teşvik. Yüzde 1'i iyi hissettirmekten başka herhangi düşüncesi yok bu iktidarın çünkü şöyle düşünüyor, oligark sistemi: "Ben yüzde 1'i iyi hissettirirsem onlar da bir kısım insanı karın tokluğuna çalıştırır, en azından karınları doyar." diye bakıyor. Oysa yapmamız gereken, geniş kesimleri refahla buluşturmak ve gelirle buluşturmak. Eğer bunu yaparsak zaten ekonominin çarkları döner. Geniş kesimlere borç vaadederseniz onlar harcama yapamazlar. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, gelecek yılın bütçesi geniş kesimlere yalnızca yüzde 5-6-7-8 zam öngörüyor, özel sektörde bu zamları da bulamayacaklar çünkü "Kapıda milyonlarca işsiz var." diyecek özel sektör ve "Aynı parayı ya kabul et arkadaş ya da seni kovarım, yerine yenisini alırım." diyecek.

Bakın, geniş kesimler gelirle buluşmayacak. Siz onlara ne öneriyorsunuz? "Gidin borçlanın." diyorsunuz. Eski Maliye Bakanımız Sayın Naci Ağbal da söyledi, dedi ki: "Efendim, küresel piyasalarda faizler düşüyor, Türkiye'de düşüyor, ne yapsın geniş kesimler, emekli, işçi, memur, çiftçi? Gitsin borçlansın." diyor. Bunu vaadediyorsunuz. Oysa biz geniş kesimleri, yoksulları gelirle buluşturmalıyız. O yandaşlara aktardığımız, onların borçlarını yapılandırdığımız kaynaklarla onları gelirle buluşturmalıyız ki piyasa öyle canlansın. Onları borçla buluşturursak eninde sonunda borç krizine giriyorlar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Önce kredi kartı borcu krizi, tüketici kredisi borcu krizi ve pek çok krizle karşı karşıya kaldılar. Bu politikadan vazgeçelim diyorum.

Değerli arkadaşlar, bu bütçede emeklinin adını duyduunuz mu ya? Emeklilikte yaşa takılanların adını duyduunuz mu? Bakın, milyonlarca vatandaşımız "Emeklilikte yaşa takıldım arkadaş." diyor. Sayın Cumhurbaşkanı geçenlerde diyor ki: "50 yaşında emeklilik mi olur ya."

SALİH CORA (Trabzon) – Kaç yaşında olsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Sayın Cumhurbaşkanı 44 yaşında emekli oldu, bilen var mı? Sayın Cumhurbaşkanı 44 yaşında emekli oldu.

SALİH CORA (Trabzon) – Kaç yaşında olunması gerekiyor, öğrenelim Garo Bey?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, 40 yaşından sonra işsiz kalan bir vatandaşımızın iş bulma olasılığı çok düşük Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

SALİH CORA (Trabzon) – Tamam, görüşünüzü alalım, kaç yaşında emekli olması gerekiyor Garo Bey?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onları bir geçiş süreciyle, tercihlerimizi değiştirerek emekli edebiliriz.

SALİH CORA (Trabzon) – 40 yaşında mı emekli olsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bununla ilgili çalışabiliriz ama Sayın Cumhurbaşkanı ne diyecek onlara biliyor musunuz, emeklilikte yaşa takılanlara ne dedi? "Siz bir kurşunun, merminin kaç para olduğunu biliyor musunuz?" İşte, kaynaklarımız, maalesef, silaha, savaşa, güvenlikçi politikalara gidiyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bu aşamaya getirenler utansın. Y yapmak zorundayız, yıllarca şehit verdik.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oysa o aktarılan kaynaklar yerine halkımızın sorunlarını çözebiliriz. Bu bütçede çiftçi yok. Değerli arkadaşlar, çiftçi girdileri yüzde 100 artmışken, tohum, gübre gibi girdiler yüzde 100 artmışken çiftçi desteklerinin yalnızca yüzde 10 artması öngörülüyor. Değerli arkadaşlar, dediğim gibi, eğer güvenlikçi politikalardan vazgeçip barışa dönersek çiftçi desteklerini 2 kat artırabiliriz.

Bu bütçede yüz binlerce öğretmen atama bekliyor. Arkadaşlar, hepinizin maillerine geliyor, hepinizin telefonları susmuyor.

SALİH CORA (Trabzon) – En fazla öğretmen bizim dönemimizde atandı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu bütçede öğretmen atanamaz. Ben bütün öğretmenlere buradan söylüyorum, bu bütçeyle öğretmen atanamaz çünkü Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi öğretmen atanabilecek kadar artırılmış değil.

SALİH CORA (Trabzon) – En fazla öğretmen bizim dönemimizde atandı. Rakamlarla konuşun lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cep telefonuna konuşuyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen...

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bu bütçede ekolojiyi duyan oldu mu? Bakın, geçen gün torba yasada bacasını emisyon olarak ayarlamayan, filtre takmayan termik santrallerin süresi -Sayın Naci Ağbal da torba yasada vardı, 2019'da uzatılmayacak diyorlardı, Sayın Maliye Bakanı Berat Albayrak "Asla uzatmayacağız." diyordu Enerji Bakanlığı- üç yıl daha uzatıldı. İşte arkadaşlar, büyüme dediğiniz böyle bir şey. İşçiyi sömürerek, doğayı katlederek büyütüyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Teknolojiyle büyüyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Neden o çevremizi kirleten, insanlarımızı hasta eden, kanser eden, yediğimiz gıdayı kirleten termik santrali kapatma cesaretini göstermiyorsunuz? Çünkü arkadaşlar, başka türlü büyümeyi bilmiyorsunuz bu ülkeyi. Yandaşlarla, kirli sanayiyle, Kaz Dağları'nı katlederek, işçiyi sömürerek ancak ekonominin çarklarını döndürüyorsunuz.

Siz Greta'yı duydunuz mu? Bakın, bütün dünyada gençlerde bir hareketlenme var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Greta, bakın, dünyayı ayağa kaldırıyor. "Benim geleceğimden çalışıyorsunuz." diyor. Biz niye hâlâ kömür santrallerine teşvik veriyoruz, destek veriyoruz, onları bacalarına filtre takmadıkları hâlde çalıştırmaya devam ediyoruz. Greta'yı duydunuz mu gerçekten, size soruyorum? Bütün gençlerimiz bakın eylem yapıyorlar, diyorlar ki: "Benim geleceğimden çalma." Bu bütçede ekolojik bir bakış yok, bu bütçede kadın yok arkadaşlar, bu bütçede cinsiyet...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kadınlar, bak, Diyarbakır İl Başkanlığınızın önünde kadınlar. Esaslı kadınlar onlar, milleti ifade eden kadınlar onlar, ondan bahsedelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, arkadaşlar, bir müsaade edin lütfen ya.

Bu bütçede kadın yok, bu bütçede cinsiyet eşitliğine bakışı hâkim kılacak bir kadın bakışı yok. "Gender budgeting" dediğimiz anlayış bu bütçenin herhangi bir noktasında yok. Oysa arkadaşlar, kadınlar dezavantajlı durumdalar. Toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında talepleri var. Bunların bütçeye yansımaları lazım ama bu bütçede kadının adı yok. Ne var bu bütçede? Maalesef güvenlikçi bakışın hâkimiyeti var arkadaşlar.

Bakın, barış sürecinin sürdüğü yıllarda -Sayın Cumhurbaşkanı da rakamları verdi, ben de topladım- bütün güvenlikçi kalemlerin toplamı, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, 2014 yılında 46 milyar TL'ydi. Barış süreci sürüyordu, hepimizin hem huzuru vardı hem refahı vardı. Niye? Tercihimizi halkın sorunlarını çözmekten dolayı kullanıyorduk. O yıl yalnızca 46 milyar lira harcadık güvenliğe. Bakın, bu yılki bütçede 141 milyar TL harcamayı öngörüyorsunuz, Naci Ağbal dedi ki: "O da yetmez, daha da vereceğiz." Bakın, artı fonlarla Savunma Sanayii Destekleme Fonu'ndan 10 milyar lira yaklaşık aktarılacak, örtülü ödenekle beraber -benim hesaplarıma göre- 160 milyar TL güvenlik harcamalarına gidecek. Sayın Bakan, bu rakam ne olarak görülebilir? Bakın, eğer ki barış sürseydi, benim tahminim şu anda güvenlik bütçemiz 50-60 milyar TL olacaktı ve 100 milyar TL fazladan S400 füzesine, tanka, topa füzeyle harcıyoruz ve gene huzur bulmuyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Ne yapmamız lazım yani?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmamız gereken, arkadaşlar, ülkenin huzurunu sağlamak, barışını sağlamak, toplumsal barışı sağlamak.

SALİH CORA (Trabzon) – Yapmanız gereken, terörle aranıza mesafe koymak Garo Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu sağladığımız anda en az 100 milyar TL tasarruf yaparız ve tasarrufla emeklilikte yaşa takılanların sorununu çözeriz, atanamayan öğretmenleri atarız.

"Öğrenciye 500 lira yerine 550 lira burs vereceğim." diyor Sayın Cumhurbaşkanı. Arkadaşlar, yurduna yüzde 18 zam yapıyor. Onun bursuna yüzde 10 zam yapıyor, o da borç olarak, arkadaşlar yurduna yüzde 18 zam yapıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Yurt fiyatları yerine göre değişiyor, konumuna göre değişiyor, kaliteye göre değişiyor. Yanlış bilgiye sahipsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bu bütçe gelecek, bakalım buna oy verecek misiniz? Bakın, geniş kesimlerin geliri düşüyor ama emekliye yüzde 7-8 zam vereceğiz ama arkadaşlar, doğal gaza yüzde 60 zam var, elektriğe yüzde 58 zam var, sigaraya yüzde 35 zam var, ulaştırmaya yüzde 25 zam var, pek çok temel tüketim ihtiyaçlarına yüzde 30, yüzde 40, yüzde 50, yüzde 60 zam var ama işçiye, memura yüzde 8 zam var. Burs alan öğrenciye yüzde 10 zam, onun yurduna yüzde 18 zam. Hak mıdır bu? Bu Komisyon bu düzenlemeleri değiştirmeli arkadaşlar.

SALİH CORA (Trabzon) – Yurttan yurda göre fark ediyor Garo Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Diğer mesele, arkadaşlar, bakın, bütçe hakkımız var. Şimdi, biz niye bu bütçe tartışması yapıyoruz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Kalemleri eleştiriyoruz "Şöyle yapsanız daha iyi olur, böyle yapsanız daha iyi olur." diyoruz, değil mi? Ya, siz geçen sene bir bütçe getirdiniz "Şu kadar gelir toplayacağım, bu kadar giderim olacak, 80 milyar lira da açık vereceğim." dediniz değil mi? Biz de, Komisyon onayladı bunu. Şimdi, geçen hafta bir torba yasa gönderdiniz, diyorsunuz ki: "Arkadaş, bu para yetmedi, ben 70 milyar daha harcadım, siz bana 70 milyar daha borçlanma hakkı verin." Bu Komisyon da bunu oyladı. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu, bütçe hakkının gasbidir. Yapmanız gereken, bir ek bütçe göndermektir. "Ya, benim şu koşullardan dolayı daha az gelirim oldu, şunlardan dolayı daha fazla harcama yaptım ve bunu oylayın ey Meclis! Bana para yetmedi." demeniz lazımken 70 milyar daha harcama yetkisini torba yasadaki bir maddeyle aldınız. Bu, bütçe hakkının gasbidir Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bu konuda size soruyorum: Neden bir ek bütçe göndermeye tercih etmediniz de bir anda 70 milyar gönderdiniz? Niye biz elli gün burada konuşuyoruz? Siz gelecek sene de "Arkadaş, ben 125 milyar açık verecektim ama 250 milyar açık verdim, bana 125 milyar daha borç yetkisi verin." diyecekseniz, beni size şunu öneriyorum: Şu bütçeyi

bütün görüşmeye gerek yok, buraya tek madde gönderin “Bu iktidar istediği kadar harcar, istediği kadar vergi toplar.” deyin. Bu Komisyonunda, Kabul edenler... Kabul etmeyenler... “ desin, kabul etsin, bitsin. Nerede kaldı o zaman bütçe hakkı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değeri arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; bütçe, gelir yaratırken de vicdansız ve adaletsiz. Bakın, size bir rakam vereceğim, çarpıcı çünkü gelecek yıl da dolaylı vergilerden vergi toplamayı hedefliyorsunuz. İlk dokuz ayda en çok vergiyi nereden topladınız diye size soruyorum. İçki ve sigaradan, o kalemden topladınız yani o satış kaleminden topladınız. Sayın Cumhurbaşkanı içkiden sonra sigarayı da haram ilan etti ve ilk dokuz ayda 68 milyar lira vergi topladınız içki ve sigaradan, iki haram kalemden -size göre- 68 milyar vergi topladınız. 837 bin kurumlar vergisi mükellefinden kaç para vergi topladınız? 55 milyar topladınız. Vatandaş içki, sigara içiyor, size 68 milyar vergi veriyor ama 837 bin büyük şirket; bankalar, sermaye şirketleri, bütün endüstri şirketleri size 55 milyar vergi vermiş. Bu hak mıdır Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu adalet midir? Size soruyorum. Yani haram olduğunu saydığınız bir kalemden en büyük vergiyi alacaksınız, 837 bin şirketten 55 milyar vergi alacaksınız. İşte, servet böyle transfer ediliyor. İşte, nüfusun yüzde 1’i o yüzden servetin yüzde 55’ine sahip arkadaşlar. Nüfusun yüzde 1’i servetin yüzde 55’ine sahip. Nüfusun yüzde 1’ine servet akıyor, nüfusun yüzde 90’ına borç arkadaşlar. Maalesef, böyle bir adaletsizlik. Ama siz nereden vergi topluyorsunuz? Benzin istasyonlarından, tek el bayilerinden, marketlerden, AVM’lerden, araba bayilerinden, beyaz eşya bayilerinden. Sizin vergi daireleriniz burası Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Vergi İdaremizin de vergi topladığı yok. Beyana tabi toplanan vergiler o kadar düşük ki. İşte, buralardan alışveriş yapıyoruz ama bir benzin istasyonuna gittiğimizde en gariban araba da 300 liraya deposu doluyorsa, 200 lira vergi veriyor; en zengin sizin arabanız da 6 milyonluk arabanız da depoyu doldurduğunda aynı vergiyi veriyor. Bu hak mı, adalet mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen tamamlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bakın, açılış konuşmalarında bu konuda grup sözcülerine her yıl müsamaha gösteriliyordu.

BAŞKAN – Müsamaha gösteriyorum.

Lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anayasa’mıza göre, Türkiye demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti ama bunların hiçbirini maalesef yaşayamıyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bakın, geçen hafta Türkiye Cumhuriyeti’nin 96’ncı kuruluş yıl dönümünü kutladık. Maalesef, bazılarımız buruktuk Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Aynı günün sabahı ne yaptınız biliyor musunuz yani 29 Ekim sabahı? Yüzde 78 oyla Cizre’nin seçtiği belediye karyum atadınız, aynı günün sabahı. Yani Cizre halkına siz “Cumhuriyet budur.” dediniz, “Siz Kürtler olarak, Kürt halkı olarak belediye başkanınızı seçemezsiniz, seçseniz de ona göre yaptırmayız, ona karyum atarız.” dediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Öyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O günün sabahında yaptınız yani bir bayram sabahında Cizre halkına bayramın hediyesi, bir Cumhuriyet Bayramı’nın hediyesi karyum oldu.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bakın, İran da cumhuriyet, Kuzey Kore de cumhuriyet. Mesele adını “cumhuriyet” koymak değil, mesele demokratik cumhuriyet. Demokratik cumhuriyetimiz var mı? Yok Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı.

Bakın, geçen hafta siz bütçeyi sunarken o günün bir gün öncesinde Diyarbakır Belediye Başkanımızı tutukladınız, yüzde 64 oyla seçilmiş Diyarbakır Belediye Başkanımız Sayın Selçuk Mızraklı'yı tutukladınız. Kendisi bir cerrah, geçen yıl da burada oturuyordu, milletvekilimizdi ve kendisi Yüksek Seçim Kurulunun verdiği salahiyyetle seçildi. “Bunun herhangi bir engeli yoktur.” dedi. Ve Sayın Cumhurbaşkan “Ben, siz seçilseniz de kayyum atayacağım.” dedi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – “Yanlış yaparsanız.” dedi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu itiraf ettiği hâlde ortaya tek bir belge koymadan belediyelerimize tekrar kayyum atıyorsunuz. Büyük bir adaletsizlik.

Bakın, değerli arkadaşlar, kayyum siyaseti hepimize kaybettiriyor; halkın sandığa, demokrasiye olan inancını yok ediyor. İki buçuk yıl önce de kayyum atadınız, ortaya tek bir belge koymadan kayyumlar atadınız. Süleyman Soylu hep çıkıp diyor “Dağa para gönderdiler.” 1 liralık belge koyun dedik ortaya, 1 liralık belge görmedik Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Terörün belgesi olmaz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalnızca algı operasyonu, şayialarla belediyelerimize kayyum atıyorsunuz, bu büyük bir adaletsizlik.

Bakın, devletten adaleti çıkarırsak geriye bir suç örgütü kalır. Bu, ünlü bir laftır. Devletten adaleti çıkarmamalıyız, devletimiz bir hukuk devleti olmalı. Ama Sayın Cumhurbaşkan çıktı, ne dedi Selahattin Demirtaş'ın beraat kararı sonrası, tahliye kararı sonrası? “Onları bırakamayız.” dedi. Açıkça, yargıya talimat verdiğini itiraf etti “Onları bırakamayız.” diye itiraf etti bunu. Bu, hukuk devletinin olmadığını gösteriyor, adaletin olmadığını gösteriyor. Selahattin Demirtaş neden cezaevinde hâlâ, Osman Kavala neden cezaevinde hâlâ?

Değerli arkadaşlar, bunları konuşacağız. Adalet Bakanlığının bütçesini konuşacaksak bunları da konuşacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen Sayın Paylan, tamamlar mısınız. Son kez söz veriyorum.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bakın, geçen yıl bayağı iltimaslı davranıldığı için teamüllere uyulacağını düşünerek öyle hazırlık yaptık.

BAŞKAN – O zaman hemen keseyim. Zaten gösteriyoruz iltimas. Yirmi sekiz dakika konuştunuz Sayın Paylan. Yani ne diyeyim size, size ne diyeyim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bunun on dakikası sataşmayla geçti, bunu biliyorsunuz. En azından on dakikasında bağırıldılar, on dakikası sataşmayla geçti Sayın Başkan.

BAŞKAN – Son kez, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bu bütçede çoğulculuk yok, tekçilik var. Çoğulcu bir demokrasiden bahsedebilir misiniz, burada böyle bir ifadeniz var mı? Yok.

Bakın, bu bütçede ayrımcılık var Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı. Eğitim bütçesini hep örnek veriyorum. Ya, ana dili temelli çok dilli eğitim gibi bir programımız var dediniz mi? Mesela, düşünün ki bu ülkede azınlık okulları var, ben de bir azınlık okulundan mezun oldum; şükür, Türkçem de iyi,

Ermenicem de iyi, İngilizcem de iyi, İspanyolcam da iyi; bak, çok dilli yaşayabiliyorum. Yani çok dilli eğitim almak, arkadaşlar, çocuğa herhangi bir şekilde iyilikten başka bir şey değil; çocuğun yüksek haklarını, pedagojik haklarını savunmaktan başka bir şey değil ama bu bütçede böyle bir şey yok. Ne var? Tekçilik var. Bu bütçede Diyanet İşleri Başkanlığının bütün inançlara daha hakkaniyetli davranacağına dair herhangi bir öngörü var mı? Bakın, hepimiz vergi veriyoruz; Hristiyan'ı da, Musevi'si de Alevi'si de Sünni'si de hepsi vergi veriyor ama yalnızca Sünnilere hizmet veren bir Diyanet İşleri Başkanlığı yapısı var. Olması gereken, hepimize hizmet veren bir düzenin kurulması, çoğulcu bir düzenin kurulması.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Akdamar Adası'nı gördünüz mü? Bu devletin yapmış olduğu katkıyı gördünüz mü? Yıllarca orası dökülüyordu. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının vergileriyle oralar yapıldı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, Başkan keseceği için kısaltıyorum, bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, memleketi ilk 10'a sokacağız diye hep ekonomik rakamlardan bahsediyorsunuz ama ben size birkaç rakam vererek konuşmamı bitireceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son sözlerinizi alıyoruz, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, memleketimiz Demokrasi Endeksi'nde 110'uncu sırada Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bununla ilgili yorumlarınızı merak ediyorum. Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke içinde 157'nci sıradayız. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 126 ülke içinde 109'uncu sıradayız.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, siz pek çok rakamdan bahsetmişsiniz “Şöyle büyüteceğiz, böyle yapacağız.” Neden hiç bu rakamlardan bahsetmiyorsunuz? Biz Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 157'nci sırada olmaktan utanıyoruz. Bunu ilk 10'a çekeceğiz diye bir hedeften neden bahsetmiyorsunuz? “Demokrasi Endeksi'nde 110'uncu sırada olmamız bizim için züldür.” neden demediniz? “Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 109'uncu sırada olmak bu ülke için utançtır.” niye demiyoruz hep beraber? Neden bunlarla ilgili konuşmuyoruz? Bakın, bunlarla ilgili konuşursak diğer bütün meselelerimizi çözeriz. Bu ülkede adaleti sağlayalım. Bu ülkenin insanı huzuru bulursa refahını da bulur. Öbür türlü, otoriter, totaliter bir sistem içinde yalnızca yandaşlar zenginleşir, geniş kesimler yoksulluk içinde kalır. Kaynaklar silaha, savaşa harcanır; yoksullara kaynak akamaz. Öncelikle yapmamız gereken, demokratik adımları atmaktır. O sayede refahımız da olabilir. Aksi takdirde, ne huzurumuz olur ne refahımız olur Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Boşuna suçladın bizi, bak, basın burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayemde geldi.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar...

Sayın Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, ben konuşma hakkımı sona bırakacağım ama özellikle bir konuşmacı arkadaşımız söylediği için... Keşke bu utanma davaları farklı bir şey olsaydı. 26 Haziran 2018 tarihinde ben... Arkadaş özellikle her sene aynı şeyi söyler. Bakın, buradaki şahıs demin “Bir kurşun kaç lira?” dedi. Size sormak istiyorum: Ağrı’nın Doğubeyazıt ilçesinde Çiftlik köyünde tek bir tane kurşun sıkıldı buna. Lütfen, buna bakar mısınız?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Garo Bey, bak burada bir görüntü var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ayrıca, Diyarbakır’da sizin il binanız önünde bekleyen binlerce insanın evlatları var, genç evlatları, erkek veya çocuk.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onları öldürmek için operasyon yapıyorsunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Beni bir dinler misiniz? Bu operasyonları kimler götürüyordu biliyor musunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onları öldürmek için operasyon yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İşte siz, burada gelip de Şili’nin algısını yapıp da teröristleri sokağa çağırıldığınız zaman, bu ülke şunu yapar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O operasyonları sizler yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Paylan.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli kardeşim, siz 2015 tarihinden itibaren 7 Haziran sonrasında başlayan doğu, güneydoğudaki hendeklere bakın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O analar başımızın tacı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl başınızın tacı, ne anlatıyorsunuz!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bundan dolayı utanın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Etkisiz hâle getirdik diye gurur duyuyorsunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri döneminde atanan öğretmen sayısı en fazla bu hükümet döneminde atanmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O yüzden öğretmenler imtihan ediyor!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ve sizin korkunuzla şu anda doğu ve güneydoğuya öğretmenler gelmekten imtina ediyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O yüzden öğretmenler imtihan ediyor, değil mi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Artı, bakın, ben size bir şey daha söyleyeyim: Ne olursanız olun ama elinizi vicdanınıza koyun.

BAŞKAN – Bakın, Sayın Paylan, itiraz ediyordunuz, aynı şeyi siz de yapıyorsunuz. Bu, oluyor maalesef.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, yok, hiç durdurmadınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynısını ben de yapacağım.

BAŞKAN – Lütfen!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Beni konuşturmayanı ben de konuşturmayacağım, bundan sonra böyle.

BAŞKAN – Yarım saat konuştunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hiç önemli değil. Seni konuşturmamak değil, sen bir kurşunun hesabını bilen adamsın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen mukabele.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir kurşunun hesabını bilen adam sizsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Benim insicamımı bozanın ben de insicamını bozacağım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu devletin yükselmesini istemeyen, gayrisafı milli hasılanın dağlara giden... İstedığınız bu zaten. Ama bu devlet bunun arkasına sığınmıyor, bu devlet diyor ki: Ben Kürt'ümü, Türk'ümü, Laz'ımı, Alevi'mi, Ermeni'mi, herkesi bir tarafta görüyorum.

Bak, ben doğu milletvekiliyim, ben şu anda hem Kürtçe biliyorum hem Türkçe biliyorum. Bu devlet hiçbir dönemde hiç kimseyi asimile etmedi. Bunun başında da sen geliyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çocukların da biliyor mu?

BAŞKAN – Lütfen Sayın Paylan!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Senin arkanda oturan, senin yanında oturan kaç tane Kürt var biliyor musun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çocukların da biliyor mu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana ne ya, sana ne!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biliyor musun sen? İlk önce bunun hesabını ver.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çocukların da biliyor mu? Bilmiyorlar çünkü ana dilinde eğitim almıyorlar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu söyle, de ki: “Ben teröre, teröriste karşıyım. Diyarbakır’da yerde oturan annelerin çocuklarını biz göndereceğiz.” İlk önce buna saygı göster.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, sayın milletvekilleri, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanı, değerli bürokratlar, basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2020 yılı merkezi yönetim bütçesinin hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyor, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Konuşmanın başında, terörle mücadele başta olmak üzere, Türkiye’nin milli meselelerindeki kararlı duruşunuz ve mücadeleniz için Sayın Cumhurbaşkanımıza ve Kabinesine teşekkür ediyoruz.

Barış Pınarı Harekâtı şehitlerimizi, terörle mücadele şehitlerimizi ve tüm şehitlerimizi bu vesileyle rahmetle anıyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 2’nci bütçesi olan 2020 yılı bütçesinin, 2020-2022 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program’da çerçevesi çizilen hedeflerle uyumlu olduğu görülmektedir.

Bütçe teklifi, kamu dengelerinin iyileştirilmesi, kamu maliyesi alanında bugüne kadar elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması, Yeni Ekonomi Programı'nda da vurgulandığı üzere, mali disiplinden taviz vermeden, orta vadede sürdürülebilir büyümeyi hedefleyen üç yıllık perspektifle hazırlanmış bir bütçe olarak takdim edildiği görülmektedir.

Bütçede ekonomik ve sosyal hayatla bağlantılı tüm sorunların bir bütün olarak ele alınması, politika ve hedeflerin de bu bütünlük içerisinde geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu anlayışla, bütçenin gelir ve gider tahminleri yapılırken, 2020'de gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 5 büyümesi, deflatörün yüzde 8,7; işsizlik oranının yüzde 11,8; TÜFE yıl sonu değişim oranının yüzde 8,5; ihracatın 190 milyar dolar, ithalatın 231 milyar dolar, borç stokunun gayrisafi milli hasılaya oranının ise yüzde 33,2 olması öngörülmüştür.

Bütçe giderlerinin bir önceki yıl bütçe kanununa göre yüzde 14 artışla 1 trilyon 95,5 milyar TL'ye, bütçe gelirlerinin yüzde 8,66 artışla 956,6 milyar TL'ye, bütçe açığının ise 138,9 milyar TL'ye yükselmesi öngörülmüştür.

Önümüzdeki üç yıllık dönem için bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 3'ün altında olması ve faiz dışı fazlanın program dönemi sonunda milli gelirin binde 3'üne ulaşması hedeflenmektedir.

2019 yılında milli gelire oranla yüzde 3,2 olması beklenen kamu kesimi borçlanma gereğinin 2020 yılında yüzde 3'e gerilemesi ve program dönemi sonunda yüzde 2,6'ya düşmesi öngörülmektedir.

Bütçe teklifinde eğitime ve sağlığa önemli pay ayrılmıştır. Eğitimle ilgili kamu idarelerine bakıldığında bütçe ödenek miktarı yüzde 9,3 artışla 176,1 milyar TL'ye çıkmaktadır. Sağlık harcamalarının ise yaklaşık yüzde 20,2'lik bir artışla 188,6 milyar TL olması öngörülmektedir.

Yatırım harcamalarına 2019 yılında 65,1 milyar TL ayrılmışken bu rakam 2020 yılı bütçe teklifinde kamu sermayeli kuruluşlarca yapılacak yatırımlar dâhil yüzde 35,9 oranında artarak 88,5 milyar TL olmuştur. Bu rakam bütçe imkânlarına göre önemli bir payı ifade etse de yabancı sermaye girişinde yaşanan azalma da dikkate alındığında daha fazla üretim ve istihdam için yatırıma, yatırım için de daha fazla ödeneğe ihtiyaç vardır.

Savunma ve güvenliği 2020 yılı için bütçeden 141,1 milyar lira kaynak ayrılmış, ihtiyaç hâlinde ilave bütçe kaynaklarının savunma ve güvenlik birimlerine tahsis edilmesi de öngörülmüştür.

Ekonomik sınıflandırmaya göre, 2020 yılı merkezî yönetim bütçe ödenekleri içinde en büyük payı gayrisafi yurt içi hasılaya oranla yüzde 9,3'le cari transferler, yüzde 5,8'le personel giderleri almaktadır.

2020 yılı toplam vergi gelirlerinin 784,6 milyar TL olması hedeflenmektedir. Bunun 182 milyar lirası gelir vergisi; 89,5 milyar lirası kurumlar vergisi; 175,2 milyar lirası özel tüketim vergisi; 57,8 milyar lirası dâhilde alınan KDV, 158 milyar lirası da ithalattan alınan KDV olarak öngörülmektedir. Buna göre, vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 70'inin dolaylı vergilerden temin edileceği anlaşılmakta, dolaylı vergilerin payının yüksek olması, dar ve sabit gelirli vatandaşlarımıza görece daha fazla yük bineceği anlamına gelmektedir.

Az kazananan az, çok kazananan çok vergi alınması kuşkusuz vergi adaletinin temel prensibidir. Bu anlayışa hizmet eden bir dizi yasal düzenleme yapılırsa da bu anlayışı hâkim kılacak vergi sisteminin inşasına olan ihtiyaç hâlen devam etmektedir.

Seçim beyannamemizde ekonomi politikalarının merkezine insanı koyan, eşitlik, ahlak ve adalet ilkelerini gözetken bir yönetim anlayışıyla toplumsal refahın artırılmasını öngörüyoruz. Kaynak dağılımında adalet ve etkinliğin, kamu hizmet üretiminde ise verimliliğin sağlanmasını, hukuk

normlarında, vergilemede ve bürokratik işlemlerde yatırım için her bakımdan öngörülebilir, istikrarlı ve güvenilir bir ortam oluşturulmasını, yerli ve yabancı yatırımcı için bütünüyle kurumsal hâle gelmiş bir yatırım ortamı teşekkül ettirilmesini önemli görüyoruz.

Bu amaçla, 7 temel alanda reform niteliğinde yapısal tedbirlerin alınmasını, ekonomide kalıcı istikrar ve kırılganlıkları azaltmak bakımından önemli görüyoruz. Bunlar; üretimin artırılması ve ithalat bağımlılığının azaltılması, yurt içi tasarrufların ve yatırımların artırılması, vergi, harcama, gelirin adil bölüşümü ve yoksullukla mücadele, tarım ve hayvancılık ve iş gücü piyasası ve çalışma hayatına ilişkin reformlardır.

Sayın milletvekilleri, 2018 yılının Ağustos ayındaki dış bağlantılı ekonomik operasyonlar ve 31 Mart seçimleri öncesi bazı uluslararası bankaların, sermaye gruplarının ve küresel tefecilerin spekülasyonlarıyla Türkiye tehdit edilip, kur ve faiz üzerinden ekonomik ve siyasi operasyon yapılmaya çalışılmıştır. Bu saldırılar, hükûmetin zamanında aldığı tedbirlerle etkisiz hâle getirilmiş, sağlanan toplumsal destekle birlikte kararlı bir mücadele sergilenmiştir.

Ortaya konulan dış ticaret politikaları ve alınan tedbirlerle ithalatın kompozisyonu ihracatı destekleyecek şekilde değişmeye başlamış, turizm gelirlerinin desteği ve rekabetçi kurla cari işlemler fazlası verilmiş, vergi avantajları, istihdam teşvikleri ve kredi programlarıyla ekonomik aktivite desteklenmiş, enflasyonda hızlı ve belirgin bir düşüş gerçekleştirilmiştir.

Enflasyon verilerine göre, 2019 yılı Ekim ayında tüketici fiyat endeksi yıllık yüzde 8,55'e gerileyerek 2016 yılından bu yana en düşük seviyeye inmiştir. Böylelikle ekonomide önemli bir kırılganlık yaşanmadan toparlanma gerçekleşmiş, üretim çarkları dönmeye başlamış, bu süreçte mali disiplin de göz ardı edilmemiş ve ekonomiye olan güven giderek artmıştır. Nitekim beklenenden daha kısa sürede gerçekleşen toparlanma nedeniyle uluslararası ekonomik kuruluşlar büyüme ve diğer makroekonomik göstergelere ilişkin Türkiye tahminlerini olumlu yönde revize etmiştir.

Bununla birlikte şüphesiz Türkiye ekonomisinde yaşanan sıkıntılar en çok dar gelirli vatandaşlarımızı etkilemiş, onların hayat şartlarını zora sokmuştur. Bu nedenle başta çifti, işçi, memur, emekli, esnaf gibi dar ve sabit gelirli vatandaşlarımız olmak üzere, tüm toplum kesimlerinin sorunlarının giderek iyileştirilmesini mümkün kılacak önlemlerin ve desteklerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu acil önlemlerle eş zamanlı olarak sağlıklı bir yatırım, üretim, istihdam ve ihracat zincirinin oluşturulması için de sürdürülebilir yapısal önlemlerin devreye konulması zorunludur.

Vatandaşlarımız ertelenen bazı taleplerine, ekonomide sağlanacak iyileşmeye de paralel olarak önümüzdeki dönemde çözüm getirilmesini beklemektedir. Bu kapsamda çalışanlarımızın 3600 ek gösterge talebinin karşılanması, çiftçi, esnaf ve sanayicimizin girdi maliyetlerinin düşürülmesi, üretimin teşvik edilmesi, bürokrasinin vatandaşa yakın, vatandaş odaklı hizmet vermesi, haklının hakkını aldığı, suçlunun cezasını çektiği, namuslu vatandaş olmanın takdir gördüğü bir düzenin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bunun için idarenin işleyişinden güvenlik, adalet, eğitim, sağlık ve diğer kamu politikalarının tanzimine, ehliyet, liyakat ve hakkaniyete ve en önemlisi Türk devletine ve Türk milletine sadakate dayalı bir düzenin tahkim edilmesi ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin tümüyle yerleşmesini temin edecek eksikliklerin giderilmesi kuşkusuz milletçe geleceğe güvenle bakmamızı temin edecektir.

Seçim beyannamemizde de vurguladığımız gibi öğretmenlerimizin, polislerimizin ve uzman çavuşlarımızın ek göstergelerinin 3600'e çıkarılması, muhtaçların sosyal destek ödemelerinin artırılması, şoför esnafımızın, çiftçimizin kullandığı mazot başta olmak üzere temel girdilerin yükünün daha da azaltılması, Türk sanayicisinin uluslararası rekabet gücünü zayıflatan unsurların ortadan kaldırılarak yatırım, üretim ve istihdamın artırılmasını destekleyen, bir yandan ekonomik büyümeyi bir yandan

sosyal gelişmeyi, aynı zamanda da millî bütünlüşmeyi esas alan program ve projelerin uygulanmasını gerekli görüyoruz. Bu kapsamda terörle mücadele başta olmak üzere dış politika, yargı, ekonomik ve sosyal konulara ilişkin adımlar hem Meclisimizce hem de Hükümet tarafından atılmaktadır.

Barış Pınarı Harekâtı'yla Türkiye uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları çerçevesinde egemenlik haklarımızı ve milletimizin huzur ve güvenliğini tehdit eden terör koridoru oluşumunu bertaraf etmiştir. Türkiye, bu süreçte ortaya koyduğu kararlılığın sonucu diplomatik, askerî ve siyasi önemli bir başarı elde etmiştir. Bir kez daha egemenlik haklarını korumadaki ve terörle mücadeledeki kararlılığıyla bölgede Türkiye'den izinsiz bir oldubittinin mümkün olamayacağını dünyaya göstermiştir. Eş zamanlı olarak Pençe ve Kıran Harekâtları'yla sınırlarımızın içinde ve dışında PKK, YPG ve IŞİD terör yapılanmalarına karşı önemli sonuçlar da elde edilmiştir.

Gelinen noktada ekonomik gelişmeler ve açıklanan makroekonomik veriler, alınan tedbirlerin etkili olduğunu, iyileşmelerin başladığını, piyasalarda güvenin artmasıyla birlikte ekonomide düzelmenin yaşandığını göstermektedir. Ekonomik saldırıların yarattığı sıkıntılı süreç alınan tedbirlerle atlatılabilmiş, onca saldırı ve kuşatmaya rağmen Türkiye bu süreci önemli bir başarıyla atlatmıştır.

Bunula birlikte, bütçede destek kalemlerine yer verilmiş olmakla birlikte bu süreçten olumsuz etkilenen dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın daha fazla desteklenmesi gerektiğini de ifade etmek istiyorum. Sonuç olarak hazırlanan bütçenin gerçekçi hedeflerden oluştuğunu, Türkiye ve dünya ekonomisine ilişkin gerçeklere ve onlara dayalı olarak tespit edilmiş bulunan makroekonomik hedeflere dayandığını Milliyetçi Hareket Partisi olarak değerlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, kısaca 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi ve Sayıştay raporlarına da değinmek istiyorum. Anayasa'nın 160'ıncı maddesinde Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevlendirilmiştir. Sayıştayın bu kapsamda yapmış olduğu denetim raporlarında dikkat çekilen önemli hususlar bulunmaktadır. İncelemelerin ciddi bir şekilde yapılmış olmasını kamu menfaatlerinin korunması ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi bakımından önemli görmekteyiz. Bununla birlikte bazı tespitlerde önemli suistimallere dikkat çekildiği hâlde soruşturulmasına gerek görülmediği izlenmiştir. Bunları kurum bütçeleri görüşülürken kuşkusuz ayrıca dile getireceğiz. Kuşkusuz denetimlerin bağımsız, hukukun emrettiği çerçevede yapılması denetimden beklenen faydanın elde edilebilmesini mümkün kılacaktır.

2018 yılında bu kapsamda yürütülen düzenlilik ve performans denetimleri kapsamında kamu idarelerinde bütçe türü itibarıyla 8.240 adet bulgu tespit edilmiş, en fazla bulgu tespiti ise 5.627 adet ile mahallî idarelerde olmuştur. Düzenlilik denetiminde en fazla tespit mevzuata uygunluğa ilişkindir. Ancak raporda da belirtildiği gibi sıklıkla yapılan hataların başında kamu kurumlarının mülkiyetindeki veya tahsisli kullandıkları taşınmazlara ilişkin işlemlerin tüm yönüyle mali tablolara yansıtılamaması gelmektedir. Yıllar itibarıyla aynı tespitlerin sürmesi ya Sayıştay raporlarının dikkate alınmadığına, gereğinin yapılmasından imtina edildiğine ya da sistemik bir sorunun bulunduğuna işaret etmektedir ki her iki durum da ilgililer açısından bir sorumluluk ortaya koymaktadır.

Bu düşüncelerle 2020 yılı merkezî yönetim bütçesinin tekrar hayırlı olmasını, nimetin ve külfetin hakça bölüşülmesine, milletçe huzur ve refahımızın artmasına vesile olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz, söz talebiniz yok herhâlde.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Yok.

BAŞKAN – Sayın Öztürk...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Saygıdeğer Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin geneli ve Sayıştay raporları üzerinde görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

AK PARTİ hükûmetlerinin 18'inci, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemimizin 2'nci bütçesi olan 2020 yılı merkezi yönetim bütçesinin milletimizin refahını artırmasına, ülkemizin kalkınıp güçlenmesine önemli katkılar yapmasını diliyorum ve buna inanıyorum.

Bütçe, devletin gelecek bir yıl içinde tasarladığı, gelir ve giderlerinin nelerden ibaret olduğunu ayrıntılı biçimde gösteren bir cetveldir. Bir diğer ifadeyle bütçe, devletin harcamaları ile gelirlerini ayrıntılı şekilde gösteren, bu gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren hukuki bir belgedir. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 161'inci maddesinde "Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır." denmektedir. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolünün kanunla düzenleneceği hükmünü içermektedir. "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar." denmektedir. 2020 yılı merkezi yönetim bütçesinin hem Hükûmetin Yeni Ekonomi Programı hem de Orta Vadeli Mali Plan'da belirlenen amaçlar, hedefler ve çerçeveye uyumlu şekilde hazırlandığını görmekteyiz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın bütçenin sunumunda da açıkladığı gibi, 2020, 2021, 2022 yıllarında yüzde 5'lik bir büyüme tahmin edilmektedir. 2020 yılında sağlanacak yüzde 5'lik büyümeyle birlikte, ekonomik alandaki toparlanma ve bu toparlanmanın sonucunda da istihdam oranlarında iyileşme kaydedilmesi öngörülmektedir. İktisadi güvenin tesis edilmesiyle birlikte, ertelenmiş yatırımların hayata geçirilmesinin ve üretimin, ihracatın da artarak 190 milyara çıkmasının, turizm gelirlerinin 34,3 milyar dolar olmasının, cari işlemler açığının millî gelire oranının yüzde 1,2 olmasının hedeflendiğini görüyoruz; 2020 yılı enflasyon oranının tekrar tek haneli rakamlar seviyesine inmesinin ve yıl sonunda yüzde 8,5 seviyelerinde olmasının hedeflendiğini görüyoruz. 2020 yılında da uygulanacak maliye politikası çerçevesinde mali disiplinden taviz verilmeyeceği, bütçe açığının millî gelire oranının yüzde 3'ün altında kalması, faiz dışı dengede ve kamu borç stoklarının millî gelire oranında kademeli bir iyileşmenin olması hedefleniyor. 2020 yılı bütçesinin, On Birinci Kalkınma Planı'nda açıklanan, daha fazla değer üreten, daha adil paylaşan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye vizyonuna hizmet edecek atılımların başlatılacağı bir bütçe olacağına inanıyoruz. Ekonomide öngörülen dengelenme, disiplin ve değişim yaklaşımına uygun olarak hazırlandığı görülen 2020 bütçesinin, elde edilen kazanımların muhafazası ve geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı sürdürülebilir büyüme, adaletli paylaşımın kalıcı olarak tesisi temel amaçlı olduğuna inanıyoruz. Bütçenin sağlam ve sürdürülebilir gelirlerle dayanmasının, toplanan gelirlerin vatandaşlarımıza hizmeti esas alan bir anlayışla kullanılmasının öncelikli olduğuna inanıyoruz.

Biraz önce söylediğim gibi, AK PARTİ hükümetlerinin 18'inci, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de 2'nci bütçesi olma özelliği taşıyan 2020 bütçesi önceki yıllarda olduğu gibi yine bir hizmet bütçesidir. Bütçe kaynaklarının vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu hizmetlerin karşılanmasında kullanılacağına inancımızın tam olduğunu tekrar vurgulamak istiyorum.

Yine, 2020 yılı bütçesinde en önemli kaynağın eğitime ayrıldığını tekrar görüyoruz ki bütçedeki toplam büyüklük içinde 176,1 milyar liranın Millî Eğitime ayrıldığına şahit oluyoruz; bu da bütçe giderlerinin yüzde 16,1'ine denk gelmektedir ki Hükümetimizin eğitime verdiği önemi tekrar burada vurgulamak istiyorum, bu bir göstergedir.

Eğitim hizmetleri temel bir kamu hizmetidir. Eğitim hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmak vatandaşımızın hakkıdır. Hükümetimiz de bu önemin farkındadır ki en büyük paylardan birini yine eğitime vermektedir.

2020 yılı bütçesinde öğrencilerimize doğrudan nakdî ve ayni olarak 26,4 milyar lira ödenek ayrıldığına şahit olmaktayız. Bu önemli bir durumdur. Daha önceki AK PARTİ hükümetlerinde de yine eğitime bu kaynağın verildiğini biliyoruz. Değerli milletvekilleri, süremizin de kısıtlı olduğunu düşünerek, tabii, bunları tek tek sayacak değilim. Bu çerçevede, 2 milyon öğrencimizin faydalandığı burs ve öğrenim kredisi için 12,5 milyar lira -ki eski bir eğitimci olarak da bunu vurgulamak istiyorum- yine 1 milyon 315 bin öğrencimizin faydalandığı taşınmalı eğitim ve yemek yardımı programı için 4,5 milyar lira, 403 bin engelli evladımızın yararlanacağı eğitim programları için yaklaşık 3,7 milyar lira, öğrencilerimize destekleme ve yetiştirme kursu çerçevesinde 1,8 milyar lira, özel okullara giden yaklaşık 160 bin öğrencimize eğitim öğretim desteği kapsamında 804 milyon lira, pansiyonlarda barınan 353 bin öğrencimize barınma desteği olarak 1,2 milyar lira, üniversitelerde harcı kaldırmamız sonucunda 2 milyon 186 bin üniversite öğrencisi için üniversitelerimize 600 milyon lira, ücretsiz kitap desteği kapsamında 1,3 milyar lira ayrıldığını görmekteyiz.

Bir diğer önemli konu, yine, sağlık hizmetleri, savunma hizmetleri; bunları da yine sizin takdirlerinize, bilgilerinize sunmak istiyorum.

Süre kısıtlılığını da dikkate alarak, netice olarak şunu söylemek isterim: Bu bütçe Türkiye'nin kalkınmasına, gelişmesine, büyümesine hizmet edecek bir bütçedir. Bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olması dileklerimizle bütçeyi desteklediğimizi belirtiyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli Komisyon üyeleri, sayın bürokratlar ve basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, ben izninizle, öncelikli olarak, hazır Cumhurbaşkanı Yardımcımızı da tam karşımda görmüşken bir soru sormak istiyorum: 2020 yılında vergi ve cezalara uygulanacak olan yeniden değerlendirme oranı iki gün önce yüzde 22,5 olarak açıklandı ve diyor ki: "Cumhurbaşkanı bunu revize edebilir, yükseltebilir ve düşürebilir."

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Sayın Komisyon üyelerimiz; burada bir bütçe yapıyoruz. Eğer bu değerlendirme oranını yükseltmek veya indirmek Cumhurbaşkanınızın iki dudağı arasında ise biz burada niye bütçe yapıyoruz?

Mesela, köprülere yüzde 25 zam, üniversite yurtlarına yüzde 19 zam, yemek ücretlerine yüzde 20 zam yapıldı ama enflasyon yüzde 8,5 olarak açıklandı. Madem enflasyon bu seviyede, o zaman 2020'de vergi, ceza ve harçlara yapılacak artışı niçin yüzde 8,5 olarak açıklamıyorsunuz? Yani ne oluyor? Değerleme oranını yüzde 22,5 olarak artırıyorsunuz, Cumhurbaşkanına yetki veriyorsunuz

ancak TÜİK enflasyonu yüzde 8,5 söylüyor. Sizin yaptığınız, Cumhurbaşkanına bütün yetkiyi vermek ve bu değerlendirme oranını yükseltmek. Sizden ricamız, o zaman bu değerlendirme oranını, yüzde 22,5'i açıklanan enflasyon oranında yeniden revize etmek; öncelikli talebimiz bu.

Değerli komisyon üyeleri, merkezi yönetim bütçeleri, bütçede yer alan gelir ve harcama kalemleri arasındaki ilişkiyi, iktidarın ülkeyi yönetirken benimsediği sınıfsal tercih ve kararları somut olarak yansıtan siyasal metinlerdir.

2020 yılı için merkezi yönetim bütçesinin 1 trilyon 96 milyar lira olması öngörüldü. Bütçe büyüklüğü ülke genelinde ilk kez 1 trilyonu aşmış olmasına rağmen, 2020 bütçesinin de tıpkı öncekiler gibi, halkın ihtiyaçlarından çok iktidarın, yerli ve yabancı sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlandığı anlaşıyor. 2019 yılı için 81 milyar olan ve hedeflenen -ki Eylül 2019 itibarıyla 85 milyar liraya ulaştı- bütçe açığının 2020'de yüzde 72 artışla 139 milyar lira olması bekleniyor.

Öncelikle şunu üzülerek söylemek gerekir ki bu bütçe açığı tahmininin tutması mümkün değildir. Zira 2018 yılında Merkez Bankasından aktarılan kâr, kefen parası denen yedek akçe ile imar affı, vergi affı, bedelli askerlik gelirleri gibi sürekli olmayan gelirlere rağmen, uzmanlara göre, 2019 yılını 125 milyar lira açıkla bitireceğiz. Bu tek seferlik gelirler olmasa idi tahminlere göre, bu yıl bütçe açığı 240 milyar lira olacaktı. Dolayısıyla büyük borçlanmaların yapılacağı söylenen 2020 yılında da bütçe açığının 200 milyarın üstünde olması kaçınılmaz gözüküyor. Buradan çıkaracağımız acı tabloyu da herkes bilmeli ki 2020'de de yüksek vergi artışları ve zam yağmuru hız kesmeden devam edecektir. Türkiye'nin içinde bulunduğu ağır ekonomik kriz koşullarına rağmen 2020'de vergi gelirlerinin bir önceki yıla göre ortalama yüzde 20 artacak olması, bütçenin bütün yükünün yine emekçinin sırtına yıkılacağını gösteriyor. Bel bağlanacak tek şey, vergilerin artırılması, zamlar ve borçlanmalardır.

En son getirilen yasayla Cumhurbaşkanına 70 milyar lira daha borçlanma hakkı getirilmiştir. Hani Cumhurbaşkanı da bunu söylüyordu "Borç alan, emir alır." diye, maalesef ülkemizin durumu da bu hâldedir. Kimlere gidecek bu para veya bu borçları kimler ödeyecek? Yine gariban vatandaşımız ödeyecek.

Trilyonluk 2020 bütçesinden halkın payına yüksek vergi oranları ve zamlar düşerken koskoca ülkede kamu yatırımları için ayrılan bütçe, toplam bütçenin sadece yüzde 8'ini -yani 88,5 milyar lira- oluşturuyor.

2019 bütçesi hazırlanırken yıl içinde toplanacak vergi gelirlerinin yarısından fazlasının harcamalar üzerinden -yani KDV, ÖTV- karşılanması hedeflenmişti. Ancak krizin vatandaşın harcamalarını olumsuz etkilemesi nedeniyle vergi hedeflerinde ciddi sapmalar yaşandı ve bu yüzden temel tüketim ürünlerine yüzde 50'leri bulan zamlar yapıldı. Benzer bir durum 2020 yılı için de geçerli.

İktidarın "kamu-özel iş birliği" adı altında yürüttüğü müşteri garantili projelere 2018 bütçesinde 6,2 milyar, 2019 bütçesinde ise 9,7 milyar TL ayrılmıştı.

2020 bütçesinde garanti ödemesi olarak ayrılan miktar iki yıl öncesine göre 3 kat artarak 18,9 milyar TL'ye çıkarılmış. Bu miktarın 10,5 lirası şehir hastanelerine; 8,3 milyar lirası köprü ve otoyolları işleten firmalara aktarılacak. Halkın büyük bölümünün kullanmadığı köprüler, tüneller ve havalimanları ile şehir merkezlerine çok uzak olduğundan gidemediği şehir hastaneleri için müteahhitlere hizmet karşılığı olmayan milyarlarca lira para aktarılacak.

2020 bütçesinde yer alan bütçe ödenekleri içinde en fazla pay 468 milyar lirayla yani yüzde 43'le Hazine ve Maliye Bakanlığına ayrılmış çünkü Hazinemiz maalesef rekor seviyede bir borçlanma hedefliyor. 2020 bütçesi apaçık bir borç ve faiz bütçesi hâline gelmiştir. Hazinemiz kendini borçlanmaya

o kadar kaptırmış durumda ki kendi içindeki Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün adını bile Borçlanma Genel Müdürlüğü olarak değiştirmiş. Tarımını, sanayisini büyütemeyen, kısaca üretmeyen ekonominin geleceği nokta da ancak budur.

2020’de toplam vergi gelirlerinin yüzde 67’sini dolaylı vergiler yani gelir durumuna bakmaksızın herkesten eşit olarak alınan KDV, ÖTV gibi tüketim vergileri, damga ve harç vergileri gibi oranlar kapsamaktadır; yüzde 33’ünü ise doğrudan vergiler oluşturacak. 2020 yılında bütçeden toplam 139 milyar lira faiz ödemesi hedefleniyor. Başka bir ifadeyle toplanan her 100 liralık verginin 17,7’si faiz ödemelerine gidecek. Anlıyoruz ki bu bütçe hem borç hem de faiz bütçesi. Bu durum, ne yazık ki Türkiye’de zaten bozuk olan gelir dağılımının yoksulların aleyhine daha da bozulması anlamına geliyor.

2019’da ekonominin, esnafın, dar gelirlinin hâli ve iflaslar dolayısıyla vergi tahsilatının beklenenin çok altında kalması, temel tüketim ürünlerine yüksek oranlı zamlar olarak geri dönmüştü. 2020’de bu durumun devam etmesi kesin gözüküyor.

Maşallahınız var, sürekli ekonomik program hazırlıyorsunuz. Bir de sürekli istihdam paketi açıklanıyor, şu ana kadar “2,5 milyon kişiye iş bulunacak.” deniyordu fakat sonuç ne? Yaz aylarında daha önce hiç görülmemiş oranda yüksek bir işsizlik ve genç işsizlikte tarihî rekor kırdık. Her ay “Bir önceki aydan iyiyiz, dengeleniyoruz.” iddiasındaki ekonomi yönetimi nedense işsizliği bir türlü dengeleyemiyor. Hazırlanan programların hep “cek, cak”larla dolu olduğunu görüyoruz.

Elektrik ve doğal gazı iki ayda yüzde 30’un üzerinde zammın yapıldığı bir ortamda, benzinin litresinin 7 lirayı aştığı bir günde nasıl olup da enflasyonun düşme eğilimine girdiğini söyleyebiliyorsunuz? Talimatla resmen enflasyon düşürülüyor. Anlamak mümkün değil.

2019 için büyüme tahmini yüzde 0,5 iken 2020-2022 döneminde her yıl için yüzde 5 olarak açıklandı. Büyüme oranını 0,5’ten 5’e sıçratmak gerçekten hayret verici bir durumdur. Bütçedeki tüm gelir gider tahminleri bu yüksek büyüme oranına göre tahmin edilmiştir. Bu oranlar tutmadığında hiç şüpheniz olmasın ki bu bütçe elinizde kalacaktır. Örneğin geçen yılın ekonomik programında 2018 büyümesi yüzde 3,8 olarak öngörülürken gerçekleşme oranı yüzde 40’dan fazla sapmayla 2,8 olarak gerçekleşmiştir.

Yine geçen Yeni Ekonomik Program’da 2019 büyüme hedefi olarak yüzde 2,3 verilirken şimdiki Yeni Ekonomik Program’da büyüme tahmini 2019 sonu itibarıyla yüzde 0,5’e çekilmiştir. Yani bırakınız bu yıldan sonraki yılın hedeflerini, bu yılın hedefleri dahi şaşmış durumdadır.

Bütçede en çok dikkat çeken husus da alınmaktan vazgeçilen vergilerdir. Bütçe teklifin 169’uncu sayfasında vergi türleri itibarıyla vergi harcama tahminleri 2020-2022 dönemleri için verilmiştir. Bu tablo gerçekten çok önemlidir. Vergi harcaması devletin almaktan vazgeçtiği vergilerin tutarını göstermektedir. 2020 yılı için 195,6; 2021 yılı için 222,7; 2022 yılı için de 251,4 milyar TL’lik bir tahmin yapılmaktadır. Bu vazgeçilen vergi gelirlerinin büyük bir kısmı sermaye kesiminden alınması gereken ancak vazgeçilecek vergi tutarlarıdır. Yani önümüzdeki üç yılda sermaye kesiminden alınacak vergilerden vazgeçilmesi nedeniyle aslında büyük bir kaynak transferi yapılmaktadır. Başta emekçiler, çiftçiler olmak üzere geniş halk yığınlarına “Kaynak yok.” diyenlerin sermayeye gelince bu kadar cömert davranması iktidarın aslında emekçinin, dar gelirlinin ve emeklinin düşmanı; sadece kendine yandaş olan sermayenin dostu olduğunu göstermektedir.

Değerli arkadaşlar, 2020 bütçesi emekçiyi, emekliyi, işçiyi, köylüyü, memuru, dürüst işvereni yolunacak kaz yerine koyan; yandaş şirketleri ve rant çetelerini kurtaran ve zenginleştiren bir bütçedir.

2020 bütçesi, çiftçinin de hakkını gasbeden bir bütçedir. Tarıma verilecek desteğin yasa gereği en az 50 milyar lira olması gerekirken 2020 bütçesinde bu tutar 22 milyar lira yani yüzde 1'in yarısı bile değildir.

2020 bütçesi, bu hâliyle vatandaşa sırt çeviren, yüzünü bir avuç şanslı azınlığa dönen bir bütçedir.

2020 bütçesi, oğluna okul pantolonu alamadığı için hayatına son veren İsmail Devrim'in değil, "Erdoğan'a âşığım." diyerek servetine servet katan Ethem Sancak'ların ve Katarlı dostlarının bütçesidir.

2020 bütçesi, tanzim çadırlarının, seçim yatırımlarının, hasta garantili şehir hastanelerinin, araç geçişi garantili köprülerin, sit alanlarını imara açan Turizm Bakanlarının, halkı açlıktan ölüren "Hanelerin geliri 3 kat arttı." diyerek her haneyi kendi hanesi gibi zanneden ve milletin aklıyla dalga geçen Hazine Bakanlarının bütçesidir.

2020 bütçesi, gariban vatandaştan alınacak vergilere bel bağlayan bütçedir. 2020 bütçesi doğrudan ya da dolambaçlı yollardan halkın cebindeki son kuruşa kadar el koyan bütçedir. Asgari ücretin 3 kuruşunu yağmalayan bütçedir. Vatandaşın pazar sepetini yağmalayan bütçedir. Emeklinin mutfağına, aşına göz diken bir bütçedir. AKP 2020 bütçesinde yine en iyi bildiği şeyi yapıyor; fakirin sırtından zenginin değirmenine ve sarayın değirmenine su taşıyor. Olan yine vatandaşa oluyor.

Sayın Başkan, sözlerimi bir soruyla noktalamak istiyorum. Biz en son böyle bir acı reçeteyle 2001 krizinden sonra tanışmıştık ve bu halkı vergi ve ödeme yükünün altında ezen reçetenin altında IMF'nin imzası vardı. Aynı acı reçete tekrar 2020 bütçesinde vergi ve zam yağmuru olarak vatandaşın üstüne yağıdırılıyor. On bir gün IMF yetkilileriyle görüştünüz, soruyorum size: Bu reçetenin altında yine IMF'nin imzası mı vardır.?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, birleşime saat 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.43

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.29****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, 8’inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan’ın, TBMM TV’nin toplantıyı tam kaydettiğine ve basın mensuplarının oradan kayıt alabileceklerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bir hususu aktaracağım.

Müzakerelerin daha sağlıklı ilerlemesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu kameramanı arkadaşımız tam kayıt yapacak ve ilgili kanallara da talep etmeleri hâlinde bu tam kayıt verilecek. Dolayısıyla buradaki işlemlerin daha sağlıklı yürümesi açısından, isteyen her bir kanal, her bir haber ajansı TBMM’nin televizyon kanalından tüm kayıtları alabilecekler istedikleri zaman.

Ben tüm kameraman arkadaşlara huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın, Komisyon Başkanı Lütfi Elvan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bu sabah yaptığımız usul tartışması üzerine böyle bir tasarrufta bulunmuştunuz “İstedikleri zaman gelebilirler.” demiştiniz ama anladığım kadarıyla vekillerimizin, Uğur Bey’in şikâyeti üzerine “Önümüz kapanıyor.” demesi üzerine bundan geri adım atmış oluyorsunuz.

Mesele şu Sayın Başkanım: Bakın, yıllardır olan şekilde sabahları buraya sayın bakanlarımız geldiğinde –her bakanlıkta aynı şey geçerli oluyor- sayın bakan gelip sunumunu yaparken burada 20 tane kamera diziliyor, onu çekiyorlar, sonra bir gizli el mi dokunuyor kameramanlara bilmiyorum, bir anda gidiyorlar; hemen ardından ama, bakanımız sunum yaptıktan hemen sonra gidiyorlar. Şimdi, burası milletin Meclisi ve vekillerin esas olarak sözünün, tartışmalarının millete yansması lazım; bu esastır yani eğer burada milletin bütçesi görüşülüyorsa bizim sözlerimizin halka yansması gerekir. Bunu da basın aracılığıyla ancak yapabiliriz. Bizim önerimiz elbette 20 tane kameranın buraya dizilmesi değil, bu çağda bu doğru değil zaten. Bir tane şurada sistem var, şuna daha gelişmiş bir sistem yapıp, internette bir link verip... Çok basit bir şey yani “2019 Türkiye’si” diyoruz “Teknoloji 4.0” diyoruz. “Bunu Meclis yapamaz.” dediniz, o da kayıtlarda var -umarım o açıklamanızı düzeltirsiniz- yapabilir. Bir günlük bir çalışmayla bu sistem bir canlı yayın mekanizmasına dönüştürülebilir. Bunu yapalım. Ben bir gün içinde yapabileceğimizi düşünüyorum bunu.

Sayın Başkan, bakın, eğer ki bu tasarrufta bulunuyorsanız benim şuna itirazım var... Tabii ki bakanlarımızı çekmesinler demiyorum, sakın yanlış anlaşılmasın ama bakanlarımız gelip konuşma yaptığı zaman buraya kameraları alıp da sonra milletvekilleri konuşurken kameraları çıkarmanızı

kabul etmiyorum. Burada öyle bir düzen kuralım ki hem bakanlarımız konuşurken millet duysun hem milletvekilleri konuşurken millet duysun. Burada şu aletleri koymak zorunda kalmayalım ya, bu bizim için utançtır. Şuraya koyuyoruz, Periscope meriskop, vesaire, bir yerden vatandaşa ulaşmaya çalışıyoruz. Ne var, neyi gizliyoruz? 82 milyon vatandaşımızın kendi bütçesini görüşüyoruz; işçinin, memurun, emeklinin bütçesini görüşüyoruz, bu da milletimize ulaşsın. Bakın, bu sizi de güçlendirir, Meclisi de güçlendirir. Meclis Başkan Vekilimiz burada. Yani sivil toplum örgütlerinin katılması Meclisi güçlendirir, bu bütçe tartışmalarına katkı sunar, dışarıyla etkileşimimizi artırır. Yani bu anlamda daha vicdanlı ve daha adaletli bir bütçe yapmış oluruz. Önerim: Hemen bugün bu tasarrufta bulunun ve yarın sabah yalnızca bakan geldiğinde burada çekim yapmaya kalkmayın Sayın Başkanım, bu doğru bir uygulama değil, bunu bizlere de bir saygısızlık olarak değerlendiririm.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

BAŞKAN – Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli üyeler, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi, bütçeler, gelecek bir yıl içerisinde devletin gelirlerinin toplanmasına ve giderlerinin yapılmasına izin veren kanunlardır. Yani gelecekle ilgili, bir yıl içerisinde devletin, merkezî yönetimin ne kadar geliri var, ne kadar gideri var, bu, bütçelerle belirlenmektedir. Kanun niteliğinde olduğu için de idareyi bağlamaktadır, bazı maddeler açınsansa kesindir ama gelecek bir yıla ilgili olduğu için de bazı boyutları itibarıyla tahminleri de içermektedir. Şimdi önümüzde 2020 yılının bütçesi var. Bu bütçe pek çok açıdan eleştirilebilir ama 2019 yılı bütçesine baktığımızda gördüğümüz manzara 2020 bütçesiyle de bağlantılı olarak umutlu olamayacağımızı göstermektedir. Son yılların en fazla sapma gösteren bütçesinin 2019 bütçesi olması 2020 yılı bütçe rakamlarına da tereddütle bakmamıza yol açmaktadır.

Bir kere, şunu söyleyebiliriz: Aslında ortada bütçe diye bir şey yok, 2020 yılından söz ediyorsak ortada bütçe yok. Neden yok? 140 milyar açık var -yuvarlayarak söylüyorum- 140 milyar faiz ödemesi var, 200 milyar Sosyal Güvenlik Kurumuna transfer var, 282 milyar personel giderleri var; bunu topladığınız zaman zaten ortada bütçe diye bir şey kalmıyor. Yatırımda ne var diyorsunuz? 2019 yılı sabit sermaye yatırımlarının 2018'den daha düşük olduğunu görüyoruz, 2020 bütçesindeki sabit sermaye yatırımlarının 2019 yılı bütçesinden daha düşük olduğunu görüyoruz. Bu niteliği itibarıyla baktığımızda gerçekten ortada bütçe var mı, yok mu; hatta bütçeye bağlı olarak ortada Hükümet var mı, yok mu; anlamak, tespit etmek zor derece de zor görünmektedir. Bu metnin aynı zamanda kanun olması, idareyi bağlaması ama idarenin bu bütçe büyüklüklerine uymaması da ayrı bir sorundur, çok önemli bir sorundur. Biraz önce Sayın Bülent Kuşoğlu gerçekten çok mükemmel bir sunum yapmıştır. Yaptığı sunumda da Sayıştay raporlarından alınan bazı noktalar vardı, son derece de dikkatimi çekti. Ödenek üstü harcamalar var. Yani bu ödenek üstü harcamalar nasıl yapıldı, nasıl gerçekleştirildi? Genel bütçeli idarelerin yedek ödenekleri başlangıç ödeneklerini yüzde 2 aşamaz, bu bir kural ama Sayın Kuşoğlu'nun verdiği tabloda da gördük ki yüzde 7'nin üzerinde bir aşım var. Yani bu aynı zamanda bir hukuk metni olan bütçeyi bu şekilde Meclisten geçtiği esaslar ve usuller dairesinde riayet

etmeden yönetme yetkisi kime verilmiştir? İdarenin, Hükûmetin böyle bir yetkisi var mıdır? Varsa nereden kaynaklanmaktadır? “Bütçeleştirilmemiş borçlar hesabı” diye bir şey icat edilmiş ilk defa ama Sayıştay raporlarında da görüldüğü gibi, en önemli noktalardan biri, hatalarla dolu olmasıdır, uygulama hatalarıyla dolu olmasıdır. Uygunluk bildiriminde Sayıştay raporlarında bu açıkça görülüyor. Mali tablolar ve raporlar hatayla dolu özellikle. Giderler gelirler toplamı eksik, fazla, yanlış rakamlarla dolu. Genel bütçeli idarelerin mali rapor ve tablolarında 237 adet, özel bütçeli idarelerde 470 adet, düzenleyici ve denetleyici kurumların mali ve idari tablolarında 10 adet yanlışlık var. Bu yanlışlıklar şunu gösteriyor: Yani bütçe uygulamalarının bütçe sınırları içerisinde yürümediğini; kanun ihlalleriyle, bütçe ihlalleriyle bütçe uygulaması yapıldığını göstermektedir. Bu, kabul edilebilir bir şey değildir.

İkinci önemli bir nokta: Bu bütçeye baktığımızda bir tarafta gelirler var, bir tarafta giderler var; gelirler vatandaşlardan toplanan paralar, giderlerse devletin yaptığı hizmetler ve ödemeler. Bütçeler aynı zamanda bir maliye politikası aracıdır, sadece devletin gelir ve giderlerini göstermez. Bütçeler vasıtasıyla devlet, gelirlerinin ve giderlerinin hem miktarını belirler hem de bileşimini belirler. Özellikle bileşimini belirlerken bazı ekonomik, sosyal ve mali hedefler güder. Bu hedeflerin gerçekleşmesi ancak uygun bir bileşimle mümkündür. Ama bakıyoruz, bu bütçenin ekonomik, mali, sosyal hedefleri nedir? Nasıl bir perspektifle hazırladınız? Düzgün bir şey tespit etmek mümkün değil. Hele ekonominin kriz içerisinde olduğu bir ortamda, bu bütçe ne yapacak da kriz ortamından ülke çıkacak, hiç belli değil. Ama sosyal politikalar açısından söyleyeyim: Bu bütçe, dar ve sabit gelirlilerden, düşük gelir gruplarından parayı toplayıp üst gelir gruplarına aktaran bir bütçe niteliğindedir. Hem gider kalemlerine baktığımızda hem gelir kalemlerine baktığımızda bunu görürsünüz.

Vergileri kimden topluyor bu bütçe? Vergileri bir kere düşük gelir gruplarından topluyor. Toplam vergi gelirlerinin yüzde 65’i, 70’i dolaylı vergilerden oluşuyorsa, bunun anlamı şudur: Fakir fukaranın, düşük gelir gruplarının elde ettikleri gelirlerin tamamı vergi matrahı konumundadır. Çünkü her yaptıkları harcama vergilendirilmektedir, tasarruf imkânları olmadığı için de ay sonuna da zor çıktıkları için, ellerindeki bütün geliri harcadıklarına göre, dolaylı vergiler vasıtasıyla gelirlerinin tamamı, hem de vergi kaçırma imkânları olmaksızın, fiilen ve hukuken vergilendirilmektedir. Dolaylı vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payının yüksek olması, verginin zaten adaletsiz olduğunu gösterir.

Bütçe gelmeden önce, sunum ile bugünkü toplantı arasında bir vergi paketi konuşuldu. Gelir vergisi tarifi değiştiriliyor ama ilk dilim değişmiyor. 18 bin liralık ilk dilim, vergilemede yüzde 15 oranının uygulandığı ilk dilim aynen kalıyor. Bu ne demektir? Bu şu demektir: Türkiye’de asgari ücret sahipleri ikinci dilimden vergilendiriliyor demektir. Yüzde 15’ten değil, yüzde 20’den. O hâlde bu yüzde 15’lik dilim niye var? Bunu kime uyguluyoruz? Böyle adaletsiz bir vergi sistemi olamaz. Ve bütçe bu vergilerle finanse edilecektir ve harcanacaktır.

Diğer taraftan, bakıyoruz, kamu personeli, memurlar, emekliler... Ücret artışları ne olacak? Enflasyona göre hesaplanacak. Enflasyon nedir? Yüzde 8,5 çıktı diye övünüyor. Bir kere bu ülkede bağımsız yargıyı sopaya dönüştüren bir iktidar varken, Hükûmetin emriyle çalışan bir yargı varken, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütün üyelerini doğrudan veya dolaylı olarak Hükûmet tek başına atarken, atamasını yaparken, bağımsız olması gereken başına hâkimiyet kurarken, Hükûmetin doğrudan kendisine bağlı bir birimin hazırladığı ekonomik göstergelerin doğru olacağına inanmak mümkün değildir. Bütün zamları çift haneli yapacaksınız, vergileri yüzde 22,5 artıracaksınız, sonra diyeceksiniz ki: Enflasyon oranı yüzde 8,5’tur. Ama niye düşük tutuluyor? Düşük tutulmasının tek bir sebebi vardır; memurlar, emekliler ve diğer görevlilerin maaşlarını düşük tutmak için. Yani bu bütçe memur ve emeklilerin gelirlerini enflasyon karşısında tahrip etmektedir. Gerçek enflasyondan daha düşük bir ücret artışı sağlamak suretiyle bu bütçe memur ve emeklilerin cebinden alan bir bütçedir.

Diğer taraftan, yine bakıyoruz, bütçede faiz ödemeleri 140 milyara çıkmış. Ranta para gidiyor, bol miktarda akıyor ve bu hâliyle bu bütçenin doğrudan doğruya dar gelirlilerden toplayıp üst gelir gruplarına harcama yapan bir bütçe olduğunu rahatlıkla görmekteyiz. Ama bütçenin başka bir zaafı daha var. Bu bütçeyi harcama yetkisi, tek bir kişinin de demeyeceğim, tek bir ailenin elinde. Anayasa değişti, işte Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi diyorlar ama bu sistem sadece bir hükûmet sistemi değildir, “Cumhurbaşkanıcı düzen” olarak nitelemek lazım Türkiye’deki bu mevcut düzeni, sistemi. Bu sistem içerisinde Hükûmet tek başına Cumhurbaşkanıcıdır. Meclisten çıkan kanunlarda “Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.” demiyoruz. Ya? “Hükûmet yürütür.” de demiyoruz, “Cumhurbaşkanı yürütür.” diyoruz. Çünkü Cumhurbaşkanı tek başına hükûmettir, bakanlar aslında bakan sayılmazlar, tek başına hükûmet olan Cumhurbaşkanının memuru konumundadırlar; eski bakanların vasıfları, özellikleri, ortak sorumlulukları, ortak kararnameleri bu hükûmet sisteminde yok. Dolayısıyla, tek başına bütçeyi hazırlayan ve uygulayan bir kişiden bahsediyoruz. Bu sağlıklı bir yapıdır değerli arkadaşlar. Bu da yetmiyor, Hazine ve Maliye Bakanı, aynı zamanda Sayın Erdoğan’ın damadı da olduğu için, tam bütçeyi doğrudan idare eden kişi olarak da o oturuyor. Yani dünyanın hangi medeni ülkesine gitseniz bunu anlatamazsınız.

Vaktiyle bir Cumhurbaşkanlığı kararı çıkmıştı hatırlarsınız, Türkiye Varlık Fonu. Bütçe dışında bir de Varlık Fonu var. Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkanı Recep Tayyip Erdoğan. “Türkiye Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkanlığına Recep Tayyip Erdoğan atanmıştır.” diyor, altına imza: “Recep Tayyip Erdoğan.” “Türkiye Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkan Vekilliğine Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak atanmıştır.” diyor, altına Recep Tayyip Erdoğan imza atıyor. Bakıyoruz, kamudaki çok sayıdaki bürokrat ya damatların veya çocukların yakınları, arkadaşları, kankaları; olmaz böyle bir şey. Sadece bu tek kişiye yakınlığı nedeniyle veya ailesine yakınlığı nedeniyle, kızının arkadaşı olması nedeniyle Kabinde bir bakan bulunuyorsa bu, sorgulanmalıdır. Böyle bir ülke yönetimi de olmaz, böyle bir bütçe yönetimi de olmaz, bu yapının değişmesi lazım. Ama gördüğüm odur ki etrafındaki hiç kimse “Sayın Cumhurbaşkanım, bu böyle olmaz, ülke böyle yönetilmez. Güven kaybına sebep olur. Piyasalardaki güven kaybı ekonomiyi tahrip ediyor, krizi derinleştiriyor, buna son vermek lazımdır.” demiyor. Hâlbuki Cumhurbaşkanına kim yakınsa, başta da Cumhurbaşkanı Yardımcımız olmak üzere, bunu söylemesi lazım. Hiç telaffuz edildiğini zannetmiyorum. Çünkü bir kişide topladığınız zaman yetkileri, o kişiye yaklaşanlar, o her şeye hâkim kişinin zihnini okuyayım da istediği şeyleri tekrar edeyim de ben de bir koltuk kapayım diye düşünüyor veya var olan koltuğunu sürdürme çabasına düşüyor. Maalesef geldiğimiz nokta itibarıyla bu yapı Türkiye’nin geleceği açısından da büyük bir felakettir. Mutlak surette sistemin değişmesi lazım, değişene kadar da devleti bir aile görüntüsünden çıkarmak lazım.

Evet, bir kriz var, bir kriz ortamındayız. Bu bütçe krizin nesini halledecek? Bunu bana söylerse Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, memnun olacağım.

Bakın, değerli arkadaşlarım, bu kriz, yaşamakta olduğumuz kriz -her ne kadar “kriz” diyene dava açıyorlarsa da biz demeye devam edeceğiz- bir borç krizidir. Borçlar almış başını gitmiştir. Bu borçlar, özellikle dış borçlar, özel sektörün dış borçları ve kamunun dış borçları nedeniyle... Ki Hükûmetin yanlış politikaları yüzünden ortaya çıkmıştır, 2009 yılında döviz geliri olmayanın dövizle borçlanmasına imkân sağlamıştır bu Hükûmet ve bunun sonucu olarak da herkesi döviz kredisi almaya yönlendirmiştir, teşvik etmiştir, döviz kredileri belli bir çıtanın üzerinde çıktıktan sonra da sonunda krizin çıkmasına yol açmıştır.

Peki, bu borç krizini aşmaya yönelik olarak burada ne var? Değerli arkadaşlar, burada herhangi bir şey görmek mümkün değil; aksine, bu bütçe krizi derinleştirecek niteliktedir. 2020 yılı daha sonrası için yeni dipler görebileceğimiz riskleri bünyesinde taşımaktadır. Bakın, basit bir hesap yapalım: Bütçe açığı 140 milyar Türk lirası dedim, 139 milyar Türk lirası civarında ama 1 lirayı çok görmezsiniz herhâlde. Bir de, önünü görmüyor, sürekli rakamları değiştiren bir Hükûmet var. İç borç ödemeleri için Ocak 2019'da "2020 yılında 164 milyar Türk lirası ödeme var." dediler, Eylül 2019'da bunu revize ettiler "232 milyar Türk lirası 2020 yılında iç borç ödemesi var." dediler. 140 milyar Türk lirası da -bildiğiniz gibi- bütçe açığı var; dış borç, ana para ve faiz ödemeleriyle 16 milyar dolar, bugünkü kurdan hesaplarsanız 90-93 milyar Türk lirası eder; bu bütçeyi yönetecek olan Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 yılında toplam 465 milyar Türk lirası borç çevirecektir. Bu 465 milyar Türk lirasını nasıl çevireceksiniz kardeşim? Bu "465 milyar lira" dediğiniz rakam şu anda verdiğiniz toplam borç stokunun yüzde 37'sidir. Bir yılda siz borç stokunun, 1 trilyon 248 milyar Türk lirası olan borç stokunun yüzde 37'sini nasıl çevireceksiniz? Bunu bir açıklamanız lazım, formülünüz neyse burada bütçe tartışılırken de önümüze koymanız lazım. Ama bu şunu gösteriyor aslına bakarsanız: Çevirecekleri paradan daha fazla borçlanacaklardır. 2014'ten itibaren tabloyu çıkardım, önümde duruyor, 2014 yılında 106 milyar borç ödemesi yapılmış ama kullanılan para 110 milyar lira. Yani kullanılan para, yeni alınan borçtan daha fazla. 2015'te ödenen 53 milyar lira, kullanılan 75 milyar lira. Gittikçe de açılarak gidiyor. 2016 yılında ödenen 49 milyar lira, kullanılan 72 milyar lira. 2017 yılında ödenen 45 milyar lira, kullanılan 100 milyar lira; aradaki fark çıkıyor. 2018'de ödenen 54 milyar lira, kullanılan 102 milyar lira; aşağı yukarı yüzde 100 bir açılma var. 2019 yılındaysa ödenen 58 milyar lira, alınan borç yani diğer tabirle kullanılan borç 148 milyar lira. Ama 148 milyar değil bu, biliyorsunuz; bütçede 80 milyar lira borçlanma vardı, yüzde 5 Cumhurbaşkanında, yüzde 5 Hazine Bakanında borçlanma yetkisi vardı, 90 milyar ediyordu, geçen gün Meclisten geçirdiğimiz kanunla Cumhurbaşkanına 70 milyar lira borçlanma yetkisi verdik. Burada 148 milyar olarak söyledim ama 2019 yılında 160 milyar lira borçlanma var, 160 milyar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ödenen borç ne kadar? 58,8 milyar lira. Yani bütçe dengesinin ne kadar bozulduğunu görüyor musunuz? Ben 2020 yılı için ne diyorum: 465 milyar lira para çevireceksiniz; dış borçlardan, iç borçlardan, bütçe açığından açığımız var. Bunun için kaç lira borçlanacaksınız? Şu saate kadar bunun belli olması lazım. Siz kaç lira borçlanacaksınız ve bu borcu nereden alacaksınız? Bu kadar borç sıkışıklığı içerisinde borçları tefeci faiziyle bulacağımızdan da hiç şüphem yok. Peki, bu tablo neyin nesidir? Bu tablo şu: Bu bütçe içinde bulunduğumuz kriz ortamını aşmayı sağlayacak bir bütçe değil; aksine, 2010 yılını daha sorunlu, daha problemlili, daha sıkıntılı bir hâle çevirecek bütçedir. Bunu yapmaya Hükûmetin hakkı yoktur. Türkiye'yi 2018 Ağustosunda kriz patladığından bugüne kadar sürekli güllük gülistanlık göstermek suretiyle oyalayan hiçbir ciddi iş yapmayan, her hafta yapılan basın toplantısını bir paket diye açıklayan, açıkladıkları konularda herhangi bir düzenlemeden öte hiç konuşmadıkları konuda ikide bir Meclise kanun teklifleri gelen bir iktidar yapısıyla karşı karşıyayız. Bu aslında, tek kişiye dayalı, bütün yetkilerin tek kişiye dayalı olarak kurulduğu sistemde, bu tek kişiye dayalı sistemin tıkanmışlığını gösteren bir durumdur ama olay sadece bu değil; dış borç stoku almış başını gidiyor; sonra, piyasanın borçları var, piyasanın borçlarını hiç konuşmadık. 200 milyar dolara yakın piyasanın borcu var ve bunlar riskli krediler hâline dönüşmüştür, hâlâ çözilememiştir, bunlar nasıl çözülecek de bu kriz ortamından kurtulacak ekonomi? Bir taraftan da, kamunun borçlanma sıkışıklığı gibi piyasanın kredi sıkışıklığının da nasıl çözüleceğini anlatması lazım burada Hükûmetin.

Çok mu aştım süremi Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – E, bu koşullarda Sanayi Üretim Endeksi Eylül 2018’den beri sürekli aşağıda, dipte sürünüyor. Bakıyorum grafiğe, eskiden bütün krizler “V” yapardı, bir sene dip yapar, çıkardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayabilirsiniz Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi sürekli çift “V” yapıyor, üçlemiş. Pek çok sorunun cevabını bu bütçeyle bulmak mümkün değil. En azından, milli geliri bile 2013’ten 2019’a 200 milyar dolar azaltmış bir Hükûmetten söz ediyoruz. Bakıyorum Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’na, eskiden beri dolarla verilen rakamları, milli gelirin, gayrisafi yurt içi hasılanın dolar cinsinden değerini vermekten korkan, ürken, çekinen ve bunu atlayan bir Hükûmetten söz ediyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı, her kademeden bürokratlar ve kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin geneli üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Ağustos 2018’de başlayan spekülasyon kur saldırıları alınan tedbirlerle etkisiz hâle getirilmiş ve Türkiye 2018 yılında yüzde 2,8 oranında büyüme kaydetmiştir. Yılın ilk yarısında yurt içi talep kaynaklı hızlı bir büyüme gerçekleşirken döviz kurunun dalgalı ve artan bir seyir izlemesiyle enflasyon ve faiz oranlarında gözlenen hızlı artış neticesinde ekonomik faaliyetlerde özellikle yılın ikinci yarısından itibaren belirgin bir yavaşlama yaşanmıştır. Bununla birlikte, küresel piyasalardaki belirsizlikler ve finansal koşullardaki sıkışmaya rağmen döviz kurunda istikrarı sağlamaya ve enflasyonu kontrol altına almaya yönelik uygulanan aktif ve koordineli para ve maliye politikalarının katkısıyla ekonomide güçlü bir yeniden dengeleme sürecine girilmiştir. Türkiye ekonomisi 2018 yılının ilk yarısında yurt içi talep ağırlıklı olmak üzere yüzde 6,5 büyümüştür. Yılın üçüncü çeyreğinde ivme kaybetmeye başlayarak yüzde 2,3 büyüyen Türkiye ekonomisi yılın son çeyreğinde daralma sürecine girerek yıllık bazda yüzde 2,8 küçülmüştür. Net mal ve hizmet ihracatının büyümeye yaptığı önemli pozitif katkıya rağmen kur şoklarının etkisiyle yılın son çeyreğinde özel tüketim ve yatırımlarda meydana gelen düşüşler sonucunda yılın ikinci yarısında ekonomi yüzde 0,3 daralmıştır. 2018 yılının tamamında kamu tüketimi harcamaları ağırlıklı olmak üzere toplam tüketim harcamaları yüzde 1,2 artmıştır. Bu dönemde sabit sermaye yatırımları yüzde 0,6 azalırken net mal ve hizmet ihracatı büyümeye 3,6 puanla 2001 yılından itibaren gözlenen en yüksek oranda katkıyı vermiştir. Net mal ve hizmet ihracatının büyümeye yaptığı katkının 1,7 puanı mal ve hizmet ihracat artışından, 1,9 puanı mal ve hizmet ithalat düşüşünden kaynaklanmıştır. 2018 yılında başlayan yeniden dengeleme sürecinde ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması sonucunda sanayi sektörü yüzde 1,3, hizmetler sektörü yüzde 3,9, tarım sektörü ise yüzde 1,9 büyümüştür. Böylece ekonomik büyüme ivme kaybetmiş olsa da 2018 yılında tüm ana sektörler büyüme kaydetmeye devam etmiştir. Bu dönemde büyümenin temel sürükleyicisi büyük oranda sermaye stoku ve istihdam artışı olmuştur. Yüzde 2,8 oranındaki büyümeye tarım sektörü 0,1, sanayi sektörü 0,3, hizmetler sektörü ise 2,4 puan katkı vermiştir. 2018 yılında ekonomik büyümede yaşanan

ivme kaybı 2019 yılının ilk yarısında görece etkisini kaybetse de ekonomi yüzde 1,9 daralmıştır. Bu dönemde sanayi sektörü yüzde 3,3, hizmetler sektörü ise yüzde 1,1 daralarak büyümeye 0,7’şer puan negatif etkide bulunmuşlardır. Tarım sektörü katma değeri yılın ilk yarısında yüzde 2,6 artış kaydedip 0,1 puan pozitif katkı vererek diğer sektörlerden olumlu yönde ayrılmıştır.

2019 yılının ilk yarısındaki ekonomik büyüme harcamalar yönünden incelendiğinde, mal ve hizmet ithalatında ve özellikle inşaat olmak üzere yatırım harcamalarındaki keskin düşüşler öne çıkmaktadır. Bu dönemde özel tüketim harcamaları yüzde 2,9 daralırken kamu tüketim harcamaları yüzde 4,9 artmıştır; böylece yılın ilk yarısında toplam tüketim harcamaları yüzde 1,4 gerilemiştir. Ekonomideki 1,9 daralmanın 1 puanı toplam tüketim harcamalarından kaynaklanmıştır. Bu daralma ağırlıklı olarak dayanıklı ve yarı dayanıklı tüketim mallarına yapılan harcamalardan meydana gelmiştir. Toplam sabit sermaye yatırımları yılın ilk yarısında yüzde 18 gerilerken büyümeye negatif 5,5 puan etki etmiştir, bu etkinin 4,1 puanı inşaat sektöründeki küçülmeden kaynaklanmıştır. Bu dönemde net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı ise 5,5 puanı mal ve hizmet ithalatındaki azalma kaynaklı olmak üzere 7,5 puan olmuştur.

2019 yılının ikinci yarısında ekonomideki toparlanma ivme kazanmaya başlamıştır. Yılın üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergeler iktisadi faaliyette görece bir toparlanmanın gerçekleştiğini göstermektedir. Merkez Bankasının başlamış olduğu faiz indirimleri, gerileyen enflasyon oranları, döviz kurlarındaki dalgalanmaların nispeten azalmış olması, kamu bankaları öncülüğünde kredi hacmini artırmaya yönelik politikalar ve 2018 yılının ikinci yarısından gelen olumlu baz etkisi gibi teknik nedenlerin toparlanmadaki belirleyici unsurlar olacağı düşünülmektedir. Bu dönemde finansal koşullardaki iyileşmeyle birlikte özel tüketim harcamalarının büyümeye pozitif katkı vermesi, net mal ve hizmet ihracatının Avrupa Birliğindeki durgunluk ve artan yurt içi taleple beraber büyümeye katkısının azalarak da olsa devam etmesi, risk primindeki düşüş ve belirsizliklerdeki azalma sayesinde toparlanma sürecinin hız kazanması beklenmektedir. Böylece yılın son çeyreğinde güçlü bir büyüme oranı kaydedileceği öngörüsüyle 2019 yılı genelinde gayrisafi yurt içi hasıla büyümesinin yüzde 0,5 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. TÜİK hane halkı iş gücü anketine göre, 2018 yılında bir önceki yıla göre toplam istihdam 549 bin kişi, tarım dışı istihdam ise 716 bin kişi artmıştır ancak iş gücüne katılma oranının bir önceki yıla göre 0,4 puan yükselmesinin ve ekonomideki dengelenme sürecinin de etkisiyle 2018 yılında işsizlik oranı yıllık bazda 0,1 puan artarak yüzde 11’e yükselmiştir. Aynı yılda tarım dışı işsizlik oranı yüzde 12,9, genç nüfusta işsizlik oranı ise yüzde 20,3 olarak gerçekleşmiştir.

Temmuz 2019 döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre istihdam edilenlerin sayısı 748 bin kişi azalarak 28,5 milyon kişi, istihdam oranı ise 1,8 puanlık düşüşle yüzde 46,4 olmuştur. Bu dönemde işsizlik oranı 3,1 puanlık artışla yüzde 13,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılında işsizlik oranı ortalamasının yüzde 12,9 olması beklenmektedir.

Ekonomik aktivitenin yavaşlaması ve yurt içi talebin düşmesine bağlı olarak ithalatta yaşanan düşüş ile ihracattaki artış sonucunda Genel Ticaret Sistemi (GTS) tanımlı dış ticaret açığı 2018 yılında 54,3 milyar dolara gerilemiştir. Dış ticaret açığının azalmasına bağlı olarak 27 milyar dolara inen cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise yüzde 3,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ana ihracat pazarlarımızdaki ekonomik aktivitenin zayıflamasına rağmen, 2019 yılının Ocak-Ağustos döneminde Genel Ticaret Sistemi tanımlı ihracat, üretim ve ihracata yönelik desteklerin devam etmesinin de etkisiyle yüzde 2,9 artarak 117,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Büyük ölçüde yurt içi talep daralmasına bağlı olarak yüzde 16,9 azalan ithalat ise 137 milyar dolara gerilemiştir. Bu dönemde sektöre yönelik desteklerin olumlu etkisi ve fiyat avantajı sayesinde net seyahat gelirleri de

yüzde 23,2 artış kaydetmiştir. Yılın kalan aylarında ihracat artışının ocak-ağustos dönemine benzer bir eğilimle devam etmesi ve ithalatla yaşanan daralmanın yavaşlamasıyla 2019 yılı Genel Ticaret Sistemi tanımlı dış ticaret açığının 26,4 milyar dolar seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir. Dış ticaret açığındaki öngörüler ile seyahat gelirlerindeki artışın devamı neticesinde, yıl sonuna kadar cari işlemler dengesinin fazla vermesi, gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 0,1 olması beklenmektedir.

2019 yılında, bir önceki yıla göre kamu tasarrufunun 2,1 puan azalması, özel tasarrufların ise 2 puan artması beklenmektedir. Bunun sonucunda, 2019 yılında toplam yurt içi tasarruf oranının bir önceki yıla göre değişim göstermeyerek yüzde 27 olacağı tahmin edilmektedir.

2018 yılında temelde Türk lirasındaki (TL) değer kaybı ve ithalat fiyatlarındaki artışın yarattığı maliyet baskıları ile fiyatlama davranışlarındaki bozulma nedeniyle TÜFE yıllık artış hızı ivme kazanmış ve yıl sonunda yüzde 20,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal fiyatlarında genele yayılan güçlü bir ivmelenme gözlenirken hizmet fiyatlarındaki ivme görece sınırlı kalmıştır. Öte yandan, para ve maliye politikalarındaki sıkı duruş, Enflasyonla Topyekûn Mücadele Programı uygulamaları TÜFE yıllık artış hızını sınırlayıcı etkide bulunmuştur. 2019 yılında ise TL'nin -Türk lirasının- görece istikrar kazanması, yıl genelinde gıda fiyatlarının olumlu seyretilmesi, para politikasındaki ihtiyatlı duruş gibi etkenler neticesinde TÜFE yıllık artış hızı azalma eğilimi sergilemiş ve olumlu baz etkisiyle birlikte 2019 yılı Eylül ayında tek haneli seviyelere gerileyerek yüzde 9,3 oranında gerçekleşmiştir. Yılın geri kalanında TÜFE yıllık artış hızının olumsuz baz etkisi nedeniyle sınırlı şekilde artarak yıl sonunda yüzde 12 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir. Para ve maliye politikalarındaki koordinasyonunun sürdürülmesi, finansal piyasalarda istikrarın güçlendirilmesi ve beklentilerdeki olumlu seyirle birlikte, TÜFE'nin 2020 yılında kalıcı şekilde tek haneli seviyelere ineceği tahmin edilmektedir.

2020 yılında, Yeni Ekonomi Programı kapsamında açıklanan makroekonomik dengeleri gözeten, yenilikçi üretim ve verimlilik odaklı kapsayıcı bir büyüme anlayışıyla hazırlanan 2020-2022 Orta Vadeli Program'da öngörülen politika ve tedbirlerin hızlı ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu dönemde, ertelenmiş tüketim ve yatırımın yeniden devreye girmesi, finansal koşullardaki iyileşmenin sürmesi, finansal oynaklık ve belirsizliklerin azalması, enflasyondaki kazanımların devamı ile tüketici ve yatırımcı güvenindeki iyileşmenin büyümede güçlü bir toparlanmaya neden olacağı tahmin edilmektedir.

2020 yılında sektörel açıdan da genele yayılan bir toparlanma öngörülmektedir. Bu dönemde turizm gelirlerindeki artış eğiliminin süreceği, ihracatın gücünü koruyacağı, son dönemde uygulanan verimlilik odaklı politikalarla sanayi sektörü katma değerindeki artışın yeniden ivme kazanacağı, tarım sektörü katma değerinin ise uygulamaya konularak tedbirlerle uzun dönem ortalamalarından daha güçlü bir performans göstereceği tahmin edilmektedir. Böylece sanayi sektörü katma değerinin yüzde 6, hizmetler sektörü katma değerinin yüzde 5, tarım sektörü katma değerinin ise yüzde 4 artacağı öngörülmektedir. Sonuç olarak 2020 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5 civarında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Büyümeye ağırlıklı olarak sermaye stoku ve istihdamın katkı vermesi, toplam faktör verimliliğinin katkısının ise pozitif seyretilmesi beklenmektedir.

Sözlerime son vermeden bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Türkiye Cumhuriyeti bütçesi terörün her türüyle en etkin şekilde mücadele yapacak kaynağa sahiptir. Hem terörün kazanması için yapılan operasyonların gerektirdiği her türlü insan kaynağı, silah, mühimmat ve araç gereç karşılanmakta hem de terör dâhil iç ve dış güvenliğimizin etkili bir şekilde yapılabilmesi için gerekli olan yerli ve millî silah ve savunma sistemlerimizin geliştirilmesi, üretilmesi, kullanıma hazır hâle getirilmesi için gerekli kaynaklar bütçeden karşılanmaktadır. Bugün ekonomimiz ve bütçemiz bu kaynakları üretecek yetenek

ve kabiliyete sahiptir. Terörün kökü kazınana kadar bu mücadele devam edecek. Yıl içinde ilave ihtiyaç olması hâlinde de bunu karşılayacak gücümüz. Artık, terörle mücadele için İsrail’den İHA bekleyen bir Türkiye yok, İHA’sını, SİHA’sını yapan bir Türkiye var.

Tekrar hepinize saygılar sunar, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de başta Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızı ve ülkemizin değerli ekonomi bürokratlarını, sayın basın mensuplarını, herkesi; saygıyla selamlıyorum.

Ben bütçeyle ilgili değerlendirmeme geçmeden önce, benden önce konuşan arkadaşımın bir konudaki değerlendirmesi üzerine bir iki söz söylemek istiyorum, o da şu: “Geçen yıl ağustos ayında ortaya çıkan kur saldırsını geri püskürttük ve dolayısıyla da şu anda geline nokta böyle bir tehlike yok” dedi. Şu bir gerçek: Evet, 2018 yılı Ağustos ayında ortaya çıkan kur hareketleri zamanında 7 liradan, 6,5 liradan, 7,25’ten pozisyon oluşturan vatandaşlarımız şu anda çok önemli ölçüde zarar yazıyorlar. Fakat buna rağmen, bu döviz tevdiat hesabı bakiyesi bir türlü çözülüyor zarar etmesine rağmen. Kur 5,45’lere, 5,35’lere kadar gelmesine, düşmesine rağmen geçen zaman içerisinde bu stok giderek artıyor. 22 Aralık 2016’da “Döviz tevdiat hesaplarınızı bozdurun.” deyip döviz hesabı açtıranların hain vesaire ilan edildiği dönemde, portakalların bıçaklandığı vesaire edildiği bir dönemde 137 milyar dolar döviz tevdiat hesabı bakiyesi vardı yurt içinde yerleşik özel ve tüzel kişilerin. Geçen zaman içerisinde bugün geldiğimiz nokta itibarıyla, zannedersem geçen ayın 25’i itibarıyla stok 194 milyar dolara geldi ve şu anda bu hesapların sahipleri önemli ölçüde zarar yazıyorlar. Bu zarara rağmen, bir türlü bu çözülüyor. Ben yetkilileri buradan uyarmak istiyorum, eşiğin aklına karpuz kabuğu getirmek istemem çünkü böyle bir şey yazıldığı, söylendiği zaman alınıza hemen hain damgası yazılıyor ama burada önemli bir enerji birikimi var, buradan bu ülke bir zarar görebilir, o nedenle dikkat edin. Geçen hafta içerisinde torba yasa şeklinde gelen ve kambiyo gider vergisini yüzde 1’den yüzde 2’ye çıkarıp orada döviz tevdiat hesaplarına ödenen stopajın binde 2’ye çıkarılıp oradan bu insanları caydırmak gibi bir tedbir alınması, bunlar tedbir değil. Bunun üzerinde dikkatlice düşünün, burada önemli bir fay hattı var, önemli bir enerji var, hiç beklemediğiniz bir noktada buradan bu ekonomi “hit” yiyebilir ve bunun mekanizmasının nasıl olabileceğini de düşünüyorum ama burada bunu söylemiyorum yani eşiğin aklına karpuz kabuğu getirip de alınma “hain” yazdırmak istemiyorum açıkça söylemek gerekirse. Dolayısıyla bunun üzerinde dikkatlice durulması lazım. Burada da önemli olan husus, her konuda olduğu gibi burada da bir şeffaflık yok, o da şu: Merkez Bankası döviz gelirleri ne olduğu belli. Merkez Bankası şu anda Türk lirası olarak reeskont kredisi veriyor ve bunu döviz olarak tahsis ediyor dolayısıyla rezerv biriktirdiği en önemli kalemlerden birisi bu. Artı, Merkez Bankasının döviz gideri olarak kamu enerji KİT’lerine sattığı dövizler var, onun dışında birtakım başka işlemler var fakat bunun en önemlisi “swap” işlemleri. Bu “swap” işlemleri Merkez Bankası Ulus’taki binasının 12’nci katındaki Piyasalar Genel Müdürlüğü portalları üzerinde açık ve net olarak yaparken ve Merkez Bankasının bilançosunda açık ve net, şeffaflık olarak görülürken bunlar bugün itibarıyla sıfırlandı ve Borsa İstanbul’daki “swap” piyasasına kaydırıldı. Orada şeffaflık yok, kim kiminle, ne yapıyor, ne satıyor, Merkez Bankası aldığı dövizler karşılığında verdiği Türk lirasına ne kadar TL faiz istiyor, bu konularda hiçbir bilgi yok. Piyasa şuna inanıyor: “Merkez Bankası piyasayı bu iç borçlanma meselesinden dolayı kendi bir haftalık repo faizinin altında fonluyor.” diye bir kanaat var, dedikodu var. Doğrudur, yanlıştır, yanlışsa bile bu yanlışsa sebep olanlar bu şeffaflığı kaybettikleri için bunun cevabını vermeli. Yine de uyarıyorum, buradan size çok büyük -size demiyorum, ben de dâhil olmak üzere, bu ülkede yaşıyorum- bir sıkıntı ortaya çıkabilir. Hesaba,

kitabı baktığımızda, ülke rezervlerinin aşağı yukarı 29 milyar dolar artması lazım fakat öyle bir artış yok. Dolayısıyla ortada bir büyük kardeş var “brother” var, o bu dövizleri bir şekilde piyasaya satıyor ve dolayısıyla şu andaki kurdaki istikrar buradan geliyor. Biz bilmiyoruz, eğer biliyorsanız bunu bizimle de paylaşın. Ortada bir şeffaflık yok, bir sıkıntı var. Bunu not olarak düşünüyorum ve buradan bu ekonomi bir “hit” yiyebilir, bir sıkıntı çıkabilir. Bu, son derece önemli. Burada şeffaf olmanızı talep ediyorum ve sayın AK PARTİ milletvekilleri de yönetiminizden mutlaka bunu isteyin. Siz de bunu bilmiyorsunuz, biz de bilmiyoruz ve el yordamıyla ekonomik politika yürütülüyor bu ülkede.

Bunu böyle söyledikten sonra bütçeyle ilgili değerlendirmeme geliyorum. Şimdi, bir ülkede makroekonomi politikalarını yönetebilmek için birtakım araçlar lazım. Bu araçlardan bir tanesi faiz. Faiz, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının elindeki bir araç ve iç borçlanma açısından Türkiye Cumhuriyeti hazinesinin elinde bir araç. Başka ne var? Kur var. Kur nedir? Kurun rejiminin belirlenmesi Hükümet ile Merkez Bankasında ama kur rejiminin uygulanması Merkez Bankasının elinde bir araç. Başka ne tür araçlar var? Vergi politikaları var. Vergi politikaları maliye politikasının, bütçenin en önemli araçlarından bir tanesi. Dolayısıyla da bütçe politikalarının temel hedefi... Siyasi iktidarın milletten aldığı yetki çerçevesinde, ekonomi politika tercihleri çerçevesinde uygulayacağı birtakım bölüşümle ilgili, üretimle ilgili, istikrarın sürdürülmesiyle ilgili tedbirlere yön verir bütçe. Fakat ben bugün itibarıyla 2020 bütçesinde şunu görüyorum ki bu bütçede böyle bir hedef yok; ne gelir dağılımını hedefleyen bir öncelik var ne kaynakların etkin dağılımını önceleyen bir hedef var ne de istikrarın sürdürülmesine yönelik bir hedef var. Bu bütçenin özü, esası içine düşülen borç krizinin yeniden yapılandırılması ve ödenmesiyle ilgili. Dolayısıyla affınıza sığınarak söylüyorum, bu bütçe IMF’siz bir IMF programıdır. Eğer IMF’ye gidilseydi ve bir program yapılsaydı onların da size söyleyecekleri, size dizayn ettirecekleri bütçe şu andaki dizayn ettiğiniz ve bizim önümüze koyduğunuz bütçeden çok farklı bir bütçe olmayacaktı. Bununla ne demek istediğimi biraz sonra tekrar söyleyeceğim. 31 Aralıkta, Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi 2020 yılı için borçlanma politikasını ve borçlanma genel çerçevesini açıkladı. Biraz önce benden önceki konuşmacılar da söyledi, bu rakamları tekrar etmenin bir anlamı yok ama şunu görüyoruz ki: 2020 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hazinesinin çevireceği toplam borç tutarı 351 milyar TL, bunun 222,6 milyarı anapara, 128,4 milyarı faiz. Bu rakamlar oradan alınmış bir rakam, dediğim gibi ayın 31’inden. Dolayısıyla 2020 yılında buradan hareketle borç çevirme oranı yüzde 104’e geliyor. Aslında bence bu tutmayacak, bunu biliyoruz. Son bir buçuk yıl öncesine gelinceye kadar Türkiye Cumhuriyeti hazinesi net borç ödeyicisiydi. Biz merkezî Hükümetin yüzde 74’lere, 75’lere baliğ olmuş borç/millî gelir oranını bugün yüzde 32’lere düşürdük; tamam fakat borç çevirme oranlarına baktığımızda, son bir buçuk yıldır bu yüzde 100’lerin üzerinde. Vadesi gelen her 100 TL’lik borca karşılık siz şu anda 125 dolar borç alıyorsunuz ve bu giderek de büyüyor. Dolayısıyla bu rakamın genelini de Hazinesin 31 Aralıkta açıkladığı programda görebiliyoruz.

Bizim ekonomimiz iç taleple büyüyen bir ekonomi. Ekonomimizdeki toplam millî geliri gruplara ayırdığımızda, iç talebin bu millî gelirden aldığı pay yüzde 70’e yakın, 65 ile 70 arasında gelip gidiyor. Dolayısıyla iç talebi büyüttüğümüz zaman ekonomimiz büyüyor. İç talebin bileşenine baktığımızda ne var? İç talebin bileşeninde -en önemli- istihdam ortamının yarattığı gelirler var. İstihdam ediliyor, maaş alıyoruz, ücret alıyoruz. O, iç talebin önemli bir bileşeni. Peki, başka ne var? Bir de bunu kredi müessesisiyle takviye ediyoruz. Bankalardan kredi alıyoruz ve geleceğimizden alarak bugüne harcıyoruz. Dolayısıyla bu da bir büyüme modeli. Gelecekte borç alarak, bugün harcayarak büyümeye çalışıyoruz. Bence bu yanlış bir politika. Biz bugün yatırım yapıp gelecekte bu yatırımdan elde ettiğimiz gelirle büyüsek çok daha sağlıklı olacak ama şu andaki model bu. Dolayısıyla istihdam azalıyor, emek

piyasasına yeni çıkanları istihdam edemediğimiz gibi var olan istihdamı da muhafaza edemiyoruz. İstihdamda 2 milyona yakın bir düşüş var. Dolayısıyla bu, gelirlerde bir azalış ve dolayısıyla da iç talepte bir daralmadır.

Kredi kanalına geldiğimizde ise... Kredi kanalı da artık çalışmıyor çünkü şu anda bankacılık sistemindeki kredi mevduat oranına baktığımızda bu da yüzde 120'lerde, yüzde 130'larda. Biraz önce yukarıda söylediğim, Hazine'nin 2020 yılında çevireceği borcu da dikkate aldığımızda, 2018 ve 2019 yılında yetkililerin bankacılık sistemi üzerine kurdukları baskıda "Kredi ver, kredi ver, kredi ver." demeleri bence 2020 yılında tersine dönecek ve diyecek ki: "Artık onlara kredi verme, bana kredi ver, benim ihtiyacım var." diyecek Hükümet. Böyle bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. Dolayısıyla kredinin genişlemesinde birincisi, bankaların kredi mevduat oranlarında bir sıkıntı var çünkü kaynak yok; ikincisi de karşılarında kredi verilebilecek müşteride sıkıntı var. O sıkıntı da şu: Bir kere, hane halkı borçlu. Hane halkının borcunun millî gelire oranı şu anda yüzde 20'lerde fakat mutlak değer olarak baktığımızda 600 milyar TL'ye yaklaşmış, herkes borç içerisinde. Reel kesim de borçlu, sonuç olarak burada kamu kesimi de borçlu. Dolayısıyla kamu kesimi 2020 yılında ekonomideki önemli kaynağı kendisine alacak ve dolayısıyla "crowding out" dediğimiz, özel sektörün yatırım ve üretimle ilgili kredi imkânlarını kendisine aktaracak. Böyle bir sıkıntıyla karşı karşıya geleceğiz. Bunu da bir kenara lütfen yazın. Dolayısıyla başta söylediğim IMF'siz IMF programı budur.

Bizim ekonomimizin iç talep kompozisyonuna baktığımızda, düşük gelirli, orta alt düşük gelirli bir grup var. Bu grubun harcama eğilimi yüksek, kabiliyeti yüksek ama geliri yok, harcamıyor. Orta üst ve üst gelir gruplarının ise iyi kötü gelirleri var ama onların da harcama kabiliyetleri düşük, onlar harcamıyorlar çünkü borçlular. Borçlu oldukları için ellerine geçen parayı ya tasarruf ediyorlar ya da borçlarını ödemekte kullanıyorlar. Eğer, yine dediğim gibi, IMF'yle bir programa gidilseydi de böyle bir bütçe durumu ortaya çıkacaktı. Dolayısıyla biz IMF'ye gitmediğimize göre şu yapılabilirdi, hâlâ da imkân var: Merkez Bankasından 80 küsur milyar TL'lik bir kaynak aldı. Bu kaynağı, arkadaşlarımın da sürekli söylediği, işte ekonomiyi ele geçirmiş olan 5 tane büyük şirket için, inşaat şirketlerini kurtarmak için bu paraları harcamak yerine biraz önce söylediğim harcama eğilimi yüksek ama geliri olmayan gruplara, kamuda çalışanlara 3+3, 4+4, 5+5 yerine daha fazla zam yapılsaydı ve de bu insanlar gelirlerini bu işlere harcasaydılar... Türkiye'de para politikasının aktarım mekanizmasına baktığımızda görüyoruz ki bu üç ay ila dokuz ay arasında değişiyor. Bugün aldığınız bir kararın sonucunu en erken üç ayda, en geç de dokuz ayda görüyorsunuz. Eğer bu parayı düşük gelirli memura, işçiye, köylüye biz verseydik onlar bu parayı harcayacaklardı ve şu anda yüzde 65 seviyelerinde olan atıl kapasite yüzde 80'lere, 90'lara gelecekti ve yılın 9'uncu ayından itibaren ekonomide bir büyüme olacak, millî gelir artmaya başlayacak ve de bunun sonucunda vergi tabanı genişleyecek ve kamu bundan daha fazla vergi toplayacak ve ekonomide düzelmeye başlayacaktı ama siz bu parayı götürdünüz, birtakım zenginleri kurtarmak için verdiniz ve onlar da bu paraların bir kısmını yurt dışına götürdü ve dolayısıyla şu anda bir cenderenin içerisinde sıkışmış kalmış vaziyettedir.

Buradan gelmek istediğim nokta şu: Bugün geline nokta itibarıyla bir belirsizlik var fakat bu belirsizliğin en önemli sonucu kesin bir belirlilik ortaya çıkarmasıdır. O belirsizliğin çıkardığı belirlilik şu: Ekonomi daralıyor, güven yok, elinde imkânı olan harcamaktan imtina ediyor. Dolayısıyla biraz önce arkadaşımın rakamları uzun uzun söylediği "Efendim 2020'de yüzde 5 büyüyeceğiz, cari açık sıfır olacak." falan... Eğer bunlara inanıyorsanız ben de dua ediyorum, inşallah sizin dedikleriniz çıkar, biz yine utanırız, hiç problem değil ama değil, gerçekten değil. Dolayısıyla lütfen, bu tür kararları alırken o kararların oturduğu veri tabanı ile ilgili olarak toplumda bugün itibarıyla var olan tereddütleri ortadan kaldırın. Sağlığımıza kavuşabilmek için ilaç kullanmak zorundayız ama doktorun doğru ilacı yazabilmesi için doğru teşhis koyması lazım, doğru teşhisle doğru analiz yapması lazım. Şu anda böyle

bir şey yok. Türkiye’de -veri güvenliği demiyorum- veri güvenilirliği neredeyse sıfır. Bunun maliyeti bize çok yüksek. Bu bize yüksek maliyet olarak dönüyor, yüksek faiz olarak dönüyor, düşük ve değersiz TL olarak dönüyor.

Bütün bu söylediklerimin hepsi yanlış olabilir, bir an için hepsinin yanlış olduğunu kabul edelim ama toplumda böyle bir algı var ve bu algının bir maliyeti var. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, dolayısıyla size düşen görev iletişiminizi güçlendirmek ve toplumdaki bu algıyı ortadan kaldırmak ama ben şahsen şuna inanıyorum ki bu algı yanlış bir algı değil çünkü şu anda Türkiye’deki verinin kalitesi son derece düşük. Özellikle son üç beş yıldır oldu bu iş.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Algıyı düzeltmeye buradan başlayalım, sizden başlayalım.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet, buradan başlayın işte.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Bu, size düşüyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hepimize, hepimize.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla yapılması gereken şey iletişiminizi güçlendirmek.

Biraz önce söyledim, şu anda borç/millî gelir oranı... Diyoruz ki: Mali alan var mı? Kamuda çalışan düşük gelirli insanlara 4+4, 3+3 zam yapmak yerine, işçilere daha düşük zam yerine daha yüksek zam vermek yerine... Tabii, mali alan var mı sorusu soruluyor. Bugün elimizdeki veriye baktığımızda, merkezi Hükûmetin borç/millî gelir oranına baktığımızda yüzde 32’lik bir borç yükü çıkıyor. Bu, Maastricht Kriterlerine göre son derece olumlu, dünya standartlarında bizim gibi ülkelere göre de son derece olumlu, burada bir problem yok fakat bu rakam ne kadar güvenilir, mesele bu. Gerçekten bu son derece önemli. Bizim yollardan, köprülerden, hastanelerden dolayı ne kadar koşullu yükümlülüğümüz var acaba? Bu ekonomiyi siz bu yatırımlardan dolayı dolarize ettiniz. Şu anda ülkede Türk lirası sistemden kovuldu ve Türkiye’deki bankacılık sistemindeki mevduatın yüzde 57’si -yüzde 60’a yakını- biraz önce de söyledim, borç. Buradan dediğim gibi... O nedenle biz bunu bilmiyoruz. Buradan da şeffaflık istiyoruz, istediğimiz şeffaflık şu: Biz hangi kalem nerede, bütçenin neresinde; Muhasebat Genel Müdürlüğü nereye ne yazıyor, bunu görelim. Mesela, ben Strateji ve Bütçe Başkanlığından şunu isterim: Bu kadar zor mu? Bir menü hazırlayın. Mesela Cumhurbaşkanlığı bütçesine baktığımızda 3’üncü kişilere ödenen kalem, bir sürü kalem var. Vatandaş bana soruyor, Cumhurbaşkanı 3’üncü kişiye ne ödemesi yapar? Bunun anlamı nedir? Dün Mecliste bir arkadaş sordu: “Sermaye giderleri diyor...” yani bu kadarını bilmesi lazım, yatırımı kastediyoruz burada ama Meclisteki milletvekili sermaye giderinin ne olduğunu bilmiyorsa bütçenin diğer kalemlerinin ne anlama geldiğini, altında ne olduğunu bilmesi lazım. Bu bir ekonomik sürtünmedir, bu bir maliyettir. Dolayısıyla bir menü hazırlasanız, o bütçedeki kalemlerin ne anlama geldiğini, içinde ne olduğunu ve dolayısıyla vatandaşın Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün internetine girdiğinde o harcamaların nerede, hangi kaleme olduğunu görülebileceğini anlasa, görse ve buna göre de bir tavır geliştirse ve dolayısıyla da bu dedikodular ortadan kalksa, şeffaflık olsa daha iyi olmaz mı?

Biz geçen sene, 2018 seçimleri yapılırken kredi kartları borçlarının affedilmesiyle ilgili “Türkiye Dayanışma Fonu” diye bir program geliştirdik ve orada da 24-25 milyon adet icraya giden kredi kartı dosyası vesairedeki insanların, en düşük gelirli insanların borçlarının affedilmesi için program hazırladık. Bize soruldu “Bu kaynağı nereden bulacaksınız?” dendi. Ben de o zaman dedim ki: Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün sitesine girdiğimde şöyle bir kalem var: “Satın alınan danışmanlık hizmetleri ve 3’üncü kişilere yapılan ödemeler” başlığı bu. Ben de dedim ki herhâlde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, ek süre veriyorum.

Lütfen tamamlayınız.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bitiriyorum.

Bunun bakiyesi, üç yıllık bakiyesi o zaman 40 milyar TL’ydi. Yani bizim bu kredi kartlarının affıyla ilgili maliyet de 8 milyar TL. Biz bunu buradan buluruz dedik. Fakat zamanın Maliye Bakanı bana dedi ki: “Merkez Bankası Başkanı olmuş olmak bu işleri biliyor olmak...” Bana hakaret etti, tamam, onu da sineye çekiyorum hiç problem değil. Dedi ki: “Bu kalemin içinde de böyle bir şey yok. Bunun içinde aile hekimliği ödemesi var, NATO’yla ilgili ödemeler var. Bunun içinde Millî Eğitim Bakanlığındaki sınav ödemeleri vesaireyle ilgili ödemeler var. Efendim, yargıyla ilgili ödemeler vesaire var.” Özü kabahatinden büyük bir şey. Eğer bu ödemeler, bu kademenin altında bunlar varsa bunlar niye gidip ilgili yerlerine yazılmıyor da şeffaflık ortaya çıkmıyor ve vatandaşla doğru bir iletişim kurulmuyor da bu tür yollara sapılıyor? Biraz önce arkadaşlarım da söyledi, Bülent Bey de söyledi, bütçede büyük bir sapma var. Belki bazı şeyler gizleniyor, sosyal güvenlik sisteminin açığı azaltılıyor vesaire vesaire. Ben bunu söylemekle vatan hainliği yapmış olmuyorum, ben bunu söylemek zorundayım. Eğer yanlış düşünüyorsam, yanlış yere vardıysam, bunun sorumlusu beni bu yanlışla itenler. Doğruyu bize söyleyinler, biz onda ısrar edersek, o zaman bize deyin ki hayır senin niyetin kötü ama durum meydanda.

Dolayısıyla bu bütçeyle ilgili olarak söyleyeceğim şey şu: Bu bütçe, aynen 2002 yılında iktidara geldiğiniz dönemde devraldığınız ortamın bir benzeridir. Bu bir borç ödeme bütçesidir ve dolayısıyla bunun içerisinden nasıl çıkacağınız konusunda da kendinizin açık ve net bir eylem planınız da yok. Onun için tekraren şöyle bitiriyorum: Bu döviz tevdiat hesaplarıyla ilgili olarak çok iyimser olmayın, bunu aklınızın bir kenarına yazın. Burada büyük bir deprem enerjisi; 7,8-8-10 gücünde bir deprem enerjisi birikmiş vaziyette.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Şimdi değerli arkadaşlar, önce Sayın Bekaroğlu’na, daha sonra Sayın Çakır’a ve 3’üncü olarak da Sayın Emecan’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, tekrar saygılarımı sunuyorum.

Bu bütçe, 2020 yılı bütçesi nasıl bir bütçedir? Bu sorunun cevabını, hem burada konuşmacı arkadaşlar hem de dışarıda birçok uzman arıyor. Nasıl bir bütçedir? Biraz evvel Sayın Durmuş “IMF bütçesidir.” dedi. “IMF’yle anlaşma yapmadınız ama bu bir IMF bütçesidir.” dedi. Benziyor bana göre, tam IMF bütçelerini uygulamaları mümkün değil çünkü önümüzdeki dönemde bir süre sonra, epey bir zaman sonra olsa bile 2 tane seçim var, böyle bir şeyi uygulama şansları yok, böyle bir şık da yok yani, böyle bir motivasyonda yok Hükümette. Böyle bir riski –turnak içinde- alacak durumda da değiller. Bu bütçe, bana göre -biraz sonra da gerekçelerini söyleyeceğim- bir borç çevirme bütçesi. 2015 seçimlerinden sonra, 7 Haziran-1 Kasım seçimlerinden sonra bu sıkıntı, kriz... Hiçbir zaman adını koymadınız, tanımlamadınız, söyleyenleri “hain” filan ilan ettiniz “Ne krizi, ülkede kriz falan yok.” dediniz ama bir panikle sıkıntıyı fark ettiniz, paniklediniz ve sürekli bir şekilde piyasayı değişik nereden nasıl olacak, etkileri belli mi, bunlara da çok bakmadan değişik teşviklerle tekrar büyümeye, o alışık olduğunuz, uçuyoruz falan, Türkiye ekonomisi uçuyor dediğiniz şeye dönmeye çalıştınız. Bunları yaptıkça battınız ama yaptıkça battınız çünkü önu arkası hesaplanmamış girişimlerdi ve hâlâ Maliye Bakanı en son “ivme finansmanı” filan dedi. Yani ivme finansmanını, ben yeni duydum, kaçırmışım, kredi garanti fonları, verilen teşviklerden sonra şimdi de ivme finansmanı diyor.

Değerli arkadaşlar, bütçeyle ilgili, Strateji ve Bütçe Başkanı Sayın Naci Ağbal yaptığı konuşmada kaynak nerede, bütçe nasıl bölünecek sorusuna şöyle bir cevap verdi: “Son dönemde ortaya çıkan küresel üretime ilişkin yukarı yönlü açıklamalar, global düzeyde faiz oranlarının aşağı gelmesi, gelişmekte olan ülkelere yönelik finansman koşullarının olumlu gerçekleşeceği beklentisi 2020 bütçesi açısından iyi gelişmeler.” Yani Hükümet diyor ki: Geçmişte para yağmıştı, şimdi dünya ekonomisi, küresel trendler tekrar bir genişlemeye doğru gidiyor, yağacak. Öyle bir şey yok değerli arkadaşlar, öyle bir şey olmayacak. Yani ticaretle sözünü ettiğiniz iyiye doğru gelişmeler falan yok, zaten Sayın Ağbal’ın konuşmasından bugüne kadar geçen sürede bunların olmadığı da çok açık bir şekilde ortaya çıktı. Kaldı ki siz geçmişte o ucuz para yağdığında o parayla ne yapacağınızı bilemediğinizden dolayı o para geldi, işte inşaata, betona falan döktünüz, şimdi, o paraların geri ödenmesi söz konusu olduğu zaman da bocaladınız. Şu anda yaşamakta olduğumuz krizin –siz buna hiçbir zaman kriz demediniz, demeyeceksiniz- en temel sebebi de bu. Dolayısıyla öyle bir kaynak akışı olsa bile, sizin geçmişte olup bitenlerden ders almış dolayısıyla bunu farklı değerlendireceğinize dair herhangi bir işaret yok. Bu bütçe teklifinde de böyle bir şey maalesef yok.

Değerli arkadaşlarım, bu bütçenin büyük kaynaklara ihtiyacı var. Bunu vergilerle ve vergiler yetmeyince yeni vergiler koyarak, mevcut vergileri artırarak, yeniden değerlendirme oranlarını artırarak, memuru, emekliyi “hedef enflasyon” diye onları da kandırarak... Güya rakamlarla hareket ediyorsunuz, etmiyorsunuz rakamlarla, onlara az vereceksiniz, çok vergi toplayarak bunları gidereceksiniz ama hesabı da biliyorsunuz, o kadar da değil. Daha başında gördünüz ki bu iş öyle vergilerle, yeni vergilerle, artan vergi oranlarıyla, yeniden değerlendirmelerle olacak bir iş değildir; borçlanmaya yöneliyorsunuz. Nitekim iç borçlanma stratejisi, kasım, aralık, ocak yayınlandı, müthiş bir borçlanma ve borç ödeme takvimine giriyoruz. Geçen gün torba yasa görüşülürken Bakan Yardımcısı zaten bunu söylemişti, enteresan bir şey daha söylemişti orada “Biz şimdi borçlanma limitini 70 milyar TL artırıyoruz ama hepsini şimdi kullanmayacağız, 2020’nin ilk aylarında çok büyük borç ödemelerimiz var, orada kullanacağız.” filan diye bir şey söylemişti. Öyle de değil yani, 2020 Ocak’ında da rekor bir borçlanma var, 24 milyar TL gibi rekor bir borçlanma var.

Değerli arkadaşlarım, bu Hazine Finansman Programı’yla ilgili yayınlanan, Hazine ve Maliye Bakanlığının yayınlamış olduğu basın duyurusunda çok enteresan şeyler var, sizin ekonominizin nereye gittiğini ve bu bütçenin ne anlama geldiğini gösteren cümleler var. Bakın, birkaç tanesini okuyorum: “2018 yılında 59,3 ay olan nakit iç borçlanmanın ortalama vadesi, 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde 28,2 ay olarak gerçekleşmiştir.” Vade düşüyor değerli arkadaşlar, öyle kolay işler değil. Devam ediyor, başka bir cümle daha var, çok enteresan bir cümle var.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Devraldığınız yere geldiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet, aldığınız yere geldiniz.

“2018 yılında 17,5 olan sabit getirili TL cinsi iç borçlanmanın ortalama maliyeti 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde yüzde 20,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.” Maliyet filan da artıyor. Sayın Cumhurbaşkanının söylediği gibi “Biz emrediyoruz, faiz düşüyor.” gibi bir şey de yok değerli arkadaşlar. Bir de 2019 yılında borçlanmayla ilgili olup bitenler 2020’de neler olacağını da çok açık, net bir şekilde ortaya koyuyor değerli arkadaşlar. Hatırlayın, 2019 bütçesinde 81 milyar TL civarında bir borçlanma limiti konulmuştu, geçen gün burada torba yasayı konuşurken tartıştık, Bakanlık ve Sayın Cumhurbaşkanı yüzde 5 artırarak 90 milyar oldu. Ama biz biliyoruz ki eylül ayı sonu itibarıyla devlet zaten 114 milyar 883 milyon TL borçlanmıştı. Sayın Bakanın açıklamış olduğu Yeni Ekonomik Program’da da 2019 yılı borçlanma hedefini 125 milyar TL diye ortaya koymuştu. Bunların gerçekçi rakamlar olmadığını söylemiştik, tekrar edelim değerli arkadaşlar. Siz 2018 yılında 70-80 milyarı Merkez Bankasından

olmak üzere en az 130 milyar TL civarında olmayan, daha evvel öngörülme- yen parayı aktardınız. 2020 yılında böyle bir şey yok, Merkez Bankasında birikmiş itti- hat akçeleri yok, işte, tekrar imar affı -bilmiyorum, neyi affedeceksiniz, mil- letten neyi toplayacaksınız- yok, tekrar bedelli askerlik yok çünkü Askerlik Kanunu filan çıktı, böyle bir şey yok.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bunlar önce eşeğimizi kaybettiriyorlar, ondan sonra sevindiriyorlar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bilemiyorum.

Dolayısıyla, 2019 yılında 125 milyar TL, daha sonra da 70 milyar TL borçlanma, aslında 160 milyar TL resmen görülüyor ama esas borç 160 milyar TL değil, açık diyelim buna ve dolayısıyla da borç 260 milyar çünkü 100 milyar TL beklenmedik bir şekilde geldi. Bakın, Hazinesinin borç geri ödemesi 2020 yılında 352 milyar TL'ye çıkıyor. Yani 2020 borçlanması gayrisafı yurt içi hasılamızın yüzde 5,2'sinden yüzde 7,2'sine yükseliyor değerli arkadaşlarım. Yani burada ciddi bir SOS var. Bakın, şöyle bir yapıyorsunuz: “Biz kamu bankalarını değişik şekillerde teşvik ederek ya da zorlayarak piyasaya kredi vermelerini sağlayacağız ve piyasa tekrar canlanacak.” diye bir şey söylüyorsunuz. Değerli arkadaşlarım, evet, piyasanın ciddi bir şekilde paraya ihtiyacı var ama geçmiş dönemlerde, değişik yollarla -Kredi Garanti Fonu gibi falan- aktardığınız paralar da yatırıma falan yönelmedi, bunu çok iyi biliyorsunuz, başka ihtiyaçlar için insanlar kullandı, döviz aldı. Farz edelim ki bu şekilde piyasaya kredi vermeye çalışıyorlar, bir bakın, o günden bugüne yani bu program ya da böyle bir çalışma ilan edildiğinden bugüne ya da bankalara baskı yapılmaya başlandığından bugüne ne kadar para verilmiş? Bakıyorsunuz, verilen paraların çok büyük rakamlar oluşturmadığı gibi kamu bankaları vermiş tamamen bu paraları. Nereden bulmuş kaynağı? Daha nereye kadar verecek değerli arkadaşlar? Mevduat faizinin 3-4 puan altında para nasıl verilebilir? Bu nasıl sürdürülebilir olur? Böyle bir şey olur mu değerli arkadaşlarım? Görev zararları dönemine dönüyoruz, gerçekten, ekonomiyi teslim aldığınız 2002 yılına dönüyorsunuz değerli arkadaşlarım. Bu sürdürülebilir bir şey değil, olamaz böyle bir şey.

Şöyle cümleler kurulduğu zaman da öfkeleniyorsunuz, hainlikle falan suçluyorsunuz: Bu, iflasa doğru gidiyor değerli arkadaşlarım. Yani IMF programı falan değil, bu sürdürülebilir bir şey değil, bu borç sürdürülemez. Bakın, bankaların topladıkları mevduat ile verdikleri kredi arasındaki şeyler artıyor. Sizin her sene, her geçen sene ödediğiniz borç ve faiz miktarları artıyor, oranlar da bu şekilde artıyor. Dolayısıyla, bunlar sürdürülemez. Şimdi siz şöyle bir şey söylüyorsunuz, diyorsunuz ki: “Böyle şeyleri konuşmayın. Burası Plan ve Bütçe Komisyonudur, bütün dünya burayı izliyor, ana muhalefet partisinin milletvekilleri ‘Ülke iflasa doğru gidiyor, bu sürdürülemez, bu borç politikası sürdürülemez, batar.’ demeyin. Derseniz dışarıdan insanlar nasıl algılar?” Bu şekilde bir yere gidemezsiniz. Burada olup bitenleri bir miktar belki milletten saklayabilirsiniz ama bana öyle geliyor ki daha vahimi şu: Başınızı kuma sokuyorsunuz ve gerçekleri kendinizden saklıyorsunuz. Yoksa bakın, şunu açık, iddia ederek söylüyorum: Dünyada parayı icat edenlerin var ya, parayı icat edenlerin, bir kuruş bir yerden bir yere geçtiğinde haberi oluyor. Siz burada “Efendim, saklıyoruz; aslında iç borç da almıyoruz, dış borçta şöyle yapıyoruz. “Şimdi soruyorum Sayın Bakan Yardımcısına ve Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına: Niçin önümüzdeki dönemde yaptığınız borçlanmada hiç dış borçlanma yok? Dışarıdan borç alamıyor musunuz? Maliyet çok mu yüksek? Almak mı istemiyorsunuz? Yoksa başka kaynaklardan mı alacaksınız? Mesela, Varlık Fonu üzerinden mi alacaksınız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? Bu şekilde, bu rakamlara, şu anda tartıştığımız rakamların içine girmeyecek ve görünmeyecek, böyle mi sanıyorsunuz? Böyle bir şey yok değerli arkadaşlar. Sizin Varlık Fonu'yla ne yaptığınızı, ne yapmaya çalıştığınızı herkes biliyor. Zekâysa zekâ, bilgiyse bilgi, para; hepsi bunları biliyor. Yani 1 kuruş bir yerden bir yere geçerken insanlar hesabını yapıyor, kendilerine ne düşeceğini bekliyorlar, hesaplarını yapıyorlar. Dolayısıyla “Efendim, siz gidiyorsunuz da filan yerde ülkemizi şikâyet ediyorsunuz, şikâyet

eden ahmaklar!” Hayır arkadaşlar, esas ahmaklık var ya –size söyleyeyim- başını kumun içine sokmak ve Türkiye’de olup biten gerçekleri görmemek. Bizim bu gerçekleri görmemiz gerekiyor. Türkiye nasıl bir kriz yaşıyor, nasıl bir borç batağının içindedir, ne geliyor, ne gidiyor; bunları konuşmamız gerekiyor. Akıllı olmak budur, bunu yapmamaktır esas ahmaklık. Yoksa “Efendim, işte, Brüksel’de, bilmem nerede konuşmuşsunuz Türkiye’yle ilgili...” Bilmiyor mu Türkiye’de olup bitenleri dünya değerli arkadaşlarım? Daha dün seçim oldu, seçim olurken Sayın Cumhurbaşkanı çıktı dedi ki: “Biz gerekirse bu belediye başkanlarını tekrar alacağız, vermeyin onlara oy, tekrar alacağız.” Şimdi bakıyoruz, belediye başkanının üç sene, dört sene önceki bir dosyası indiriliyor... Ya, yeni bir şey yok, olsa alacak, tamam. Kanunlar yanlış bana göre ama kanunlar çıktı, yasal olurdu, yapar, terörü desteklemiştir “İşte mahkeme kararı dolayısıyla alıyorum görevden, onun yerine başkasını tayin ediyorum.” Öyle değil ki. Peki, bunu ben biliyorum, siz biliyorsunuz da dışarıdaki insanlar bilmiyor mu? Dolayısıyla “Oraya gitti, konuştu, bu ahmaktır.” Böyle bir şey olur mu değerli arkadaşlar? Bir daha tekrar ediyorum: Ahmaklık, başımızı kuma sokmaktır, gerçeklerin görünmesini engellemektir değerli arkadaşlarım, bunun altını bir kere daha çiziyim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl bu konuya geldiğinizi anlayamadık ama Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sonra konuşursun sen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Beştaş’ı görünce mi aklınıza geldi, anlamadım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Beştaş’ı falan görmedim.

Bu süreyi ekle.

CAVİT ARI (Antalya) – Size konuşma sırası gelince cevap verin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Sayın Aydemir, bakın, sizi uyarıyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, bakın...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Herkesin sözünü kesiyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet...

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Aydemir, dinleyelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Daha evvel söyledim, yine söyleyeceğim bak.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, devam edin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani, sanki, böyle, kusura bakmayın, sert bir şey söyleyeceğim... Söylemeyeyim mi? Ya böyle yapmayacağına söz verin, söylemeyeyim.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, siz devam edin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu...

BAŞKAN - Sayın Aydemir, dinleyelim, bir dakika.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya düşmüşsünüz Ebû Cehil’in Mekke’de Peygamber’in peşine taktığı adamlar gibi sürekli şekilde fitne yapıyorsunuz ya! Fikrimizi söyleyelim biz de.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, siz devam edin. Ara ara karşılıklı konuşmayı siz yapıyorsunuz tabii de, siz buyurun, devam edin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hangi ara ara ya, hangi ara ara ya? Sabahtan akşama konuşuyor ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu bir defa söylediniz “ahmaklık” diye, hadi geçtik; ikinci defa tekrar söylediniz “ahmaklık” diye, hadi geçtik; üçüncü defa tekrarladınız “ahmaklık” diye...

BAŞKAN – Sayın Aydemir ...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet, başını kuma sokmaktır esas ahmaklık, kayıtlara geçsin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size yakışmıyor, size yakışmıyor!

BAŞKAN – Sayın Aydemir, söz talebiniz olursa size söz veririm.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – O söz sahibine yakışmıyor Sayın Aydemir.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, bakın...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sözün sahibinin niye söylediği belli ama, onu niye söylediği belli.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – O sözün sahibine yakışmıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O sözü sahibinin niye söylediği belli.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, lütfen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, bakın...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Beni niye karıştırıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Hoş geldiniz.” demek için.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, devam edin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir miktar süre veriyor musunuz bana?

BAŞKAN – Süreniz var daha zaten.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Var mı, göremiyorum artık; evet, varmış.

Bakın, sürekli eleştirdik, bunun yerine birkaç da öneri getirelim yani. Öncelikle, bunların yerine, sorunun ne olduğunu açık ve net bir şekilde kabul etseniz keşke. Bazı itiraflar var, serpiştirilmiş şekilde itiraflar var hem bütçe gerekçesinde hem Cumhurbaşkanlığı Programı’nda itiraflar var ama olayın bütününe ortaya koymuyorsunuz ve yanlış yoldasınız değerli arkadaşlarım. Yani Türkiye’nin varlıklarını ve bütçesini Türkiye Cumhuriyeti devleti bütçesi olmaktan çıkarak Varlık Fonu gibi denetim dışı mekanizmalar oluşturarak yanlış bir yere gidiyorsunuz.

Bakın, size bir şey söyleyeyim: Sizin yaptığınız bu borçlanma bütçesi nereye gidecek, biliyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu “siz” diye konuştuğunuz zaman cevap geliyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Siz” derken Hükûmeti kastediyorum.

BAŞKAN – Bütçe üzerinde genel olarak şey yapalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizin bütçeniz değil mi bu, Hükûmetin bütçesi değil mi bu?

BAŞKAN – Hayır, hayır, karşı tarafa konuştuğunuz zaman şey başlıyor bu sefer.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, size bakmam gerekirmiş. Bilmiyorum, bakınca davaları kaldırır mısın, kaldırmaz mısın, onu bilmiyorum ama size bakarak konuşacağım. Davalarımız var ya aramızda. Size bakarak konuşayım.

Değerli arkadaşlarım, siz gerçekleri görseniz yani kriz, problem nerede, bu bütçede hangi problemler var, para yağarken hangi yanlışlıklar yapılmış, problem nedir, bunları açık bir şekilde itiraf etseniz, bunlara karşı tedbirler alsanız, 2003'te, 2004'te yaptığınız bütçeler gibi yapsanız "Evet, geçmişte problemler vardı, bu problemleri kabul etmişler ve hep beraber bu problemlerin çözülmesi için gayret edeceğiz." dedik.

Bakın, çelişkiye bakın: Bir taraftan yükleniyorsunuz, hazine dünya kadar borç alacak. Açık bir şekilde çıkıyor, çok açık, belli yani gelecek sene için "139,5 milyar TL açık olacak." demişsiniz. Dolayısıyla şimdi, kanuna baktığımız zaman yüzde 10, yüzde 10 artacak, 155-160 milyar TL borçlanacaksınız. E, belki bütçe değil ama yine bir torbayla getireceksiniz ama öyle değil iş, iş öyle değil. 2019'a baktığımız zaman, 2020'de 300-350 milyar TL açık meydana gelecek ve bunu -başka bir kaynağınız yok- borçlanarak karşılayacaksınız. Nereden karşılayacaksınız? Dış piyasadan da bir şey almıyorsunuz, herhâlde Varlık Fonu'ndan alacaksınız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bilmiyorum. Almadınız son zamanlarda hiç, dışarıdan bir şey almıyorsunuz. Gerçi "Özel bankaların çoğu yabancı bankaların oldu, onlardan alıyoruz, fark etmez." falan diyeceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen tamamlar mısınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Siz bir taraftan müşteri olacaksınız yani bu parayı, 350 milyar TL'yi iç piyasadan alacaksınız ve serbest bir şekilde alacaksınız, öyle mi, yanılıyor muyum? Ben psikiyatri uzmanıyım, ekonomist falan değilim. Oradan alacaksınız ve faiz falan öyle oluşacak, ben de dışarıda parası olan birisiyim, bankam falan var. Bir de öbür taraftan da baskı yapıyorsunuz "Kredi ver, o şekilde para kazan." diye. Niye kredi vereyim? Neydi Ağabey ismi? "Crowding out" muydu?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir Rize aksanıyla konuşayım, "crowding out effect" öyle mi, dışlanma? Öyle olacak. Niçin insanlar gelsin de sizden borç alsın? Nereye dönüyoruz, biliyor musun Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım? 1990'lı yıllara dönüyoruz. 1990'lı yıllarda büyük holdinglerin bilançolarına falan bakılıyordu, şu yazılıyordu son raporlarında... Partimiz, o zamanki partim olan Fazilet Partisi bölündü, Saadet Partisi ve AKP diye iki parti ortaya çıktı, bütün bu işleri bilenler falan AKP'ye gitti, iş başa kaldı, ekonomi okumaya başladım o zaman. O zaman baktım ki bütün o büyük şirketlerin bilançolarında kârlarının yüzde 80'i, 85'i faaliyet dışı alanlar. Allah Allah, bunlar ne yapıyorlar, eroin mi alıp satıyorlar, başka bir şey mi dedim. Meğer bu "faaliyet dışı alanlar" devlete borç vermemiş Sayın Başkan, öyleymiş. Oraya dönüyoruz, oraya dönüyoruz.

BAŞKAN – Evet...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Burada borç falan da alamayacaksınız ve bugün beklediğinizden sonuçları çok daha ağır olacak bir şeyle karşı karşıya kalacağız, böyle bir tehlike var. Ha, zaman da var yani bunun tedbirleri falan alınabilir ama bu gidiş, gidiş değil. Sayın Cumhurbaşkanına bunu anlatın, onun dostlarısınız, bunu anlatın kardeşim, anlatın ya. Naci Ağbal nerede, Naci Ağbal, ne yapıyor sarayda? Bunları anlatsın, benden iyi biliyor bunlar Naci Bey. Bunları anlatın lütfen.

Arz ederim efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Çakır, buyurun lütfen.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın kıymetli mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin geneli ile Sayıştay raporlarını görüşüyoruz, görüşeceğiz. Öncelikle, bütçenin ülkemize ve insanımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. 2020 yılı tahmini bütçe öngörüsü itibarıyla gider 1 trilyon 95,5 milyar Türk lirası, gelir 956,6 milyar Türk lirası, açık 138,9 milyar Türk lirası olarak hesaplanmış ve bütçelenmiş bulunmaktadır. Elbette burada her arkadaşımızın bütçeyle, bütçe kalemleriyle ilgili söyleyeceği, ifade edeceği ve değerlendirmede bulunacağı konulardan ciddi istifade edeceğimiz aşikârdır. Yeni sistemle beraber bütçenin Meclise geliş şeklinde kısmi değişiklik olmuş, gelen bütçenin değerlendirilmesi, incelenmesi, onaylanması veya onaylanmaması durumunda yeniden değerlendirme oranıyla bir yıl önceki yıla göre artırılarak kabul edileceği anayasal çerçeveye kayıt altına alınmıştır.

2020 yılı bütçesi üzerinde değerlendirmeye geçmeden önce belki 2019 yılı bütçe tahmini ile gerçekleşmesi beklenen tahmini rakamlarla ilgili bir şeyler söylemek uygun olacaktır diye düşünüyorum. Öngörülen 961 milyar Türk lirası gider, 880 milyar Türk lirası gelir, 80 milyar Türk lirası açık, rakamlardaki sapma, sunumu yapılan bütçeyle 992,4 milyar Türk lirası gider, 867,4 milyar Türk lirası gelir, 125 milyar Türk lirası açık olarak tahmin edilmektedir. 2018 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan ekonomik hareketlilik, spekülasyon yaklaşımları, kurdaki hareketlilik, terörle mücadeledeki harcamalar, seçim sathımailli gibi sıkıntılı geçişlere rağmen alınan tedbirlerle frenlenmeye çalışılmış, bütçe açığının daha fazla büyümesine engel olunmaya önem verilmiş olduğu hepimizin malumlarıdır. Uygulamaya konulan tedbir ve alınan kararlar mali disiplinden sapma olmadan çözüm üretmeye odaklanılarak ekonomide oynayan taşların yeniden yerine yerleştirilmesine çalışıldığı, bunun yanı sıra önümüzdeki süreçte tüm bu çalışmaların yanında yapısal reformların beklenti ötesinde hayata geçirilmesi noktasında bütçe yapanların beyanı ve hedeflerini gerçekleştirme çalışmaları son derece gerekli ve önemli hâle gelmiş bulunmaktadır.

Komisyonu sunulan ve 2020 yılı için hazırlanan bu bütçenin içinden geçmekte olduğumuz uluslararası ekonomik dalgalanmalarda yeni pozisyon alımlarından etkilenmemesi düşünülemez bile. Sıcak paranın dünya üzerindeki yön belirleme tutum ve davranışı, hatta geri çekilmesi, son yıllarda daralan bir alana hapsedilmeye başlanması bizim ekonomiye bakışımızı farklılaştırmadan içinden geçmek zorunda olduğumuz bir süreç olduğunu da itiraf etmemizi gerekli kılmaktadır. ABD merkezli faiz artırma ve artırmamanın, Çin, Rusya, Hindistan merkezli ekonomi hareketlerinin belirleyiciliği elbette etkili olmaya devam edecektir ama görünen o ki ABD merkezli bu yeni tek kutuplu bir dünya ekonomik modeli tasarımı için yarın önümüze hangi yeni badireleri açacağı bilinmezken yeni tedbirleri almak, yeni uygulamaları hayata geçirmek ekonomi yönetimin yarınla ilgili öngörüp performans çalışmasıyla önlenebileceği aşikârdır.

Bugün bu bütçeyi değerlendirirken yıllık planların, Orta Vadeli Program'ın (2018-2020) On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın (2019-2023) beraberinde değerlendirilmesi ülkenin jeostratejik, jeopolitik sıkıntılarının da göz önünde bulundurulması gerektiğini kabul etmek önemlidir. Bu geçiş sürecinde bugüne kadar elde edilen kazanımların kaybolmaması, rakamsal hedef geri düşüşleri yaşadığımız gerçeğini de görerek ve hedefleri yakalama idealinden vazgeçmemekle mümkün olabilecektir. "Hep beraber ama herkesin söylediğinin bir kıymeti vardır." anlayışının ilişkilerin ve metodolojimizin temeline oturtulmasıyla mümkün olabilecektir. Global krizlerin yaşandığı geçmiş

dönemlerde ülkemizin en az hasarla atlama gayreti ve başarısıyla, dünyanın ve ülkemizin bugün geçtiği bu ortamı fırsata çevirmeyi başarabilecek güce, birikime, insan kaynağına, hedef ve heyecanına sahibiz diye düşünüyorum.

İstihdam, enflasyon, büyüme hedeflerinde bugüne kadar sağlanan iyileşmeler ve iyileştirmelerde son bir buçuk yılda baş gösteren inişli çıkışlı pozisyonlar ve bozulmalar iyi analiz edilmeli, anlık, günlük, orta ve uzun vadeli hangi tedbirlerin alınmasını gerektiriyorsa ki bunun da yapıldığına dair inancımızı yeniden teyit etmenin yanında bütün bu çalışmaların programlar çerçevesinde yapılması, programların da aynı zamanda sağlıklı bir işleyiş sağladığına dair inancı da pekiştirmiş olacaktır. Programların hazırlanması yanında uygulamasında ısrarcı olunmalı, tarafların, paydaşların, ilgili ve etkin alan çalışanlarının değerlendirmeleri, katkıları, uyarıları gözden kaçırılmamalıdır. Öyle anlaşıyor ki sıkı bir mali disiplin öngörülüyor ve bunun gerekli olduğu hususunda da hemfikiriz. Toplumun tamamının, bu anlamda, inandırıcı program uygulamalarına karşı aynı katkıyı ve desteği vereceğini ifade etmek doğru olacaktır.

Burada ifade etmenin önemli olduğu bir husus da bütçe açığını engelleyecek tüm çalışmaların, yapısal düzenlemelerin toplumun her kesiminden destek alacağı gerçeğidir. Ülkenin kendi şartlarının getirdiği ve gerektirdiği yapısal düzenlemelerin devreye alınması gerektiğini de bütçe sunumundaki ifadelerden de anlıyoruz. Bu bilgilendirmelerin yanında, uluslararası kriter, ilişki ve dengeleri de göz önünde tutarak daha sağlıklı, kalıcı ve gelişmiş ülkeler hedefleriyle yarışabilecek bütçe rakamlarına odaklanma mecburiyetindeyiz.

2019 yılı rakamlarından yola çıkarak- bir cümleyle- vergi gelirleri ağırlıklı bir bütçede öngörülen kadar bir gerçekleşme olmasa bile, mükellef duyarlılığı, icranın gönülden teşekkür etmesini gerektiren bir toplum birlikteliğinin ta kendisidir.

2020 yılı bütçesi üzerine elbette çok şey söylenecek, söyleniyor, söylenmelidir de ama AK PARTİ hükümetleri eliyle hazırlanan bu bütçe 18'inci bütçe olması hasebiyle de farklı değerlendirilebilir. Zira, bu süre zarfında milletin desteğini almaya devam etmek -eksiklikler sapmalar olmasına rağmen bu desteğin hâlâ devam ediyor olması- üzerimizdeki yükün ağırlığını, beklentileri karşılama mecburiyetini hiçbir şekilde ihmal etmeden düşünmek, değerlendirmek zorundayız. Hatta, bu anlamda, bu hizmet üretme mecburiyetimizle bağlantılı olarak yapıcı, uyarıcı muhalefetin değerlendirmelerini de düşünmek, anlamak ve yorumlamak mecburiyetindeyiz.

Bu bütçeyle öngörülen yatırım destekleri, sosyal devlet olmayı gerektiren sosyal yardım anlayışının devam edecek olması, tarıma verilen desteklerin teyit edilmesi gibi ana hususların her biri başlı başına irdelenebilecek, konuşulacak son derece önemli bir yaklaşım tarzı olarak kabul edilmelidir. Bahsedildiği gibi, yeni ekonomik program, On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı paradigmaları çerçevesinde, şu anda önümüze getirilen bütçenin iç ve dış piyasa ekonomi verilerinin hangi doğru zemine oturtularak bütçenin ve programların sapma olmadan gerçekleştirilmesi gereğidir. Fiyat istikrarının önemi, bütçe disiplininin kopmadan tekrar büyüme trendine geçiş sürecine katkı sağlayacak çalışmalar en temel beklentiler arasındadır. Önümüzdeki dönemde büyümede bir daralma yaşayacağımız anlaşılmaktadır. Özellikle tüketimde yaşanacak daralmanın ekonominin pozitif etkilenmesi yönünde dönüştürülmesi sağlanabilmelidir. Aslında yeni ekonomi programının, orta vadeli programın maliye politikalarıyla uyumlu bir geçişi kapsadığı söylenebilir. Maliye politikalarının kalkınma, büyüme ve refah düzeylerine sağladığı katkı ölçüsünde dikkat çekici ve karşılık bulabileceği bilinen bir gerçektir. Bütün bu programları uygularken toplumun değerlendirmelerinin kendi ekonomik girdisiyle, hane halkının pazar etkilenme oranıyla doğru orantılı olacağı kabul edilmelidir. Önümüzdeki süreçte personel politikalarının, vergi rejiminin, konjonktürel maliye politikalarının, sosyal maliye politikalarının ciddi

değerlendirmelere tabi tutulacağını tahmin etmek zor olmasa gerek. Geçen yılın ikinci yarısından itibaren özellikle fiyat hareketliliğinde yaşanan sapmalar, kredi şartlarının zorlaştırılması ve kredi oranlarının ciddi artış kaydetmesi piyasa aktörlerini anormal etkilemiş, yeni iş ve yatırım amaçlarının taleplerin önü kesilmiş, belki sadece borcu döndürmek için ancak kredi kullanılabilir hâle gelinmiştir. Taahhüt ve inşaat sektöründeki durağanlık ve dalgalanma birçok alanda bir durgunluğu tetiklemiş, başlatılan kampanyalar şu ana kadar istenilen beklentileri tam karşılayamamıştır. Bu bağlamda, süreçte oranların iyileşmeye başlamış olması, kredilerin yeniden yapılandırılma çalışmaları, önümüzü açacak kısmi çözümler sağlayacak diye ümit ediyorum.

Ekonomi yönetimi olarak alınan tedbirlerin faydası asla inkâr edilemez, edilmemelidir ancak yine de yapılan çalışmaların sıklıkla gözden geçirilmesi, sağladığı faydanın “check” edilmesi, ilave yapılması gerekenlerin zaman kaybetmeden hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Kamunun borç yükünün seviyesinin iyi olması yanında özel sektör borç yükünün takip edilmesi, iyileştirilmesi için yapılan çalışmalar da takip edilmeli, motivasyon açısından ekonomi yönetiminin duruşunu dün olduğu gibi her zaman arkasında hissetmesi sağlanmalıdır.

Bu bütçeyle daha önceki bütçe klasiği bozulmamış, millî eğitimi önceleyen bir pay ayrılmış; bununla “her şeyin başı eğitim” demeye devam etmiş olmaktadır. Yine bu bütçeyle sağlığa da önemli bir pay ayrılmış bulunmaktadır. Bu iki kalemin önemini binaen zikretmeyi, bu alanlara verilen önemi hatırlatma açısından gerekli görüyorum.

Ekonomi yönetimi açısından kararlı bir duruş sergileyerek maliye politikalarının uygulanması son derece önemlidir. Başkanlığın yeni ekonomi politikasında öne çıkan “dengeleme-disiplin-değişim” vurgusu, bahsedilen bu program ve politikaların uygulanmasıyla başarılabilecek ve netice elde edilebilecektir. Programlarla çerçeveyi iyi çizmiş olmanın yanında uygulayıcılarının kararlı ve samimi oluşu, şeffaf bilgilendirmenin önemi yanında uluslararası kriterlere uygunluğu ve kabul edilebilirliği bu başarının temel dinamikleri olacaktır.

Büyüme ve ekonomik canlılığı bugüne kadar destekleyen, son birkaç yıla kadar geniş bir uygulama alanı bulan genişlemeci para politikalarının bugün yetersiz kalması, belki de kontrol altına alınmaya başlanması, bundan sonra da sürdürülebilir olacağına dair piyasalarda oluşan kaygıların karşılık bulması yeni arayışları da devreye sokma zorunluluğunu beraberinde getirmiş, işte bu nedenle maliye politikaları üzerinde yoğunlaşılması yönünde keskin bir çıkış ve araç olması yönünde yönelişler oluşmaya başlamıştır.

Hepimizin bildiği gibi, son dönemde emtia fiyatlarında meydana gelen yükseliş, inşaat sektöründeki talep daralması, artan faiz oranlarının etkisi pazarın etkilenme ve durgunluğunun başlıca nedenlerinden olmakla beraber, öz kaynak ve tasarruf yetersizliği de bu durgunluğu tetiklemeye devam etmiştir, etmektedir. Önümüzdeki süreçte ticareti teşvik eden, üretimi ve verimlilik artışını destekleyen, potansiyel büyüme, istihdam ve yatırımları artıracak yapısal reformların hayata geçirilmesi adına tüm faaliyetlerin önemini tekraren ifade etmek bir mecburiyet gibi gözükmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumunda bu alanlara yoğunlaşılacağı bilgisine ulaşılmış olmamız ayrıca önemlidir.

Yıl içerisinde gerek bütçe gelirleri gerekse giderleriyle ilgili olarak bütçe yönetiminin zaman zaman farklı tedbirler alması gelir kalemlerini artıracak, giderlerle ilgili ilave tedbirler alması olağan bir bütçe faaliyeti olarak değerlendirilmelidir. 2019 yılı bütçe dengelemesinde buna dair örneklemeleri net bir şekilde görebiliyoruz. Bunu bütçe tedbiri olarak yorumlamak doğru olacaktır diye düşünüyorum. Bu bütçeyle söylenenlerin tam aksine, milletin geleceği, beklentisi, hedef ve heveslerini içinde barındıran, yarını düşünen, refah seviyesini daha iyi hâle getirme amacını öne çıkaran, işsiz, emeklinin,

emekçinin, kadının, çocukların, engellinin düşünöldüğü gerçeğini görmezden gelmemeliyiz. Biliyoruz ki kaynak-ihyaç dengesini her hâlıkârda dengelemeyi başarma mecburiyeti ister istemez bütçelemede de göz önünde bulundurmamız gereken bir husustur.

Bütçenin geneli üzerinde konuşurken güvenlik gerekliliğini tartışmaya açmak mecburiyetini önemsememek gibi yaklaşımları kabul etmemiz mümkün değil elbette. Almanız gereken tedbirleri, yapmanız gereken her işi bir yurttaşın ayağına taş değmesin inancıyla, felsefesiyle yapacaksınız; yapmazsanız, tarihin, geleceğin sorumluluğundan kurtulamazsınız. Güvenliğı keyfilikte görmemeyi başarabildiğiniz kadar güvenliktesiniz, güvendesiniz.

Bu bütçe görüşmelerinde beklentileri dile getirmek noktasında hiç kimsenin bir rahatsızlığı olamaz, olmamalıdır da ama bunun üzerinden hareketle ayrıştırıcı, gerginleştirici tutum ve yaklaşımların fayda sağlamayacağı bilinmeyen bir şey olmasa gerek.

Millet adına ve millet için hazırlanan bir bütçede hiçbir alanı dışarıda bırakmayacağınız, bırakamayacağınız aşıkârdır. Bütçe açısından toplumun her kesiminin ve her katmanının birbiriyle direkt, indirekt ilgili, ilintili olduğunu biliyoruz. O bakımdan, bütçeniz toplumun ta kendisidir. Bir yıl boyunca bütçe hareketliliğı bunun en açık ispatıdır. Bugün, burada, geçmiş dönem AK PARTİ hükümetlerinin yaptıkları üzerine bir değerlendirme yapma niyetinde değilim, sadece bütçeyle ilgili olarak birkaç kalem üzerinden bazı kıyaslamalar yapmayı uygun görüyorum.

Merkezî yönetim bütçe açığı yüzde 11,5'ları görmüş, 2019 bütçesinde yaklaşık yüzde 2,9 oranında beklenmektedir. Merkezî yönetim harcamalarının yüzde 40'ları faize giderken 2019 için yüzde 11'ler seviyesinde olduğunu biliyoruz. Vergi gelirlerinin yüzde 85'i faiz harcamalarına giderken bu oran 2019 yılında yüzde 15'ler seviyesinde beklenmektedir. AB tanımlı kamu borç stokunun millî gelire oranının yüzde 70'lerden, 2019 yılında yüzde 33'lere düştüğünü ifade etmek önemlidir diye düşünüyorum. 2020 yılı bütçe ödeneklerinin 2019 yılına göre yüzde 14 artması, bütçenin sağlam ve sürdürülebilir gelirlere dayanması, bütçenin önceki yıllarda olduğu gibi bir hizmet bütçesi olarak düşünölmesi ve hazırlanması, ekonomik büyümeyle beraber her sosyal kesimin pay almasını sağlamaya yönelik yeni uygulamalar ve yardım programlarının çeşitlendirilmesi çalışmaları Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumunda da vurgulandığı gibi temel özellikler olarak dikkat çekmektedir. Tarımsal destek programlarının yanında reel sektör desteklerinin hayata geçirilmiş olması, ihracatçının, esnafın, genç girişimcilerin desteklenmesi, sanayinin gelişmesi, üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik tedbirler, teşvikler, 2020 yılı bütçesinde öne çıkarılabilecek birçok konunun başındadır ve bu konuda da başarılı olunacağı beklenmektedir, ümidimiz de o yödedir.

Bu vesileyle 2020 yılı millet bütçesinin hayırlı olması dileklerle emeğı geçenlere teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütü Elvan geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çakır.

Şimdi, Sayın Emecan'a söz vereceğim, daha sonra Sayın Katırcıoğlu, Sayın Katırcıoğlu'ndan sonra Sayın Ök, Sayın Ök'ten sonra da Sayın Sındır'a söz vereceğim.

Sayın Emecan, buyurun lütüfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Sayın Başkan ve Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli üyeleri ve değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyor, 2020 bütçe görüşmeleri ve sonuçlarının ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Geçtiğimiz yıl bütçelerine baktığımızda, bu temennimiz konusunda çok umutlu olmadığının da altını çizerek başlamak istiyorum.

Değerli üyeler, değerli katılımcılar, değerli arkadaşlar; bütçeler, iktidarların elde edeceği gelirleri kimlere, kimlerden, hangi oranlarda toplayacağını ve kimlerin bu bütçeden ne kadar pay alacağını düzenleyen, iktidarların harcama tercihlerini somutlaştıran metinlerdir. Bütçe hazırlanırken şeffaf ve adaletli bir paylaşım olmalıdır. Bütçe, sadece sayılardan ibaret değildir değerli arkadaşlar. Bir felsefesi ve bir hedefi de olmalıdır bütçelerin. İktidarlar gelecek bütçe planlamalarını yaparken de sadece sayısal hedefleri tutturmayı değil, ülkenin refahını, halkın yaşam kalitesini de hesaba katmak zorundadırlar. Örneğin, yapılan bütçe gençlerin gelecek kaygılarını giderebilecek bir bütçe mi? Yaşlılar, kadınlar, çocuklar, engelliler gibi toplumun farklı kesimleri bütçeden hak ettikleri payları alabilecekler mi? Sosyal adalet sağlanabilecek mi yoksa küresel ve yandaş sermayenin, faiz lobilerinin hedef ve beklentilerine göre mi hareket edilecek? Bu nedenle iktidarların bütçeye nasıl baktığı önemlidir.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, siz de siyasal olarak bir tercih yapıyorsunuz tabii, burada hazırlamış olduğunuz ve sunmuş olduğunuz bütçeyle. Bu nedenle, bütçeyi sizin tercihlerinizin ne yönde olduğu ve sonuçları üzerinden değerlendirmeye çalışacağım. Bunlardan en önemlisi ülkedeki yönetim tercihleriniz de diyebiliriz aslında.

Güçlü Parlamento ve kuvvetler ayrılığı propagandasıyla Parlamentonun yetkilerini saraya veren yeni yönetim sistemine geçilerek ülkemizde kurumların yapısı bozulmuş, köklü kurumlar çöktürülmüştür. Kamu yönetiminde deneyimli kadrolar da tasfiye edilmiştir bu süreçte maalesef. Örneğin, Başbakanlık makamı kaldırılmıştır, müsteşarlıklar kaldırılmıştır, sarayda birçok politika kurulu kurulmuş, bakanlıklara ve devletin köklü birçok kurumuna paralel yapılar oluşturulmuştur. Bu kurumlarda sarayda yüksek maaş alan ama hiçbir liyakat, deneyim ve birikime sahip olmayan kişiler çeşitli görevlere getirilmiştir değerli arkadaşlar. Bu kurulların ne yaptığını, ne ürettiğini, tahsil edilen bütçeyi ne kadar hak ettiklerini de bilmiyoruz. Diğer tercihleriniz de yanlış yönetiminizden dolayı artan kriz karşısında vatandaşın refahını artırma yönünde değil yandaş sermayenin güçlendirilmesi, batan müteahhitlerin ve gazete patronlarının kurtarılması yönünde oldu bugüne kadar. Kalkınma, üretimi arttırmak ve ham maddede dışa bağımlılığı azaltmak ise hiç önceliğiniz olmadı. Bir de önemli bir stratejiniz vardı tabii bu süreçte, sürekli dış ilişkiler üzerinden, ABD Başkanının açıklamaları üzerinden, devletin bekası düşünülmüş gibi yapılarak toplumun milliyetçi duyguları hedef alındı. Burada, tabii, iktidarınızın bekasını düşündünüz, bununla ilgili endişeleriniz vardı, partinizin geleceğiyle ilgili kaygılarınız vardı değerli arkadaşlar, daha başka kaygıları da ekleyebiliriz bu listeye. Tüm bunlar ekonomi yönetiminde aldığınız kararları da tabii yönlendiriyor. Kendi bekanızı düşündüğünüzün en yakın kanıtını bir örnekle açıklamak istiyorum değerli arkadaşlar. Çok yakın zamanda, Barış Pınarı Harekâtı'nın ilk saatlerinde Parti Genel Başkanınız Sayın Tayyip Erdoğan'ın topluma verdiği bir mesaj vardı "Partimize üye olun." çağrısı yapmıştı askerlerimiz harekâta giderken, bunu da not düşeyim.

Aslında bu bütçe yaklaşımınız da yeni değil. Ancak yeni yönetim sistemine geçmemizle birlikte bütün ekonomik göstergeler de daha kötüye gitti. Biraz sayısal veriler üzerinden gideceğim. Sayın Bekaroğlu'nun "Bu bütçe bir borç çevirme bütçesidir." demesi, Sayın Durmuş Yılmaz'ın da "IMF'siz IMF bütçesi uygulaması" demesine açıkçası ben de katılıyorum, altını çizmiş olayım.

Sizin çok övündüğünüz bu büyüme üzerinde en önemli etkenlerden biri olan sermaye girişiyle başlayalım. Yeni yönetim sistemiyle birlikte, ülkemizdeki, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı başta olmak üzere, her alanda azalan güven ekonomimiz için ihtiyaç duyulan paranın ve yabancı yatırımcının ülkemize girmesinin önündeki en büyük engel hâline geldi, bunu kabul edelim. Bunu rakamlarla ifade etmemiz gerekirse bu rakamlar çok önemli gerçekten. 2017 yılı Haziran ayından Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilen 2018 Temmuz ayına kadar dışarıdan doğrudan yatırım, portföy yatırımı ve kredi mevduat olarak 33 milyar dolar dış kaynak girişi gerçekleşmiş. Bu kaynak nedeniyle döviz kurları olağan seyrini o dönemde korumuş, büyüme 2017 yılında 7,4 olarak gerçekleşmiş. 2018 yılı ilk aylarında da 12 milyar dolar tutarında bir dış kaynak girişi olmuş. 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanı ve milletvekilliği seçimleri sonrası ise ne olmuş? Sert bir düşüş yaşamış. Sonrasında, 2018 yılı Ağustos ayında ülkemizden tam 15 milyar dolar dış kaynak çıkışı gerçekleşmiş. 2016-2019 yılı ilk dört ayının dış kaynak girişlerine bakıldığında, örneğin, 2016 yılı ilk dört ayında 7 milyar dolar, 2017'de 12,5 milyar dolar, 2018'de 19,5 milyar dolar, 2019'un ilk dört ayında ise ne kadar biliyor musunuz arkadaşlar, 2 milyar doların altında bir kaynak girişi olmuş.

Peki, yeni sistem sonrası ekonomimizde başka ne gibi değişimler oldu, onlara da bakalım. Sanayi yatırımları geriledi, fabrikaların kapasite düşürmesi, kapanması gibi daralmalar sonucu binlerce yeni işsiz işsizler ordusuna katıldı. Bütçe sunumunuzda 2003-2018 döneminde yıllık yaklaşık ortalama 610 bin yeni istihdam sağladığınızı söylediniz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Geçen yılki sunumda da Maliye Bakanı 2019 yılında -şaka gibi- 2,5 milyon yeni istihdam sağlayacaklarını ifade etmişti. Sanayi üretimi yüzde 3,6 düşerken -rakamlara bakalım- işsizlik en iyimser rakamla 13,9'a, tarım dışı işsizlik yüzde 16,5'e çıktı. 2018-2019 Temmuz döneminde istihdam 748 bin kişi azalırken işsiz sayısı 1 milyon 65 bin kişi artarak 4 milyon 596 bin kişi oldu. Genç işsizliği ise 27,1 gibi çok yüksek oranlara geldi ve bugün yaklaşık 8 milyon işsizimiz var. Yani sizin deyiminizle şahlanan ekonomi değil, işsizlik olmuştur.

Şimdi, hep 2002 rakamlarıyla bir karşılaştırma yapma alışkanlığınız var, bu son bütçe sunumunda da aynısını görüyoruz. Ben de 2002 yılıyla bazı karşılaştırmalar yapmak istiyorum. Sürekli eleştirdiğiniz 2002 yılında kriz sonrası bile işsizlik 10,3, dış borç 126,6 milyar dolar. Bugün 450 milyar doları bulan sürekli artan bir dış borcumuz vardır. Yine 2002 yılında vatandaşın bankalara olan borcu 6 milyar 605 milyonken bugün vatandaş bankalara 552 milyar 662 milyon TL borçlu hâle gelmiştir. 2018 son çeyrekte eksi yüzde 3 ve 2019 ilk çeyrekte eksi yüzde 2,6 büyüme rakamlarıyla resesyona giren ekonomimize ilişkin -rica edeceğim- dış güçler ve faiz lobisi dışında gerçekçi açıklamalarınızı bekliyoruz.

2019 büyüme beklentisini yüzde 0,5 tahmin ederken 2020, 2021 ve 2022 için açıklanan rakam yüzde 5. Büyüme beklentisinin gerçeklerden uzak olduğunu sanırım yaşayarak göreceğiz. Tabii, büyüme hedefinizin nasıl bir büyüme olacağı da önemli. Büyürken istihdamı artıracak, işsizliği azaltacak bir büyüme mi hedefliyorsunuz? İşte, sizin bütçedeki yapmış olduğunuz tercihler bu sorunun cevabı olacak.

Yine, YEP'te açıklanan istihdam hedeflerinize bakınca bunu pek göremiyoruz açıkçası. İstihdam hedefi 2019 için yüzde 28,3 iken 2020 için yüzde 29,3; 2021 için yüzde 30,5; 2022 için yüzde 31,5; çekingen ve yetersiz hedefler olarak görünüyor.

Millî gelir, ekonomik güven endeksi görünüşleri de olumlu değil. Bugün kişi başına düşen millî gelir on yıl önceki seviyeye gerilemiş durumda. Gelişmekte olan 15 ülke üzerinden yapılan karşılaştırmaya göre, kişi başına gelir 2002-2018 arasında ortalama 1.603 dolardan 6.795 dolara yükseldi; bu ülkelerde kişi başı gelir 4,24 kat arttı. Buna karşın, ülkemizde bu kişi başına gelir artışı on altı yılda sadece 2,43 kat oldu.

Kurulan şirket ve kooperatif sayılarına bakacak olursak bu yüzde 10,2 azalmış, kapananlar ise yüzde 3,5 artmıştır.

Tüketici güven endeksi ne durumda dersek; eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 4,3 oranında azaldı, yüzde 55,8'e düştü değerli arkadaşlar. Tüketici güven de duymuyor ne yazık ki.

Kasada para olmayınca zamlar da tabii ki yağmur gibi yağdı. Elektriğe Ağustos 2018-Ekim 2019 arasında yani bir yılda yüzde 57; son iki yılda yüzde 72,4 zam yapıldı. Doğal gaz bir yılda yüzde 53,8; çaya, şekere yüzde 30 zam yapıldı.

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunca en fazla tüketilen 77 gıda maddesindeki artış esas alınarak hazırlanan "Halkın Enflasyonu Araştırması"na göre, gıda harcamalarında bir önceki yılın aynı ayına oranla -Ekim 2018-Ekim 2019- yüzde 36,9 artış yaşanmış.

Eğitim giderleri 2019 yılında yüzde 20'ye yakın arttı. Siz sunumunuzda eğitime desteğin 26,4 milyar TL olacağını söylediniz. Eğitime yapılan yatırımlar ise giderek azalmış, bunu görüyoruz rakamlardan. Bütçeden eğitime yapılan yatırım 2002'de yüzde 17,18 iken 2020'de yüzde 4,65'e düşmüş.

Otoyol ve köprülere yüzde 20, tren ve uçak biletlerine yüzde 20 zam yapıldı.

Bir yanda yüzde 50'lere varan zamlar yapılırken diğer yanda çalışana yüzde 3, yüzde 4 zam yapıldı. Aradaki uçuruma dikkatlerinizi çekmek istiyorum değerli arkadaşlar. Cumhurbaşkanı maaşı ise yapılan zamlarla 40 asgari ücretli maaşına eşit hâle geliyor hesaplandığında.

Enflasyon açıklamaları ise artık hiç güven vermiyor. Her gün zam üstüne zam gelirken eylül ayı enflasyonu yıllık yüzde 9,26 geldi. Maliye Bakanımız Albayrak ekim ayı enflasyonunu yüzde 8'lerde beklediğini söyledi, enflasyon yüzde 8,55 olarak açıklandı. Yayınlanacak enflasyon oranını daha yayınlanmadan bilmek gibi bir hikmet var Maliye Bakanımızda.

Bu kadar zamma ve hayat pahalılığına rağmen, enflasyonu düşürebilen tek ülkeyiz sanırım. Konuşmamın ilk başında da söylemiştim, sadece rakamlarla ekonomi okunmuyor; hayata, insanların bu ekonomiyi ve bu rakamları nasıl karşıladığına bakarak aslında ekonomiyi okumamız ve değerlendirmemiz gerekiyor. Sadece rakamlara baktığımızda maalesef doğru okumalar yapamıyoruz.

Artık TÜİK gibi objektif veri üretmesi gereken kurumlar da sizin yani siyasi iktidarın baskısıyla iktidarı memnun edecek rakamlar açıklamaya başlamışlardır. Oysa halkın ve piyasanın gerçekleri hiç de açıklanan bu rakamlar gibi değil.

Aslında, iktidarımızın bütçe tercihinin halktan yana olup olmadığının en önemli göstergelerinden biri de vergiler. Devletin topladığı vergiler ne kadar adaletli? Bu vergileri kimler ödeyecek? "Az kazanan az, çok kazanan çok vergi alacağız." söylemi ne kadar doğru? Özellikle, geçen hafta komisyonda kabul edilen vergi kanunu da bu iddiayla getirildi ancak dolaylı vergilerin yükü vatandaşın sırtından kaldırılmadan -bunu Komisyonda konuşmamda da ifade etmiştim- bu vergileri azaltılmadan bu adalet sağlanamayacaktır.

Dolaylı vergilerde Avrupa Birliği ortalaması yüzde 35,8 iken bizde bu oran yüzde 70'lere dayanmış durumda.

Tüm bu vergi yükü yine halkın belini bükecektir. Sizin iktidarınız, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, 2020 yılı için bütçede, gelir vergisinde yüzde 11,1; kurumlar vergisinde yüzde 14,4; motorlu taşıtlar vergisinde yüzde 22,4; dâhilde KDV’de yüzde 14,3; ÖTV’de yüzde 20,6; petrol ve doğal gaz ürünlerinin vergisinde yüzde 9,7; taşıt alım vergisinde yüzde 48,3; alkollü içeceklerde yüzde 12,9; tütün mamullerinde yüzde 27; dayanıklı tüketim mallarında ise yüzde 38,4 vergi artış hedefi koymuştur. Burada oranlarını vermediğim banka ve sigorta muameleleri vergisi, şans oyunları vergisi, özel iletişim vergisi, gümrük vergileri, damga vergisi, harçlar, taşınmaz satışları gibi daha birçok vergi kalemi olduğunu ve bunlarda da artış olduğunu biliyoruz. Bunların hangisinde az kazanan-çok kazanan ayrımı var? Hiçbirinde yok.

Bu vergileri, 2020 yılı için 4+4, 2021 yılı için 3+3 maaş zammı öngörülen memur, açık kalan mikrofon sayesinde tüm Türkiye’nin öğrendiği Bakanlık ve sendika gizli uzlaşmasıyla zam oranı 3+3 olarak belirlenen kamu işçisi ve artık tahminlere dayalı önceden belirlenecek olan enflasyon rakamına göre zam yapılacak olan asgari ücretli çalışanlar ödeyecektir. Her çalışanın insanca yaşayabilmesinin alt sınırı olan asgari ücret bu gün 2.020 TL’dir. Asgari ücretin önümüzdeki yıl için düşük tutulması için de enflasyon, ekonomi bilimini altüst eder bir şekilde, düşmektedir.

Yine önemli bir kaynak aktarımı sosyal yardımlar. Bu çok önemli çünkü bir ülkede sosyal yardımlara ayrılan kaynak arttırılıyor ise orada yoksulluk artmış demektir; Türkiye’de de öyle. Bu nedenle, sosyal yardımları geçen yıla oranla yüzde 6,3 arttırmış olmanız, sosyal devlet ilkesini benimsediğinizden değil; açlık sınırı altında, yoksulluk sınırı altında yaşayan vatandaşlarımızın sayısının artmış olmasındandır.

Şimdi birkaç rakam vermek istiyorum: En zengin yüzde 5 ile en yoksul yüzde 5 arasındaki gelir farkı 24 kata çıkmış durumda. 2018 Türkiye’sinde 80 milyon yurttaşımızdan 53 milyonu konut masraflarını, 48 milyonu borcunu ödemekte zorlanıyor; 26 milyonu iki günde bir sofrasına bir kap et yemeği maalesef koyamıyor; 24 milyonu ise ay sonunu getiremiyor, ucu ucuna geçiniyor.

Şimdi, ekonomimiz için en önemli göstergelerden biri de hem kamu hem de özel sektör yatırımlarının son bir yılda hızla düşüyor olmasıdır. Göstergeler, 2019’un ikinci çeyreğinde yatırımların 2018 yılı ikinci çeyreğine göre yüzde 23’e yakın daraldığını göstermektedir. 2019 ilk çeyrekte sermaye yatırımlarında yüzde 22,8; inşaat yatırımlarında yüzde 29,2; makine ve teçhizat yatırımlarında ise yüzde 17 düşüş olmuştur. Büyümenin lokomotifini inşaat sektörü maalesef patladı ve işsizlik de ondan sonra çok daha fazla arttı. Hazine ve Maliye Bakanımızsa “Cari denge fazla verdi.” diye övünüyor bu arada, oysa ihracatımızın neredeyse yerinde saydığı bir ekonomik ortamda ithalatımızın azalıyor olması ve cari dengenin fazla vermesi yatırımların azaldığına işarettir. Bizim sanayi üretimimiz ham maddede dışa bağımlı; dövizdeki olağanüstü artış önemli yatırım malları, tüketim malları ve ham maddede ithalatın azalmasına ve dışa bağımlı sanayi üretiminin azalmasına neden oldu Bu da cari dengede ülkemiz lehine gibi görünse de aslında işsizlik demektir, küçülme demektir. Gayri safi yurt içi hasıla ikinci çeyrekte 2018 ikinci çeyreğine göre yüzde 1,5 azalmıştır.

Süreme bakıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayabilerseniz, lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Biraz daha var ama o zaman şöyle yapayım: Borçlanma ve bütçe açığıyla ilgili de söylemek istediğim şeyler var, onları da müsaade ederseniz belirttikten sonra bitireyim.

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Eylül 2019’da yüzde 15 milyar TL net borçlanma yaparak borçlanma limitini aştınız. Bu borçlanma yetmedi. Geçen haftalarda görüştüğümüz Dijital Hizmet Vergisi ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin içine 70 milyar lira daha borçlanma yetkisi maddesi ekleyerek kanunları ve bütçe hakkını hiçe sayan yeni bir borçlanma yoluna gittiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan Yardımcımız oradaydınız görüşmede de şöyle bir ifadede bulunmuşunuz: “2020 yılının ilk 4 ayında yüklü borç ödemelerimiz var, bunun için bu yetkiyi istiyoruz.” Ama hâlâ sizden bunu nasıl kullanacağını alamadık, bunu öğrenemedik. Tek öğrendiğimiz şey, 2019’da 35’inin, 2020’de 35’inin kullanılacağı şeklinde. Oysa 2019 yılı için verilen borçlanma limitimiz, düz rakamla 90 milyar TL’ydi, Hükümet hiç gözünü kırpmadan, maalesef, bütçe hakkını gasbetsin kendine hak görmektedir, siz bunu kendinize hak görüyorsunuz. Bu konu, kanun teklifi görüşülürken de tarafımızdan sizlere belirtildi.

Şimdi, bir yandan iktidar olarak faiz lobilerini de suçluyorsunuz, diğer yandan halktan yetki almadan aldığınız borçların faizini her geçen yıl daha fazla ödeyerek o lobilere de maalesef, hizmet ediyorsunuz. 2019 yılı bütçesinde 117 milyar TL olan faiz ödemeleri için ayrılan harcama yetkisi 2020 yılı bütçesinde 138,9 milyar TL olarak hedeflenmişti. Borçlanabilmek için borçlanma vadelerine baktığımızda on yıldan beş yıla, faizler ise yüzde 5’ten yüzde 7,5’a çıkarılmıştır. Bu rakamlar aslında önümüzdeki sürecin çok zorlu geçeceğini de göstermektedir.

Ekonomide atılan yanlış adımlarla Merkez Bankası rezervleri de maalesef erimektedir. Kamu bankaları girişimleriyle döviz kurları frenlenmeye çalışılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitireceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Burada bir ekonomist değerlendirmesini paylaşmak istiyorum: Yerli yatırımcıların bu kadar döviz talebine rağmen, kurlardaki seyrin nasıl sakin kalabildiği, bazı bankaların döviz piyasasında nöbetçi kalarak sürekli döviz satmasından bahsediliyor. Net uluslararası rezervlerin olması gereken seviyenin 29 milyar dolar aşağısında kalması da sanırım açıklanması gereken bir konu.

Bir konuya daha değinmek istiyorum, bir karşılaştırma daha yapmak istiyorum. Ülkemiz, kırılgan beşli olarak ifade edilen Brezilya, Endonezya, Hindistan ve Güney Afrika ülkeleri içerisinde en yüksek enflasyon, en yüksek faiz ve en yüksek CDS primine sahip ülke. Ülke riski olarak bilinen CDS primi ekim sonu itibarıyla 330 seviyelerindedir.

Değerli arkadaşlar, değerli üyeler; demokrasi ve hukuk hiçe sayılarak, mahkeme kararlarının tanınmadığı sandık sonuçlarına saygı duyulmayan, açıkladığı her paketle, çıkardığı her yasayla ülke kaynaklarını kendi yandaş sermayesine maalesef peşkeş çekmeye çalışan ve bunu ele geçirdiği medya organları, bilim insanı görünümündeki yandaşları ve çeşitli araçlarla halka doğru kabul ettirmeye çalışan bir iktidarla karşı karşıyayız. Bu yanıştan umarım en kısa zamanda dönülür ve gerçekten halktan yana, vatandaştan yana, bu ülkenin geleceğinden yana bütçeler yapılır yoksa artık işsizlik, vergi yükü, hayat pahalılığı bizleri çok daha fazla zorlayacak önümüzdeki süreçte. İnsanlar güven bunalımı

yaşamakta, ahlak çökmekte, kurumlar işlevini yitirmekte, yolsuzluk ve israf diz boyu durumda. İnşallah, önümüzdeki süreçte 93 milyar doları bulan köy projelerine, faizlerine değil de işsizliğe, vatandaşın refahına bu bütçe daha fazla kullanılır ama öyle olmayacağı da verilen rakamlardan görünüyor.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN –Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

Sayın Katircioğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın üyeler, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, doğrusunu isterseniz konuşmayı geç istememin bir sebebi vardı, o da bu yılki bütçenin nasıl cereyan edeceğine, müzakerelerinin nasıl olacağına dair bir izlenim edinmek istedim. Biraz umutsuzca bir istekti bir tarafla çünkü gerçekten yine geçen seneki gibi bir ortamda bir şeyler konuşacağız, muhtemelen suya yazı yazacağız, Durmuş Bey’in söylediği gibi. Efendim, şöyle bir şey var tabii ki: Müzakere etme en azından karşı tarafla ilişkin olarak, daha doğrusu tarafların birbirleriyle ilişkili olarak ikna etme olasılığını hissetmeleri lazım. Aksi takdirde, konuşmanın ya da müzakere ediyor gibi yapmanın da bir âlemi yok çünkü biliyorsanız eğer karşı tarafın herhangi bir şekilde ikna olma ihtimali yok, öyle bir kararlılık gösteriyorlar, dolayısıyla da gerçekten konuşmanın çok bir kıymetiharbiyesi yok duygusunu ben bu Komisyonunda da bu Mecliste de geldiğimden bu yana bu duyguyu hep alıyorum. Şimdi, buna demokrasi diyoruz ama bu, demokrasi falan değil arkadaşlar yani elimizi şöyle söyleyeyim: Bu hakikaten tiyatroya bir şey yapıyoruz esasında, gerçeklere dokunmadan gerçekmiş gibi bir şey yapıyoruz. Birtakım rakamlar konuşuyoruz falan, sanki bunların herhangi bir kıymetiharbiyesi varmış gibi, aslında yok arkadaşlar. Yani maalesef, dediğim gibi şimdi yine konuşacağım, sonuç olarak bu duygu içimde bir çelişki olarak yaşadığım bir duygu, söylemeden de geçemedim. Yine konuşacağız, işte ben de kendime göre bütçenin sorunlarıyla ilgili bazı şeyleri ifade etmeye çalışacağız.

Şimdi, neden böyle düşünüyorum diye sorarsanız, esasında galiba iki sebebi var. Bunlardan bir tanesi bu bütçe yapma sürecinin, bütçe tartışma sürecinin sağlıklı olmadığına dair gözlemler yani böyle bütçe olmaz gibi geliyor bana. Yani bunu bir şirkette de yapsanız olmaz, şirkette de farklı görüşlerin, farklı departmanların yöneticileriyle bir araya geldiğinizde herkes kendi gerçeğini ifade eder ve sonuçta üst yönetim bu gerçekler üzerinden bir bütçeleme yapar. Şimdi, bu böyle olmuyor burada. Sabah arkadaşım Garo Paylan ısrarla bir şeyler söylemeye çalıştı, ne kadar anlaşıldı çok da emin değilim ama aslında Garo Paylan’ın önerdiği şey: Batılı –tırnak içinde söylüyorum- demokrasilerde olan bir şey esas itibarıyla. Yani bütçe hakkının kullanılması anlamıyla Parlamentoya ait bir şey, bir hak ve bu hakkı yerine getirirken de gerçekten hakkı verebilmek için sahici bir tartışma ortamı lazım. Yanlış anlamayın ama bir dönem, yurt dışında bulunduğum zaman, bir televizyon programında bir üst düzey generalin kan ter içinde kaldığını gördüğümde çok şaşırılmışım, karşısında parlamenterler vardı sonuçta. Fakat ona soruyorlardı -hatırlamıyorum şimdi ama- 25 sente alınmış olan bir vidanın esasında piyasada 10 sent olduğunu söylüyorlardı ve niçin böyle bir karar verdiğini sorguluyorlardı. Karşılarındaki general –sanırım Genelkurmay Başkanı düzeyinde birisi- hakikaten, şaka yapmıyorum, böyle mendilini çıkarıp ikide bir alını silmek zorunda kalıyordu. Gerçek böyle bir şey yani gerçek tartışma dediğimiz böyle bir şey olmalı ve eğer biz demokrasiden söz ediyorsak -ki çok ediyoruz- kabul edin ki Türkiye’de sandık dışında demokrasiyi anlamış değiliz zaten ve birçok şeyde olduğu gibi “mış gibi” yaparak geçip gidiyoruz.

Ben bunları belirtme ihtiyacı hissettim çünkü bir bütçe geldi önümüze fakat bütçe öyle bir geldi ki arkadaşlar, tamam, Sayın Başkan söylüyor “2018 yılının kesin hesap meselesini de tartışmak zorundayız burada.” diyor ve bunun İç Tüzük tarafından elinin bağlandığı bir durum olduğunu söylüyor, bunu anlıyorum. Ama şu da açık: Allah aşkına, geçen dönem ne olduğunu bilmeden bu dönem ne olacağıyla ilgili olarak laf edebilir miyiz? Yani ilk konuşmacı Bülent Kuşoğlu benim de duygularımı ifade etti, hiçbir hedef tutmamış bir önceki bütçede. Yani orada rakamları koymuşuz ama gerçekleştirmelere bakıyoruz, hiç ilgisi yok. E, ne oldu şimdi? Bütçeniz var mıydı? Vardı ama bütçe yoktu da. Üstelik, açıkçası, bütçe hakkına da halel gelen bir şekilde bir uygulama yaptığımızı düşünüyorum. Yine yanılmıyorsam Bülent Bey bahsetmişti, Parlamentoda tartışılmadan 70 milyar liralık bir harcama yetkisini Cumhurbaşkanlığına vermiş olduk; bir sebebi bu.

Diğer sebebi de şu arkadaşlar: Yani şimdi bakıyorsunuz, bütçe yüzde 5’lik bir büyüme hedefi koyuyor kendine. Daha geçenlerde Dünya Bankası Başkanı bir açıklamada bulundu “Önümüzdeki dönemde ticaret hacmi çok ciddi bir şekilde daralacaktır -hatta bir rakam da telaffuz etti- 700 milyar dolar civarında bir daralma olacaktır yani ayağınızı denk alın.” dedi bir bakıma, özellikle borçlanma durumunda olan ülkeler açısından ki bizi de ilgilendiriyor. Şimdi, ona rağmen biz yüzde 5’lik bir hedef koymuşuz. Belli ki gerçekleşmesi mümkün olmayan ama koymuşuz, ona göre hesap yapmışlar. Tahmin ediyorum, bir makro model çerçevesinde, yüzde 5 büyüme hedefi üzerinden giderek bir bütçe oluşmuş. Fakat bu bütçenin gerçekleşme ihtimali yok arkadaşlar, en azından geçen döneme bakarak bunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu bütçe de hayali bir bütçe bence. Ha “Bir anlamı ve yararı var mı?” dersiniz, doğrusu, onu çok iyi bilemiyorum. Eskiden vardı ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiğimizden bu yana, kararların doğrudan doğruya saraydan, Külliye’den alındığı bir ortamda, bu kararlara itiraz etme potansiyeli olan bürokratların da itiraz etme şanslarının olmadığı bir ortamda bu hedeflere ulaşmanın pek mümkün olmadığını söyleyebiliriz.

Yine benden önceki konuşmacıların çoğu altını çizdi, ben de onu belirterek devam edeyim. “Hakikaten bu bütçe nasıl bir bütçe?” diye baktığımızda, bu bütçe Türkiye’nin ihtiyacı olan bir bütçe değil, bu rakamlar itibarıyla söylüyorum. Biz iktisatta bütçeyi konuşurken hep şöyle bir örnekten gideriz, daha doğrusu bir ülkenin genel olarak kaynak dağılımıyla ilgili olarak deriz ki: “2 mallı bir dünya düşünün, birinde silah üreteceğiz, diğesinde yağ üreteceğiz; bütün kaynaklarımızla silah üretseydik ne kadar olurdu, bütün kaynaklarımızı yağ üretimine ayırsaydık ne olurdu?” sorusunun cevabı olarak ortaya çıkan bir eğri içinde bir tercih yapmayı öğretiyoruz. Şimdi, buradan da baktığımızda, esasında gerçekçi olmamalarına rağmen bu rakamların da fikri olarak altında yatan şey, büyük ölçüde güvenlikçi bir bütçeyle karşı karşıya olduğumuzdur. Bunu anlayabiliyorum -arkadaşlarım muhtemelen bunu söylemeye hazırlar- denilebilir ki: “Yahu, iyi de bu kadar gerginlik yaşıyoruz, Suriye’de şunlar oluyor, içeride bunlar oluyor dolayısıyla da tabii ki güvenlik harcamalarımız artacak.” Benim hesabıma göre 141 milyar Türk lirası. 125 milyar Türk lirası olan Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinin üstünde bir rakamdan söz ediyoruz. Geçen yıl bu rakam daha da düşüktü, 111 milyardı. Bu, sadece Millî Savunma Bakanlığının bütçesi değil, güvenlikle ilgili başka rakamları da yan yana getirerek bulduğumuz bir rakam. Ama şunu da söyleme hakkımız var gibi geliyor bana: Bu hakikaten gerekiyor muydu acaba? Yani bu gerginlikler Türkiye’nin kaderi miydi? Yani Suriye’de olan olaylarla, Suriye’de olan olaylarla ilişkili olarak Türkiye’nin benimsediği politikaları tartışmayacak mıyız? Mesela, bana sorarsanız ben şuna çok rahatlıkla cevap verebilirdim: Hayır, hiç gerek yoktu. Suriye’de Kürtlerle ilgili ortaya çıkacak olan sorunları aşmak için Kürtlerle birlikte davranmayı tercih ederdim belki de. Çünkü “Kürtler” dediğimiz, özellikle Suriye sınırında yaşayan Kürtler bizim ülkemizin Kürtleriyle akraba zaten. Yani dolayısıyla da Türkiye Cumhuriyeti devletinin tercihi, Kürtleri de içine alan bir şekilde, gerek Kuzey Irak’ta gerek Suriye’de onları da dikkate alan bir yerden siyaseti kurgulamak olmalıydı.

Bunu ben söylemiyorum, bunu yıllar önce rahmetli Turgut Özal söylemişti. Dolayısıyla Türkiye'nin önünde böyle bir tercih de var, niye olmasın ki? Dolayısıyla da ben bir milletvekili olarak böyle düşündüğümü söylemek zorundayım. Dolayısıyla da bütçeyle ilişkilendirirsek, ben bütçede bu kadar büyük bir meblağın güvenlik harcamalarına aktarılmasından dolayı rahatsızım. Niye rahatsızım? Çünkü arkadaşlar, bu bütçede bu hâliyle, bu harcamaları yapabilmek için gerekli olan kaynaklara baktığımızda, bu kaynakların da daha çok dolaysız vergilerden geldiğini ve dolayısıyla da genel olarak toplumun ödeyeceğini görüyoruz. Dolayısıyla da bu çerçeveden baktığımızda ben savunma harcamalarına bu kadar para ayrılmış olmasından dolayı rahatsızım.

İkinci olarak: Faize 139 milyar Türk lirası ödeyeceğiz arkadaşlar, 139 milyar. Yani topladığımız verginin her 100 liralık verginin 18 lirası faize gidecek ve muhtemelen -yine, Durmuş Hoca'nın da söylediği gibi- bu bütçe denk gelmeyeceği için, daha büyük bir bütçe açığıyla karşılaşacağımız için, yine iç borçlanma, dış borçlanma derken bu faiz yükünün çok daha yüksek olma ihtimali çok açık olarak gözüküyor. Geçen sene biz demişiz ki "85 milyar lira açık vereceğiz." Ama 125 milyar lira açık veriyoruz galiba son düzeltmeyle birlikte, aşağı yukarı yüzde 70'e geliyor yanılmıyorsam, böyle bir bütçe açığıyla karşı karşıyayız. Hele önümüzdeki yıl itibarıyla, 2020 itibarıyla da bu 140 milyar Türk lirasına varacak.

Yine benim dikkatimi çeken... Kamu-özel iş birliğiyle ilgili olarak burada yazılan rakamlara bakıyorum. 2018'de 6,2 milyar lira ayrılmış, 2019'da 9,7 milyar lira ayrılmıştı kamu-özel iş birliği projelerine; arkadaşlar, bu sene 18,9 milyar lira yani 2 katı bir bütçe ayrılmış. Bunun 10,5 milyarı şehir hastanelerine, 8,5 milyarı da köprü ve otoyollara. Şimdi, bunların doğru kararlar olduğuna dair henüz daha bir bilgimiz yok. Hatta ben sıklıkla söylüyorum ki bu kararlar yanlış olacak, yanlış çıkacak tıpkı Karadeniz Yolu Projesi gibi yanlış çıkacak, göreceksiniz; umarım buralarda oluruz, görürüz. Çünkü arkadaşlar bunun bir sebebi var: Yani yeteri kadar düşünülmemiş, paydaşlarıyla yeteri kadar tartışılmamış projeler yapılabilir, olabilir ama bu projelerin gerçekten topluma hizmet eder projeler olması garantili değildir, yaparsınız, yıkılır yani bir süre sonra. Ne kadar büyük yaparsanız, öyle gelir insana ama öyle olmaz. Anlattım mı bilmiyorum ama mesela çimento fabrikası yapılacak zamanında, Stalin "Amerika'da kaç ton yapıyor?" diye sorarmış, ne bileyim "2 milyon ton yapıyor." derlermiş, "Yapın 4 milyon ton." dermiş. Yani ne kadar büyük olursa o kadar iyiymiş gibi bir algıyla karar verme... Doğrusunu isterseniz, gördüğümüz kadarıyla, nasıl ki Sovyetler Birliği'ndeki bütün o büyük projeler hurda sanayinin kaynakları hâline geldiler, bu da öyle olacak gibi geliyor bana.

Şimdi, işin başka bir kısmı var. Bu bütçenin gerçekten iş dünyasını kayıran bir biçimde yapıldığına dair işaretler var. Bunlardan bir tanesini söyleyeyim: Yanılmıyorsam 44,4 milyar -ki bu 2019'da 25,2 milyar Türk lirasıymış- doğrudan teşvik verilecek, 25 milyar da sosyal güvenlik primi desteği olarak verilecek. Bu, kredi kurumunun dışındaki destekler gibi geliyor bana. Dolayısıyla da çok rahatlıkla söyleyebiliriz ki bu bütçe, esas itibarıyla, daha çok iş dünyasını gözetken bir bütçe olmuş.

Bir başka konu daha var, benim ilgimi çekti, bir yazar da buna değindi: Vazgeçilen gelir. Vazgeçilen gelir 2020'de 195-196 milyar lira bir meblağa tekabül ediyor, çok büyük bir kaynak esasında bu. Tabii ki bunun içinde istisnaların bazıları makul olabilir, kabul edilebilir olabilir, bunları anlayabiliyorum ama ben bu listelere bakarken bazıları gözüme takıldı. Mesela bir tanesini okuyayım size, burada rakamın nereye tekabül ettiğini bilmiyorum ama mesela sayfa 139'da "Vakıf üniversitelerinin bünyesinde faaliyet gösteren sağlık kurumları kurumlar vergisinden muaftır." diyor. Neden? Değerli arkadaşlar, hepimiz biliyoruz ki bu vakıf üniversiteleri esas itibarıyla birer ticarethane, para kazanıyorlar. Niye biz onlara böyle bir destek veriyoruz ki? Eğer destek vereceksek bugün aşağı yukarı 300-400 bin civarında olan Kredi ve Yurtlar Kurumundan kredi kullanmış ve ödeyememiş olan öğrencilere destek verelim.

Yani eğer bir destekten söz edeceksek eminim rakam çok daha küçük bir rakam olacaktır. Verginin bir kısmından vazgeçeceksek ya da vazgeçilecek vergilerin, gelirlerin içinde bunları da düşünebiliriz diye düşünüyorum.

Son olarak, buradan şuraya gelmek istiyorum arkadaşlar. Evet, farklı düşüncelere sahibiz, eyvallah, tabii ki normal ve doğrusu bu fakat bir anlamıyla, demokratik toplumlarda insanlar en azından ikna olmaya da açık bir biçimde dururlar. Yani kendi kanaatleri tabii ki vardır ama kendisinden farklı düşünenlerden bir karşılık geldiğinde de onun da doğru olma ihtimalini düşünerek davranırlar.

Şimdi, arkadaşlar, bir kere, Hükümet -çok defalar söyledim- büyük bir ekonomik başarı elde ettiğini söylüyor. Yani öyle bir başarı ki artık gözlerimiz kamaşacak gibi bir başarı bu. Fakat ben daha önce de söyledim, baktığımızda rakamlar bunu söylemiyor. Daha doğrusu, belli bir zaman sınırı içinden baktığımızda yani -bulursam şuradan size okuyayım- mesela 2002-2018 gibi bir zaman çerçevesinden bakarsak Türkiye bu yıllar itibarıyla kişi başına millî geliri de 3 kat artırmış. Evet, başarı, 3 kat artırmış.

SALİH CORA (Trabzon) – 4 kat ya, 4 kat.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - Fakat aynı dönemde mesela Rusya 5 kat artırmış, Romanya 6 kat artırmış, Kazakistan 6 kat artırmış -yani öylesine hesapladım-Türkmenistan 4 kat artırmış, Sırbistan 4 kat artırmış. Yani siz koşarken ya da biz koşarken başkaları da koşmuşlar. Dolayısıyla da yakaladığımız bu artışın öyle çok da göz kamaştırıcı bir artış olmadığını görmek lazım. Ben bunu defalarca söyledim. Yani benim söylememe gerek yok, açın IMF'nin, açın Dünya Bankasının rakamlarına bakın. Ha diyecekler ki: “Yahu, işte, satın alma paritesine göre değil, biz 13'üncüyüz, 13'üncü büyük ülkeyiz.” Evet, doğru ama zaten 16'ydık, 13'e gelmişiz, eyvallah, o da iyi bir şey ama satın alma paritesine göre “kişi başına” diye hesaplırsanız kaçınıcıyız, biliyor musunuz? 2017'de 56'ncıydık, geçen sene 73'üncü olduk. Yani Allah aşkınıza “Başarı.” diyorsunuz ama gözlerimizi kamaştıran bir başarı yok. Dolayısıyla da buradan giderek şuraya getirmek istiyorum, diyorsunuz ki: “Efendim, bize düşman ülkeler, Batılı ülkeler bize saldırıyor, spekülasyonlar yapıyor, dolara şöyle müdahale ediyor.” Bunların hepsi lafûgüzaf arkadaşlar.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Olur mu ya, adam açıklama yaptı.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Eğer siz...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Hocam, siz bari böyle söylemeyin ya.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Yok ama dinleyin, dinleyin lütfen.

Hep bu cümleyi de söyleyerek söyleyeceğim: Eğer siz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Katircioğlu, tamamlayın lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Trump kendisi çıktı, açıkladı ya, “Yaptım.” dedi.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – O dediği kur manipülasyonu değildi; o, Halk Bankası muhabbetiydi.

Ama şunu söyleyeyim: Yani sizin bir yaranız varsa, problemi çözmemişseniz birileri gelir, kaşır. Kapitalizm dediğimiz şey spekülasyon üzerine yükselmiş olan bir sistemdir. E, siz açık veriyorsanız, adamlar gelip para kazanırlar tabii. Şimdi, siz bunu “Düşmanca yaklaşımlar.” falan diye niteler de ihtiyacınız olan finans çevrelerini küstürürseniz, herhangi bir güven veren pozisyonda olmazsanız kimse sizin ihtiyacınızı karşılamak üzere gelmezler ve gelmiyorlar da zaten. Dolayısıyla da bir kere bundan vazgeçelim arkadaşlar.

Ben işin formülünü söyleyeyim size: İşin formülü demokrasidir bence. Bunu sıklıkla duyarsınız bizden çünkü biz inanıyoruz ki demokrasi olmazsa bir ülkede, hukukun üstünlüğü olmazsa herhangi bir şekilde yapılan her şey hatalı ve yanlış olma olasılığı vardır. Hukuk bize kuralları ve regülasyonları belirlememizde yardımcı olur ve böylelikle de toplumda çıplak gücün kontrol altına alınmasını sağlar. Dolayısıyla biz hukuk devleti derken öylesine laf etmiyoruz, hukuk devleti dediğimizde kurallarının gerçekten hukuki bir çerçeve içinde belirlendiği toplumları kastediyoruz.

Şimdi, böyle baktığımızda “Nereden nereye?” diyeceksiniz ama bakın ben size bir resim göstereceğim, bunu Garo arkadaşım gösterecekti ama ben gösteriyorum. Şimdi, bakın, bu, İstiklal Caddesi’ndeki geçen haftaki bir durum. Şimdi, bakın, 5 milletvekiliyiz biz ortada. Partimizin İstanbul İl Kongresi yapılacak ve biz de bunun bildirisini dağıtmaya çıktık fakat arkadaşlar, tablo bu.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ne o?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Şu: Etrafımız polisle çevrili ve 5 milletvekiliyle birlikte yürüyoruz İl Kongresinin bildirisini dağıtmak üzere.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Koruyorlar sizi!

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Koruyorlar, tabii, tabii.

Efendim, bir dakika rica ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, şimdi, böyle yaparsanız buraya yabancı sermaye falan da gelmez yani hakikaten gelmez.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Gelseler zaten şikâyet ediyorlar yani.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bizim öyle bir pozisyonumuz yok ama şunu söylüyorum: Eğer gerçekten Türkiye ekonomisinin ve Türkiye toplumunun sorunlarını çözeceksek bunun tek ve yegâne yolu demokrasidir, Parlatentonun üstünlüğüdür, hukukun üstünlüğüdür. Maalesef şu an için anlatamıyoruz belki, belki siz de anlamıyorsunuz, onu da bilmiyorum ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi büyük bir yanıştır, tarihi bir yanıştır ve tarihi bir yanlış olduğunu da çok uzun değil, birkaç sene içinde hepimiz yaşayacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Katircioğlu.

Şimdi Sayın Ök’e söz vereceğim, daha sonra Sayın Sındır’a, daha sonra Sayın Kalaycı’ya söz vereceğim. Sayın Kalaycı’dan sonra Sayın Arı’ya; Sayın Arı’dan sonra Sayın Keşir’e, sonra Sayın Tatlıoğlu’na söz vereceğim efendim.

Sayın Ök, buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, çok Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Bakan Yardımcımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının kıymetli bürokratları; ben de konuşmama başlamadan önce sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuşmamın öncesinde, önemli bir teşekkürü de... Biliyorsunuz, bu bizim 18’inci bütçemiz. Bu anlamda, bize bu teveccühü gösteren milletimize de çok teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, bütçe kanunu teklifinin geneline baktığımız zaman, orta vadeli hedeflere, ekonomik, mali ve sosyal çerçeveye uygun olarak hazırlandığını, tek haneli enflasyonu ve yapısal reformları önceleyerek Türkiye ekonomisinin istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyüme hedefi çerçevesinde şekillenmesinde önemli bir rol oynayacağını görüyoruz. Bütçenin neredeyse yarısının -2002 yılında bu oran yüzde 43,4 idi- doğrudan faiz harcamalarına gittiği yıllardan bugün yüzde 90'ının vatandaşımızın hizmetine sunulduğu bütçelerin yapıldığı dönemlere gelmekten duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Tabii, burada da bütçeyle ilgili izninizle birkaç rakam da ben ifade etmek istiyorum.

2002 yılında yüzde 11,5 olan merkezî yönetim bütçe açığının millî gelire oranı 2018 yılına geldiğinde yüzde 2 seviyelerine geriledi, 2019 yılı itibarıyla da bu rakamın yüzde 2,9 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir. Yine 2002 yılında vergi gelirlerinin yüzde 85,7'si faiz harcamalarına gidiyordu, bu oran 2019 yılında ise yüzde 15,4'tür. Faiz giderlerinin millî gelire oranı 2002 yılında yüzde 14,4 iken bu oran 2019 yılında yüzde 2,2'dir. Faiz giderlerinin millî gelire oranı yüzde 14,4 olarak kalsaydı, 2002-2019 döneminde 982,2 milyar TL tutarında faiz ödemek yerine 4,3 trilyon TL tutarında faiz ödeyecektik. 2002 yılında yüzde 72,1'e ulaşan AB tanımlı kamu borç stokunun millî gelire oranını 2019 yılında yüzde 32,8'e kadar düşürdük. Avrupa'nın en iyi durumda olan ülkeleri arasındayız bu oranla.

AK PARTİ Hükûmeti olarak göreve geldiğimizde, hazine ortalama dokuz ay vadeyle borçlanabiliyordu, bugünkü geldiğimiz noktada ise ağırlıklı ortalama vadesi on altı aydır. 2002'de borcun faiz oranı yüzde 62,7'ydi, bugün ise yüzde 15 civarındadır. Yani bu ne demek oluyor? Hem uzun vadeli borçlanıyoruz hem de bu borcun faiz oranını düşürdük. 2019 yılı sabit faizli iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama faiz oranı yüzde 15,3'e gerilemiştir.

Yine enflasyonla ilgili bir şey söylemek istiyorum: 2003 yılından önceki on altı yıla baktığımızda yıllık enflasyon ortalaması yüzde 68,8'dir ama geçtiğimiz on yedi yıla baktığımızda bu oranın ortalaması yüzde 9,7 olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz açısından uluslararası genel konjonktür durumlarına baktığımızda -Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız da ifade etti, bütçe sunumunda ifade edildi- Amerikan Merkez Bankasının, FED'in Mayıs 2013'te başlayan para politikalarındaki sıkılaştırma -ki sıkılaştırma yönündeki politikaları- Avrupa Merkez Bankasının parasal sıkılaştırmaları, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında artan ticaret tansiyonu... Aslında kısacası, tüm dünya üzerindeki genel ticaret savaşlarına bakıyoruz. Tabii bir taraftan da şöyle bir süreçle karşı karşıya kaldık ki. Ben şöyle bir düşünün, son beş yılını düşünün. Yaşamış olduğu şoklara o kadar çok maruz kaldık ki. Ben şöyle bir düşünüyorum, bizim yerimizde başka bir ülke olsaydı, bugün belki ondan bahsediyor olamayacaktık. Gezi olaylarıyla başlayan 17-25 Aralık süreçleri, 15 Temmuz darbesi, geçtiğimiz ağustos ayında yaşanan ekonomik şoklar, bir taraftan da baktığımızda ülkemizin o coğrafi konumundan dolayı, o stratejik yapısından dolayı sınırlarımızın içine kadar gelmiş terörle mücadele. Bizim aslında -ben Sevgili Hocamı çok seviyorum, Değerli Hocamı- asla ve kata Kürtlerle sorunumuz yok, bizim sorunumuz teröristlerle; biz bunu ayırıyoruz; bunun bir kez daha net bir şekilde altının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum. Tabii, sabahleyin Sayın Garo Paylan dedi: "S400'ler de..." Ne yapaydık? Amerika'yla görüşüldü. Bunu Trump bile kabul etti, bütün dünya kabul etti. Düşünün ki tabii, dünyada ülkeler maalesef ki artık nükleer silahlanmaya gidiyor. Biz de bunu yapalım demiyorum, asla, kata ama bizim ülke olarak tabii ki ülkemizi korumamız lazım, sınırlarımızı korumamız lazım, sınırlarımızı tehdit eden her türlü teröristten arındırmamız lazım. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Evet, Suriye değildi derdimiz; derdimiz teröristler. Ben bu anlamda da Barış Pınarı Harekâtı'nın ülkemiz açısından gerçekten olması gereken bir şey olduğunu söylüyorum. Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız nezdinde ben çok teşekkür ediyorum. Oradaki askerlerimize de kolaylıklar diliyorum. Tabii ki şehitlerimize rahmet diliyorum, gazilerimize de tez zamanda sağlıklarına kavuşmalarını diliyorum, şifa diliyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; aslında bütçe rakamlarına genel olarak değinmek istiyorum: Kamu harcamalarında etkinliği, verimliliği ve kaynakların kullanımında tasarrufu ve mali disiplinin öne çıktığı para politikalarıyla eş güdüm sağlayacak, mali imkânlar ölçüsünde beşeri sermayeyi destekleyecek, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler vasıtasıyla sosyal devleti güçlendirecek bu bütçenin beklentileri karşılayan bir bütçe olduğunu düşünüyorum. Hepimizin de bildiği gibi, beşeri sermayeye yapılan yatırım uzun vadeli bir yatırım olsa da iktisadi kalkınmanın vazgeçilmez bir unsurudur.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımızın sunumlarında da söylediği gibi, dengelenme çerçevesinde elde edilen kazanımların korunması ve geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı sürdürülebilir büyümeyle adaletli paylaşımın kalıcı tesisi 2020 yılı bütçesinin temel amacıdır. Temel kamu hizmeti olarak görülen, yaygın ve kolay erişilebilir olması gereken eğitim faaliyetleri -daha önceki yıllarda da olduğu gibi- için bu yıl da evet, 176,1 milyar lirayla yüzde 16'lık bir payı eğitime ayırmış durumdayız; birinci sırada. Bütçe kalemlerimize baktığımız zaman, 2002 yılında yüzde 11,3 olan sağlık harcamalarının 2020 yılı bütçesi içerisinde payının yüzde 17,2 olduğuna dikkatlerinize çekmek istiyorum. Hükümetlerimiz döneminde ülke olarak sağlıkta çok büyük bir reform gerçekleştirdik. 2003 yılında uygulanmaya başlayan sağlık politikaları gerçekten dünyada örnek alınan bir şekle dönüştü. Hastanelerin birleşmesinden, sağlık sigortası sisteminin geliştirilmesine, altyapı araç gereç ve personel eksikliğinin giderilmesine kadar her alanda çok büyük yatırımlar yaptık. Hastane ve tedavi kurumlarımızın sayısını 2.825'ten 4.588'e yükselttik. Hastanelerimizin toplam yatak sayısını 239 bine, nitelikli yatak sayısını 145 bine çıkardık. Sağlık çalışanlarımızın sayısını 378 binden 1 milyon 24 bine ulaştırdık. Hastanelerimizde teşhis ve tedavi cihazlarının ambulansa kadar her alanda sayısını ve kalitesini fevkalade geliştirmek için yükselttik. Bizim iktidarımızdan önce, SKK'li, BAĞ-KUR'lu ve memurlar için ayrı ayrı hastanelerin olduğu, kuyrukların olduğu, sağlık hizmetinin, sağlık karnesinin yaprak sayısı ile sınırlı olduğu dönemleri gördük. Artık, ruhen ve bedenen sağlıklı nesiller yetiştirebilmek için her geçen gün sağlık hizmetlerimizin kalitesini artırıyor, her bir vatandaşımız tarafından ulaşılabilir olmasını sağlıyoruz. Tabii, burada önemli bir nokta da mesela dışçilikle ilgili destekler. Bugün, dünyaya baktığımızda dış tedavisi devlet tarafından karşılanan tek ülkedir. Ben bu anlamda da çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizin bildiği gibi, On Birinci Kalkınma Planı'mızın özel politika gerektiren çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler, yaşlılar gibi, toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlandığını belirtmiştik. Bu bütçede 2020 yılında hedeflenen yüzde 5'lik büyümeyle istihdam teşviklerinin ihtiyaçlara göre yeniden tasarlanarak hayata geçirilmesi, kadınların çalışma hayatına girişlerini kolaylaştıracak ve kadın istihdamını artıracak esnek çalışma olanaklarının artırılması, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi, çocuk bakım hizmetleri ve ihtiyaca göre belirlenmiş mesleki eğitim programlarının hayata geçirilmesi, gençlerin iş dünyasının ihtiyaçlarına uygun ve beceri temelli mesleki eğitim programlarına dâhil edilmesi suretiyle genç işsizliğin azaltılmasını sağlamayı amaçlamaktayız.

Tarım sektörüne geldiğimizde, tarımda oranlara baktığımızda, aslında dünya ülkeleriyle yarışır noktadayız. Baktığımızda tarımsal destek programları için bu bütçede 22 milyar lira, tarım sektörünün yatırım ödenekleri için 5,1 milyar lira, tarımsal kredi sübvansiyonunun müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 6,3 milyar lira şeklinde ayrılıyor. Dolayısıyla 2020 bütçesinde tarıma ayrılan kaynak 33,4 milyar liraya çıkıyor. Bu arada, tarımsal milli gelirimiz 37 milyar TL'den 217 milyar TL'ye yükselmiştir. Aslında, ülkemiz, hane halkı tüketimi ve özel sektör yatırım harcamalarının azalmasına rağmen 2018 yılında gayrisafi yurt içi hasılaya göre 2,8 oranında

büyüme sağlamıştır. Tabii, bu büyüme sağlanırken, 2018 yılındaki bütün o iç ve dış şoklara rağmen, reel sektörümüzü korumak için vergi indirimleri, istihdam teşvikleri, kredi programlarıyla ekonomik faaliyetler desteklenmiş, aynı zamanda mali disiplin de korunmuştur.

Şunu da burada ifade etmek istiyorum Sayın Bakanım: Cari açıktan bahsediyoruz. Eğer bir şey olacaksa nedir bu? İhracatla olur. İhracatı da kim yapar? Reel sektör yapar. O yüzden burada bizim reel sektörü desteklememiz gerekmektedir ki bu yöndeki bu desteklerin bu bütçede yer almasından dolayı çok büyük memnuniyet duymaktayım.

Enflasyonla topyekûn mücadele kampanyamız vardı biliyorsunuz. Maliye Bakanlığımız önderliğinde disiplinli bir şekilde uygulanarak gerçekten bir başarıya imza atılmıştır. Öyle ki enflasyon baskısının ilerleyen dönemlerde de ortadan kalkmasıyla diğer taraftan da cari dengede hızlı bir iyileşmenin yaşanacağını düşünüyorum.

Bu bağlamda bütçe kalemlerinde memnuniyetle karşıladığım bir diğer husus ise özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarını destekleyecek altyapı yatırımlarına kaynak ayırmaya devam edilmesi yönündeki teşvikidir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bütçe teklifine genel olarak baktığımız zaman, sanayi sektörünün odak sektör olarak seçildiği, katma değerli ürünlerin üretiminin teşvik edildiği ve ihracata dayalı istikrarlı bir büyüme modelinin benimsendiği On Birinci Kalkınma Planı'mız doğrultusunda hazırlanan bir bütçe olduğunu da görmekteyiz.

Ülkemiz son on yedi yılda, hükümetlerimiz dönemlerinde yaptığı atılımlarla dünyada söz sahibi ülkeler arasında yerini güçlendirmiştir. Başta, dünya siyasetindeki ağırlığımız ve pek çok alanda yürüttüğümüz politikalar sayesinde... Tabii, bu arada maalesef iç ve dış baskılara da maruz kalmaktayız ama gerektiğinde hem sahada hem masada oyunu değiştiren bir ülke konumuna gelmiştir. Geçtiğimiz haftalarda açıklanan, biliyorsunuz, Dünya İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde ülkemiz 10 basamak ilerleyerek 43'ten 33'üncü sıraya çıkmıştır, bu anlamda da tebriklerimi sunuyorum.

Tabii -burada biraz önce söylendi- "Hiçbir ciddi iş yapılmıyor." denilse de aslında şöyle bir on sekiz yıla baktığımızda, bizim yaptıklarımızın görmezden gelindiğini düşünüyorum. Aslında dünyada birçok kredi değerlendirme şirketi bunu görmüş. Çok kriterimiz değil ama Fitch gibi, bunun gibi uluslararası değerlendirme şirketleri teker teker ülkemizin notlarını yükseltmeye başladı ve raporlarında Türkiye ekonomisinin olumlu havası ve toparlanması yönündeki olumlu ve övücü tespitleri vardır.

Sayın Başkanım, sözlerime son verirken 2020 yılı bütçesi, merkezî yönetim bütçe teklifinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, emeği geçen herkese de teşekkürlerimi sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Ök.

Sayın Sındır, sıra sizde, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli bürokratlarımız; 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu üzerine görüşlerimi, genel üzerindeki görüşlerimi sizlerle paylaşıyorum, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçenin devletin önümüzdeki mali yılda gelirlerini ve harcamalarını tahmin eden ve yürütme organına yani hükûmete harcamaların yapılması, gelirlerin de toplanması konusunda yetki ve izin veren bir kanun olduğunu hepimiz biliyoruz. Ama şunun altını çizerek de bir kez daha vurgulamak istiyorum: Bu verilecek olan yetki ve izin kesinlikle sınırsızca, fütursuzca harcama yapma

hakkı vermez veya gelirlerin tahsilatında rehavet içerisinde bulunma hakkı vermez. Azami düzeyde öngörülen ödeneklerin, gelir ve giderlerin, harcamaların da yapılan tahminlere en yüksek oranda ulaşması tercih edilir, arzu edilir.

Tabii, bu bütçenin çeşitli ilkeleri var, bunlardan bir tanesi genellik ilkesi yani bütün gelir ve harcamaların bütçede kalem kalem, ayrı ayrı gösterilmesi. Ama diğer yandan hiçbir gelir veya giderin, harcamanın bir diğerinin arkasına gizlenmemesi bu çok temel bir ilkesidir bütçenin. Tabii, bunun böyle olduğunu söyleyebiliyor muyuz? Biz Sayıştayın denetiminden uzak duran, uzaklaştırılan, Kamu ihale Kanunu kapsamı dışına alınan birçok harcamanın ne yazık ki bütçede bir yerlerde gizlenmiş, yok, cari transferler kaleminde, yok efendim, bir başka kaleminde olduğunu gördüğümüz için de böyle bir ilkenin bu bütçede ve önceki bütçelerde de olmadığını söyleyebiliriz. Tabii, bütçenin açıklık ilkesine de uygun olması gerekir yani bu yapılan gelir ve harcamaların da mümkün olduğunca açık ve anlaşılır olması bütçe açısından önemlidir, hiçbir gelirin ve harcamanın da gizlenmemesi, örtülü bir şekilde sunulmaması önemli.

Bütçe gerçekçi olmalı. Yapılan tahminlemeler yıl sonu, mali yıl sonunda kesin hesap değerlendirmelerinde çok yüksek oranlarda tutarlı olabilmeli. Yani bu gerçekçi olmak ve tutarlılık da çok temel bir ilke. Bunun da böyle olmadığını -Sayın Kuşoğlu'nun da yaptığı sunum ve açıklamalarda- 2018 yılı kesin hesap bütçe tahminlerinin hiçbirisinin neredeyse tutmadığını biliyoruz, söylüyoruz. Bu konuda yürütmenin daha ciddiyetle bütçeye sahip çıkmasını özellikle diliyoruz. Onun için kesin hesap çok önemli. Oysaki biz kesin hesabı neredeyse hiç görmüyoruz, böyle ikisi bir arada bir şekilde arada kaynayıp gidiyor. Esas, 2018 yılı bütçe kesin hesabının mutlaka çok daha detaylı... Çünkü geçmişten ders alacağız ki geçmişte yapılanlar, hatalar, kusurlar, eksikler, bilerek veya bilmeyerek yapılan iş ve işlemler yanlışlar görülecek, tartışılacak ve bunun üzerinden yeni yılın bütçesine yol verilecek, yol çizilecek oysa bu da çok kabul edilebilir bir nokta da değil. Kesin hesap böyle bir şekilde, böyle bütçe görüşmelerinde bu şekilde bir alt komisyona havale edilerek, alt komisyonda daha detaylı incelenerek Plan ve Bütçe Komisyonumuza sunulup burada tartışılıyor olması...

Sonuçta bu bütçe bir siyasi partinin kendi bütçesi değil, bu bütçe devletin bütçesi, bu bütçeyi yürütmeye Mecliste, millet adına milletvekillerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkı üzerinden yetki verdiği bir bütçe. O yetkiyi kullanabilmek adına bunun önemli olduğunu özellikle belirtmek istiyorum.

Tabii, değerli arkadaşlar, bizim kalkınma planımız, On Birinci Kalkınma Planı 9 Temmuzda gündeme geldi, burada görüşüldü, yasalaştı. Oradaki eleştirimiz de şuydu: 2019 yılı bütçesi hazırlanırken, hazırlanmadan önce 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın... 2019 yılı bütçesinin plana uygun olarak hazırlanmış olması gerekirdi. Bu bir eksiklik, aslında büyük bir kusur, ciddi bir kusur. Yoksa bunun sonucunda plansız bir süreç yaşanır eleştirilerimizin aslında bu bütçe için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. 2020 yılı bütçesinin de hazırlığında, gerek genel bütçeli gerek özel bütçeli, diğer özel bütçeli düzenleyici ve denetleyici kurumlar olarak tüm kamu idarelerinin bütçelerinin hazırlığında On Birinci Kalkınma Planı esas alınmalı, o planın hedeflerine uygun bütçe kaleme alınmalı, oluşturulmalıyken, aslında On Birinci Kalkınma Planı'nın hedeflerine uygunluk değerlendirmesini tablolarda, çizelgelerde de görmemiz gerekirken On Birinci Kalkınma Planı birkaç sözle, birkaç cümleyle hızlı bir şekilde geçirilerek aslında neredeyse "Kalkınma Planı olmasa da olur." anlayışıyla ortaya konulan bir bütçe olduğunu görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, bir arkadaşımız bu bütçenin toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir bütçe olduğunu söyledi yani işçisi, emekçisi, engellisi, kadını, yaşlısı vesaire herkesi. Evet, aslında toplumun tüm kesimlerini kapsıyor bütçe ama gelirler kaleminde mi kapsıyor, harcamalar kaleminde

mi kapsıyor; buna bakmak lazım. Buradan, bu bütçeden bizim gördüğümüz, toplumun tüm kesimleri bütçenin harcamalarında değil, bütçenin gelirlerinde yani gerçekten çok zor durumda olan, açlık, sefalet durumunda olan vatandaşın alınan daha çok vergi gelirleriyle, vatandaşın cebinden, vatandaşın boğazından yapılan tasarruflarla vatandaşa yapılacak harcamalar anlamında kapsıyor.

Değerli arkadaşlar, bakın, örneğin bir önceki yıla göre vergi gelirleri yüzde 20 artacak. Buradan çıkan sonuçla bütçenin yükünün büyük bir kısmının yine emekçilerin, işsizlerin, yoksulların, emeklinin sırtında olacağını söyleyebiliriz.

Değerli arkadaşlar, tabii, aynı şekilde 2018 yılının kesin hesabına baktığımızda, bunun da Onuncu Kalkınma Planı'nın hedeflerine, tahminlerine ne kadar ulaştığı konusunda da değerlendirme gerekiyor. Eğer planlı yol katetmeyeceksek, yoksa günü kurtarmak adına gereğini yaparsak bunlarla hiç uğraşmayalım.

Bakın, yedek ödenekten aktarma yapılan kamu idareleri Sayıştayın raporunun 10'uncu sayfasında var. Hazine ve Maliye Bakanlığına 24 milyar küsur...

Bakın, değerli arkadaşlar, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün 2018 yılı başlangıç ödenegi 18 milyar 104 milyon imiş, yedek ödenekten 12 milyar 567 milyon 722 bin bir aktarma yapılmış yani başlangıç ödeneginin üçte 2'si kadar yedek ödenek kullanmış.

Devlet Su İşlerine bakıyorsunuz, 12,9 milyar başlangıç ödenegi, 2 milyar 378 milyon yedek ödenekten aktarma yapıyor.

Dolayısıyla yani bir tahminleme yapıyorsunuz, gelirler ve harcamalar anlamında bir bütçe hazırlıyorsunuz ama bundan büyük oranda sapmalar ve yedek ödenek aktarmalarıyla iş götürüyorsunuz. Bakın, bu genel bütçeli idarelerin yedek ödenek miktarına getirilen yüzde 2'lik sınırlamanın, başlangıç ödeneklerine ilişkin yüzde 2'lik sınırlamanın -yine Sayın Kuşoğlu sözlerinde ifade etmişti- evet, yasal dayanakları var; evet, kanunun 6'ncı maddesiyle Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkiler dâhilinde yapılıyor ama bu sınırlama yani 5018 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesi uyarınca getirilen yüzde 2'lik sınırlama yüzde 7,21'lere tekabül ediyor. İşte, onun için ben sözümün başında bütçenin ilkelerinden bahsettim, bütçe ilkelerinde tutarlılık olması gerektiğini belirttim ancak bunu burada pek göremiyoruz.

Değerli arkadaşlar, tarım sektörü konusunda çok değerli Sayın Vekilimiz Ök "tarıma verilen yardımlar, destekler" falan diyor ama tarım sektörü gittikçe kan ağlıyor; üretim alanları gitmiş, sürekli daralıyor. Neredeyse 42 milyon dönüm yani 4,2 milyon hektar tarım alanı üretimin dışında kalmış durumda. Üretemiyoruz; üretmiyoruz demiyorum, üretmiyoruz çünkü kaynaklarımızı, üretim kaynaklarımızı etkin bir şekilde kullanamıyoruz; üretim girdilerimiz çok yüksek; ürün fiyatları ithalat baskısı altında sürekli üreticinin ve tüketicinin aleyhinde oluşuyor; piyasalar denetlenmiyor, piyasalar gözetim altında değil. Bir başıboşluk, bir kendi hâlinde bırakılmışlık tarım sektöründe söz konusu.

Sektörü öyle ifade edebilirsiniz, böyle ifade edebilirsiniz ama buradan ben size söyleyeyim: 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nın 165'inci sayfasında ithalattan bahsediliyor. Bitkisel üretim ithalatı 2019 yılının Ocak-Ağustos döneminde 5 milyar 789 milyon, bitkisel üretim ihracatımız 2 milyar 697 milyon. Biz bitkisel üretimde ithalatçı mıyız? Tam tersine, neredeyse ihraç ettiğimizin 2 katı ithal ediyoruz bitkisel üretimde. Hayvansal üretim de yine aynı şekilde, 465 milyon liralık bir ithalat var altı aylık dönemde, ihracatımız 273 milyon lira yani yarı yarıya.

Şimdi, değerli arkadaşlar, kimse "Tarımsal üretimde biz dış ticaret açığında pozitif, açığı olmayan, net ihracatçı bir ülkeyiz." diyemez. Gıda ürünlerini falan sayarsanız, onu şişirmeye kalkarsanız -ki dâhilde işleme rejimi burada buna dâhil de değil- böyle bir durumla karşılaşsınız.

Bakın, biliyorsunuz, daha geçen gün bir kanun teklifi geldi gündeme. Bu, dijital hizmet vergisiyle bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair bir kanun teklifiydi. Bakın, bu, Toprak Mahsulleri Ofisinin aynen madde olarak Kamu İhale Kanunu'na koyduğu bir fıkra. Ne diyor bu fıkra? Bu Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesi de istisna durumlarını belirleyen madde. Buraya (z) bendinden sonra... Bitmiş artık, istisnalar öyle ki a'dan z'ye kadar gelmiş, yetmemiş, (aa) bendi konuluyor fıkra. Bu bentte diyor ki: "Faaliyet ve görev alanı kapsamında yer alan tarımsal ürünlerle ilgili olmak üzere üretimin yetersiz olması nedeniyle ürün fiyatlarında meydana gelebilecek olağanüstü dalgalanmaların önlenmesi..." Toprak Mahsulleri Ofisi bile apar topar kendine hemen önlem alıyor çünkü üretim yetersiz, çünkü üretim yetmiyor, çünkü Toprak Mahsulleri Ofisi ithal etmek zorunda kalacak. Buna piyasayı regüle etmek falan filan diyebilirsiniz. Asli görevidir, Toprak Mahsulleri Ofisinin zaten piyasa regülasyonu gibi asli bir sorumluluğu, bir görevi var ama bu maddede "fiyat istikrarının sağlanması amacıyla ilgili bakanın onayıyla ürün alımları..." Yani burada "Ben İhale Kanunu'na da tabi olmadan, dilediğim gibi bu ithalatı yapmak istiyorum." diyor. Değerli arkadaşlar, Türkiye tarımının geldiği nokta bu aslında.

Şimdi, tarım deyince, az önce o yedek ödenekten aktarma yapılan kamu idarelerinden bahsetmiştik. Örneğin, Sayıştay raporunda belirtildiği gibi, Karayolları Genel Müdürlüğüne yaklaşık 12 milyar 567 milyon 722 bin TL yedek ödenekten aktarma yapılıyor 2018 yılı içerisinde. Bu yedek ödenekle yapılan yatırım bir sermaye gideri. Aslında bakarsanız üretim ve istihdam sağlayan bir üretim veya ülkenin o plan hedeflerine ulaşabilmek adına işsizliği ortadan kaldıracak, istihdam yaratacak bir harcamayı değil, tam tersine işte birtakım sermaye gruplarının ihtiyaç duydukları yol, inşaat, yapım işleri için aktarılan ödenekler, kaynaklar. Oysaki Devlet Su İşlerine de aktarılmış, kabul ederim, anlarım, sulama yatırımlarının artırılması olarak ifade edilebilir.

Bakın, 2018 yılında ortalama yıllık sulama yatırımı 6 milyar 485 milyon iken bu, 2019'da 3 milyar 276 milyona düşmüş. Yani 149 bin hektarlık sulamaya açılan alan 2019'da 50 bine kadar düşmüş. 2020 yılı içinde ortaya konan 3 milyar 338 milyon liralık hedefin karşılığı da yaklaşık 50 bin hektar ve buradaki ortalama tamamlanma süresi de artırılmış, 12,6 yıldan bu 169 projenin 26,8 yıl yani daha uzun yıllara dağıtılmış. Sulama yatırımlarında bunu hep söylüyorum, beş yıllık kalkınma planı görüşmelerinde de ifade ettim, Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP), Doğu Anadolu Projesi (GAP), Konya Ovası Projesi gibi bölgesel kalkınma projeleri ve bunların da entegre kalkınmayı öngören, özellikle tarımsal üretime ihtiyaç duyduğu ve üretimde gerçekten logaritmik bir artışı getirebilecek olan ritim miktarında, üretim kalitesinde bir kalite ve verim artışı getirecek olan, suyu götürmenin en önemli üretime yönelik bir yatırım olacağını düşünürken DSI'nin sulama yatırımlarının da neredeyse yok denecek düzeye düşürülmüş olması da sorgulanması gereken bir konu.

Değerli arkadaşlar, bütçe kim için yapılır, ne için yapılır? Halk için ve tabii halkın huzur ve refahı, geleceğimiz için yapılır. Şimdi, bakın, bu bütçenin aslında yoksuldan alınanı zengine dağıtan bir anlayışla hazırlandığını söyleyebiliriz. Zamanım çok yok ama size bir haber söyleyeyim bugün düştü bu haber, aslında dün düştü, çok önemli olduğunu düşündüğüm, çok özel bir örnek, Allah kimseyi bu duruma düşürmesin. "Fatih'te 4 kardeş evlerinde ölü bulundu." Duymuşsunuzdur bu haberi, siyanürle zehirlendiler, intihar edildi falan dendi, kapıya asmış birisi. Bakın, komşularının beyanı bu, komşuları demiş ki: "4 kardeş maddi sıkıntı çekiyorlardı, iki aydır elektrik faturasını ödeyemiyorlardı." Polis, olay yeri incelemesi yapıyor, polisin arkasından (BEDAŞ) Boğaziçi Dağıtım AŞ ekipleri gelip evin elektrikliğini kapatıyor, iki aylık faturası ödenmediği için ve 4 kişi bu maddi sıkıntı nedeniyle intihar etmiş. Kardeşlerden bir diğeri de en son cumartesi günü mahalle bakkalında maaşına haciz konduğunu söylemiş.

Değerli arkadaşlar, ülkenin geldiği durum bu. Geçen gün Kayseri Büyükşehir Belediyesine esnaf isyan ederek gitmiş ve “açız” “açız” diyerek haykırımlarla gitmişler. Aslında bütün bir millet haykırıyor “açız” diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, sözlerimi sonlandırmak üzereydim, süre verirsiniz çok memnun olurum.

(Oturma Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Aslında bütün bir millet aynı yakarış içerisinde, açız.

Şimdi, burada çok süslü sözler, göz boyayıcı rakamlar, gizlenmiş örtülü uygulamalarla bütçe buradan geçebilir ama esas olan bir gerçek var ki bu millet aç değerli arkadaşlar, bu bütçe bu milleti ne tok yapacak bir bütçe ne mutlu edecek bir bütçe ne de huzurunu, refahını sağlayacak bir bütçe; bu bütçe bir faiz bütçesi, bu bütçe adına ne dersiniz deyin ama hiçbir zaman için yoksulun, ezilenin, işçinin, emekçinin ve geniş halk kitlelerinin bütçesi değil diyorum, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, kamu kurum ve kuruluşlarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

2020 yılı bütçesinin bereketli olmasını, ülkemiz ve milletimiz için hayırlı hizmetlere vesile olmasını diliyorum.

Bütçe, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önümüzdeki bir yıllık sürede kamuya kaynak aktarma ve bu kaynakları dağıtma yetkisini verdiği bir belge, aynı zamanda da uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların önemli bir aracıdır.

Bütçe ve kesin hesap görüşmelerini iktidarın bir yıllık politika ve uygulamalarını değerlendiren ve denetleyen bir süreç olarak da görmek gerekmektedir.

Bütçe, yasama organınca yürütme organına izin ve yetki verilmesini düzenleyen bir kanun olup, bu izin ve yetkinin mevzuata ve bütçeye uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığının izlenmesi ve denetlenmesi gerekir.

Anayasa’nın 160’ıncı maddesine göre, Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleriyle mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.

Sayıştayın 2018 yılı kesin hesaplarına ilişkin düzenlediği denetim raporlarında çok sayıda ve önemli bulgular yer almaktadır ki bu bulguların önemli bir kısmının da önceki yıllarda da bulgu olarak yer almış ve aynen devam eden bulgular olduğunu görüyoruz.

Sayıştay denetim raporlarında yer alan önerilere mutlaka riayet edilmelidir. Yine, Sayıştay’ın tespit ettiği yetkinin üzerinde ödenek aktarımı ve ödenek üstü giderler gibi Meclisin yetkisinin elinden alınması anlamına gelen, bütçe hakkını zedeleyen uygulamalara asla meydan verilmemelidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemli fonksiyonlarından biri denetleme yetkisidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yasamanın yürütme üzerindeki denetim görevinin daha da önem kazandığı dikkate alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkin biçimde denetim görevini yapabilmesini teminen kesin hesap kanun teklifi ve Sayıştay denetim raporlarının oluşturulacak ayrı bir komisyon tarafından görüşülmesi için Meclis İçtüzüğü'nde gerekli düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti, 9 Temmuz 2018 tarihinden itibaren yaklaşık on altı aydır Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yönetilmektedir. Yeni sisteme geçiş devresi son derece uyumlu geçmiş, hükümet krizleri söz konusu olmamıştır. Parlamenter sistemde hükümet kurulma sürecinde yaşanan uzun süreli gerginlik ve çalkantıların hiçbirisi vasat bulmamıştır. Seçimin akabinde Cumhurbaşkanı, kabinesini süratle teşkil etmiş, ülke gündemine, temel meselelere odaklanmıştır.

Sistem demokratik kurum ve kurallar çerçevesinde ve sağlıklı bir şekilde işlemektedir. Yeni hükümet sistemiyle birlikte kalıcı siyasi istikrar sağlanmış, hızlı ve etkin icraat sistematik hale gelmiş, güvenli ve huzurlu Türkiye'nin yolu inşa edilmiştir.

Sistem uygulandıkça varsa aksayan uygulamaya dönük hususlar kuşkusuz düzeltilecektir. Bunlar hayatın doğal akışı, ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelerin zorunlu kıldığı, düzenlemeler olacaktır. Önemli olan sistemin işlemesi, karar mekanizmalarının çalışmasıdır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi millî güvenliğimizle ilgili etkin, hızlı ve isabetli kararların alınmasını kolaylaştırmıştır. Türkiye, 15 Temmuz hain darbe girişimiyle başlatılan ülkemizi işgal planının çok cepheli olarak devam ettirildiği süreçte tüm tehdit ve saldırılara daha güçlü bir karşılık vermiştir. Terörle mücadelede önemli ve büyük bir başarı sağlanmıştır. FETÖ, PKK ve IŞİD gibi terörist yapılarla daha etkili bir mücadele kararlılıkla ve tavizsiz devam ettirilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle büyük bir atılımın gerçekleştirilmesi ve öngörülen hedeflere ulaşılabilmesi için temel alanlardaki yapısal sorunlara yönelik tedbirlerin hızla alınması gerekmektedir. Sistemin uygulama safhasında adalet ve hukuk alanında önemli bir reformun hazırlanmış olması memnuniyet vericidir. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde "güven veren ve erişilebilir bir adalet vizyonu" amacı çok değerlidir. Sağlam teminatlara bağlanmış bir yargı bağımsızlığı demokratik rejim için hayati önemdedir. İnsan odaklı hizmet, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuk güvenliğinin güçlendirilmesi, adalet erişiminin kolaylaştırılması, makul sürede yargılama hakkının gözetilmesi ve yargıya güvenin artırılması kapsamında belirlenen ilkeler yargı reformu paketinin içeriğinde yer almaktadır. Hak ve özgürlükler ile adalet sisteminin işleyişi arasındaki sağlıklı ve dengeli irtibat ve illiyet bağı aynı zamanda toplumsal huzur ve iç barış ortamı için vazgeçilmez önemdedir. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde bunun iyi niyetle ve samimiyetle gözetilmiş olması büyük bir gelişmedir. Yargı Reformu Strateji Belgesi kararlılıkla icra edilmeli, hukukun temel ilkelerinden ve adaletin ruhundan hiçbir şart altında taviz verilmemelidir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hızlı ve etkin karar alma mekanizmasıyla ekonomik dönüşüm ve değişim süreci daha koordineli bir şekilde yönetilmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilk kalkınma planı olan ve 2019-2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından geçen yıl onaylanmıştır. Planın son yılının cumhuriyetimizin 100'üncü yılı olan 2023'e isabet etmesi plan hedeflerini daha da önemli hâle getirmiştir. On Birinci Kalkınma Planı daha fazla değer üreten, daha adil paylaştan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye vizyonu ile uzun vadeli bir perspektif sunmaktadır. Türkiye'nin kalkınma vizyonunu ortaya koyarak milletimizin

temel değerlerini esas alıp beklentilerini karşılamak, ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak için temel bir yol haritası olan On Birinci Kalkınma Planı her alanda topyekûn bir değişimi ve dönüşümü öngörmektedir.

2019-2020 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program “Yeni Ekonomi Programı” adıyla Hazine ve Maliye Bakanımız tarafından geçen yıl, 20 Eylül 2018 tarihinde açıklanmıştır. Ana mesajları dengelenme, disiplin ve değişim olarak belirlenen programın temel amacının, kısa vadede fiyat istikrarının ve finansal istikrarın yeniden tesis edilmesi, ekonomide dengelenmenin ve bütçe disiplininin sağlanması, orta vadede sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik değişimin gerçekleştirilmesi olduğu açıklanmıştır. Son dönemde yaşanan iç ve dış gelişmeler nedeniyle belirsizliğin yüksek olduğu bir ortamda hazırlanan bu program, rasyonel temeller üzerine oturtulan gerçekçi ve tutarlı hedefleriyle önemli bir yol gösterici olmuştur.

2020-2022 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program da yine “Yeni Ekonomi Programı” adıyla ve “Değişim başlıyor.” temasıyla Hazine ve Maliye Bakanı tarafından 30 Eylül 2019 günü açıklanmıştır. Programın temel amacı, fiyat istikrarı, finansal istikrar ve cari işlemler dengesinde son bir yılda elde edilen kazanımların korunup geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı sürdürülebilir büyüme ile adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesidir.

Görüşmelerine başladığımız 2020 yılı merkezî yönetim bütçesi de sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesi, mali disiplinin sürdürülmesi, kamu dengelerinin iyileştirilmesi, maliye politikasının sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ve kamu maliyesi alanında elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması başta olmak üzere, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere ülkemiz 15 Temmuz hain darbe girişimi ve terör saldırılarıyla birlikte, küresel güçlerin öncülüğünde kur ve faiz üzerinden ekonomik saldırılara da maruz kalmıştır. Türkiye ekonomisinin çökertilmesi hedeflenmiştir. Özellikle geçen yıl ağustos ayından itibaren finans sistemimizi hedef alan saldırılar sonucu döviz kurundaki yükselişe başlayan finansal dalgalanma faizlerden enflasyona, büyümenin negatife dönmesinden işsizliğin artışına kadar pek çok zincirleme etkiye yol açmıştır. Türkiye, tarihinin en büyük ekonomik saldırılarına maruz kalmasına rağmen ülkemizin içine girdiği faiz-kur- enflasyon şeytan üçgeninden çıkarılması konusunda önemli bir mesafe katedilmiştir. Öncelikle, saldırı dalgasının ilk ayağı olan döviz kuru nispeten istikrarlı bir çizgiye oturtulmuştur. Ardından, ülkemiz ekonomisinin gerçekleriyle orantısız bir şekilde yükseltilmiş olan faizin kademeli olarak aşağı inmesi için gerekli adımlar atılmıştır. Hem TÜFE’de hem de yurt içi ÜFE’de tek haneli rakamlara ulaşarak enflasyonla mücadelede büyük bir aşama geride bırakılmıştır.

Türkiye’nin, tüm yaşananlara rağmen dengelenme sürecinde en önemli kırılmalıklardan biri olan cari dengeyi gözeterek ve pozitif büyümeyi de işin içine katarak çok önemli bir performans sergilediğini, ekonomide ılımlı bir toparlanmanın olduğunu değerlendiriyoruz. Nitekim, IMF, OECD ve Dünya Bankası ile uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları da son raporlarında Türkiye’yle ilgili makroekonomik beklentilerini, özellikle de büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize etmişlerdir. Daha bugün düşen bir haber var, Dünya Bankasının Ekonomi İzleme Raporu, bu raporda Türkiye’nin zor dönemden çıktığını ifade ediyor. Ama buradaki “Türkiye battı, bitti.” gibi hezeyanlar hakikaten üzücü. Yani mutlaka ekonomik sorunlar var ama ekonomide ılımlı da olsa bir toparlanma olduğu ortada. Bakınız, Dünya Bankası 2019 büyümesi için daha önce eksi 1 büyüme öngörmüştü, 0,25’e çekti büyümeyi. Biliyorsunuz, programda da 0,5; bir anlamda, pozitif büyümeye Dünya Bankası da döndü. 2020 büyümesini de 2,6’dan 3’e çekti. Aynı şekilde, IMF’ye bakıyorsunuz, geçen ay açıkladı rakamlarını, 2019 yılı için eksi 2,5 büyüme öngörmüştü yani küçülme öngörmüştü ama 0,2’ye çekti

geçen ayki yaptığı açıklamada, raporunda, büyümenin pozitifte döndüğünü IMF de kabul etti. 2020 için de 2,5 büyümeyi 3'e çıkardı. Yani uluslararası kuruluşların Türkiye'yle ilgili tahminlerini hep olumlu yönde, yukarı çektiğini görüyoruz.

Ekonomik göstergeler önümüzdeki dönem için olumlu yönde gelişmelerin yaşanacağına da işaret etmektedir. Üretim ve büyüme açısından önemli bir gösterge olan, Mart 2018'de 50 değerinin üzerinde ve büyüme bölgesindeyken geçen yıl eylül ayında 42,7'ye kadar düşen, İngilizce ifadesiyle PMI, Türkçe ifadesiyle Satın Alma Yöneticileri Endeksi bu yıl eylül ayında 50'ye yükselmiş, geçen ay ise 49 olup 2018 yılı Temmuz ayı seviyesindedir. Bu endeks güncel, doğru ve genellikle benzersiz aylık ekonomik eğilim göstergeleri sunabilme kapasitesi sayesinde merkez bankalarının yanında, mali piyasalar ve ticari karar vericiler tarafından dünyada en çok takip edilen iş anketi unvanına sahiptir. Ekonomiye olan güvende önemli düzeyde artış görülmektedir. Burada güvenin düştüğü söylendi ama verilere baktığımız zaman tersini görüyoruz. Ekonomik Güven Endeksi geçen ay 89,8'e yükselerek 2018 Temmuz ayından sonraki en yüksek orana çıktı yani Ağustos 2018 kur saldırısından önceki seviyesine gelmiş durumda. Aynı şekilde, Reel Kesim Güven Endeksi de 104,2 düzeyine yükselerek 2018 Mayıs ayından sonraki en yüksek seviyesine çıkmıştır. Tüketici Güven Endeksi ile Hizmet Sektörü, Perakende Ticaret Sektörü ve İnşaat Sektörü Güven Endekslerinde de önemli artışlar söz konusudur. Bilindiği üzere, sektörel güven endeksleri son üç ay itibarıyla iş durumundan, hizmetlere olan talepten ve toplam çalışan sayısı ile gelecek üç ay itibarıyla hizmetlere olan talepten, çalışan sayısından ve satış fiyatlarındaki beklentilerden oluşmakta. Buralarda da olumlu gelişmeler olduğunu görüyoruz.

Enflasyon 2018 yılı Eylül ayında son on beş yılın en yüksek seviyesini görmüş, tüketici fiyatları eylülde yüzde 24,5; ekimde yüzde 25,2; yurt içi üretici fiyatları ise eylülde yüzde 46,2; ekimde yüzde 45,01 düzeyine çıkmıştır.

Yüksek enflasyon ekonomiler için ciddi bir sorundur ve ekonomik dengelere büyük zarar vermektedir. Yüksek enflasyon toplumun tamamını ilgilendirmekte olup gelir dağılımını da bozmaktadır. Artan fiyatlar hepimizin cebinden bir şeyler alıp götürmektedir. 1970'li, 80'li, 90'lı yıllarda Türkiye ekonomisi kronik ve yüksek enflasyondan uzun süre çok ciddi olarak zarar görmüş, sıkıntı çekmiş bir ekonomidir. İşte o dönemlerde, o yıllarda "enflasyon canavarı" diye adlandırılan böyle bir soruna karşı verilen mücadele, uygulanan politikalar ve alınan tedbirler sayesinde bir yıl gibi kısa bir süre içinde ve de bu sürede yaşanan 2 seçime rağmen, tüketici fiyatları eylül ayında yüzde 9,3; ekim ayında yüzde 8,6; yurt içi üretici fiyatları ise eylül ayında yüzde 2,5; ekim ayında da yüzde 1,7 düzeyine gerilemiştir.

Her dönemde olduğu gibi, enflasyon hesabına, enflasyon sepetinde yer alan ürünlere ve ağırlığına yönelik eleştiriler yapılmaktadır. Bazı eleştirilerin haklı yönleri olabilir. Ancak, enflasyonla mücadelede katedilen aşamayı görmek ve bu mücadeleye destek vermek gerekir. Bugün de burada ifade edildi, resmî verilere yönelik eleştiriler yapıldı. Ben şimdi sormak istiyorum: Yani TÜİK verilerini yerden yere vuranlar sendikaların açıkladıkları verilere ne diyecekler acaba? Bakınız, sendikaların çalışanların harcamaları üzerinden hesapladıkları açık ve yoksulluk sınırı rakamlarındaki bir yıllık artış TÜRK-İŞ'e göre yüzde 7,2; DİSK'e bağlı BİRLEŞİK METAL-İŞ'e göre yüzde 7,7 düzeyindedir. Yani DİSK'e bağlı BİRLEŞİK METAL-İŞ bugün açıkladı, bugün basında yer aldı ekim ayı rakamı. Bir önceki yıl ekim ayı rakamıyla oranladığın zaman da artış 7,7 düzeyinde. Yine, TÜRK-İŞ'e göre de bekâr bir çalışanın yaşama maliyeti bir yılda yüzde 7 artmış görünmektedir. Dolayısıyla, sendikaların hesapladıkları, çalışanların harcamaları üzerinden yaptıkları enflasyon hesabında enflasyon TÜİK'inkinden daha düşük çıkıyor. Yani bunu da burada ifade ediyorum.

Programda enflasyonun 2020 sonunda yüzde 8,5 ve 2021 sonunda da yüzde 6'ya geriledikten sonra 2022 sonunda yüzde 5'lik uzun dönemli hedefin de altı olan yüzde 4,9 seviyesine gerilemesi hedeflenmektedir.

Bu enflasyon hedeflerinin tutturulması, hiç şüphesiz Türk lirasının değerini koruması, gıda enflasyonunun kontrol altında tutulması ve en önemlisi enflasyon beklentilerinde iyileşmeyle fiyat katılıklarının kırılmasıyla mümkün olacaktır. Ek olarak, artan bütçe açıklarının bir noktada tüketici fiyatlarına da yansdığı ve dezenflasyon sürecini olumsuz etkilediği düşünüldüğünde, enflasyon hedefleri için kamu maliyesi performansı da kritik öneme sahiptir.

Merkez Bankamız önceki hafta politika faizini 250 baz puan daha indirimle yüzde 16,5'tan yüzde 14'e düşürmüştür. Son dört ayda 10 puanlık faiz indirimi yapılmıştır. Merkez Bankamızca yapılan faiz indirimleri, ticari kredi ve tüketici kredisi faizlerine de daha yüksek oranda yansımakta olup önümüzdeki günlerde daha da inmesi beklenmektedir.

Seçimlerin geride kalmasının, cari fazla vermenin, Türk lirasının değer kaybının durmasının, enflasyonun gerilemesinin ve faizlerin inişe geçmesinin de etkisiyle Türkiye kredi riskinde belli bir düşüş gerçekleşmiştir. Geçen yıl 500 puanı geçerek 523'lere kadar çıkan CDS primi son olarak 325 puana kadar inmiştir. Hâlen yüksek olmakla birlikte, üçte 1'e yakın bir düşüş gerçekleştiği ortadadır.

Bankacılık sektörünün Eylül 2019 itibarıyla sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 18'dir. Sektörün tahsili gecikmiş alacak oranı yüzde 5 düzeyindedir. Programda finansal istikrarın güçlendirilmesi, dolarizasyonun azaltılması, tasarrufların artırılması ve böylece dış finansmana bağımlılıktan kaynaklanan kırılganlıkların azaltılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – ...finansal piyasalarda bilgi boşluklarını dolduracak yapısal reformlar yoluyla kaynak dağılımında fiyatlama etkinliğinin artırılması, finansal sistemde sermaye piyasası bacağının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

2019 yılında dolar bazında gayrisafi yurt içi hasılanın yaklaşık 40 milyar dolar düşerek 749 milyar dolar olması, kişi başına millî gelirin de yaklaşık 600 dolar düşerek 9.093 dolar olması tahmin edilmektedir.

2019 yılında yüzde 0,5 bir büyüme beklenmektedir. 2019 yılının ilk yarısındaki yüzde 1,9'luk küçülme dikkate alındığında, ekonomideki canlanmanın yılın ikinci yarısından itibaren, özellikle de son çeyrekte artan bir hızla başlaması beklenmektedir. Program döneminde her yıl yüzde 5 büyüme hedeflenmektedir.

Programa göre, 2020 yılında büyümenin temel belirleyicisi yurt içi talep olacaktır. Özel tüketimin, ertelenmiş talep, kredi ve güven kanalının desteğiyle büyümeye en yüksek katkı veren kalem olması beklenmektedir. 2019 yılında büyümenin yüzde 2,3'lük ilk tahmin yerine yüzde 0,5 gerçekleşmesinden dolayı düşük baz etkisinin 2020'de yüzde 5'lik hedefe ulaşma konusunda yardımcı olacağı da açıktır.

Yine, programda yatırımların, finansal koşullardaki iyileşme, yatırımcı güvenindeki toparlanma ve öngörülebilirliğin artmasıyla kuvvetli bir yükseliş kaydetmesi öngörülmektedir. Net ihracatın katkısının, ihracatın güçlü görünümüne rağmen yurt içi talepteki artışa bağlı olarak ithalat talebinde gözlenecek artışla zayıflaması beklenmektedir.

Zamanım daralıyor, birkaç önemli hususa daha değineceğim.

2018 yılında 27 milyar dolar cari açık verilmesine karşın, 2019 yılının 1 milyar dolar cari fazlaıyla kapanması beklenmektedir. İthalatın azalması etkili olmakla birlikte, önemli olan, ihracatın artmakta olmasıdır. Bir taraftan cari fazla verilirken, diğer taraftan hem de ticaret savaşlarının yaşandığı bir ortamda ihracatımızda da artış görülmektedir.

Üç yıl üst üste yüzde 5 büyüme öngörülürken cari açıkta düşüş olması, turizm gelirlerinde iyileşmenin ötesinde, imalat sanayisinde yerli ara malı kullanımının artırılması ve ihracatımızın daha yüksek katma değerli ürünlere kaydırılması gibi bir yapısal dönüşümle mümkün olabilir. Türkiye ekonomisinde böyle bir dönüşüm ülke risk priminin daha ciddi anlamda da düşmesini sağlayacaktır. Yeni Ekonomi Programı'nda da yüksek katma değerli ürün ihracatının artırılması, yerileştirme yoluyla ithalata olan bağımlılığın azaltılması ve turizm gelirlerinin önemli derecede artırılması hedeflenmektedir.

2019 yılında bütçenin -80,6 milyar öngörülmekle birlikte- 125 milyar lira açık vermesi beklenirken, bunun ana sebebini vergi gelirlerinde 2019 yılı hedefinin çok altında kalınması olarak görüyoruz ki rakamlara baktığımız zaman da bunu görüyoruz. Beklenen vergi gelirlerinde yüzde 7 artış var, hâlbuki giderlerde yüzde 19'u aşan bir artış var. Özellikle de katma değer vergisi ve kurumlar vergisinde bir azalma olduğu görülüyor.

Program döneminde mali disiplinin sürdürülmesi, bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 3'ün altında kalması, faiz dışı dengenin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının dönem sonunda yüzde 0,3 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bütçe hedeflerinin tutturulması, hiç şüphesiz, yüzde 5'lik büyüme hedeflerinin tutturulmasıyla doğrudan ilgilidir. İmar affı, bedelli askerlik gelirleri, Merkez Bankasından yapılan transfer gibi kalemler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Az kaldı.

...bütçe açığının daha da büyümesine mâni olmuştur. Önümüzdeki yıllarda bu gelirlerin çok daha düşük seviyelerde kalabileceği ihtimali değerlendirildiğinde, bütçe açığı hedeflerine ulaşılması için kamu harcamalarında tasarruf ve vergi reformuna ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca, vergi denetimlerinde etkinlik, dolaysız vergileri tabana yaymak, döviz bağımlılığını azaltıcı önlemler bütçe dengesi açısından önemli adımlar olacaktır. Sermaye piyasalarında derinlik oluşturma ve halka açılmanın kolaylaştırılması da bütçeye yeni kaynaklar sağlayabilecektir.

Türkiye 2023 yılına kadar siyasi istikrar içinde ekonomik atılımların gerçekleştirilebileceği bir vasatı yakalamıştır.

Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde dış riskler de göz önüne alındığında, bir taraftan sıkı para politikası ile etkili maliye politikaları uygulanırken diğer taraftan başta üretim, tasarruf, vergi, iş gücü piyasası, eğitim ve tarım gibi temel alanlarda yapısal önlemlerin büyük bir ciddiyetle hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Son olarak da bütçeye emeği geçen tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum ve bütçenin tekrar hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, değerli bürokratlar, sevgili milletvekili arkadaşlarım, sivil toplum örgütlerinin ve meslek odalarının değerli temsilcileri...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yok ki.

CAVİT ARI (Antalya) – Varsa...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Ama maalesef yok.

Hepinizi öncelikle saygıyla sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

2019 yılı içerisindeyiz. 2019 yılı bütçesini geçen yıl bugünlerde aynı bu şekilde yoğun bir çalışmayla öncelikle bu Komisyondan, sonrasında da Meclisten geçirerek tamamladık. Daha üzerinden on ay gibi bir süre geçti bu bütçenin uygulama takvimi itibarıyla bakarsak, hazırlanma yönünden bakarsak da on iki ay gibi bir takvim geçti.

Şimdi, 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla bütçe harcamaları için -geçtiğimiz yıl yönünden söylüyorum- 961 milyar TL'lik bir bütçe öngörülmüştü gider bütçesi olarak, bütçe geliri olarak da 880 milyar TL yani yaklaşık 80 milyar TL'lik bir bütçe açığı tahmin edilerek bütçe düzenlenmişti. Bununla birlikte, yıl sonu sürecine yaklaştığımız bugünlerde, mevcut durum itibarıyla gelir bütçesinden 13 milyar TL eksikle başlayarak, gider kaleminde de yine tahminin üzerinde fazla harcamayla devam ederek bugün 2019 yılı bütçesinde yaklaşık 125 milyar TL borç açığı bulunmakta. Yani daha üzerinden bir yıl bile geçmemiş olan bütçede öngörülen 80 milyar, gerçekleşen şu an 125 milyar borç resmî verilere göre. Yine faiz dışı açık da yaklaşık 22 milyar TL olarak beklenilmekte. Değerli arkadaşlar, gayrisafi millî hasıla oranı yönünden baktığımızda, 1,8 olması öngörülen bütçe açığının yıl sonu itibarıyla yaklaşık yüzde 3 oranında gerçekleşmesi beklenilmekte. Bütçe hedefi yönünden baktığımızda, içinde bulunduğumuz bu dönem itibarıyla dahi şu an uygulanan bütçenin ifade edildiği, planlandığı şekliyle gerçekleştiremediğini açıkça görüyoruz.

Tabii, buna neden olarak bazı değerlendirmeler yapılmış. Örneğin, bütçe vergi gelirleri yönünden azalmalar meydana geldiğini, KDV istisnalarının özellikle bulunduğu, özellikle yoğun ÖTV gelirlerinin elde edildiği kalemlerden birtakım gelirlerin kısıldığı vesaire nedeniyle vergi gelirlerinde özellikle gelirlerin düştüğü ifade edilmekte. Değerli arkadaşlar, bunlardan önemli bir kısmı, vergi avantajları getirilerek, örneğin KDV'de yüzde 18 olarak uygulanan KDV'nin bazı kalemlerde yüzde 8'e düşürülmesi, ÖTV'de yine özellikle belirli ticari araçlarda indirimler yapılması bir tercihti ve bu tercih nedeniyle süreçte seçmen iradesi etkilenmeye çalışıldı ve yaşanan 2 tane seçimde de bu tercihlerden yola çıkılarak seçmenin iradesi etkilenmeye çalışıldı.

Şimdi, yeni bir bütçe yapıyoruz. Yeni bütçemizde gelir kalemi olarak 956 milyar, gider kalemi olarak da 1 trilyon 95,5 milyar öngörülmekte yani planlamanıza göre bütçe açığı yaklaşık 139 milyar TL olarak planlanmış. Biraz önce okuduğum ve resmî olarak tarafınızdan ilan edilen verilerle kıyasladığımızda, bu rakamlar, aslında şu an yapmaya çalıştığınız bütçenin de daha bugünden ifade ettiğiniz şekliyle gerçekleşme ihtimalinin olmadığını açıkça göstermekte. Yani daha biz içinde yaşadığımız bütçede bile bütçe açığı örneğin 1,5 tahmin edilirken 3 olmuşsa burada şimdi sizin verdiğiniz oran yaklaşık yüzde 2,9 ise bu durumda kıyaslama yapar isek herhâlde yıl sonunda bütçe açığımızın yüzde 5'ler seviyesine çıkabileceğini tahmin etmekteyim.

Değerli arkadaşlar, yine geçtiğimiz yıl bütçesinde 117 milyar bir faiz ödemesi öngörülmüşken bu bütçemizde ise 139 milyar civarında bir faiz ödemesinden bahsedilmektedir yani kısacası, bütçemizin önemli bir kalemi hâlen faiz ödemesine yani borçlarımıza gider vaziyette.

Bütçemizle alakalı genel bir değerlendirme yaptıktan sonra, özellikle bu bölümde Sayıştay raporları üzerine değerlendirmede bulunmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, Sayıştayımızın belirli koşullar içerisinde yapmış olduğu araştırmalar, incelemeler sonrasında hazırladığı raporlara göre bakar isek... Ben öncelikle, yapmış oldukları durum tespitlerinden dolayı da teşekkür ediyorum yani içinde bulundukları durumu da gayet iyi irdeleyebilen birisi olarak, her koşula rağmen yapmış oldukları bu durum tespitlerinden dolayı kendilerine teşekkür ediyorum. 6085 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi hükmü gereğince denetim sonuçları ile faaliyet raporları dikkate alınmak suretiyle 2.290 adet muhasebe birimi verilerinin, 228 adet kamu idaresi kesin hesabının ve söz konusu kamu idaresi kesin hesaplarının da merkezi yönetim kesin hesabına doğru yansıtılıp yansıtılmadığı ele alınmış Sayıştay raporlarında. Gider bütçesinde yapılan incelemeler sonucunda ödenek ve bütçe giderleri tutarlarında değişikliğe yol açan bir tespitin bulunmadığı öngörülmüş. Yedek ödenek tertibinde değerli arkadaşlar, 56 milyar 630 milyon 396 bin 892 TL ödeneğin 56 milyar 462 milyon 495 bin 756 TL'lik kısmının aktarmalarla kullanıldığı ve bu tertipten geri kalan kısmın da 167 milyon 901 bin 136 TL olduğu öngörülmüş.

Değerli arkadaşlar, yedek ödenek tertibinden, özellikle 10 kamu kurumuna biraz önceki ifade ettiğim rakamın hemen hemen yüzde 90'lık kısmı aktarmalar yöntemiyle kullanılmış durumda. Öncelikle şunu ifade etmek gerekirse: 5018 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesi hükmü uyarınca genel bütçeli idarelerin yedek ödenek miktarları getirilirken yüzde 2 sınırlama başlangıç ödeneklerine ilişkindir. Burada bütçe düzenlemesi yapılırken gerek 2019 gerekse şimdi, 2020 bütçesi düzenlenirken bu yüzde 2'lik sınır çerçevesinde bütçeye yedek ödenek konulduğunu birlikte görüyoruz. Ancak yedek ödenek bu şekilde yüzde 2 sınırı konularak yazılmakla birlikte, fiiliyatta görüyoruz ki örneğin bu dönemde yani 2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkiler dahilinde yapılan ödenek aktarmalar sonucunda 56 milyar 630 milyon 396 bin 892 TL'ye ulaştığı, bu da bütçemizin yüzde 77,21'ini oluşturduğu görülmekte. Yani şimdi, yedek ödenek üzerinden yüzde 2 sınırı aşılarak 7,1 oranına çıkmış ve buradan da yedek ödenek üzerinden aktarmalar yapıldığını görmekteyiz.

Bütçe giderinin fonksiyonel ya da ekonomik sınıflandırma düzeyi konusunda, idarelerin bir kısmının fonksiyonel, bir kısmının ekonomik kod düzeyinde sınıflandırma yapılarak açıklamalara yer verildiği, bu konuda kamu idareleri arasında bir uygulama birliğinin bulunmadığı dile getirilmiştir. Yani günümüz teknolojisi içerisinde hâlâ idareler arasında belirtilen konularda bir uyumun bulunmadığı veya en azından uyumun sağlanamadığı burada tespit edilmiştir.

Hizmet gerekçesi ve hedeflerinin yıl sonunda ne ölçüde gerçekleştirildiğine ilişkin açıklamalara ödenek ve gider arasında farkın nedenlerine, ödenek iptal edilme nedenlerine, başlangıç ödeneğine göre sapmalara ve nedenlerine yer verilmediği de tespit edilerek raporlarda belirtilmiştir.

Bu belirttiğim hususlar yerine, idareler tarafından geçişirme beyanlar kullanıldığı, genel ifadeler kullanılarak mal ve hizmet satın alınması için gerekli şartların zamanında yerine getirilmemesi, yıl içerisinde ilave ihtiyaçların ortaya çıkması, mal ve hizmet alım bedellerinin planlanandan daha yüksek olması gibi nedenler kullanılarak ödeneğin kullanım durumu hakkında genel bilgiyle geçirildiği görülmektedir.

Yani burada da esasen, yaşanan konuların gerçekçi mahiyette dile getirilmeden, yüzeysel, alışılmalı şablon laflarla geçirildiğini görmekteyiz.

Raporda, gelir bütçesi yönünden ise bütçe gelir net tahminleri ile yıl sonu net tahsilatları arasında sapma oranlarına ilişkin açıklamaların kurumlar arası karşılaştırmaya olanak verecek şekilde net tahsilat tutarları kullanılarak standart bir biçimde ve sapma nedenlerini içerecek şekilde yapılmasının, bütçe disiplininin ve gerekçelerinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesinin lüzumlu olduğu ifade edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullara baktığımızda, devletimizin iç ve dış borçları da önemli bir şekilde dikkat çekmektedir. 2018 yılı içerisinde ifade edilen iç borcumuz 124 milyar 102 milyon 343 bin 291 TL. Burada yıl içerisinde yapılan ödemelerle geriye kalan rakam, net iç borç toplamı 50 milyar 543 milyon 790 bin 310 TL'dir. Sonuç itibarıyla, 2019 yılında şu an Türkiye'nin iç borç toplamı 586 milyar 141 milyon 921 bin 597 TL'dir değerli arkadaşlar. Yani ben bütçenin hâlini de şöyle kamuoyuyla paylaşayım diye bu rakamları özellikle okumak istiyorum.

Dış borç yönünden baktığımızda da yine 2018 yılı rakamlarıyla, ödenenler de dâhil düştükten sonra, 2018 yılında net -sadece 2018 yılı için söylüyorum- 9 milyar 656 milyon 446 bin 749 TL. Sonuç itibarıyla 2019 yılı itibarıyla dış borç toplamımız 479 milyar 115 milyon TL. Yani sonuçta Türkiye'nin yurt içi ve yurt dışı borçlar toplamı şu an 1,2 trilyon civarında.

Değerli arkadaşlar, hazine garantili borçlar yönünden de baktığımızda, 2017'den 2018'e devredilen hazine garantili borçlar toplamımızın da 68,5 milyar civarında olduğu ifade edilmiştir. Kısacası, şu an iç ve dış borç toplamımız 1,2 trilyonu aşmış bulunmaktadır.

2018 yılı net borçlanma limiti yönünden baktığımızda, 2018 yılı net borçlanma limiti 66 milyar 896 milyon TL olarak ifade edilmiş, yıl içerisinde 60 milyar civarında bir borçlanma kullanılmış ve limit aşılmamış. 2018 yılı içerisinde silinen kamu alacakları yönünden baktığımızda da burada da olağanüstü bir artış söz konusu; 2017 yılında yaklaşık 4 milyon civarında iken 2018 yılında da 11 milyon 711 bin civarında. Yani bu kalem yönünden de baktığımızda yaklaşık 4 kat civarında bir kamu alacağı silinmiş. Tabii, bu kamu alacaklarının hangi esaslara göre ve hangi tahsil edilemeyen alacaklar olduğunu da ayrıca merak ettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ayrıca, kesinleşen Sayıştay ilanları var. Kesinleşen Sayıştay ilamları yönünden baktığımızda, genel bütçe muhasebe birimleri yönünden ele alırsak, 31/12/2018 tarihine kadar kesinleşen ilam tutarı 19 milyon 7 bin civarında iken, euro bazında 176 bin 968 TL.

Değerli arkadaşlar, bu rakamlardan 10 milyon 234 bir civarında tahsilatla yaklaşık yüzde 54 oranında bir tahsilat sağlanmış, 176 bin 968 avroluk tahsilattan ise hiç tahsilat yapılamamış yani oran sıfır.

Yani şimdi Sayıştayımızın vermiş olduğu bu kararların bu anlamda şu an önemli ölçüde yerine getirilemediğini görmekteyiz. Bu konuya özellikle dikkat çekmek istiyorum. Bu rakamlar yönünden özel bütçe muhasebe birimlerinde 31/12/2018 tarihine kadar kesinleşen Sayıştay rakamlarında ise yaklaşık yüzde 50 civarında bir tahsilat yapılageldiğini görmekteyiz değerli arkadaşlarım.

Sayıştay denetim raporları sayılarına baktığımızda, ilgili kamu idaresince sunulan rapor sayısı il özel idare 2014-2015'te 51 iken 2016'da 31'e, 2017'de 27'ye, 2018'de 25 rapora düşürülmüş, Sayıştayta da. Esasen şu an 51 il özel idaresi bulunmakta yani 51 il özel idaresinde inceleme yapılması gerekirken burada da önemli bir eksiklik bulunduğunu, yine il belediyeler yönünden de eksik incelemeler yapıldığını görebilmekteyiz.

2018 yılı denetim programında kalkınma ajanslarıyla ilgili olarak sadece genel rapor hazırlanmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir. Kalkınma ajansları çok önemlidir değerli arkadaşlar. Genel eleştirileri tek tek okudum, bunların hepsinde haklılık payı var ama ajansların özellikle proje desteklerinin, nelere ağırlık verildiğinin ve harcamalarının da özel olarak denetlenmesi gerektiğini de buradan özellikle ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlar.

Sayıştay denetiminde mali rapor ve tabloları etkileyen hata sayısının 2670, mevzuata uygunluğu ilişkin hata sayısının ise 3.613, mali yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin hata sayısının da 967 olarak tespit edildiği ifade edilmektedir. Yani Dikkat edebiliyor muyuz değerli arkadaşlar? Bakın, Sayıştay,

mali tablolarla ilgili şu an, 2.670 tane hata bulmuş, yine mevzuata uygunlukta ise 3.613 hata bulmuş. Demek ki birçok uygulamanın gerek mali verilere gerekse mevzuata aykırı veya en azından uymayan işlemler şeklinde yapılageldiğini görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, yine Sayıştay raporları üzerinden konuya devam edecek olursak kamu idarelerinde satın alma ve sözleşme s reşlerine ilişkin tespitte kamu idareleri tarafından yapılan ihalelerde rekabeti sınırlayıcı hususların bulunması gerektiği ifade edilmekte yani bu hususlarda eksiklikler olduğu dile getirilmekte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN – Buyurun lütfen.

CAV T ARI (Antalya) – Daha, biz, geçen hafta 2 tane önemli kamu kurumunun da İhale Kanunu hükümlerinden muaf tutulması yönünden burada karar aldık. Bakın, zaten birçok kamu kurumunda da bu konularda eksiklikler bulunduğu dile getirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ile düzenleyici işlemlerin Sayıştayın iştishari görüşü alınmadan yürürlüğe konulduğu da burada bir tespit olarak ifade edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kurum b t cesinden ödenen çeşitli ceza, faiz, tazminat ve benzeri ödemelere ilişkin sorumlulara rücu işlemlerinin yapılmadığı da burada ifade edilmektedir. Bu rücu işlemlerine de özellikle dikkat çekilmiştir.

Vadesinde tahsil edilemeyen alacakların ilgili kamu idaresince takip ve tahsili işlemlerinin başlatılmaması da yine bir sorgu olarak ifade edilmektedir.

İşletme hakkının devri niteliğinde olan otopark, spor tesisi,  ğrenci yurdu, büfe, restoran, otel ve benzeri kiralamalarda KDV’nin hesaplanmadığı tespit edilmiştir.

Bunları niye söylüyorum? Bunların hepsi birer gelir kaybı niteliğinde olan işlem olduğu için buradan ifade etmek istiyorum.

Bazı kamu idarelerince mevzuat hükümlerine aykırı olarak belirlenen makam ve hizmetler dışında kullanılmak üzere hizmet alımı suretiyle kiralama işi kapsamında kiralanan taşıtların, araçların yabancı menşeli olduğu özellikle tespit edilmiş yani biz hep tasarruftan bahsederken bakın, Sayıştay raporunda yapılan birçok kiralamada usule uygun olmayan şekilde yabancı menşeli araçların kiralandığı ifade edilmekte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAV T ARI (Antalya) – Son c ml m Başkanım.

Yine, enerji müsaadesi alınabilmesi için kamu idareleri tarafından karşılanan yatırım giderlerinin -burası çok önemli- elektrik dağıtım şirketlerinden talep edilmemesi hususu da yine bir tespit olarak ifade edilmiştir.

Kısacası, Sayıştayımızın dikkat  ektide bu eksikliklerin yerine getirilmesinde fayda vardır çünkü bu eksiklikler, özellikle b t ce gelirlerimize etki edecek hususlardır diyorum.

2020 b t cemiz, 2019 yılı b t cesinde yapılan tahminler gibi şaşan ve hedeflenen şekilde gerçekleşmeyen bir b t ce olmasın, inşallah, ifade edildiği gibi bir b t ce olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAşKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Keşir, buyurun lütfen.

AYşe KEşİR (Düzce) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Bütçe Başkanımız, kamu kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli basın mensubu meslektaşlarım; hepinize iyi akşamlar diliyorum. 18 defa bütçe hazırlama imkânı ve yetkisini veren değerli milletimize de buradan teşekkürlerimi sunuyorum.

On sekiz yıldır hazırladığımız bütçelerle -bazı rakamları paylaşıcağım, bir kısmı bildiğiniz rakamlar ama bunların tekrar tekrar söylenmesi gerektiğini görüyorum konuşmaları dinledikçe- görülmemiş küresel krizlere rağmen, ekonomimizi yıllık ortalama 5,6 büyüttük. Satın alma gücü paritemizi sıralamada 17'nci sıradan 13'e kadar yükselttik. Küresel krizden sonra, özellikle 2009-2018 yılları arası dönemde büyüme oranımız 6,4'e ulaştı. Millî gelirimizi 3,3 oranında büyüttük yani 236 milyar dolardan 789 milyar dolara ulaştırdık. Son dokuz yılda dünyada yaşanan küresel krize rağmen 8,1 milyon net istihdam sağladık. Tüm dünyada yavaşlarken 2018 yılında ilave istihdamımız 550 bini buldu. 2002 yılında 36 milyar dolar olan ihracatımız 2018 yılında 167,9 -yaklaşık 168 milyar- dolara ulaştı. Çok yakın bir bilgiyi de geçtiğimiz haftalarda Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız paylaştı. İş Yapabilme Kolaylığı sıralamasında da 190 ülkeden 43'üncü sıradan 33'üncü sıraya yükseldik, son iki yılda 27 sıra birden ilerledik bu anlamda da. 2003 yılında son on altı yılın enflasyon ortalaması 68,8 iken geçen on yedi yılın enflasyon ortalaması 9,7'dir. 2002 yılında en düşük engelli aylığı 25 TL'yken şimdi 720 TL'dir, burada reel artış yüzde 508'dir. Birazdan sosyal politikalar konusunda bu konuya biraz daha detaylı gireceğim.

Bir rakam daha vereceğim ve 2020 bütçesi üzerine birkaç konuya temas etmek istiyorum. 2002 yılında bütçe açığı 11,2'yken 2018 yılında bu oran 1,9'a kadar gerilemiştir.

Daha önceki bütçelerde olduğu gibi 2020 bütçesi de milletin ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin bütçesidir; öğretmenin, öğrencinin, çiftçinin, hastanın, doktorun, köy yollarının, su isale hatlarının, gençlerin, çocukların, kadınların, erkeklerin, yaşlının, engellinin, köylünün, kentlinin, girişimcinin, işçinin; hasılı tüm Türk milletinin bütçesidir. Eğitimden Sağlıkta Dönüşüm'e, Anayasa'nın sosyal devlet ilkesinin vücut bulmasına kadar tüm yatırım ve harcamalar bu bütçe disipliniyle yapılmıştır.

Bu bütçe sağlık bütçesidir. Sağlıkın bütçe toplamındaki payı yüzde 17,2'ye yükseltilmiştir. Sağlıkta Dönüşüm'le hastane ayrımcılığı yapılan, ilaç kuyruğunda beklenen bir Türkiye'den artık Avrupa ülkelerinden -başta dış hastalıkları ve kalp hastalıkları olmak üzere- tersine sağlık turizmine geçen bir ülke hâline yine bu bütçe disipliniyle gelinmiştir.

Geçtiğimiz dönemde, yakın zamanda ilimde ziyaret ettiğim kanser hastası bir hemşehrimin -iki ayrı kanser tanısıyla mücadele ediyor- hasta yatağından bana söylediği bir şeyi burada sizinle paylaşmak istiyorum. Hemşehrimiz "Bu iki hastalığımla benim toplam yıllık devlete maliyetim 100 bin lirayı aştı, ben kendi imkânlarımla mümkün değil bunun onda 1'ini dahi karşılayamazdım, Allah devlete, millete zeval vermesin." demişti. Bunu da buradan kayıtlara geçirmek istiyorum.

Evde bakım, evde sağlık hizmetleri başta olmak üzere her hanenin içine giren hizmetler bütününden bahsediyoruz.

Bu bütçe, aynı zamanda bir eğitim bütçesidir. Yine, 2020 bütçesinde bütçedeki en çok payı eğitim almıştır. Bakın, geçmiş dönemlerde, yaklaşık on sekiz yıllık dönemde -yine eğitimle ilgili birkaç rakamı sizinle paylaşmak istiyorum- özellikle GAP bölgesinde sınıf mevcutları 53'ten 30'a yine bu bütçe disipliniyle inmiştir. Derslik sayısı 343 binden 720 bine -2 katından fazla- yine bu bütçe disipliniyle artmıştır. İlköğretimde sınıf mevcudu öğrenci sayısı 36'dan 24'e yine bu bütçe disipliniyle inmiştir.

Reel sektörlere geldiğimizde, 2020 bütçesinde esnaf kredilerine faiz desteğinin bu bütçe içindeki payı 2,2 milyardır. Ziraat Bankası aracılığıyla tarımsal krediye faiz desteği yüzde 23 oranında artmış ve 4,2 milyar TL olarak bu bütçede öngörülmüştür. KOSGEB bütçesi 1,4 milyara ulaşmıştır. Dolayısıyla, bu bütçe aynı zamanda çiftçinin ve köylünün de bütçesidir.

Bu bütçede yerel yönetimler merkezî idari yatırım bütçesi 64 küsur milyar olarak yerini almıştır. Bu bütçede KÖYDES ve SUKAP kaynakları artırılmıştır. Bu bütçe, aynı zamanda köylünün ve köyün de bütçesidir.

2020 Bütçesi aynı zamanda yerli savunma sanayisi hamlesinin de bütçesidir geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi. Yüzde 60'ı yerli savunma sanayisi, artık kullanıyoruz savunma sanayimizi de biliyorsunuz.

Bakın, değerli milletvekilleri, kızım 15 yaşındayken, bundan on iki yıl evvel –on iki yıl öncesinden bahsediyorum, 15 yaşında bir gençten, bir kız çocuğundan bahsediyorum- şöyle bir cümle kurmuştu: “Bağımsız savunma sanayisi olmayan milletler bağımsızlaşamaz.” Savunma sanayi hamlemizin yerleşme ve millileşme çabalarının başka yöne çekilmesini hiç iyi niyetli bulmadığımı ifade etmek isterim. Yerli savunma sanayisi hamlesini gerçekleştiremeyen milletler bağımsızlaşamaz.

Barış Pınarı Harekâtı'yla, burada, tüm ordumuza ve askerimize hürmetlerimi ve saygılarımı iletiyorum. Gürültü patırtının sonradan artmasının aslında bir nedeni de nedir değerli milletvekilleri? Aslında, bu harekâtı bu şekilde başarıyla götürebileceğimize inanmayanlar, başta biraz kendilerince sessiz kaldılar ama sonradan baktılar ki hem yerli savunma sanayisiyle hem sivilleri ve sivil binaları koruyarak sadece terör odaklarına karşı yapılan başarılı müdahalelerle başarıyla götürülen bu harekâttan rahatsız olmaya başladılar. Tabii, sırtını YPG'ye, PYD'ye dayayanların bunu anlamasını elbette beklemiyoruz.

Diğer yandan, bütçemiz eğitim bütçesidir dedik. Öğretmen atamalarında on altı yılda 610 bin öğretmen ataması gerçekleştirildi değerli milletvekilleri. Bugün toplam öğretmen sayımız 1,1 milyon yani toplam öğretmenlerin yüzde 60 civarının ataması son on altı, on yedi yılda gerçekleşti, yaklaşık 4 bin civarında da engelli öğretmenin ataması yine, bu dönemde gerçekleşti.

Tabii, atanamayan öğretmenlerin talepleri hepimize iletiliyor ama şunu da ifade etmem lazım, burada adlarını anmazsam olmaz: Terör örgütlerince şehit edilen Necmettin Yılmaz, Aybuke Yalçın atanmış öğretmenlerdi değerli milletvekilleri. Daha geçtiğimiz günlerde terör örgütünün sözde tehdit etmeye kalktığı Seçil öğretmen de bir vatansever, atanmış bir öğretmendir. Buna sesini çıkarmayanların atanamayan öğretmenler üzerinden siyaset yapması halkımızın zekâsıyla alay etmek değil de nedir?

Diğer yandan, ben de bir tarım ve orman şehrinin milletvekiliyim. Son on yedi yılda tüm dünyada orman varlığı azalırken ülkemiz artıran nadir ülkelerden biridir. On yedi yılda orman varlığımız 1,8 milyon hektar artmıştır. 1972 yılında 20 milyon hektar olan orman alanımız 22,6 milyona ulaşmıştır. Bu vesileyle ülkemizin yüzde 29'u orman alanıdır. Dolayısıyla bu bütçe ormanda yaşayan bütün börtü böceğin de bütçesidir. Az önce bir milletvekili sordu: “Bu bütçede börtü böcek yok mu?” diye, bu bütçe ormanda aynı zamanda ormanda yaşayan tüm canlıların da bütçesidir. Tabii, PKK'nın yaktığı ormanlara sesini çıkaramayanların bunu da görmesini beklemiyorum.

Bu bütçe aynı zamanda bir sosyal devlet bütçesidir. Engelliler Yasası'nı 2005 yılında çıkardık değerli milletvekilleri. Ben 1989'da mesleğime engellilerle başladım ve Türkiye'de 1989'da engellilerin adı yoktu, engelli vatandaşlarımız hukuki kimliğe ve statüye, 2005 yılında başta kanun çıkmak üzere devamındaki mevzuatla birlikte kavuştular. Engellilerle ilgili geliştirilen tüm politikalar,

ücretsiz rehabilitasyon hizmetleri, evden ücretsiz transferlerin sağlanması, bakım aylıkları vesaire gibi uygulamalarla 2005 yılından itibaren engelli vatandaşlarımız hukuki bir statüye kavuştular. O anlamda, bu bütçe aynı zamanda dezavantajlı kesimlerin de bütçesidir.

Tabii, şunu ifade etmem lazım: Sosyal politikalar sadece engelli vatandaşlarımızı ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü altında yapılan hizmetleri kapsamaz yani eflasyonla mücadele, işsizlikle mücadele, eğitim kitaplarının ücretsiz dağıtılması, yüksek faizle mücadele gibi tüm politikalar da aslında sosyal politikaların, sosyal politika uygulamalarının bir bütünün parçasıdır. Bu bütçede, 2020 bütçesinde 65 yaş üstü aylığı ve engelli aylığının toplam yeri 11 milyarı aşmıştır değerli milletvekilleri. Engellilere evde bakım desteğinin bütçesi 9,4 milyar seviyesine ulaşmıştır.

Tabii, bütçe konuşulurken şunu özellikle ifade etmem lazım, bu konu geldi ve muhtemelen ileriki oturumlarda da gelecek: “Gender budget”la ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum. Bakınız, sağlıkta ve eğitimde yapılan şartlı nakit transferleri, uygulama başladığı andan itibaren kız çocuklarının lehine pozitif ayrımcılıkla yapılır. Özellikle kız çocuklarının sağlık hizmetlerine ve eğitime erişimi için geliştirilmiş bir politik uygulamadır ve bunun, 2020 yılındaki bütçesi 1,2 milyardır. Bu “gender budget” değildir de nedir? Diğer taraftan, kadınların iş gücüne katılımı ve buna bağlı olarak işbaşı eğitim programları, mesleki eğitim programları gibi uygulamalar “gender budget”in parçası değil de nedir? Anne, bebek ölümlerinin hızla düşürülmesi... Dünyada bunu en çok başaran ilk ülkelerden biriyiz ve on yıllık hedefi bir yılda tutturduk, bu programa ilk başladığımızda. Bu “gender budget” yani kadına duyarlı bütçeleme değil de nedir?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Eşitsizliği esas alan bütçe.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Diğer taraftan, tabii, şunu da ifade etmem lazım: Bugün Parlamentoda kadın milletvekilleri olarak da buradayız aynı zamanda ama şunu söylemem lazım: Bakınız, 1935 yılında Parlamentoda kadın milletvekili oranı 4,1’di ve AK PARTİ iktidara gelene kadar bu oran çoğu zaman 1’in de altına düşerek, 1-1,5 seviyelerine gelerek 2002 yılına kadar geldik. Bugün -evet, yetmez- bu bizim arzu ettiğimiz temsil oranı olmamakla birlikte bu hızlı yükselmenin de AK PARTİ’nin kadın politikalarıyla ilgisi olduğunu görmezden gelmenizi ne yazık ki üzülmeye izliyorum.

Diğer taraftan, kız çocuklarının okullaşma oranı, ilköğretimde yüzde 84’leri, yüzde 91’leri bulmuştur. Bakın, bu rakamı çok önemsiyorum, geçen dönem de verdim, tekrar tekrar vermeye devam edeceğim. Bugün kız çocuklarının yükseköğrenime erişim oranı yüzde 47’dir, 2002’de bu oran yüzde 13’tü yani eğitim çağında her 100 kız çocuğundan sadece 13’ü yükseköğrenime erişebiliyordu.

Kadın istihdamı ya da kadının siyasal katılımını konuşurken aslında öncelikle eğitime erişimi konuşmamız gerekiyor. Bu rakamları, alanı çalışanlar çok daha iyi bilir. Yoksullukla mücadelede, kadın yoksulluğuyla mücadelede eğitim basamakları çıkıldıkça ki yükseköğrenime ulaştıkça kadının yoksullukla mücadelesini, siyasal katılımının arttığını görürüz. Aslında biz bugün, kadının yükseköğrenim oranını artırarak bir birikimi eritmeye çalışıyoruz; bunun içinde 28 Şubat süreci var, bunun içinde Anadolu’ya yayılmayan üniversiteliler var, zihinsel dönüşüm var, pek çok konu var bunun içinde, vesaire. Ne zaman ki kadının eğitim eşiğindeki o aralığı, makası kapattığımız zaman biz hem istihdamda hem siyasal katılımdaki makası da kapatacağız. Bunun için eğitime erişim en önemli fırsat eşitliği aracıdır, bunu da buradan tekrar ifade etmek istiyorum.

Tüm dünya küresel krizle kavrulurken 2013 yılından itibaren... Az önce bir cümleyi çok büyük bir üzüntüyle dinledim, bir kıvılcımla isyana dönüştürme hevesi var ne yazık ki. Bu hevesi kınıyorum. Bu heves için el ovuşturana, Gezi olaylarından başlayan 17-25 Aralık süreci, 15 Temmuz hain girişim, kur savaşı, bu soğuk hatta sıcak savaş tüm dünyada devam ederken Türkiye bugün hem bu verilerle hem Barış Pınarı Harekâtı’ndaki başarısıyla büyük bir devlettir, büyük Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Bu

burada bulunan herkesin iftiharla ifade etmesi gereken bir şeydir. Sayın Başkanım, onun için bunu da az önce verdiğim rakamlar göstermiştir, ilerleyen oturumlarda da inşallah, diğer hususlara değinmeye devam edeceğiz.

Bazı yoksulluk verilerini de paylaşmak istiyordum ama bir sonraki oturumda inşallah, bunları değerlendirelim isterim.

Tekrar teşekkür ediyorum, bütçe görüşmelerimizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Keşir.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Tabii, özel, mübarek bir iş yapıyoruz burada, kanun yapıyoruz, bütçe yapıyoruz dolayısıyla bununla iştigal eden insanlara saygımız da çok yüksek. Öyleyse saygıyla selamlıyorum buradaki bütün heyeti ve bir selam, bir saygı, bir temenna, bir teşyi edici ifadede de çok hususi bir kesime olsun; istismar etmeyen, hakikaten vatanseverlik kıvamı çok yüksek olan bir kesime, analara olsun, Diyarbakır’da iki ayı aşkın zamandır feveran eden, evlatlarını imansız canilerin dağa götürdüğü ve yürekleri yanan analara olsun. Onlara selam olsun, saygı olsun bir de lanet olsun, kime? Onlara gözünü kapatanlara, onları duymayanlara, insanlık şarlatanlarına olsun. Özellikle altını çiziyorum, Batı’nın insanlık havarisi kesilip hakikatte insanlık düşmanı olanları burada kayda geçiyorum, o analara dönüp bakmayanları burada samimiyet testinden geçiriyoruz. Not düşmek lazım şu bütçeyi yaparken ki Kürt’ü ifade eden Kürt’ü temsil eden hakiki simalar oradaki analardır, oradaki vatansever analardır, Kürt’ün niteliğini onlar ifade ediyor, Kürt’ü istismar etmiyor, Kürt’ü hakikaten temsil ediyor. Ben, Erzurum coğrafyasından gelmiş birisi olarak Kürt değilim ama “Kürt’üm.” diyenden daha fazla kendini Kürt hissedenden birisiyim, onlardan oy alan birisiyim, onlara burada saygı, temenna, bir vazife olarak addediyor ve kayda geçiyorum.

Evet, arkadaşlar, tabii, buna bağlı olarak bir de bir özel tarz hayata geçirildi, tarzın adı Barış Pınarı Harekâtı. Bütün dünyanın şapka çıkardığı ve süper diye tarif gören, anlatılan ülkelerin yönedikleri zaman insanların katline, sivil yaşama müdahalesine mal olan tarzının tam tersi, sivilleri tamamen tefrik ederek oradaki teröristlere, Kürtlere zulmü reva görenlere yönelip orada mücadele veren Mehmetçiklerimiz, ordumuz, şerefimiz, izzetimiz, iffetimiz; onlara da buradan minnettarlığımızı, saygımızı ifade ediyorum. Elbette bu hâli kim açığa çıkarıyor? Bizim genetik kodlarımız açığa çıkarıyor. Beş bin yıllık bir tarihî geçmiş olan yüksek bir milletiz ve kayıtlı iki bin beş yüz yıllık devlet hayatımız var. Bu böylesine bir yüksekliği ortaya çıkarıyor yani insana eşrefimahlukat olarak bakarak hareket tarzımızı tespit ediyor ve ona göre hareket ettiriyor. Bunu hayata geçirenler hakikaten bizim şeref levhalarımız, şeref varakalarımızdır; şehitlerimizden bahsediyorum. Orada bu millet için, bizim için şurada bütçe yapma imkânı tanıdıkları için hakikaten onlar için ne ifade etsek az gelir, bunu da kayda geçmek lazım Değerli Başkanım, haksız mıyım?

Evet, bütün tehditleri bertaraf ediyoruz, Allah’ın izniyle edeceğiz çünkü bu güç, bu kuvvet var bizde. Çünkü Cenab-ı Hakk’ın inayeti hakikatin peşinde olanlarla beraber oluyor; bugüne kadar böyle oldu, bundan sonra da olacak. Ancak bir hakikati de asla ıskalamayacağız, nedir o? Bizi başka cenahlardan sarıp sarmalayan birtakım tehdit unsurları. Bunlar özellikle şu vasat, şu Plan ve Bütçe Komisyonu zemini bunu çok iyi anlatır. İktisadi açıdan dessaslıkları, iktisadi açıdan çöktürme girişimlerini de asla unutmayacağız. Bunun için de birlik ve bütünlük, bir olmak, yüreklerin aynı frekansta atması o kadar önemli, o kadar mübarek ki. Ben burada görüyorum, arkadaşlarımızın önemli bir kısmı bu kıvamdalar ve bu kıvamda konuşmalardan istifade ediyoruz Değerli Başkanım, Değerli

Cumhurbaşkanı Yardımcımız, hepimiz istifade ediyoruz elhamdülillah. Ama bu iktisadi enstrümanları kullanarak bizi alt etme girişimlerine –demin söyledim, kayda geçtim- bunlara karşı da sürekli müteyakkız hâlde bulunacağız. Bugüne kadar bunlarla baş ettik Değerli Başkanım, siz de Bakanlık yaptınız, bu hâli çok iyi biliyorsunuz, bu mücadelenin içerisinde geldiniz. Ama bunu yaparken dirayet ortaya koyan Sayın Cumhurbaşkanımız ve hakikaten keyfiyet, nitelik ifade eden ak kadrolar ve -haklı teslim edeceğiz- Cumhur İttifakı'mızın diğer cenahı çok özel bir duruş sergiledi. Burada bir hak teslimi daha yapacağım, Mustafa Kalaycı Bey az önce konuşmasını yaparken o kadar sahici notlar düştü ki belgeleriyle -bilgiye dayalı, ezbere değil, hamasetten uzak, çok net bilgiler- burada bizi tenvir etti, aydınlattı, kendisine müteşekkirim. Her seferinde bunu yapıyor, bu defa da çok böyle berceste, çok özel kayıtlardı; minnettarız efendim.

Şimdi, hak teslimi önemli ya Değerli Başkanım, Mustafa Bey de söyledi, finansal kuruluşların son zamanlarda yaptıkları tespitler, aslında bize yönelik çökertme girişiminde aktör pozisyonu alanlardan bir kısmı ve birisi mesela... Mustafa Başkanımın çok tafsilatına girmeden aktardığı şey, birinin kayda geçtiklerini ben sizinle paylaşmak istiyorum. Efendim, iktisadi vasatı, Türkiye’de yaşananları değerlendiriyor ve diyor ki: “Bankaların ve şirketlerin dışsal pozisyonu istikrarlı –not düşüyor- döviz rezervleri ılımlı seviyede arttı.” diyor ve devam ediyor “Enflasyon düştü ve Türk lirası beklenenin üzerinde faiz indirimlerine rağmen değerini korudu, öyleyse çok sıhhatli bir ekonomik zemin var demektir.” Kim diyor bunu? Mecburen diyor, hakikat orta yerde saklamıyorlar, saygınlıklarını az da olsa sürdürebilme adına bu kaydı düşüyorlar, yazık ki burada işte bu müzakereler yapılırken şu çok sıradan, bütün matbuatın kayda geçtiği hakikatleri ıskalayıp da çok farklı şeyler söyleyenlere şahit olduk. Keşke Sayın Durmuş Yılmaz burada olsaydı.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – O zaman konuşma, burada yoksa konuşma.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, konuşmayacağım, eyvallah.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Bir de bana teşekkür et, hakkı teslim etme adına.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sevgili Hocam, sizde epeyce bir Erzurum damarı var, bir Dadaş damarı; minnettarız.

BAŞKAN – Farklı bir bağınız var, onu fark ettim.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Hemşehri sayılırız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, beraber aynı okuldan mezunuz, bizden önce ama sonuçta Erzurum Atatürk Üniversitesi mezunu dolayısıyla hak tesliminde de böyle çok gani davranıyor sağ olsun.

Efendim, bu hâli, bu vasatı tanzim eden, düzene koyan kim varsa hepsine müteşekkirim. Bir defa Eski Bakanımız, o da benim hemşehrim sayılır, Bayburt’un yiğit evladı, daha öncesinde Dadaş tavsifini yapmıştım kendisi için, bütçe başkanımız, hakikaten bu işlerde çok mahir, yaptıklarına minnettarız ve onun varlığı, orada oluşu bir sigorta anlamını taşıyor; öyle oldu. Mesela, bu noktada bir şey söyleyeceğim, bu yerel aktarımlar oluyor ama kayda geçmek çok önemli. Bizim büyüklerimiz söyler, Erzurum’da söylerler Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım -anam çok söylerdi Allah rahmet eylesin- birileri bir şeye dönük bir öngörü paylaşımında bulunur da ıskalarlarsa sürekli, anam derdi ki: “Ben kız idim, o söz idi.”

Şimdi, 6’ncı bütçemi yapıyorum ben burada. Her bütçede bugün terennüm edilenlerin tamamı söylendi ama hiçbir tanesi de hakikat bulmadı, hep bizim dediklerimiz oldu. Sebep? Nitelikli bir kadro var, samimi, hasbi, kalbî çalışan bir ekip var, öyle olunca da ardından başarı çıkıyor. Bunu da söylemek lazım. Ben bu kadroya da bunun için çok teşekkür ediyorum. Değerli Hocam size de

teşekkür ediyorum, sizden de istifade ediyoruz elbette. Ama sen kertede, son tahlilde hakikat şunu ortaya koyuyor: Ak kadrolar hep haklı çıktılar, güzel işler yaptık. Allah'ın izniyle, 2023 hedeflerine de önemli oranda ulaşacağız ve “Kızıl Elma”larımız, özel kavramlar bunlar, insanın yüreğinde inşirah zemini açan kavramlar. 2053, 2071, onlara da ulaşacağız inşallah.

Bakın, hak teslimi önemli diyorum ya, Sayın Cumhurbaşkanımız dün grup toplantısında birkaç rakam verdi. Aslında ben rakamlarla konuşmak istemiyorum çünkü burada rakamların ehli olanlar var. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız zaten sunumunda daha önce çok net bir biçimde bunları koydu, arkadaşlarımız da anlatıyorlar ama şu çok çok önemli; bizimle paylaştı, kamuoyuyla paylaştı ama burada bir kayda geçmek lazım: Mesela Sayın Cumhurbaşkanımız 2013-2018 arasında yılda ortalama yüzde 5,6 büyüdüğümüzden bahsetti. İnkârı kabil midir bunun?

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Kesin kabildir; 3,3.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – 5,6.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – 3,3.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, çok net rakamlar.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Ben de öyle söylüyorum; 3,3.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Konuşalım.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Hayır yani şöyle söylediğiniz için, soru sorduğunuz için söylüyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Her şeye rağmen, Sevgili hocam, bak...

BAŞKAN – Lütfen, Sayın Tatlıoğlu, size söz vereceğim zaten.

Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Hayır, soru sorduğu için söyledim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakınız, ihracatımız, aldığımız rakam 36 milyar, geldiğimiz nokta 180 milyar dolar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 500 diyordunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani şunu duyduğun zaman bile “Pes.” diyeceksin, muhalif cenaha söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 500 diyordunuz, ne oldu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Eyvallah.” deyip şapka çıkaracaksınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 500 diyordunuz 2023 için.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, 2023'e o kadar imansızca, dessaşça yönelmeler oldu ki normal rayında gitseydi her şey hakikat bulacaktı. Siz de biliyorsunuz, nelerin olduğunu biliyorsunuz. Yakın zamanda bir devletin cumhurbaşkanı çok net, altını çizerek söyledi “Daha önce yaptık, gene yaparız.” tehditle “İktisadi kodlarınızı bozarız.” dedi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yaptırtmayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yaptırmıyoruz işte biz. Bizim yerimizde bir başkası olsaydı bu ülke berhava olurdu. Ak kadrolar hakikaten bir büyük nimettir Türkiye için, tabii ki milletimizle beraber, milletimizi de ak tarifi içerisine koyuyoruz.

Şimdi, bakın, turizmde geldiğimiz... Ben fazla rakam vermeyeceğim dedim ya ama bu çok önemli sevgili hocam.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayseri Belediyesini bastılar ya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Turizmde 42 milyonluk bir rakamı bulmuşuz, yıl sonuna kadar 50 milyonu bulacağız ve dünyada 6’ncı ülke pozisyonuna gelmişiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Açız!” diye bastılar.

BAŞKAN – Evet, lütfen Sayın Paylan...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neye rağmen gelmişiz arkadaşlar?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İbrahim Bey, Kayseri Belediyesini “Açız!” diye bastılar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neye rağmen gelmişiz? Bütün teröriye yönelmelere rağmen gelmişiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayseri Belediyesini basmadılar mı “Açız!” diye?

BAŞKAN – Evet, lütfen Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 4 kişi bugün intihar etti yoksulluktan dolayı.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar, şunu söylemek lazım: Böyle münferit hadiseleri getirip genele teşmil etmeyeceksin kardeşim. Eğer oraya gelirsek hiç konuşacak hâlin kalmaz senin Garo Bey, oraya gelmeyeceksin, orada sükût edeceksin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sırf sabah beni konuşturmadığınız için yapıyorum bunu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Çünkü biz cedeli çok iyi biliriz, cedeli biliriz, sözlü dövüşü de biliriz; gerek yok buna, hakikati konuşacağız, hakikatleri konuşacağız. Söylediklerimde noksan varsa...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – ...ardımdan söylersin bana. Böyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, söz alır söyleriz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Mugalata, kafa karıştırma, ha bire “Ben söyleyeyim, burada not düşeyim, efendim ‘Demiştım.’ diyeyim.” Böyle bir şey yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz sataşınca hatırlatırız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sabah hiç susmadı ben konuşurken -sağ olsun- İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar, kıyas kadar, meramınızı anlatmada özel bir yöntem yoktur. Yani “vulgarize etme” diyorlar ya, hikâyelendirme, kıyas da buna benzer bir yöntem. Bir kıyas: Bakın, 2002 yılında -Sayın Şener Bakanım, bunları siz de daha önce söylemiştiniz herhâlde, bu 2002’ye atıflarınız filan vardı- bütçenin yüzde 43,2’si doğrudan faiz harcamalarına gidiyor, şimdi bu oran yani 2019 yılında 43’ten yüzde 12’lere geliyor. Çok özel bir hâl değil midir?

Gene aynı şekilde, 2002 yılında toplanan her 100 liralık verginin yüzde 86’sı -mübalağa etmiyorum ha, hakikati söylüyorum, kayıtlı, belgeli bunlar- faize gidiyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 2002’yle karşılaştırmak doğru değil.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi 100 liralık verginin sadece 16 lirası yani yüzde 70’lik bir tasarruf. Belgeyle konuştuğunuz zaman çok, böyle, özel bir zemin çıkıyor orta yere. Belgeyle konuşacağız biz.

Şimdi, ben, tabii, daha fazla detaya da girerim ama benden sonra konuşacak arkadaşlarımın da rolünü çalmayayım istiyorum, böyle hakşinas davranayım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son iki yılda 3 kat arttı faiz oranı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım da buradan şey yapıyor.

Efendim, özellikle bize dönük, bizim coğrafyaya dönük, seçildiğim bölgeye dönük bir hâli burada not düşeceğim Değerli Bakanım. Bütçenin temel ruhunu yansıtan, bereket iklimidir, hep söylüyoruz biz bunu. Bu bereketi getiren nedir? Ayrım gözetmeden, bölgeler arası kalkınmışlık farkına dönük hususen tamir edici, arızaları giderici tarzı hayata geçirmektir. Bunu hep yaptık biz.

Özellikle Değerli Bakanımız Sayın Ağbal çok iyi biliyor, vukufiyeti çok yüksek; kamu yatırımlarının... Sevgili Bakanım, siz de bu işte çok mütehassıs düzeyindesiniz ama bunlar yapıldı bugüne kadar, bundan sonra da yapılması lazım. Hususen mesela ben somutlaştırayım bunu: Bu, bölgeler arası gelişmişlik farkını izale edebilme bakımından söylüyorum. Ağrı, Bayburt, Erzincan, Erzurum, Elâzığ, Muş ve benzeri illerimize yönelik pozitif yaklaşımın bundan sonra daha da artarak devam etmesi hususen bizim talebimizdir efendim.

Değerli Bakanım, bu olursa hakikaten buna yürekten inanıyorum, Cenab-ı Hakk'ın inayeti de nusreti de orada neşet ediyor, açığa çıkıyor. Çünkü insanlarımızın “Allah razı olsun.” nidası, ifadesi her şeyi değiştiriyor, kim ne derse desin. Şimdi, bakıyorum, krizden bahsediyorlar. Kriz, biz öteden beri söyledik, kriz filan yok, ne krizi kardeşim ya, neyin krizi ya. Orta yerde bir yönelme vardı, işte geldiğimiz nokta. Mustafa Kalaycı Başkanımın Allah razı olsun, ne güzel bir şey söyledi az önce, ben mesela muttali değildim o bilgiye. DİSK'in açıklaması, DİSK'in, muhalif cenahın en, böyle, sert damarı olan sendika ne diyor? “Yüzde 7,7'lik bir enflasyon oranı.” TÜİK'i –sözüm ona- zemmedenler burada özellikle bu rakamdan hisse kapacaklar. Sevgili Başkanım, Mustafa Başkanım, medyunuşükranız sana.

Efendim, hasılı, özet olarak şunu söyleyeceğim: 18 bütçe yaptık Değerli Cumhurbaşkan Yardımcım. Bize bunu nasip eden Cenab-ı Hakk'a ne kadar şükretsek azdır. Bizi bu konuda istihdam ettiren milletimize ne kadar teşekkür etsek azdır ve Allah'ın izniyle, biz bu hâl üzere yürürsek yani hakşinas tavırdan berdevam olur isek, devam eder isek daha çok çok bütçeler yapacağız inşallah. Ben bütçede katkısı olan herkese, buradaki bürokrat kardeşlerime, başta tabii ki Sayın Cumhurbaşkanımıza, onun yetkin kadrosuna, Bütçe Başkanlığımıza teşekkür ediyorum ve buradaki milletvekili kardeşlerime -katkı sunacaklar, sundular şimdiye kadar, bundan sonra da inşallah- basın mensuplarına -benim meslektaşlarım, kardeşlerim- hepsine teşekkür ediyorum ve bütçemiz hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Sayın Tatlıoğlu, buyurun lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Çok teşekkür ederim ben.

Çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Saygıdeğer Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Maliye Bakanı, Sayın Ağbal -bizim meslektaşımız sayılır- çok değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; bu bütçenin hayırlı olmasını temenni ederim. Esasında ben çok kısa bir konuya değinecektim iki üç dakikalık çünkü günün sonuna doğru çok da yorgunluk oldu ama Sayın Aydemir'in Türkiye ekonomisiyle ilgili bilgilendirmesine yönelik bir düzeltme ihtiyacı var.

Şimdi, efendim, Türkiye 1960 ile 2019 arası ortalama yüzde 4,6 büyümüş.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hocam, affedersiniz, bir şey söyleyeyim de zannediyorum orayı ıskaladınız “2013-2018 arası” dedim ben.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Evet, söyleyeceğim şimdi ben doğrudur, haklısınız.

Ve Türkiye 9 bin dolar civarında bir millî gelire gelmiş. Türkiye 1960 ile 1975 arasını çok büyük bir büyüme oranı 5,5’la geçmiş. Eğer Türkiye 5,5’a devam etseydi bugün 16 bin dolar civarında bir millî geliri olacaktı. Eğer Türkiye bu 5,5’u 6,5 olarak devam ettirseydi 24 bin dolar civarında millî geliri olacaktı.

Şimdi, ben akademisyenim ve bir buçuk yıldır Parlamentoda görevliyim. En mutlu olduğum yön, henüz Parlamento benim o akademik çizgimi kırmadı, inşallah kırmadan da devam ederiz. Türkiye ekonomisinin en parlak dönemlerinin başında 2002 ile 2007 arası gelir; 6,8’lik bir büyümedir, parlak bir dönemdir ve biz ona devam etseydik, siyaseten 2010 referandumu ve benzeri dönüşler olmasaydı 2023 hedeflerine, çöpe attığımız hedeflerine yakalamasak da yaklaşırdık. Bölgesel bir güç hâlindeydik ve paramız buralarda dönen para olurdu. Geçen sefer de söyledim Dışişleri Komisyonunda, bu sefer Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız buradayken de söyleyeyim: Bütün politikaların merkezine kalkınmayı koymadan hiçbir şey olmaz. “Ekonomik coğrafya” gibi bir kavramımız var bizim.

Şimdi, bu çerçevede 2008 ile 2019 arasındaki büyümemiz 3,3; 2003 ile 2019 arasındaki toplam büyümemiz 4,6. TÜİK’in 2016’da yaptığı millî gelirdeki yenilemeyi yenileme saymasanız da devam etseniz de yenileme saysanız da geriye doğru devam etseniz o zaman 2002’deki millî geliri de 5.800 dolar olarak hesaplamamız lazım. Dolayısıyla esasen bu, metre meselesi; 1 metre değişmiyor ama bazen metreyi 80 santime indiriyoruz, o zaman mesafe tabii ki uzuyor. Yani bunlarla ilgili değerlendirmeler gerçekten böyle.

Sayın Oktay, şöyle: TÜİK bu millî gelir hesaplamalarında 2016’da bir revize yaptı ya onu başa, 2002’ye doğru getirdiğimizde de millî gelir hesabını ya böyle yapmak lazım ya da onu yapmadan, eski seriyle bugüne yapmak lazım. Bu tür hesaplamaları yaptığımızda doğru yapıyoruz çünkü bu istihdam rakamlarında, hesaplamalarında da çok farklılık oldu. Mesela bugün işsizlikten bahsediyoruz yüzde 14 ama 2007’deki standarda göre baktığımızda yüzde 25 oluyor, yüzde 23 oluyor. Yani bunlarla ilgili Genel Kurulda da görüşürüz.

Esasında şu: Son onar yıllık baktığımızda, son on yıllık ekonomik performans sadece 1990’lardaki ekonomik performansın üstünde, gerçek bu. Yani son altmış yılın... 1990 ile 2000 arasındaki performans sadece son on yıllık performanstan daha kötü. İşsizlik son on yıla baktığımızda, bütün zamanların en kötüsü, bütün zamanların; realite bu. Bakın, bunu, 2002 ile 2007 arasındaki 6,8’i büyük bir iftiharla söyleyen birisi olarak söylüyorum. Keşke Türkiye buralardan devam etseydi şu an çok farklı bir yerdeydik, herkesin pasaportunun ne kadar kıymetlendiği bir Türkiye’deydik ve herkesin o pasaporta sahip olma iddiasının olduğu bir Türkiye’deydik.

Şu an neredeyiz? Şu an işsizlikte de enflasyonda da faizde de -sizin sözünüzle söyleyeyim “Ben kız idim, o söz idi.” demiş ya anneniz dünyanın en yüksek 4 ülkesinden birindeyiz. Arjantin, Venezuela, Pakistan ve Türkiye. Bundan dört yıl önce bu partnerlerimiz Venezuela ve Pakistan değildi, Güney Afrika’ydı ve Hindistan’dı. Dolayısıyla realite şu: Sebebi şu veya bu, ekonomik pozisyonumuzda çok ciddi bir istikrarlı bozulma var.

Şimdi ben esas teşekkürü şuradan ederim: Teşekkür ediyorum ben. Geçen sene bu sıralar bütçe görüşüyorduk. Geçen sene bütçe görüşürken bütçeyi sunan Sayın Bakanın bize ve Türkiye’ye vaatleri var ve bütün Türkiye’ye vaatleri şuydu: “Türkiye 2019 yılında 2,3 büyüyecek.” Öyle mi? Öyle mi? Evet, ne oldu? Bunu eleştiri olarak söylemiyorum. Geldiğimiz noktada neyi konuşuyoruz? Evet, bir ara daha kötü bekliyorduk ama sıfır çeyrekleri konuşuyoruz. Şimdi, büyümenin böyle olduğu dönemde nasıl o bakan çıkıp da “Enflasyonda hedefin altındayız.” der? Bu şuna benziyor: Buradan Bursa’ya diye çıkıyoruz, geliyoruz Ümitköy’e, Polatlı’ya, beş saatimiz bitiyor; diyoruz ki: “Evet ama az yakıt

kullandık.” Başka bir ifadesi yok. Yani siz 0,25’e geldiğinizde enflasyonun nasıl patlamasını beklersiniz? O devasa bir yıkım olur yani bunun matematiği var. Bunun matematiği yok mu? Bunun matematiği var, bu matematiğe uygun değil. Yani Sayın Bakanın ifadesi: “Büyüme hedefine biraz uzak kaldık.” Bunlar şaka bile değil. Onun için, ben, bugün bu bütçenin Sayın Fuat Oktay tarafından sunulmasına çok seviniyorum ve bunu geçen sefer bütçeyi sunan Bakanlığın başarısızlığının tescili olarak görüyorum ve Hükümetin doğru yaptığını söylüyorum. Demokratik ve siyasal açıdan başka bir açıklaması yok. O nedenle çok teşekkür ederim efendim. Ben böyle algılıyorum, sebebi başka olabilir.

Şimdi, işsizlik de bütçe dengesi de... Yani bütçe dengesi 80 milyar lira açık öngörmüşüz, ne olmuş? Merkez Bankasındaki yedek akçeyi sayarsak arkadaşlar, 1 misli fark var, yüzde 100,4; fark bu. Faiz dışı denge, ilk defa -bakın, iki senedir Türkiye başka bir yere gidiyor- çift çatlak veriyor. Evet, büyüyorduk ve cari açık meselemiz vardı ama işte maliyeciler burada, şimdi çok ciddi bütçe açığımız var. Ne kadar efendim? Sayın Gelirler Genel Müdürlüğü ve Maliye Bakanlığı burada, Sayın Naci Ağbal gibi Türkiye’nin gerçekten çok dinamik Maliye Bakanlığını yapmış bir üstat burada; tahakkuk/tahsilat oranımız ne kadar? Gelmiş geçmiş en düşük seviyelerde. Geçen vergi kanunu getirdik. Ne kadar vergi istiyoruz? 25 milyar lira ilave vergi istiyoruz, öyle değil mi Sayın Cemal Öztürk? 25 milyar, toplamda öyle bir talebimiz var. Yani geçen vergi kanununun matematiksel ürününde böyle bir talep var.

Şimdi bu bütçeye gelelim. Bakın, bu bütçede ben sadece şuna bakıyorum... Bu bütçeyi okuyorum ben, baktım, bir vizyon yok bunda. Yani şöyle soruyorum: Bu bütçe Türkiye’ye ne diyor? Ne diyor bu bütçe? Yani bu bütçe “Ben Türkiye’de bir çıkış planıyım.” mı diyor? Hayır, demiyor. Bu bütçenin misyonu da yok. Bu bütçe, durumu idare etme bütçesi ve piyasayı canlandırma bütçesi. Kendi içerisinde başka bir şekilde vardır, bunu anlatırsınız, biz de saygıyla dinleriz ama bu bütçeyi okuduğumuzda gerçekten yok. Bu bütçenin misyonu ve vizyonu yok.

Şimdi, ne konuşuyoruz o zaman? Bu bütçenin diğer ayaklarını konuşuyoruz. Şimdi, bu bütçe görüşmeleri genel görüşmedir. Türkiye’de 2002’yi konuşuyoruz, Türkiye’de 2002’de sıkıntılı bir adalet sistemi vardı. Bugün hangimiz “Daha az sıkıntılı bir hukuk sistemimiz var.” diyebiliriz? Hangimiz diyebiliriz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz söylüyoruz.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Evet, siz söylüyorsunuz ama işte... Ama işte...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu işte kıyas kabil değil.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Evet, Türkiye’de sıkıntılı bir eğitim sistemimiz var. Hangimiz diyebiliriz daha nitelikli bir eğitim sistemimiz var?

Türkiye’de kamu idaresi... Çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Türkiye’nin çok ciddi, radikal kamu reformuna ihtiyacı var. Beş saatlik kasaba-şehir arası otuz dakikaya düşmüş, hâlâ elli yıl önceki, seksen yıl önceki kamu idari kanunlarıyla yönetiyoruz. Artık ilçeler mahalle olmuş. Yani Büyükşehir Kanunu’nda demiyorum. Hâlâ oralarda kaymakam var, hâlâ oralarda tapu dairesi var, hâlâ oralarda nüfus müdürlüğü var, hâlâ oralarda müftülük var. Hantaldan daha fazla, artık kımıldayamayan bir devlet oldu Türkiye. Ciddi ihtiyacımız var ve bu tür çalışmaların olduğunu da çok biliyoruz. Vergi reformu çalışmaları da var, adalet reformu çalışmaları da var. Çalışma çok ama gelen, giden yok.

Ben daha fazla uzatmak istemiyorum ama şunu net söylüyorum: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çökmüştür. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi kendisiyle birlikte, bütün hatlarıyla Türkiye’yi aşağıya çekmektedir çünkü Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini hayata geçirdikten sonra bununla ilgili hiçbir şey yapılmadı. Kanun yapma kalitemiz çok kötü düşmüştür Sayın Cumhurbaşkanı

Yardımcımız, inanın. Yani ne kanun teklifine burada sizin yerinizde oturup getirenler inanmaktadırlar, ellerindekinin kendilerinin olduğuna... Hepimiz “mı” gibi yapıyoruz, olmayan bir dünya yaşıyoruz yani. Bununla ilgili...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız yapmıyor kanunu, biz yapıyoruz.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Ben de öyle dedim, burada sizin yerinizde oturanlar dedim. Yani oraya geliyorlar, kanun teklifini... Sizin yerinizde oturuyorlar, öyle değil mi Sayın İsmail Faruk Bey? Oraya oturmuyorlar mı milletvekilleri?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Şimdi, analitik düşünen akademisyensiniz, mukayeseli bir şey var mı “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çöktü.” Derken?

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – O, ayrı bir şey, onu söylerim ben.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Bu ayrı bir şey, ben başka bir şey söylüyorum. Yok yok, bu teklifle ilgili söylüyorum.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bu sistem olmazsa hükümet çöker.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Ben aynı kanaatte değilim çünkü bu sistem Türkiye’yi kendini koruma mekanizmalarından yoksun kılmıştır, yoksun kılmaktadır. Çok net görülmektedir ki bürokrasi de artık çözülmektedir. Yani Türkiye’yi yöneten bir devlet planlamasından plan yapamayan bir bürokrasiye geldik. Hepimizin Türkiye’si. Hiç kimsesi zayıftan, zararından gocunmasın. Ne dedik Barış Pınarı Harekâtı’nda? Hepimiz al bayrak partisindeyiz dedik. Hiç öküzün altında buzağı aramaya gerek yok ama bu eleştirilerimiz bizim açımızdan rasyonel eleştirilerdir. Ha, rasyonel bulmazsınız, biz sizin bütün düşüncelerinize saygı gösteriyoruz, kendi düşüncelerimizin de saygın olduğunu düşünüyoruz.

Efendim, hayırlı olsun.

Hepinize teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben de özellikle Strateji Bütçe Başkanımıza ve Başkanlık altındaki tüm bürokratlara teşekkür etmek istiyorum, özellikle yıllık programın bugün bizlere ulaştırılmasında emeği geçen arkadaşlara. Oldukça kapsamlı da bir çalışma olmuş, bu arada ona bakma imkânım da oldu, teşekkür ediyorum.

Sayın Beştaş, söz sırası sizde.

Buyurun lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

2020 bütçesini konuşuyoruz. Ben toplumsal cinsiyete dayalı bütçe meselesinde düşüncelerimizi paylaşacağım. Gerçekten bu bütçede kadın var mı, neresinde, niye yok, varsa nasıl var; bunları çok kısaca, zamanım el verdiğince anlatacağım.

Aslında bu salon bunu gösteriyor; salonda herhâlde kadınlar olarak yüzde 10’uz, basını, bürokratları, milletvekillerini katarak söylüyorum, hepimizi katarak söylüyorum. Evet, erkek bir salon, erkek bir bütçe, erkek bir iktidar, erkek bir yönetim, eril bir bütçeyle karşı karşıyayız. Evet, gerçekten bu mesele Türkiye’nin en önemli meselelerinden biri ve biz Halkların Demokratik Partisi olarak bunu her zaman, her zeminde, gerek Mecliste gerek alanda gerek toplumsal hayatta, ekonomik hayatta hep

ifade ediyoruz ama maalesef bugün, bir gıdım ileri adım atmışsak da bu kazanımlara göz diken, bunları ortadan kaldıran bir iktidar var. Şu anda hâlihazırda Cumhurbaşkanlığına bağlı 8 bakanlık içinde Milli Saraylar Başkanlığı dahi var ama kadına dair bir başkanlık yok. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya, kadın-erkek eşitsizliğini, kadına yönelik şiddeti, kadına yönelik istismarı, tecavüzü önüne koyan, bu konuda çalışan bir başkanlık yok. Ekonomi Politikaları Kurulunun 9 üyesinden 3'ü, Sosyal Politikalar Kurulunun 7 üyesinden 1'i kadın; ekonomi kararları tabii ki eril bir dille, yöntemle alınıyor ve bu şekilde yönetiliyor.

Bu eril dile ilişkin çok şey söyleyebilirim. Özellikle iktidardaki partinin kadınları yok sayan, kadınları ikinci sınıf vatandaş gösteren çokça sözü var, onlara girmeyeceğim ama şunu söyleyeyim: Biraz önce iktidar grubundan bir milletvekili arkadaş kadın oranlarını söyledi ve övünerek söyledi. Evet, bizim de büyük bir gururla, HDP olarak bu oranları yükselttiğimizi söylemek istiyorum. İktidarın bütün baskılarına, bütün engellemelerine rağmen milletvekili sayısında da belediye başkanlığında da meclis üyeliklerinde de il genelinde de bu oranı artıran HDP'dir. Peki, bunun karşısında iktidar ne yapıyor? Bunları yok etmek için var gücüyle çalışıyor. Bugün Ankara merkezli bir operasyon adı altında 8 kadın arkadaşımız gözaltına alındı. HDP yöneticileri, daha önceki adaylarımız, KESK üyeleri, DAD üyeleri bir operasyonla gözaltına alındılar. Şu anda kayyum darbesiyle 7 kadın belediye başkanımız tutuklu, tutuklandı. Birisi Nusaybin Belediye Başkanımız, birisi Kayapınar, birisi Kocaeli ve devam ediyor. Zaman olmadığı için hepsine girmeyeceğim. Ve eş başkanlık sistemi kayyum darbesinin gerekçelerinden biri yapıldı. Korkunç bir şey. Eş başkanlığın temel amacı, kadınların siyasetteki temsiliyetini artırmaktır, belediyelerde kadının sözünü, yönetim gücünü göstermektir. Yani sokakların ışıklandırılmasından kreşlere, bakımevlerine, kadın merkezlerine dair yaptığımız bütün çalışmalar kayyum darbesiyle yok ediliyor, yok edilmeye çalışılıyor. İşte toplumsal cinsiyete dayalı bütçe derken bütün bunları kastediyoruz.

Evet, önümüzde toplumsal cinsiyete dayalı bir bütçe yok çünkü kadınlara ayrılan bütçe kalemleri ayrıca yazılmamış ve onu tartışmıyoruz bile. Şu anda bu bütçede toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirecek mesela mahalle kreşlerine harcama yapmak yok. Kadınların hasta bakımına harcadığı süreyi ve emeği azaltmak için sağlık hizmetlerine ne kadar bütçe ayrıldığı yok. Engelli ve yaşlı bakımı için, yine bu hizmetlere bütçe ayırmak yerine ne var? Sermayeye para kazandıran dev projeler, savaş, illerin boşaltılması, yok efendim mültecilerin taşınması, büyük büyük rakamlarla böyle bütçe yapılmış. Ve burada kadının adı yok. Bu bütçede gerçekten genel hatlarıyla kadının adı yok. Eğitime, sığınaklara, iş ve barınma sorunlarına bütçe yok ama askerî harcamalara bütçe oldukça fazla, savaşa ayrılan harcamalar oldukça fazla. Şimdi gerçekten...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre vereceğim.

Buyurun efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Evet, cinsiyet eşitsizliği ve gelir, servet eşitsizliği aslında dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de böyledir. Kadınlar istihdam alanında gerçekten erkeklerle eşit şartlarda istihdam edilemiyorlar. İşsizlik kadınlarda çok daha yüksek. Eşit işe eşit ücretten faydalanamayan yine kadınlar.

Demin izledim bir kez daha, Sevgili Garo Vekilimle beraber izledik, Diyanet Vakfı bir reklam yapmış yine “teaser” şeklinde, lütfen hepiniz izleyin. Eşi orada, telefonda bir şey okuyor, kadın çay getiriyor, götürüyor, karşısında oturuyor, kek getiriyor götürüyor, adam kadının yüzüne bile bakmıyor.

İşte, iktidarın aslında kadına bakış açısı bu; evde olacak, hizmet edecek, itaat edecek ve başkaca da bir şey istemeyecek. Aslında, sorunu çözmekle yükümlü olan iktidar sorunun tam da kaynağını oluşturuyor. Bunları açıkça topluma her yerde biz de söylüyoruz ama engelleniyoruz. Bu reklamları siz de izleyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Burada aslanlar gibi oturuyorlar işte.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kadınlara “aslan” denmez bir kere, o erkek dili ve eril bir dil yani bir kere orada ne kadar eril olduğunu ortaya koydunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Aslanın erkeği dişisi olmaz Sayın Beştaş, aslan aslandır.

BAŞKAN – Siz devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani, kadın olarak sizinle tartışmayacağım ama ben bu dili reddediyorum.

BAŞKAN- Sayın Beştaş, lütfen tamamlar mısınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Son olarak şunu söyleyeceğim: Gerçekten kadın kazanımlarına yönelik bu saldırıların karşısında yine biz kadınları bulacaksınız. Şu anda gündemde nafaka hakkına göz diken düzenlemeler ve çocuğun erken yaşta evlenmesini teşvik edecek bir düzenleme tartışılıyor. Efendim, 15 yaşından küçük kız çocukları evlendirilmişse ve erkeklerle aralarında 10 yaş varsa bu affedilecekmiş. Bu, tecavüzcüleriyle evlendirmenin başka bir şeklidir. Şu anda, Türkiye’de kadın hareketi... Bütün kadınlar ayakta. Biz, bu kazanımları da hiç kimseye yedirmeyeceğiz ve kadınların gerçekten toplumun her alanında olduğu gibi bütçede de yer alması için mücadelemizi sürdüreceğiz.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz efendim.

Sayın Uğur Aydemir, buyurun lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kurumlarımızdan gelen çok değerli bürokratlarımız, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle 2020 yılı bütçemizin bereketli olmasını, ülkemizin kalkınmasına ve refahımızın artmasına vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum.

Bugün, 2020 yılı tahmini bütçesi üzerinde görüşlerimizi ifade ediyoruz, adı üstünde tahmini bütçe. Bu tahmini bütçeyi hazırlarken -öncelikle hazırlayan başta Strateji ve Bütçe Başkanımız olmak üzere emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum- günün şartlarına bakmak lazım ve dünyaya da bakmak lazım, sadece Türkiye’ye değil, dünyaya da bakarak bütçeyi ona göre hazırlamak lazım ve çok kıymetli arkadaşlarımızın da bunları göz önüne alarak hazırladıklarını düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı merkezî yönetim bütçemizi küresel düzeyde büyüme ve ticarete ılımlı bir toparlanmanın yaşanacağı bir ortamda Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşüyoruz.

Küresel düzeyde üretim ve PMI endeksleri yukarı yönlü bir eğilim gösterirken tahvil faizleri aşağı yönlü hareket etmektedir. Bu görüntü, gelişmekte olan ülkelere yönelik finansman koşullarının olumlu olacağı beklentisini de artırmaktadır. Tabii, bunun yanında ticaret savaşları ve jeopolitik gerginliklere bağlı olarak küresel düzeyde de resesyon ihtimali, finansal piyasalardaki ve petrol fiyatlarındaki oynaklıklar da önümüzdeki döneme ait riskler olarak öne çıkmaktadır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, 2019 yılının ilk yarısında ekonomik aktivitede ılımlı bir toparlanma gerçekleşmiştir. Toparlanma sürecinde büyümenin kaynağı, net ihracat ve tüketim harcamaları olmuştur. Finansal koşullardaki iyileşme ve enflasyondaki düşüşle birlikte risk primi ve belirsizliklerdeki azalma yurt içi talebe destek vermiş olup bunun olumlu etkileri yılın ikinci yarısında da devam etmektedir. Bu çerçevede, 2019 yılını yüzde 0,5 oranında pozitif bir büyümeyle kapatmayı öngörüyoruz.

2019 yılına kadar on yedi yıllık ortalama büyüme hızımız, arkadaşlarımızın da ifade ettiği üzere 5,6 olarak gerçekleşmiş ve bu on yedi yılda 9,8 milyon istihdam sağlanmıştır. 2020 yılında da hedeflenen büyüme oranı yüzde 5 olarak belirlenmiştir. Önümüzdeki dönemde yüzde 5 büyüme hızı ekonomimiz için zor bir hedef değildir. Örneğin, son beş yıl ortalama büyüme hızımız yüzde 4,9'dur. 2020 yılında öngörülen toparlanmada finansal koşullardaki iyileşme ve enflasyondaki düşüşle birlikte risk primi ve en önemlisi belirsizliklerdeki azalmanın bu sayede tüketici ve yatırımcı güveninin artmasıyla yurt içi talebe vereceği destek belirleyici olacaktır. Hem yurt dışında -özellikle Amerikan Merkez Bankası FED'in- hem de ülkemizdeki faiz oranındaki düşüşler ve düşüş eğilimlerinin devam etmesi, kur dalgalanmasının azalması, kredi imkânlarının artırılması büyümenin finansmanında önemli rol oynayacaktır yani 2020 yılında hedeflediğimiz yüzde 5 oranını yakalamak hayal değil.

Evet, ekonomik büyüklüklerin karşılaştırılmasında ülkelerin dolar cinsinden millî gelir düzeyleri ile Satın Alma Gücü Paritesine göre millî gelir düzeyleri dikkate alınmaktadır. Buna göre, 2018 yılında, Türkiye, dolar cinsinden millî gelir düzeyinde 18'inci sırada yer almaktadır, IMF tanımlı satın alma gücü paritesine göre ise 2018 yılında 13'üncü sırada yer almaktadır.

Değerli arkadaşlar, 2003 yılından önceki son on altı yılda yıllık enflasyon ortalaması yüzde 68,8'di. 2003 yılından itibaren geçen on yedi sene boyunca yıllık enflasyon ortalaması yüzde 9,7 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında enflasyonun tekrar tek haneli rakamlar seviyesine dönmesi ve yıl sonunda yüzde 8,5 düzeyinde kalması öngörülmektedir. 2020-2022 yıllarında mali disipline kararlılıkla devam edilecektir.

2020 yılı bütçesi, önceki yıllarda olduğu gibi bir hizmet bütçesi olacaktır yani bütçedeki kaynaklarımızı en iyi şekilde vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu hizmetlerin karşılanmasında kullanacağız, faiz ödemelerinin bütçe içindeki payını azaltacağız.

Değerli arkadaşlar, 2020 yılı bütçemizde emekçi var, emekli var, öğretmen var, güvenlik güçlerimiz var yani 82 milyon vatandaşımız var. 82 milyon vatandaşımızın her 1 lirasını, her 1 kuruşunu düşünerek ve onların hizmetinde harcamak için çaba sarf edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bütçe giderlerine baktığımız zaman, 2002 yılında faiz giderlerinin bütçedeki payı yüzde 43,2. 2020 yılında ne kadar bu? Değerli arkadaşlar, 12,7 yani büyük bir oranda ne yapmışız, faiz harcamalarını düşürmüşüz. İşte "2002 yılına, tekrar geriye döndük." diyenlere bir kez daha söylemek gerekirse 2002 yılında bütçenin içindeki faiz gideri yüzde 43,2; 2020 yılında yüzde 12,7. 43,2 ile 12,7'nin aynı olmadığını Plan ve Bütçedeki bütün arkadaşlarımız da bilirler diye düşünüyorum.

Benzer şekilde, 2002 yılında topladığımız her 100 liralık verginin yüzde 86'sına yakını faize gidiyordu, bugün baktığımızda, 2020 yılı bütçesinde yüzde 17,7 lirası faize gitmektedir. Tabii ki TÜİK'e falan bakmaya gerek yok, diğer derneklere bakmaya gerek yok, sendikalara bakmaya gerek yok, bu rakamları hepimiz çok iyi, net şekilde biliyorsunuz.

Evet, bunları rakamlarla teyit etmek istiyorum yani yüzde 43,2 ne anlam ifade ediyor, yüzde 17,7 ne anlam ifade ediyor, bunlara da bakmak lazım.

Değerli arkadaşlar, 2002 yılında bütçemiz kaç paraydı? 117 milyar lira. 2020 yılında ne kadar? 1 trilyon 95 milyar lira. Yani 2002 yılındaki gibi yüzde 43,2 faize para ayırmış olsaydık değerli arkadaşlar -orantıladığımızda- 473,256 milyar lirayı ne yapacaktık, faize gönderecektik. İşte “rant” dediğimiz zaman, rant ekonomisi bu. Bunun önüne kim geçmiş? AK PARTİ iktidarları geçmiş. Hâlbuki, bugün baktığımızda, değerli arkadaşlar, 2020 bütçesinde sadece 138,9 milyar lirayı faize ayırıyoruz. 473,256’dan 138,9’u çıkardığımız zaman aradaki fark ne kadar oluyor? Ben sizin için çıkarayım, notunuzu alın: 334,356 milyar lira bütçemizde, kasamızda yani milletin hizmetinde harcanacak şekilde bekliyor.

Değerli arkadaşlar, işte hizmet dediğimiz zaman bunlara bakacağız. Bu söylediğim rakamlar yanlışsa düzeltebilirsiniz tekrar. Yanlış mı söylüyorum?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bir daha söyler misiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yüzde 43...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – O zaman EYT’yi niye halletmiyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – EYT’ye de geleceğim, hepsine geleceğim, EYT’ye de geleceğim. Evet, EYT’ye de geleceğim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Anlamadım da bir daha tekrar eder misiniz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Anlamayacak bir şey yok. Bütçenin gideri ne kadar?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Vallahi, anlamadım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben söyleyeyim...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tekrarlar mısınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam.

Şu anda 334,356 milyar lira daha az faize para harcıyoruz, 2002’ye oranladığımızda daha az.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – “Kasada duruyor” dediniz, kasada mı bu para?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kasada para tutulur mu?

Bir saniye Sayın Yılmaz, Merkez Bankasından geliyorsunuz, kasada para tutulur mu?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Öyle dediniz, “Kasada para var.” dediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani ne demek bu? Bunu ne yaptık? Harcadık.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – “Kasada para var.” dediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nereye harcadık? Onlara da geleceğim, nereye harcadığımızı da söyleyeceğim size ama hadi, söz buraya gelmişken şunu söyleyeyim: Arkadaşlarımızı büyük bir sabırla dinledik, her birimiz konuştuk. Bir arkadaşımız, muhalefetten -muhalefet de yok- şöyle söyleyelim, Cumhuriyet İttifakı’nın dışındaki arkadaşlardan enflasyon, faiz, cari açık, ekonomik krizin dışında... Bütçenin geneli üzerinde konuşuyoruz arkadaşlar. Bu ülkede Millî Eğitim konuşulmaz mı? Ulaştırma Bakanlığı yapan çok kıymetli Bakanımız vardı –Başkanımız evet- Ulaştırma Bakanlığı yapmıştı Lütfi Elvan Bakanımız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yeri geldiğinde konuşacağız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ulaştırmadan bir kişi söz etmedi. E, ekonomi üzerinde de konuşacağız canım, “geneli üzeri” dediğimizde genelde neler var? Genelde bütün bakanlıklar var.

CAVİT ARI (Antalya) – Bakanlıklarda konuşacağız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyse, ben rakamları vermeye devam edeyim, Sayın Yılmaz not almaya devam etsin.

2020 yılı bütçesinde...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kasada para olmadığını söylüyorsun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, değerli arkadaşlar, öngörülen veriler doğrultusunda, iki bütçede toplanmasında öngörülen vergiler 784,6 milyar lira. Bu rakamın yüzde 85,7’si ne yapar, hani, faize gitmiş olsaydı? 670,833 milyar lira yapacaktı. Oysa bugün faiz giderlerine ayırdığımız oran sadece yüzde 17,7. Bu neye tekabül ediyor değerli arkadaşlarım? İşte, bununla beraber 2020 yılı için yaklaşık 532,933 milyar lira faiz giderleri yerine -138,9’dan rakamı çıkardığımız zaman 532,933 milyar lira, kasada demeyelim madem çünkü paranın peşini bırakmıyor Sayın Yılmaz- ülkemize, milletimize, vatandaşlarımıza hizmet olarak, yol, su, köprü veya evde bakım hizmetleri olarak, sosyal yardımlar olarak gitmiş durumda.

Değerli arkadaşlar, şimdi, 2002 yılının kamu borç stokuna bakalım. “Türkiye borçlar altında inim inim inliyor.” diyenlere, “Millet yoksulluk altında perişan oldu.” diyenlere... Kamu borç stoku ne kadarmış 2002 yılında değerli arkadaşlar? Yüzde 72,1. 2019 yılında bu oran yüzde 32,2 seviyesinde ve inşallah, önümüzdeki dönemde de yüzde 30 seviyelerine çekmeyi –ne yapıyoruz- düşünüyoruz.

Değerli arkadaşlar, konuşmamın bu bölümünde de satın alma gücüyle alakalı bazı rakamları sizlerle paylaşmak istiyorum... Hani, “Yoksulluk var, millet perişan oldu.” işte “İstanbul’da 4 kişi...” Kim söylemişti? Sayın Paylan söylemişti, nasıldı, anlamadım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 4 kardeş intihar etmişti.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neden intihar etmişti?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Evlerinin elektrik faturasını ödeyemiyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, değerli arkadaşlar, evet, tahmini bütçe yapıyoruz, bizler rakamlar üzerinde konuşuyoruz.

Şimdi, tabii, biraz sonra maaşların alım gücünü kıyaslayacağım, karşılaştıracacağım ama diğer arkadaşlarımız da söylediler, ben şunu hatırlıyorum ya: Sayın Kılıçdaroğlu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı aday olduğunda şunu söylemişti: “İstanbul’da kimse yoksul kalmayacak, gariban, yoksul, kim varsa bir süre para vereceğim.” Evet, bunu buradan tekrar yineliyorum ben Büyükşehirliler için: Bugün Sayın Kılıçdaroğlu Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkanıdır, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı da CHP’li bir arkadaşımızdır. Dolayısıyla açıktan öldüyse, yoksulluktan öldüyse... Öncelikle bunu buradan ifade etmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin iktidarınızda sayesinde öldü! Belediyeyi karıştıramazsın, daha yeni Belediye Başkanı!

LALE KARABIYIK (Bursa) – Bu kadar âcizlik olmaz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kayıtlara geçsin diye söylüyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Belediyeye yıkacak kadar âcizlik olmaz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oraya geleceğim, oraya geleceğim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bizim iktidarımız döneminde “Ben açım, ekmek bulamıyorum.” diyen kim varsa onun sorumlusu o ilin, o ilçenin kaymakamıdır.

CAVİT ARI (Antalya) – Senin iktidarın sayesinde, şu an senin iktidarın var, on yedi senedir!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Onun sorumlusu belediye başkanıdır, bizizdir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bütçe o sorumluluğu size veriyor!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, değerli arkadaşlar, bizim dönemimizde yoksul kimse yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Ayıp ayıp! Yazıklar olsun!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Atanamayan öğretmen inşaattan düştü, öldü sizin yüzünüzden.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Geleceğim ya, oraya da geleceğim, atanamayanlara da geleceğim ya! Sakin olun arkadaşlar!

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – 3600 sözünüz vardı, 3600 sözünüz...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Senin iktidarın sayesinde oldu bunlar.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ayıp!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Sındır, sadece şunu söylüyorum: Sayın Kılıçdaroğlu'nun söylemiş olduğu bir cümleyi hatırlattım size, ne var bunda? Buna niye kıızıyorsunuz? Bunda kızacak bir şey yok arkadaşlar!

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – İki yıl oldu, 3600 sözünüz var!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bütçede tahmini rakamlar tutmadığı zaman bizi eleştiriyorsunuz, sizlerin vermiş olduğu sözlerin nerede kaldığını hatırlatıyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – İşsizliği biz getirmedik bu hadde!

CAVİT ARI (Antalya) – On yedi senedir siz getirdiniz bu duruma. Saygılı ol!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakınız, şimdi, değerli arkadaşlar, 2002 yılında kaç paraydı asgari ücret, inanacağınız rakamlar söyleyeyim size.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yoksulluğun sorumluluğunu üzerinizden atamazsınız!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Asgari ücret kaç paraydı 2002 yılında?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Biraz seviyeli ol, seviyeli!

BAŞKAN – Sayın Ari...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir dakika arkadaşlar...

184 liraydı.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – 2002 yılında asgari ücretle kaç küçük altın alınıyordu, onu hesaplayın, altın üzerinden.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, 2019 yılında asgari ücret ne kadar? 2.021 lira. Artış ne kadar değerli arkadaşlar? Yüzde 197. Net artış ne kadar? Yüzde 124.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Onu geçin!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hazır asgari ücrete gelmişken şunu da söyleyeyim, Sayın Paylan yok ama Sayın Şener burada, o konuşmasında söylemişti: Arkadaşlar, şimdi vergi dilimlerine baktığımız zaman 18 milyara kadar yüzde 15 vergi var, 18 milyarı geçenler, 40 milyara kadar da yüzde 20. Sayın Paylan geçen haftaki konuşmalarında defaatle “Arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyiz, hep beraber, ne olursunuz, asgari ücretli kardeşlerimiz hiç olmazsa ikinci dilime yani yüzde 20’lik dilime

girmesinler, gelin bir düzenleme yapalım.” dedi, değil mi? Defaatle söyledi burada. Sayın Şener de az önce ifade etmişti. Şimdi, değerli arkadaşlar, bakınız, asgari ücretli bir kardeşim yüzde 15 dilimini kesinlikle geçmiyor, asgari ücretli bir kardeşimizin tabi olduğu vergi oranlarını söyleyeyim: Mesela, bekâr, evli, 1 çocuklu, 2 çocuklu, 3 çocuklu, 4 çocuklu diye ben çıkarttırdım, 3 çocuklu veya 4 çocuklu bir aile asgari ücretle geçiniyorsa ilk sekiz ay yüzde sıfır vergi veriyor. Şimdi, ben buraya laf geldiği zaman şunu söylesem, desem ki bizim yaptıklarımıza sizin daha hayalleriniz yetişemiyor dediğim zaman ne olacak? Hepiniz oradan bağıracaksınız, değil mi? Bağırmayın, biz bunları zaten yapmışız. (Gürültüler) Yani ilk sekiz ay asgari ücretli bir kişi...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – İşsizlik sınırı...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oraya da geleceğim ama sırayla, geleceğim.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – 2002’de 6 tane küçük altın alınıyordu!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama aynı anda söyleyemem ki hepsini!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Fikret Hocam, sabırla...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Fikret Bey, sabırlı ol, oraya hepsine birden gelemem ama asgari ücreti söyleyeyim, bir daha gündemimize gelmesin. Bakın, basımız da burada.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, siz genele hitap edin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, bakınız, asgari ücretli bir arkadaşımız bekârsa eğer toplam yıl içerisinde vergiye tabi olduğu oranı söyleyeyim, yüzde 5,5; evliyse yüzde 4,5. Bakın, yüzde 15 falan değil, hayal değil bunlar, bunlar gerçek rakamlar. Bir muhasebeciye gitseniz söylerler size bunları. 1 çocukluysa 3,73 vergi oranı, eğer 2 çocukluysa...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ya, geçinmiyor insanlar!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, bir dakika sabırlı olun Fikret Bey. Az önce Sayın İbrahim Aydemir size ne dedi? “Çok iyi bir arkadaş...”

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Bolluk ve refah içinde geçiniyor.” diyorsunuz, öyle mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 3 çocuklu bir aile ne kadar vergi veriyor? 1,32. Arkadaşlar, vergiden bahsediyorum, bolluğu söylemiyorum. Asgari ücretin tabi olduğu vergileri söylüyorum ama Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyiz, bunları bilelim arkadaşlar. Şimdi, bir yere gittiğimiz zaman konuşma yapıyoruz, “Asgari ücretten vergiyi kaldırın.” denildiği zaman bunları bilmiyorsak konuşamayız. Bunları bilin siz de. Muhalefet vekili olmak demek, bunların aleyhinde konuşulacak demek değil ki. Siz alkışlayın bunu, marifet iltifata tabidir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Mutlu mu asgari ücretli, bunu mu demek istiyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hayır, bilgilendiriyorum arkadaşlar, bilgi veriyorum.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – “Simitle, çayla geçiniyor, para da artırır.” diyordunuz siz, Grup Başkanınız öyle diyordu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, basınıma bilgi veriyorum, madem siz bilgi almak istemiyorsunuz, basınıma bilgi verelim.

Arkadaşlar, en düşük memur maaşı 2003 yılında kaç paraymış? 392 lira. Bugün kaç para? 3.344 lira. Artış ne kadar? Yüzde 753. Net artış ne kadar? Reel yüzde 74 diye sıralanıyor.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Alım gücü ne oldu, alım gücü?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Mesela, yaşlılık aylığını söyleyeyim ben size. 2002’nin yaşlılık aylığı ne kadardı? 25 lira. Şimdi ne kadar? 607 lira. Artış ne kadar? Yüzde 2.328. Bütçe bu. Bütçede hani emekli yoktu? Hani yaşlı yoktu? Hani işçi yoktu? Hani öğretmen yoktu? Bunlar ne? Bunlar rakamlar.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 607 lirayla nasıl geçinecek?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl geçinileceğe geleceğim şimdi. Bakalım nasıl geçinecek? Evet, değerli arkadaşlar, iki tane de rakam söyleyeyim: Mesela asgari ücretli bir arkadaşımız maaşını aldı –nasıl geçineceğini anlatacağım şimdi- gitti, 2002 yılında kaç tane yumurta alıyormuş? 1.707 tane.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Sadece yumurta mı yiyecek?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi kaç tane yumurta alıyor? 4.375 tane.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu kadar net.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dana etine gelelim, ne kadar dana eti alıyormuş? Dana etini söyleyelim, 23 kilo. Şimdi ne kadar alıyor?

İşte bütçe bu. Aileler bütçelerini yaparken neye göre yaparlar? Geçimlerine bakarlar, değil mi arkadaşlar?

Gelelim, mazota. Hadi, siz sormadan ben mazotu söyleyeyim. Ne kadar mazot alıyormuş 2002 yılında? 146 litre. Şimdi ne kadar? 320 litre, elektriği, doğal gazı onları geçiyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi yoksulluğa geliyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Elektriği, doğal gazı da söyle canım, zamları da söyle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam söyleyeyim.

Elektrik 2002 yılında -not alın lütfen ama tekrarlamayacağım, bir sefer söyleyeceğim, fazla vaktim yok- 1.432 kilovat elektrik alırken şimdi değerli arkadaşlar, 3.270 kilovat, yazın, söylemeyeceğim bir daha.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Doğal gazı söyle.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Onu da söyle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğal gazı söylüyorum, yazın, 583 metreküp doğal gaz alıyordu, şimdi 1.108 metreküp doğal gaz alıyor, size veririm onları.

Değerli arkadaşlar, şimdi yoksulluk dedi arkadaşlarımız, yoksulluğa gelelim. Mutlak yoksulluk oranları içinde en güncel TÜİK verilerine göre 2015 yılına göre, 2002 yılında günlük 2,15 doların altında yaşayan nüfusun oranı yüzde 3’müş değerli arkadaşlar, şu anda, 2,15 oranında, yaşayan kimse yok. Günlük 4,3 doların altında yaşayan nüfus 2002’ye göre yüzde 30,3’ken şimdi değerli arkadaşlar 1,58.

Gini katsayına göre baktığımızda değerli arkadaşlar, 2002 yılında 0,44 olan Gini katsayısı bugün 0,40 seviyesine gelmiştir.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi bütçemizde biz her zaman şunu ifade ettik: “Bizim önceliklerimiz eğitim, sağlık, adalet, güvenlik; biz bunlardan asla vazgeçmeyeceğiz ve şaşmayacağız.” dedik.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Atanamayan öğretmen inşaattan düştü, öldü.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Meclisin önünde insanlar canını yaktı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, arkadaşlar, arkadaşlarımızın bazılarını şunları söylediler...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Sarayın ışıkları sönmessin diye nice hayatlar kararıyor bu ülkede.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Doğayı katlediyorsunuz, şunu yapıyorsunuz, güvenliğe para ayırdınız, güvenliğe bu kadar para ayırdınız dolayısıyla vatandaşa para ayırmıyorsunuz.” gibi serzenişler ve şikâyetler burada maalesef duyduk. Şimdi ben size şunu söyleyeyim: Güvenliğiniz yoksa eğitim yapabilir misiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Vekilim, toparlayalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Güvenliğiniz yoksa evinize gidebilir misiniz?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Güvenlik niye yok?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Terörist çok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Güvenliğiniz yoksa adaleti sağlayabilir misiniz?

Şimdi, değerli arkadaşlar, dolayısıyla güvenliğe biz her zaman önem verdik, 141 milyar lira para ayırdık. Eğer burada biz Cumhuriyet İttifakı’nın üyeleri olarak 141 milyar ayırdık, gerekirse bir 141 milyar daha ayırırız, niye? Bu bayrak inmez, bu vatan bölünmez diyoruz. Çocuklarımız rahat bir ortamda yetişsinler, çocuklarımız dağa kaçırılsın istemiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakınız, şimdi kayyumlardan bahsetti arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Sayın Aydemir, toparlayalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, arkadaşlar konuşturmadılar.

Şimdi, bakın arkadaşlar, terör meselesini getirip Kürt meselesiyle aynı yerde konuşmayalım, aynı cümlede yer aldirmayalım. Bakınız, teröristlerin bir tek derdi var. PKK’nin bir tek derdi var arkadaşlar? Bugün PKK’nın ne derdi olduğunu bilmeyen var mı? Bilip de konuşamayanlara bir şey demiyorum. Şimdi, PKK kırk yıldan beri binlerce kardeşimizi -ne yaptı- şehit etti, katletti.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kayyumu niye atadınız, onu söyleyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oraya da geleceğim, oraya da geleceğim.

Şimdi, PKK Türkiye içerisinde ne yaptı? Kırk yıldır milyarlarca dolarımızı -ne yaptı- heder ettirdiler. Ama vazgeçtiler mi, bunlar bir maşa? Vazgeçmiyorlar. Niye? Çünkü Türkiye’nin diz çökmesini isteyen dışarıda birileri var. Bunların dışarıdaki uzantıları kim? YPG. Bugün YPG’ye “terör örgütü” diyemeyenler değerli arkadaşlar, dönüp kendilerine bir baksınlar, keşke Bekaroğlu burada olsaydı. YPG’ye terör örgütü diyemeyenler... Ben İbrahim Bey kadar nezaket sahibi değilim, olmasa da söyleyeceğim. Asıl “Kafasını kuma sokanlar ahmadır.” dedi, çok ağır bir cümle kullandı.

Değerli arkadaşlar, bugün YPG’nin ne olduğunu bilmeyen var mı? Bugün YPG “Terör örgütü değildir.” diyenler, esas işte onlar kafasını kuma sokanlardır. PKK eşittir YPG, YPG eşittir DEAŞ, DEAŞ eşittir FETÖ’dür, terör örgütlerinin hepsi birdir, onların tek bir hedefi vardır, onların tek hedefi Türkiye’ye diz çöktürmektir değerli arkadaşlar.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Salih Müslim’i...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neçirvan Barzani bunu söyledi Erol Hocam.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, sen bir belediye başkanı olarak vatanına hizmet etmek yerine kepçeni, greyderini, ne aletin varsa ne aracın varsa çukur kazdırıp da o çukurlarda vatandaşın yaşamasına engel oluyorsan o çukurlarda vatandaşın yaşamasına engel oluyorsan, o gelen paraları başka yerlere gönderiyorsan... O belediye başkanını halk seçmiş olabilir, bir şey demiyoruz, saygımız sonsuz, demokrasi diyoruz her zaman ama değerli arkadaşlar, hiç kimsenin suçlama özgürlüğü yok ki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sizin de yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu kadın da olsa, çocuk da olsa, belediye başkanı da olsa, vekil de olsa makamı ne olursa olsun hiç kimse teröre destek olamaz, terörist faaliyetlerde bulunamaz, bulunursa işte biz ne diyoruz? Güvenliğimiz var, adaletimiz var, hukukumuz var, yargıya teslim ederiz. Bunu böyle geçiyorum değerli arkadaşlar.

Şimdi, bakınız, İsmail Hocam dedi ki: “2023 hedefleri çöpe atılmıştır.”

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ hiçbir hedefini çöpe atmaz, çöpe de atmamıştır ama revize ederiz, revize de etmek durumundayız. Biz asla ve asla hiçbir hedefimizi bugüne kadar -ne yaptık değerli arkadaşlar- çöpe atmadık, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına inşallah Türkiye’yi -ne yapacağız- sokacağız.

Şimdi, Sayın Aydemir konuşmasında 2002’yle 2019’u kıyaslarken -yine Sayın Şener’e bir pas atayım- dedi ki: “2002’de büyük bir deprem oldu, onunla onu kıyaslama.”

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 2002’de değildi, 99 da deprem oldu, 2002’de kriz çıktı, olağanüstü dönem.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, bakın değerli arkadaşlar, doğru 1999’da deprem oldu. Ya, Türkiye her yıl bir deprem yaşıyor zaten. Yani bunlara bakarak, bunları görmeyerek işte efendim, “Bütçe açığımız niye böyle oldu, niye bu kadar borcunuz oldu?” diyebiliyorsanız... Bakınız, ben size şunu söyleyeyim: Gezi olaylarından önce, 2013 yılında faiz oranı yüzde 4,5’ti. Bakınız, ondan sonra...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayenizde çıktı.

BAŞKAN – Uğur Bey, tamamlayalım artık.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Eğitime falan giremedik daha. Mesela, “atanamayan öğretmenler” dediler, onları bir...

Şimdi, bakınız, değerli arkadaşlar, Gezi olaylarından sonra faizler yükseldi. Az önce Değerli İsmail Hocam ne dedi? “Türkiye’nin 2002-2007 yıllarına şapka çıkarıyorum, çok büyük atılım yaptı.” dedi. Ama düşmanlar boş mu durdu? Düşmanlar Türkiye’nin bu kadar büyüdüğünü görünce her sene başımıza bir iş çıkardılar; Gezi, 17-25 Aralık, Kobani, 15 Temmuz. Çıkmadı mı? Ya, ayrı dünyada yaşıyoruz arkadaşlar biz? Ya siz gözlüklerinizi değiştirin ya biz gözlüklerimizi değiştirelim. Benim söylediklerim olmadı mı arkadaşlar? Yaşanmadı mı bunlar? 2007’ye kadar süper giden bir ekonomi, süper giden bir Türkiye, ne oldu da Gezi olaylarından sonra faiz oranları bu kadar yükseldi? Ya, kendi kendimize soru soralım arkadaşlar.

Bakınız, biz hiç kimsenin, Sayın Paylan dedi ya...

BAŞKAN – Uğur Bey, teşekkür ederiz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son cümlem...

Bakınız, dil zenginliktir, katılıyorum aynen. Biz Kürtçeyi serbest bırakan, Kürtçe televizyonu serbest bırakan, şarkı söylenmesinin önünü açan hangi iktidar? Biziz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şarkılarımızı söylüyorduk rahat olun, konuşuyorduk, rahat olun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla biz Türkiye’yi, etnik kimliğiyle ayırmadan -Kürt’üyle Türk’üyle Laz’ıyla Çerkez’iyle Türkiye bir mozaiktir- herkesi kucaklıyoruz. Kucaklamadığımız bir tek şey var Sayın Beştaş, teröristler ve teröre destek verenler, her zaman karşısında olacağız.

Buradan Barış Pınarı Harekâtı'nda ve daha önceki harekâtlarda bulunan bütün kardeşlerimin hepsine teşekkür ediyorum, şehit olan kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, gazilerimize de Rabb'im hayırlı şifalar nasip etsin diyorum.

Değerli arkadaşlar, tekrar bu bütçeyi sunan, önümüze getiren ve inşallah aydınlık yarınlara gelmesi için canla başla çalışan çok kıymetli Sayın Strateji Bütçe ve Başkanımıza, Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Cumhurbaşkanımıza ve katkı sağlayan siz değerli milletvekillerimize çok çok teşekkür ederim. Hayırlı olsun değerli arkadaşlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Karabıyık...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Saat ondan bu yana dokuz buçuk saattir konuşmak için bekliyorum ve sakın sakın bekliyorum ama hakikaten az önce çıldırdım ve dövünmeye başladım, duyduklarımı inanmadım. Evet yani şöyle... Müsaade ederseniz artık bu kadar bekledikten sonra kesmeden bir konuşayım ben, olur mu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sabahtan beri kesiyorsunuz beni.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Ama artık o kadar sakın durdum ki burada ve en sonunda söylediklerinize hayretler içerisinde kaldım hani pembe bir gözlükle mi bakıyorsunuz, Pollyannacılık mı oynuyorsunuz? En önemlisi de –müsaadenizle konuşayım lütfen- Sayın Genel Başkanımıza laf attınız, ben hiç yorum yapmak bile istemiyorum, bunu âcizliğe veriyorum artık, ekonomideki başarısızlıktan sonra... Keşke İstanbul'u yönettiğiniz yıllarda siz vakıflara para dağıtmak yerine o söylediğinizi siz yapsaydınız, musluk olarak görmeseydiniz İstanbul Büyükşehir Belediyesini. Herhâlde şimdi kaybedildi diye böyle bir rahatsızlık var, o konuya hiç girmiyorum, bunu âcizliğe veriyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yalan mı söylüyorum?

LALE KARABIYIK (Bursa) – Yalan söylediğinizi ifade etmiyorum. Bakın, on yedi yılın... Bir müsaade eder misiniz, bir kere karşınızda bir kadın konuşuyor, öncelikle bir kadın konuşuyor karşınızda.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hocam, buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Ve ben size hitaben de konuşuyorum, isterseniz dinlerseniz iyi olurdu. Neyse, önemli de değil.

Peki, efendim, ben konuşmama devam edeyim. Sayın Genel Başkanımızın konuştuğu bir cümleyi başka bir tarafa alıyorsunuz ve on yedi yılın faturasını da başka bir tarafa çekiyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hizmet var, fatura yok.

LALE KARABIYIK (Bursa) – On yedi yılda siz o vatandaşı acze düşürdüyseniz bu sizin ayıbınızdır, bizim değildir efendim. Neyse, o konuya girmeyeyim daha fazla.

SGK açıklarına da arada bir giriyordunuz siz, biliyorsunuz ama artık ona da giremiyorsunuz. Girdiğiniz zaman biz o konuda, biliyorsunuz, öyle bir açıklama getiriyoruz ki size, altında kalmıştınız. Bu konunun altında gene kalırsınız, hiç o konuya bence girmeyin hele şu verilerle.

Ben şimdi normal, hazırladığım konuşmaya dönmek istiyorum. Bu kadar süre, hani, bu tepkimdi, dayanamadım çünkü.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bütçe hakkının önemine her konuşmamızda değiniyoruz. Ayrıca unutmayalım ki bütçeler sadece rakamsal raporlar da değil; bütçelerin siyasi de siyasal da bir dili vardır bildiğimiz gibi. Bir tercih vardır bütçelerde, bütçe harcamalarında. Bir sınıfsal tercih bile aranabilir aslında o bütçelerde.

2020 bütçesinde de iktidarın istihdam yaratıcı politikalar ve yatırımlarla pek ilgisi olmadığını bu bütçede gördük. Öncelikle, vergilerin toplanış şekillerine bakmak ve bu konuya değinmek istiyorum.

Değerli vekiller, OECD ülkeleri ortalamasında doğrudan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 70’lerde, Türkiye’de tam tersi. Dolaylı ve hatta gelir durumuna bakılmadan alınan bu dolaylı vergilerin toplam vergiler içerisindeki payı yüzde 67. Hemen belirteyim ki sosyal güvenlik primleri hariç bir kıyaslamadır bu. Kaldı ki zaten iktidarın dolaylı vergileri azaltmak gibi de bir derdi yok.

Bu yıl beklenen vergi geliri artışı -bildiğimiz gibi- yüzde 17,5. Ancak dolaylı vergi ağırlıklı olduğu için kriz ve gelir yetersizliği sebebiyle beklendiği kadar vergi geliri toplanamayınca da iktidarın yöntemi temel tüketim maddelerine daha yüksek oranlı zamlar yapmak oluyor. 2020’de de inşallah bunlar yaşanmaz diyorum, ancak bu yöntemi yine denemenizden de korkuyoruz tabii.

Peki, sonuçta ne oluyor bunu denediğiniz zaman? Tabii ki Türkiye’de zaten bozuk olan gelir dağılımı daha da olumsuz bir hâl alıyor. Yoksul daha yoksul oluyor, sosyal bozulmalar ise artışa geçiyor. Özetle, iktidar ya da ekonomi yönetimi krizin yükünü maalesef işçilere, kamu emekçilerine, toplumdaki en az gelir grubuna ve emeklilere yıkmaya çalışıyor.

Aynı şekilde bu bütçe tasarısında iktidarın emekçilerin ve ücretlilerin ihtiyaçlarını karşılayıp sorunlarını çözecek ücret politikalarını oluşturmak gibi de bir derdi olmadığını da maalesef üzülerek görüyorum.

2020 bütçesinde 139 milyar lira faiz ödemesi hedefleniyor, tabii o da olumsuz sapmaz ise. Vatandaşın alınan her 100 liralık verginin 17 lirası faize gidecek. Bu iktidar bundan da en ufak bir rahatsızlık duymuyor maalesef.

Peki, bütçe taslağında gözümüze çarpan ve bizi rahatsız eden başka ne var? Öncelikle “kamu-özel iş birliği” adı altında yürüttüğünüz projeler için ayrılan pay. Değerli vekiller, 2018 bütçesinden 6,2 milyar lira, 2019 bütçesinden 9,7 milyar lira, 2020 bütçesinden 18,9 milyar lira, 2 katı yani...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karabıyık, ek süre veriyorum.

Tamamlayın lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Lütfen, biraz daha ek süre isteyeceğim.

BAŞKAN – Süreniz beş dakika efendim.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Dokuz buçuk saat, on saat bekledim ve diğer arkadaşlara da verilen... Ve bir kadın olarak istiyorum.

Teşekkürler.

Bunun 10,54 milyar lirası şehir hastanelerine; 8,36 milyar lirası da köprü ve otoyollarıydı.

Peki, 2020 için beklenen bütçe açığı ne kadar? 139 milyar lira, üstelik Merkez Bankasından da bu kadar aktarma yapıldığı hâlde değerli vekiller. Tabii ki şunu da unutmayalım: İktidar, 2019 yılı bütçe giderlerindeki artışın ve aşırı büyüyen açığın sorumlusunu da maalesef keşfetmiş. Şöyle bir açıklama yapıldı, üzülerek ifade ediyorum: “Bütçedeki beklentinin çok üzerindeki açık, emekli, yaşlı, işçi ve memura yapılan zam ve maaşlardan dolayı olmuş.” dendi. Bence bu talihsiz bir açıklamadır. Peki, SGK’nın açıkları unutuldu mu burada? Ya da “Altyapı yaptık.” diye övünerek -az önce rakamlarını verdiğim- yanlış finansman modeliyle yaptığınız ve bütçeye, geçmeyen yolcu, garanti hasta sayısı için getirdiğiniz yükü unuttunuz mu? Peki ya seçimi tekrar tekrar yapmanın maliyetleri nereden çıktı? Bunları da düşünmek lazım değerli vekiller. Merkez Bankasından kaç defa aktarım yapıldığı hâlde hâlâ bütçe açığıyla karşı karşıyayız. İstihdam yaratacak kamu yatırımı da maalesef yok.

Yine, vatandaşın işi ve aşısı yokken “İsterse tasarruf edebilir.” demek gerçekten vicdansızlık. Maaş ve ücretlerin artışının da çok üstünde, gizlenmiş bir enflasyon artışı var; eriyor günden güne vatandaşın 1 kuruşu, az önce vekilin ifade ettiğinin tam tersine. Kadınlar tencereyi nasıl kaynatacağını düşünüyor, işsiz olanlar iş arıyor, işi olan “Acaba kaybeder miyim?” korkusu yaşıyor. Ve özellikle yaptığınız bütçe sunumunda, öncelikle ekonomideki olumsuzluklar sürekli küresel krize bağlanıyor. Oysa ekonomik verileri on yedi yıl için...

Yani ben bu çalışmayı yaptım, isteyen arkadaşımıza verebilirim. Az önce AK PARTİ vekillerinden Komisyon üyesi arkadaşımız demişti ki: “Böyle bir çalışmanız var mı?” Evet, on yedi yıl içerisinde ve on yedi yıl değil sadece, beş yıl için ve son geçilen tek adam rejiminden sonraki süreç içerisinde 12 datayı çok net takip ettik. On yedi yılda olumsuzluk var, son beş yılda olumsuzluk var, son bir yılda o olumsuzluk kaç katlamış, isterseniz gözler önüne her an serebilirim.

Evet, küresel ekonomide her dönemde, özellikle de son dönemde olumsuzluklar olsa da gelişmekte olan ülkelerle aramızda açılan uçurumu maalesef görmezden gelmektesiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Sayın Karabıyık, lütfen tamamlar mısınız.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Biraz daha var, müsaadenizle, lütfen. Çünkü benim konuşmamın birinci kısmına ayıracığım pay tepkiye gitti.

BAŞKAN – Şimdi, gerekli müsamahayı biz gösterdik, gösteriyoruz.

Lütfen tamamlayalım.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Yani o konuşma olmasaydı ben tamamlamıştım ama o tepkiyi vermem, bir Genel Başkan Yardımcısı olarak da özellikle cevap vermem gerekti.

BAŞKAN – Buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Küresel ekonomik görünümü olumsuz ekonomik verilere tek neden olarak gösteriyorsunuz ve demokraside, hukukun üstünlüğü endeksinde nerelere düştüğümüzde, plansızlıkta, kaynak israfında ve daha birçok konuda hata yapmış olduğunuzu da maalesef kabul etmiyorsunuz.

Gelişmekte olan ülkelerin dolar karşısında yüzde 35 kaybettiği dönemde Türk lirasının dolar karşısındaki kaybının yüzde 70 olduğunu açıklayamıyorsunuz. Gelişen ülke borsaları sadece yüzde 5 değer kaybederken, gelişmiş ülke borsaları ise yüzde 40 kazanırken o dönemde İMKB’nin kaybının yüzde 74’e vardığı dönemleri hiç değerdendirmiyorsunuz. Türkiye’nin ülke riskinin, CDS’lerin nasıl arttığının ve borçlanma maliyetine nasıl etki ettiğinin üzerinde de hiç durmuyorsunuz. Kaldı ki on yedi yıllık bir iktidardan ekonomiyi dış etkilere karşı güçlü kılmayı zaten beklenir.

Sunumda diyorsunuz ki: “Türkiye son on yedi yılda yaptığı atılımlarla dünyada söz sahibi ülkeler arasında yerini güçlendirmiştir.” Oysa özellikle 2014’ten bu yana aşırı zemin kaybediyor. Gayrisafı yurt içi hasıla 950 milyar dolardan 749 milyar dolara geriledi. Hangi güçlülüktən bahsediyorsunuz?

Ekonomi yönetiminde üretken yatırımların millî gelir içindeki payı çok yavaş artıyor, yerinde sayıyor ama reel sektör ve hane halkının borçları çok hızlı artıyor. Reel sektörü en hızlı borçlanan ekonomilerden biri olduk. Türkiye’nin millî gelire oranla dış borcu rekor seviyeye çıkmış durumda.

Türkiye, dünyayla rekabette de zemin kaybetti. 2014 den bu yana küresel rekabet endeksinde de 17 basamak geriledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Karabıyık.

Keşke Komisyon üyesi olsaydınız daha fazla...

LALE KARABIYIK (Bursa) – İsterseniz kesmeyin, çok az kaldı.

BAŞKAN – Ama 2 katı süre verdim Sayın Karabıyık.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Lütfen, 1 sayfalık daha süre verebilir misiniz?

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sadece teşekkür için mikrofonu açacağım, lütfen teşekkür edelim.

Buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Yani teşekkür edeyim de isteyen istediği kadar konuşuyor, kesmiyorsunuz. Şimdi, yani bu kadar saat bekleddikten sonra kesiyorsanız ve ben eski bir Plan Bütçe Komisyonu üyesiyim, benim diyeceğim hiçbir şey yok arkadaşlar, hiçbir şey söylemiyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Güneş'e, daha sonra Sayın İpekyüz'e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız, değerli milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, basın mensuplarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmaya başlamadan önce, 2020 yılı bütçemizin milletimize, devletimize hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim. Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen, başta Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Bütçe Başkanımıza ve tüm bürokratlarımıza teşekkür ederim.

Tabii, 2002'den beri Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarda ve şimdiye kadar ekonomik anlamdaki verilere baktığımız zaman, nereden bakarsak bakalım, her veride öncekine göre kat kat ilerideyiz. Tabii, bu 2020 yılının, 2019 yılının bütçesini değerlendirirken, Türkiye'de yaşanan olaylardan bunları izole ederek değerlendirmek tamamen bizi yanılsaya sürükleyecektir. İktidara geldikten sonra, 2008'de çıkan dünya krizini ve arkasından da 2013 yılında olan Gezi olaylarını ve diğer taraftan hendek olaylarını ve çukur olaylarını, diğer taraftan 2016 yılında gerçekleşen hain darbe girişimini ve en son da 2018'deki milletvekilliği seçimlerinden sonra yapılan ekonomik darbe girişimlerini göz ardı edemeyiz. Diğer taraftan da tabii hem terör olayları nedeniyle bütçemize getirilen yükü ve diğer taraftan da komşumuz olan Suriye'de çıkan olayların Türkiye'nin ekonomisine getirdiği yükleri görmezlikten gelemeyiz yani bunları yok sayamayız. Tüm bu olumsuzluklara rağmen, baktığımız zaman, gerçekten de Türkiye ekonomisi yaklaşık on yedi yılda ortalama 5,6 büyümüştür.

Tabii, 2020 yılı bütçemize baktığımızda 1 trilyon 95 milyar giderimiz, 956 milyar bütçe gelirimiz var. Bütçe açığına baktığımız zaman, 139 milyar TL öngörülmektedir. Tabii faiz dışı bütçeye baktığımızda aşağı yukarı denk bir bütçe görmekteyiz. Bu son iki yıl gerçekten de Türkiye içinde bulunduğu çok zorlu bir süreçten geçtiği hâlde, verileri diğer yıllarla karşılaştırdığımızda şunu görmekteyiz: Bütçemizde gelirlerin giderleri karşılama oranı yüzde 87, faize ödenen miktarın bütçe içindeki değeri yüzde 12,6. Bunlar en kötü dönemlerimiz arkadaşlar. Bu açıdan, mesela ben örnek olarak eskiye dönük, tesadüfi olarak 1999 yılı bütçesini aldım, nedir diye baktım; giderler 23 katrilyon

eski parayla, gelirler 18 katrilyon, bütçe açığı dersiniz yüzde 23'le 5,5 trilyon lira. Yani olmayan parayı harcamışız ve faize giden miktar, bütçe içindeki miktar 38 ama bunu vergi gelirlerine oranladığımız zaman neredeyse yüzde 70-80'lere varan bir oran var. Yine, mesela bizim iktidar olduğumuz ilk yıllardan 2004 yılına baktığımız zaman, giderler 149 katrilyon, gelirler 103 katrilyon, bütçe açığı 46 trilyon; bütçe açığı yüzde 30. Ta buralardan almışız arkadaşlar. 2018'e baktığımız zaman, geçtiğimiz yıl gerçekleşen bütçeye baktığımız zaman arkadaşlar, giderler 830 milyar, gelirler 757 milyar, bütçe açığı 73 milyar ve oranladığımız zaman yüzde 8,7 ve faize ödenen miktar 74 milyar, bu oran da yüzde 8,7 arkadaşlar. Bu açıdan baktığımız zaman, gerçekten bu çok olumsuz şartlara rağmen Türkiye önemli bir başarıyı sağlamıştır. Aynı zamanda, hükümetlerimiz denk bütçe yapma adına çok önemli bir performans sergilemiştir, belki sadece 2019 yılı hariç bütçeden sapma oranı yüzde 1,5-2 civarlarındadır.

Daha önce de ifade ettiğim gibi AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002 yılından beri Türkiye ekonomisi yaklaşık olarak 5,6 büyümüş, bunun sayesinde gayrisafi milli hasılamız 2002 yılında 359 milyar TL'den 2018 yılında 3 katrilyon 724 milyar TL'ye yükselmiş. Yani fert başına gelir, dolar bazında 4.698 dolardan 12.480 dolarları görmüş, yaşanan tüm bu darbe girişimleri nedeniyle 2018 yılında 9.693 dolar olmuş, 2019 yılında da 9.093 dolar olması beklenmektedir. Buradan, tabii, daha önce, 2023 hedefleri hakkında konuştular. Eğer bu darbe girişimleri, Türkiye'ye yönelik girişimler olmasaydı, bu olumsuz şartlar olmasaydı, biz, açıkladığımız 2023 hedeflerini çok rahatlıkla tutturabilirdik diye düşünüyorum.

Bütçe hem gelirler açısından hem de harcamalar açısından tüm vatandaşlarımızı ilgilendirmektedir. İktidara geldikten sonra, bütçede 1'inci sırada Millî Savunma Bakanlığı yer alırken bugün 1'inci sırada Millî Eğitim Bakanlığı yer almaktadır. 2002 yılında bütçe içinde Millî Eğitime ayrılan pay 6,99 iken bugün 12,41'e yükselmiştir. Bunun sayesinde ne olmuştur? Bunun sayesinde, hepimizin de gördüğü ve birlikte yaşadığı gibi 309 bin ilave derslik yapılmış. Diğer taraftan, atanamayan öğretmenlerden bahsettiler ve gerçekten de bu haksız bir eleştiri. Atanamayan öğretmen vardır ama atanmış öğretmenlerden hiç bahsetmiyorlar. İktidara geldiğimizde yaklaşık 300 bin civarında öğretmen varken bunun üzerine yaklaşık 652 bin öğretmen atanmış, bu sayı 1 milyon civarlarına ulaşmıştır. Yani hangi dönemde bu kadar öğretmen atanmıştır, ben sizlere soruyorum. Diğer taraftan, her ile bir üniversite açılarak 131 yeni üniversite ilavesiyle üniversite sayımız 207'ye ulaşmıştır. Üniversite öğrencisi sayımız 1,6 milyondan 7,8 milyona ulaşmıştır.

Diğer taraftan, gerçekten de sağlığa ayrılan bütçe nedir diye baktığımız zaman, 2002 yılı öncesi -bu oran daha çok bizim için önemli yani bütçenin içinde sağlığa ayrılan pay önemli- yüzde 2,64. Peki, bugün ayrılan pay nedir? Yüzde 5,81'e çıkarılmıştır. Bunun sayesinde ve pek çok ilimize yeni hastaneler yapılmıştır. Bunun içinde Uşak Devlet Hastanesi, Eşme Devlet Hastanesi, Banaz Devlet Hastanesi, Karahallı Devlet Hastanesi gibi hastanelerimiz de vardır. Nitelikli yatak sayımız 145 bine, toplam yatak sayımız da 240 bine yükselmiştir. Gerçekten de bugün ülkemizdeki hastaneler 4 yıldızlı, 5 yıldızlı otel niteliğine kavuşmuştur. Teknik anlamda tüm cihazlar vatandaşın hizmetine sunulmuştur. Hasta memnuniyet oranları yüzde 35'lerden yüzde 80'lere çıkmıştır. Diğer taraftan da sağlık çalışanlarının sayısı, doktor sayısı 92 binden 161 bine çıkmıştır.

2020 yılı bütçemizdeki sosyal harcamalarla gerçekten de AK PARTİ'nin sosyal politikalar yönünden ne kadar önde olduğunu, gerçekten de garip gurebaya ne kadar çok ayrımcılık yaptığını buradan da görmekteyiz. 2020 yılı bütçemizde sosyal yardım harcamalarına tam 69,5 milyar TL, yaklaşık olarak bütçenin 6,3'ü ayrılmıştır. Bu oran 2002'de kaçtı diye baktığımızda 1,3'tür. Sosyal devlet olma adına tüm vatandaşların Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altında toplanması gerçekten de çok önemli, devrim niteliğinde bir uygulamadır. Diğer taraftan, bu amaçla, ödeme gücü olmayan

vatandaşların sosyal güvencesi için yaklaşık 13,4 milyar TL ayrılmıştır. Yine, 65 yaş üstü aylığı, engelli vatandaşlarımıza ödenen aylıklar için 11,6 milyar TL ayrılmaktadır. Engelli vatandaşlarımıza daha önceki dönemlerde gerçekten de hiç sahip çıkan yoktu, bunlarla ilgili bir kanun dahi yoktu. 2005 yılında çıkarılan kanun neticesinde bu engelli vatandaşlarımızın varlığı toplum tarafından hissediliyor oldu ve eşit vatandaş olma adına da çok önemli uygulamalar sağlandı. Hem engelli vatandaşlarımızın özel eğitim alması hem taşınması hem de bunlara evde bakım hizmeti verilmesi, engellilik maaşlarının yükseltilmesi adına bütçeden çok önemli paylar ayrılmıştır.

Bunun yanında tabii, pek çok şey diğer konuşmacılar tarafından da sayıldı. Gençlik ve Spor Bakanlığımıza gerçekten burada bütçeden ayrılan payda önemli bir artış sağlandı. Eskiden yükseköğrenim öğrencilerinin kredi alabilme imkânı çok daha kısıtlıydı. Bu imkân, diyelim ki eskiden 450 bin gence verilirken bugün sadece 400 bin gence burs vermekteyiz, toplamda da 1 milyon 600 bin gencimize burs ve kredi vermekteyiz.

Sadece verilenlerin sayısını artırmadık, aynı zamanda bunların miktarını artırdık. Eskiye baktığımız zaman 45 lira olan öğrenim kredisini bugün 500 liraya çıkardık, çok önemli. Diğer taraftan yurt sayısını artırarak yurt yatak sayısını 183 binden 3,7 kat artırarak 678 bine ulaştırdık. Yurtlarımız bugün gerçekten de eskiden olduğu gibi 7, 8 kişinin kaldığı yurtlar değil. 2 veya 3 kişinin kaldığı ve içinde banyosu, tuvaleti, buzdolabı olan ve otel niteliğinde yurtlarda öğrencilerimiz kalmaktadır. Aynı zamanda da yemeklere destek verilmektedir. Öğrencilerimizin giderleri önemli ölçüde azaltılmaktadır.

Ulaşımda gerçekten de Türkiye’de bir çığır açtık, bunu kimse inkâr edemez. Yani Türkiye’de ekonomi çok kötü olsaydı, sizin dediğiniz gibi olsaydı biz 23 bin kilometre duble yol yapabilir miydik? Diyelim ki hızlı trenle Türkiye’yi buluşturabilir miydik? Diğer taraftan da Marmaray’ı... Diyelim ki deniz altından iki yakayı birleştirebilir miydik? Asla birleştiremezdik.

Şimdi, bazıları tabii ki bunları hafife alabilir ama biz sizin ve bizden öncekilerin de neler yaptığını çok iyi biliyoruz.

Ben diyorum ki Türkiye güçlü bir devlettir, hem terörle mücadele etmekte hem üniter yapısını korumakta hem de dünyada Türkiye’ye karşı kurulmuş kurguları bertaraf etmek anlamında silahlı güçlerini, savunma sanayisini önemli bir ölçüde millileştirerek, yerleştirerek artık hiç kimseye hesap vermeden, hangi harekâtını yapacağına kendisi karar verip yapmaktadır. Bu yönden Türkiye düne göre çok daha iyidir. İnşallah ben ümit ediyorum ki bu yaşadığımız ekonomik darbe girişiminin de sonuna geldik. Bundan sonra kış bitti diyorum, inşallah önümüzde yaz gelecek, bahar gelecek, Türkiye çok daha iyi yerlere gelecektir diyorum.

Bu 2020 yılı bütçemizin hem milletimize hem tüm vatandaşlarımıza hem devletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güneş.

Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar, basın temsilcileri; bütçeyle ilgili on saate yakın konuşuyoruz. Tabii, birçok arkadaşımız dile getirdik, sabah ilk başladığımızda sivil toplum örgütlerinden söz etmiştik, keşke onların da ismini anımsasaydık ve burada olsalardı. Fakat bu 27’nci Dönemde “sivil toplum örgütleri” “yerel yönetimler” gibi kavramları çok kullanıyoruz. İşimize geldiğinde değiniyoruz, işimize geldiğinde öcü ilan ediyoruz. Ki yerel yönetimlere, hesabımıza gelmediğinde kayyum atayarak veya kendi yetkilerini kısıtlayarak birçok uğraşa da giriyoruz.

Sivil toplum örgütleri derken, aslında buraya, Halkların Demokratik Partisinden 3 üye olarak bizim verdiğimiz kurumların isimlerine baktığımızda... Oylamadan reddedildi. Aslında bir kısmı kamu kurumu niteliğinde. Bunlar Türkiye... Hep sizlerin -iktidarın- hep tekçilikten eleştirip ve tekçiliğe geldiğiniz, nedense hep zamanında karşı çıktığınız şeyleri, olmaması gereken şeyleri elinize geçtikten sonra değerlendirdiğiniz süreçle beraber orada da öyle bir süreç.

Menderes döneminde, 1950’lerde Türk Tabipler Birliği, Türk Mimar-Mühendisler Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Veterinerler Birliği, bunlar yasayla düzenlenmiş. Ve bunlar o dönem, o günkü koşullarda bir çoklu geçişe geçişin... Sivil toplumun sesi çıksın, örgütlensin, model olsun diye düşünülmüş. Ne zaman ki bunlar aykırı ses söylese neredeyse budayacağız; mahkemelere çıkarıyoruz, yargılamaya çalışıyoruz. Üstüne üstlük, burada bütçeden, bütçe hakkından, demokrasiden, katılımdan söz ettiğimizde, şeffaflıktan söz ettiğimizde burada olmamaları büyük bir eksiklik. TMMOB dediğimiz kurumun 550 bin üyesi var. Türk Tabipler Birliği dediğimiz kuruma hekimlerin yüzde 80’i üye. Severiz sevmeyiz, diğer kurumlar... Biz bunların ismini niçin söyledik? Diğer kurumların, diğer konfederasyonların, KESK, DİSK dedik, hepsinin katılması lazım çünkü bize katkı sunacaklar, sonuçta bizi seçen insanlar. Bunlar bir kere yok, bu büyük bir eksiklik. Bence de bizim ayıbımız oldu.

Bütçe hakkı demokrasi hakkı dedik. Gerçekten bunların olmazsa olmaz düşünülmesi gerekir.

Bir taraftan, Sayın Naci Ağbal burada. Bugün Türkiye’de -aslında kendisi YÖK üyesi de- bugün YÖK’ün kuruluş yıl dönümü. Otuz sekiz yıl önce, 12 Eylül askeri darbesinin kurduğu bir kurum. Yani ben isterim ki siz birazdan konuştuğunuzda, YÖK’ün nasıl olduğunu, ne aşamaya geldiğini anlatın. Az önce söyledim, normalde, Adalet ve Kalkınma Partisi ilk kurulduğunda “YÖK’ü kaldıracağız.” dedi, başörtüsü için “Kaldıracağız.” dedi, “Üniversiteler kapatılıyor.” dedi, “Ses yok.” dedi, “Tek seslidir.” dedi. “İnsanları odalara kilitliyorlar.” dedi. Bugün geldiğimiz yerde, siz barış akademisyenlerini “barış” dedikleri için uzaklaştırdınız ve geri dönüşlerine engel oluyorsunuz. Anayasa Mahkemesi o kadar süreden sonra... Ki bunları sadece barış akademisyenleri değil “barış” dedikleri için bütün dünya konuşuyordu, sosyal çevre konuşuyordu, hâlâ dönüşlerinde problem var. Onlar belki de Türkiye’nin bir kısmında... Şu anda cezaevlerinde üniversite kurulabilecek düzeyde akademisyen var. Bunları konuşmak lazım. Bir YÖK üyesi olarak şeffaflaşma, ileriye gitme, demokrasi, hukuk, adalet dediğimizde bunlara da değinmek lazım. Bugün 38’inci yıl, birçok kişi de buna değiniyor.

Şimdi, bütçeyle ilgili arkadaşlarımız çok konuştu, dönem dönem bazı şeyleri dile getirdiler. Mutlaka bizim de konuşup bütçeyle ilgili daha iyiye gitmek için... Gerçekten bütün arkadaşlar söylediğinde birlik, bütünlük... Biz de birlik, bütünlük istiyoruz. Ama birlik bütünlük tekçilik değildir, farklılıklarla beraber zenginliktir, çok seslilikle beraber katılımdır, şeffaflıktır.

Burada, yoksulluk var dediğimizde kıyamet kopuyor, işsizlik var dediğimizde kıyamet kopuyor. Bakın, az önce arkadaşımız dedi ki: “Yeni üniversiteler açılıyor.”

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız... Bakın, siz Maliye Bakanlığı yaptınız, stratejiyle uğraşıyorsunuz, bütçeyle uğraşıyorsunuz; Türkiye’de 4 gençten 1’i işsiz ve bu genç işsizlerin büyük çoğunluğu da üniversite mezunu. Üniversite açmak yeterlilik değildir, yetenek değildir. Siz onları istihdam edemiyorsanız problem oradadır. Bugün Türkiye’de istediğimiz kadar üniversite sayısı olsun, eğer tam istediğimiz düzeyde eğitim veremiyorsak, akademisyenler özgür değilse, öğrenciler özgür değilse ve mezun olduktan sonra istihdam edilemiyorlarsa büyük bir problem var.

Şimdi, yoksulluk dediğimizde, arkadaşlarımız biraz önce rakamları söyledi. Ben hemen sizden sonra baktım, yeşil kart nedir biliyorsunuz değil mi? Yeşil kart ilk çıktığında Türkiye’de şuydu: Ben o zaman tabip odasında başkandım, biz savunmuştuk. Neden? İlk defa, yeşil kartla beraber, Türkiye’de “Benim yoksulum var, sağlık güvencesi yok, sağlık güvencesi için yola çıkayım.” dediler ve o dönem

biz savunduk. Bir itirazımız vardı. Neydi itirazımız biliyor musunuz? Niçin yeşil kart verdiğiniz kişiye ilaç vermiyorsunuz? Düzenlendi, reform adı altında birçok şey yapıldı. Şu anda yeşil kart kime veriliyor? Geliri asgari ücretin dörtte 1'i altında olanlara veriliyor; 856 küsur lira.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Üçte 2.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Üçte 2, pardon, evet.

Türkiye’de şu anda yeşil kartlı sayısı sadece son dönemde 366 bin kişi arttı, biliyor musunuz bunu? “Yoksulluk yok.” diyorsunuz 2001 ile bugünü mukayese edip. Ben size daha altı ay önceki rakamı veriyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yoksulluk yok demedim. 4 doların altında geliri olanları söyledim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) - Devam edeyim.

BAŞKAN – Sayın İpekyüz, devam edin.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Benim “Yoksulluk yok.” diye söylediğim bir şey yok, 4 doların altında geliri olanları söyledim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Pardon, söylemediniz.

Ben, o zaman şunu söylüyorum: Yoksulluk sayısı arttı. 8 milyon kişi şu anda yoksul bu verilere göre ve 800 liranın altında bir gelire sahip, 800 lira. Az önce okuyordunuz ya, geçim için 800 lira. Bu, hepimizin ayıbı. Bu bütçede bu yok. Bunların ne olacağı yok. Genç işsizlerin problemi yok. İşsizlik yok. İşsizlikte şu anda -az önce söylediler- Avrupa’da, OECD ülkelerinde Türkiye derece yapıyor, üst sıralarda geziyor. Bunlara değinmek lazım. Nedir? İşçi, memur, emekli, çiftçi, bunların yine bu bütçeyle bununla ilgili gelecekleri yok.

Şimdi, bütçe dediğinizde, aslında, farklılıkları zenginleştiren, dezavantajlı kesimleri düşünen, onlara yönelik bir şey yapılması lazım ama hep belli bir kesime bir şey düşünülüyorsa bu bütçe değildir. Nitekim, bu Parlamentoda 27’nci dönemde, gerek Plan ve Bütçede gerek birçok şeyde öyle bir hâle geldi ki biz vergi affı getirdiğimizde öğrencilere, işçilere, emeklilere, memurlara yönelik bir af yok. Şu anda kredi kartı borcunu ödeyemediği için bankada 58 milyon kişi takipte, borç ödeyemediği için. Peki, biz bu bütçeye adil mi diyeceğiz, adaletli mi diyeceğiz? Hayır, buna demeyeceğiz çünkü bir bütçe adil olmadığı zaman bütçeyi kamufle etmek için, yoksulluğu, işsizliği kamufle etmek için bazı girişimler yapmak lazım. Nedir bu girişimler? Ya açılım yapacaksınız, haktan, adilane bir yol izleyeceksiniz ya da saklamaya çalışacaksınız. Saklamaya çalışmanın en rahat yöntemi nedir? Demokrasiyi askıya alacaksınız, adaleti askıya alacaksınız, hukuku askıya alacaksınız. Bunu yaparsanız korku gelir, otoriterleşme gelir, insanlar kendi haklarıyla ilgili bir şey söylediğinde hamasetle karşılaşır “Vatan hainisin, teröristsin, bölücüsün.” deyip susturulur. Az önce fotoğrafını gösterdiğimiz arkadaşlarımız yürürken polisler etraflarını sarıyor ve bir kadın ne diyordu biliyor musunuz: “Ben ilk defa İstiklal Caddesi’nde polislerin yürüyüş yaptığını görüyorum.” Çünkü arkadaşlarımız görünmüyordu. Bu ayıptır ya! Bu ayıptır.

Buradan geliyoruz, birçok konuya değinebiliriz fakat giderek, gerçekten, yoksullukla beraber, işsizlikle beraber belli bir kesimi zengin edip, belli bir kesimi koruyup vergiden söz etmek, haktan söz etmek adilane olmuyor, hele adaletten söz edip, kalkınmadan söz edip bir firmaya 425 milyonluk bir vergi affıyla çizgi çekmek, sonra da asgari ücretten söz etmek, mukayese etmek gerçekten haksızlık oluyor bizi dinleyenlere.

Ne yapıyoruz? Ödemeler dengesi bozuk, döviz krizi var, finansal kriz var, devlet borcu krizi var, az önce söylediler, borçlanma konusunda tekrar derecede, faiz konusunda tekrar derecede ve ülke küçülüyor. Küçülünce ne oluyor? Yoksulluk artıyor. Ama bugüne kadar neydi? İnşaatla artıyordu, emlakle artıyordu, bununla geliştiriliyordu. Ama ne oldu? Bu da bitti, tükendi. Neredeyse şeye dönüştük: “Bu yüksek binaları kimler yaptı?” Binaların yapıldığı süreçler belliydi, o rantı alanlar belliydi, şimdi geriye döndük ama bu bitince, şimdi, en rahat şey, hukuku askıya aldıktan sonra, bitirdikten sonra, demokrasiden uzaklaştıktan sonra gerginlik, şiddet ve savaş politikaları, askerî harcamalar... Bunu söylediğimiz zaman, bu söylendiği zaman kimse itiraz edemez, konuşamaz ama insanlar perişan, aç. 4 kişilik aile, bugün Türkiye’de herkesin konuştuğu 4 kardeş ve en büyük haksızlık, belki de bizim konuşmamız gereken en büyük vicdanları zedeleyen ne? Onların cenazeleri çıktıktan, morga otopsi için götürüldükten sonra BEDAŞ denilen firma -özelleştirilmiş bir firma- gelip elektriklerini kesiyor. Bugün mü yapılır bu şey ya? Ayıp değil mi ya! Utanılacak bir şey değil mi ya! Bu rezalet bir durum değil mi ya! Bütün basın şimdi bunu yazıyor. Bu, tüm Türkiye’nin ayıbıdır. İnsanlar Meclisin çatısına çıktı burada. Çocuğuna pantolon alamadığı için intihar eden insanlar oldu. Biz bunları görmediğimizde de bunlar çıktığında da hamasete dönüşürse bu haksızlık oluyor. Gerçekten önümüzde ciddi ciddi problemler var. Bu krizi hamasetle çözemeyiz. Bu krizi gerçekten... Bizim samimi olarak dönmemiz lazım.

Şimdi, “Kürt meselesi” dediğimizde, Kürt meselesi sanki Kürtçe şarkı söylemek, TRT Kürt’te Kürtçe konuşmak. Arkadaşlar, on beş gün önce -ben kişiyle görüştüm- Çanakkale’de hastanede yatan, eşi göz ameliyatı olmuş eşiyle beraber Kürtçe konuşuyor, yanı başındaki bir genç -demek bir heyecana mı geliyor, bu televizyonların pompalamasıyla maşallah, herkes kutuplaşmış, birbirine bir gerginlik, düşmanlıkla bakıyor- soda şişesini yaşlı amcanın başında patlatıyor. Konuştum, benimle konuşurken gözleri doluyor, diyor ki: “Ben ona ekmek getirmiştım, ben ona bisküvi getirmiştım, eşimle beraber paylaşmıştım, ne olduğunu anlayamadım.” Peki, ne oldu? Hasta taburcu edildi. Peki, ne oldu? Takipsizlik verildi. İşte Kürt meselesi budur, Kürtçe konuştuğunda senin halkının başına bir şey geldiğinde takipsizlik verilmesidir.

Ne oldu? Antalya’da Kürt öğrenciler ev tutmak istedi, vermediler, saldırdılar, hücum ettiler. Adalet ve Kalkınma Partisi Antalya İl Başkanı ne diyor, biliyor musunuz? “Selahattin Demiştaş’ın senaryosunda yer aldığı Asuman filminin Antalya Film Festivaline gelmesi, jürinin değerlendirmeye alması çok ayıp bir şeydir. Belediyeye ve jüriye kayyum atanması lazım.” Böyle bir şey mi var ya! Baş edemediğiniz şeylere en rahat çıkış yolu: Kayyum atayalım. Çünkü siz, seçimle, jüriyle, tercihle yapılan şeylere dayanamıyorsunuz. Bu ülkeyi bu aşamaya getirdiniz. Peki, ne oluyor? Hukuk yok oluyor, adalet yok oluyor ve geleceğimiz tümüyle bir sıkıntıya giriyor. Peki, bütün bu verilerle beraber...

Türkiye’de bazı verileri biz çıkaramıyoruz, mesela desek ki: “Diyarbakır’ın verileri nedir? Batman’ın verileri nedir?” Bazen saklanıyor. “GAP illeri” deniyor, içine Kilis de giriyor, Antep de giriyor. “Erzurum’la ilgili” dediğinizde Iğdır da giriyor, başka il de giriyor. Aslında, verileri istemiyoruz ve biz milletvekili olarak bazen istatistik kurumlarından istediğimizde yanıt verilmiyor. Soru önergesiyle sorduğumuzda yazılı soru önergelerimize cevap verilmiyor.

Ne oluyor? Bütün bu işsizlikle beraber, yoksullukla beraber TÜİK bunları açıklıyor. TÜİK diyor ki: “Yoksulluk arttı, işsizlik arttı.” Bu verilere göre bile ciddi bir sıkıntı var. Şu anda, yüzde 27’den fazla genç işsizliği var. Borçlanmayı söyledim.

Arkadaşlar, hesaplamalara göre. günde 4 bin kişi işsiz kalıyor son dokuz ayda. 1 milyon 65 bin kişi son dokuz ayda işsiz kaldı. Bunu söylemeyecek miyiz? Bunu söylediğimizde başka bir hafta mı çizecek? Bu sadece Batman’da mıdır, Diyarbakır’da mıdır?

Peki, ben size bir şey söyleyeyim: Bu yeşil kart sayısı, yoksulluk, işsizlik Türkiye’de çıkaralım bir harita, çıkaralım rakamları, illere göre dağıtalım, o illeri gördüğümüzde gerçekten, bunun bir kader olmadığı çıkacak ortaya. Niçin hep aynı iller ortaya çıkıyor? Nasıl ki üniversite sınavlarında, lise sınavlarında hep aynı iller dipteyse, aynı iller yoksulsa -Batman, Mardin, Diyarbakır, Siirt, Şırnak- o zaman bu bütçede bölgesel eşitsizlik konusunda, Kürt meselesi konusunda samimi olmamız lazım. Bakın, giderek bu samimiyeti yok ettiğimizde inanç kalmıyor.

Arkadaşlarımız haklı olarak “anneler” diyor. Anneler başımızın tacıdır. Peki, siz Cumartesi Anneleriyle ilgili bir şey söylemeyecek misiniz? Galatasaray Meydanı’ndan derneğin önüne koyduğunuz için bir şey söylemeyecek misiniz? Barış Anneleri için bir şey söylemeyecek misiniz? Beyaz tülbentleriyle coplarla sopalanan anneler için bir şey söylemeyecek misiniz? Diyarbakır’daki anneler Adalet ve Kalkınma Partisinin önüne gittiler “Anayasal açıdan suçtur.” dedikleri için bir şey söylemeyecek misiniz? Size gelince iyi oluyor, başkalarına olunca bir şey mi olmuyor?

Bakın, arkadaşlar, bunun görmezsek vicdan sızlıyor. Ben, size hepimizin bildiği bir şeyi anımsatmakta yarar görüyorum. Roboski, hâlâ aydınlanmadı, aslında herkes biliyor da. Roboski’deki anneler ağlıyordu, perişandı. Bir hafta sonra yolda trafik kazası oldu, bir askerî minibüs devrildi. İlk koşan annelerdi, ilk cenazelere ve yaralılara yetişenler annelerdi ve televizyonlar onu gösterdi, o annelerin ağlamasını gösterdi. Bugün, siz başka annelerden söz etmeyip başka anneleri öne çıkardığınızda siz ikircikli davranıyorsunuz, samimi davranmıyorsunuz.

Devam edelim: Bu Suriye meselesi çok konuşuluyor. YPG şudur, falan. Ya, Salih Müslim buraya kaç sefer geldi? Kaç sefer burada otellerde ağırlandı? İstanbul’da ağırlandı. Konuşuldu. Konuşmak ayıp bir şey midir? Müzakere etmek ayıp bir şey midir? Müzakere etmek, konuşmak erdemdir. Bu olmadığı sürece olmaz.

Şimdi, güvenlikçi politikalar... İnanın, ben Batman Vekiliyim, “güven” deyince insanlar huzur buluyor, “güvenlik” deyince insanlar ürmeye başladı. Siz “güven” kelimesini andığınızda insanlar ürmeye başladı güvenliği kastettiğiniz için. “Güvenlik” deyince de başka şeyleri çağırıştırıyor, başka şeylerden endişe ediyorlar ve biz normal döneme dönmezsek “Bütçeyle ilişkisi ne?” dediğinizde... Bugün sadece Suriye’nin kuzey ve doğusuna yapılan müdahaleyle ilgili ne oluyor, biliyor musunuz? Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan diyor ki: “27 milyar dolar masraf gidecek.” Şu anda bizim konuştuğumuz Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi... İki gün önce Bakan Beyle beraberdik Down sendromunu araştırma komisyonu ile beraber, bütçe kısıtlı olduğu için eğitimde sıkıntı yaşadıklarını söylüyordu. 20 milyardan 27’ye çıkıyor, 7 milyar daha Suriye’ye harcanıyor, belli bir sürede. Bunu eğitime harcayabilirdik.

Peki, saraya giden para? Şimdi arkadaşlarım söyledi, bu örtülü ödenegün artış oranına baktığımızda, bu zırlı araçlara, Mercedeslere baktığımızda bunları biz vatandaşa aktaramaz mıyız, paylaştıramaz mıyız? Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan on yedi yıl önce ne demişti biliyor musunuz? Notlara baktım. “Benim vatandaşım çöpten rızık topluyorsa, pazardan atık topluyorsa, meydanda ‘Açız.’ diye bağııyorsa, ev kirasını, elektrik parasını, su parasını veremiyorsa, yüzde 25’i ‘Açız.’ yüzde 50’si hâlâ ‘Yoksulum.’ diyorsa bir hükümet sorunu vardır.” Yani bu rakamlara baktığımızda, bu durumu dile getirdiğimizde, bu intiharları dile getirdiğimizde bunun sorumlusu da bu iktidarın kendisidir. Bu iktidar bunları konuşmayıp hamasetle, zafer nidalarıyla yola çıkarsa gerçek durumdan uzaklaşıyoruz. Ben Batman’a gittiğimde, konuştuğumda, bulduğumda bu sorunlar hep bana aktarılıyor ve bu konuda çok büyük sıkıntılar olduğu dile getiriliyor.

Bir diğeri: Biz önümüzdeki döneme baktığımızda, inşaattan giderek vazgeçtik, askerî harcamalara yöneldik, askerî harcamalar olduğu sürece de sanki yayılmacı olmak ve bir yerlere gitmek gibi bir derde düştük. Bununla beraber, ülkenin içi zaten kutuplaşmış, ilk Hükûmet kurulduğunda Adalet ve Kalkınma Partisi AKP diyordu ki: “Sıfır işkence olacak.” Şu anda zaten ayyuka çıkmış, bütün görüntüler ortada. “Komşularla sıfır problem.” Maşallah bütün komşularla problem yaşıyoruz, daha önce dost olduklarımızla bile uzaklaştık ve şu anda diplomaside sıkıntı, dış ilişkilerde sıkıntı, içeride sıkıntı, ekonomide sıkıntı, hukukta sıkıntı, üniversitelerde sıkıntı, her yerde sıkıntı. Bu zaten devasa bir kriz ve bu kriz, siz siyasi olarak meseleye dönmediğiniz sürece önümüze daha da patlayıcı bir şekilde çıkacaktır. Şimdi, çıktılar arkadaşlar “Kürt meselesi” dediler; arkadaşlar, Türkiye’nin en büyük ekonomik ilişkileri... Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı burada ve sizler de buradasınız eski Maliye Bakanı, şu anda Kürdistan Bölgesel Yönetimi’yle ne kadar ciddi bir ekonomik ilişki var; ihracat, ithalat var. Trabzon’a gelenler turist, kendi bayraklarıyla geziyorlar, saldırdılar, bir Allah’ın kulu onlara geçmiş olsun demedi ve saldıranlar bırakıldı, onlar gözaltına alındı, illa yurt dışına... Ya, böyle şey mi olur? Bir taraftan ticaret yapıyorsunuz, alışveriş yapıyorsunuz... Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, hatırlar mısınız, Mecliste ben konuştum, Batmanlı anne ankette Kürtçe konuştuğu için ceza almıştı, size telefonlarını da vermiştim, konuştuk, ben döndükten sonra da anket firması size şöyle bilgi vermiş, sanki bilerek yanıt vermiş. Ben anneyle konuştum, size telefonunu verdim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Görüştim ben.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Hayır, siz görüşmediniz, sizden telefon bekliyor. Ben daha geçen hafta konuştum, siz görüşmemişsiniz. Çünkü bana dedi ki: “Hâlâ cezam böyle duruyor.” Böyle yaptığınız sürece insanlar bundan vazgeçmiyor, sizin bunlara dönmeniz lazım.

Şimdi, borç... Maşallah, bunu öğrendik, Hükûmet de borçlanıyor, bütçeyi borçlanıyor “Önümüzdeki dönemde açığımız olacak.” diyor. Bunu kayyumlara da öğrettiniz biliyor musunuz. Kayyumlar da diyor ki: “Para var, biz de borçlanalım.” Sizden bunu öğrendiler. Van 1,5 milyar, Mardin 1 milyar, Diyarbakır 900 milyon, Kars 400 milyon; böyle sıralarsak bunları uzatabilirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bunlar sizden öğrendiler. Kayyumlar “Nasıl olsa borçlanıyoruz, nasıl olsa ihale vereceğiz.” Kimse hesap sormuyor, Sayıştay gelmiyor. Sayıştay gelse de şeyi yok. Zaten, buradaki raporlarda da var. Bunların hiçbirisi denetlenmiyor, denetlense bile işlem yapılmıyor ve bu bir öğretiye dönüştü. Öğreti nedir? Biz bir yere gidemiyorsak, alamıyorsak kayyum atarız. Kayyum da “Şirkette de olsa, belediyede de olsa nerede de olsa benden hesap soran yok. Ben, nasıl olsa büyüklerim gibi davranıyorum, keyfime bakarım, istediğimi harcarım, birilerini nemalandırırım, birilerini beslerim, diğerleri de yoksulluk olsun, işsizlik olsun, perişan olsun.”

Bütün bunlarla beraber, baktığımızda, aslında önümüzde yapabileceğimiz şeyler nettir. Keşke bu bütçede eğitim, sağlık dışında barıştan söz edebilsek, huzurdan söz edebilsek, demokrasinin yükseltilmesinden söz edebilsek, düşünce ve ifade özgürlüğünden söz edebilsek. Bunlar olursa inanın, ekonomi düzelir; inanın, bütçe düzelir; inanın, bu toplumsal gerginlik azalır, insanlar huzur bulur, şefkatle yaklaşır, o zaman birlik, bütünlük olur. Ama ne zamanki hamaset yaparsak, askerî söylemleri, güvenlikçi politikaları gündeme getirirsek ilerleyemeyiz. Şunu samimi olarak kendimize söyleyelim: 1984’ten bugüne kadar hep güvenlikçi politikalar gündemdeydi ekonomi hep kötüye gitti. Sadece bir dönem diyalog ve müzakere oldu, insanlar nefes aldı, anneler de nefes aldı, bizler de nefes aldık, hepimiz de nefes aldık. Ne olur, gelin, tekrar demokrasiye sarılalım, barışa sarılalım, huzura sarılalım, dezavantajlı kesimleri görelim, onlarla beraber bir bütçe hakkı oluşturalım, bütçe oluşturalım.

Saygılarımla.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmaz, buyurun.

Süreniz beş dakika, bir miktar ilave süre vereceğim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarının kıymetli temsilcileri, değerli basın mensupları -var mı bilmiyorum ama sabah da tartışıldı- sivil toplum örgütlerinden 2020 yılı bütçesine katkı sunmak isteyen meslek odaları, bu ülkenin dağına, taşına, toprağına, havasına, suyuna ve yaşanan talana “Dur.” demek isteyen duyarlı kuruluşlardan var mı, bilmiyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2020 yılı bütçesinin hedeflerine yaklaşabileceğı, bu ülkenin tüyü bitmemiş yetim hakkına hiçbir elin uzanmasına müsaade edilmeyeceğı, kaynakların da hakça paylaşılacağı bir bütçe olmasını yürekten diliyorum.

Ülkemizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, İzmir’de toplanan İktisat Kongresi’nin açılış konuşmasında “Bir ulusun hayatıyla doğrudan doğruya ilgili olan ekonomisi, çöküşünün de yükselişinin de temelidir.” der. “Zamanımız iktisat çağıdır.” demiştir. Ama şöyle bir baktığımızda, bu ülkede planlamanın da iktisadın da hesap verebilirliğin de kontrolün de devletin -her zaman on beş yaşında bildiğimiz- varlığından da bihaber durumda yaşayıp gidiyoruz. İşte tam bu noktada, bütçeler, ekonomik çarkın temel unsuru ve geleceğimiz demektir. Bütçe, bir ülkenin ekonomisinin yönetimini elinde bulunduran siyasi iktidarın, bütçe gelirlerinin kimlerden nasıl toplanacağını, toplanan gelirlerden kimin ne kadar pay alacağını önceden planlandığı bir olgudur. Tabii, AK PARTİ hep milat gibi gösteriyor 2002’yi. Bu ülkeye 2002’de geldiğinde ilk iş olarak şöyle bir değerlendirme yapıp “Bizim, enflasyon gerekçesiyle paramızda rakamlar çok, biz buradan 6 sıfırı sileceğiz.”le işe başladı fakat ondan sonra literatüre kattığınız paraları ben sırayla göstereceğim. Biri bu, arkadaşlar; yetmedi bu; yine yetmedi bu -rakamları hep büyütüyoruz, katlayarak gidiyor- yine yetmedi bu ve en son bu. Bunların önüne altışar sıfır koyarsanız 3 Kasım 2002’de devraldığınız ülkenin mali yapısını, parasını, pulunu, değerini nereye taşıdığınızı göreceksiniz. Bu yüce Meclis, yıllardır hepinizin bildiğı gibi, tüyü bitmemiş yetim hakkını, bütçeyi kontrol eden, denetleyen bir Meclis ve -bu görevi ülkemizin kuruluş yasasında ve Anayasa’mızda olduğu gibi- Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetler ve raporlar gönderir. İktidarınız döneminde, devleti kendinizin sanma aymazlığıyla, sekiz yıl bu yüce Meclise Sayıştayın rapor göndermediğine tanık olduk. Son zamanlarda gelmeye başladı ama geliyor, tüyü bitmemiş yetim hakları heba oluyor ama bunun karşısında bir yaptırımın olmadığını da görmekteyiz. O Sayıştay çalışmaya başladı, raporlar sunuyor, sabahleyin Grup Başkanımız Sayın Kuşoğlu’nun söylediğı gibi, 8 binin üzerinde bulguyla eleştiri yapıyor ama siz bir kez öz eleştiri yapıp “Evet, buralarda hata yaptık, geldiğimiz nokta da bu.” demiyorsunuz.

Şöyle rakamlara bakıyorum. 3 Kasım 2002’de bu ülkede 2 milyon 850 bin yurttaşımız “Ben çaresizim, muhtacım, devlet bana şefkatli ellerini uzatmalı.” diyordu ama bugün geldiğimiz noktada bu rakam yaklaşık olarak 8 milyonu aşmış. Demek ki bu, ülkenin kaynaklarını bu ülkenin yurttaşlarına hakkaniyetli, vicdanlı, eşit bir şekilde dağıtmadığının göstergesi ve bunlarla övünmek de AK PARTİ iktidarının bir şiarı oldu. “Bu ülkedeki şu kadar yoksula yardım ediyoruz, bu kadar muhtaca yardım ediyoruz.” gibi sözler gerçekten malumun ilanı, ülkeyi iyi yönetememenin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim.

Tabii, iktidarınız döneminde Türkiye birçok ilklerle tanıştı. Sınır güvenliği kalmadı, kevgire döndü. Bu ülke kendi tarımsal ürünleriyle kendi yağıyla kavrulup doyarken samana muhtaç edildi, Kanada’dan nohut, mercimek, Macaristan’dan fiğ alır duruma geldi ve cumhuriyet tarihinde ilk defa tek başına bir iktidar eliyle son on yılda iki Trakya büyüklüğünde arazi tarım politikasızlığınız yüzünden terk edip ekilemez statüye girdi.

Bunun yanı sıra, gıdalarımızda sağlık kontrolü yok, yazılan cezaların haddi hesabı yok. İktidarınızda nişasta bazlı şeker tavan yaptı bu ülkede.

Evet “Hastaneler yaptık.” diyor, övünüyorsunuz ve yüzde 70 dolulukla da bunu sermaye sahiplerine “Buyurun.” diyorsunuz. Bizim aldığımız bilgi de deneyim de hayat felsefesi de olması gereken de biz, devleti yaşatacağız, devlet de bizi sağlıklı yaşatacak ama gelin görün ki devlet işte o tarım politikasızlığı, üretim ve gıda politikasızlığı yüzünden bu insanların sağlığı üzerinden birilerine ticaret yaptırmaya çalışıyor. Bu, kamu-özel iş birliğiyle yapılan projelerde bu ülkenin oldukça büyük bir kaynağını heba etmektedir.

Bakıyoruz, ilk defa 1 trilyonun üzerinde bir bütçe var, o güzel sunumu dinledik fakat bakıyoruz bütçenin içerisine, bu bütçenin sadece yüzde 8’i yani 88,5 milyar TL’si kamu yatırımları için ayrılmış arkadaşlar, bakın, sadece yüzde 8’i.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen tamamlayınız.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Öyleyse bizim, bütün bu yaşanmışlıklardan geldiğimiz noktada ülkemizin içerideki huzursuzluğu, dışarıdaki yerle yeksan olmuş saygınlığını belli bir noktaya taşımak elimizde.

İşte burada muhalefette oturan arkadaşların uyarılarını dikkate alın. Devlet sizin değil. Siz şu anda bir nöbetçisiniz. Yarın, bu aziz millet bir başka partiye bu görevi verir ama bu devleti sizin teslim aldığınız gibi bulmayı ister. Bunun da vebal olduğuna inanıyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Türkiye hepimizin Hocam.

BAŞKAN – Lütfen, teşekkür edelim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Harcı adalet olmayan bir cemiyetin binası çürüktür, ufak bir sarsıntıyla da yıkılır. Partinizin isminde “Adalet ve Kalkınma Partisi” diyor, “adalet” diyor, bu ülkede adalet yok; “kalkınma” diyor, kalkınma, etrafınızdaki bir avuç insanda var ama ülke yurttaşlarında yerle yeksan olmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Bir memlekette adaletsizlikler ve haksızlıklar silsilesinin sebebi o ülkeyi kötü yönetenler kadar, uyarıları dikkate almayan yöneticilerin de kabahati vardır diyorum.

Yeniden bu bütçemizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İyi akşamlar diliyorum ben de. Uzun bir çalışma süreci oldu.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli geçmiş dönem Maliye Bakanımız ve değerli bürokratlar, Komisyon üyeleri; gerçekten sabahtan itibaren yorucu bir çalışma oldu, tam da yemek vaktine denk geldi. Afiyet olsun diyorum.

Gerçekten, bütçenin görüşmeleri Meclisimiz açısından önemli bir süreç. Sabah da tabii, gergin tartışmalarla başladı, hızlıca söyleyeceğim. Komisyon üyesi olmamakla beraber, Komisyonu takip etmeye çalışan bir milletvekili olarak bazı cümleler gerçekten hoş olmadı. İşte “STK çağırmak gibi ucube bir görüş...” Ben bu cümleyi duydum, karşı taraftan geldi. “Sandıkta bize bu yetkiyi verdi zaten.” “Nasıl çalışacağımızı bize mi öğreteceksiniz?” “Zaten aynı şeyler söyleniyor.” Bunların gerçekten bizim Meclisimizin itibarı ve bütçe görüşmelerinin ve Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli çalışmaları açısından hoş olmadığını belirtmek istedim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, sunumunuzu geçen hafta yaptığınızda da dikkatlice takip etmeye çalıştım. Şunu söylediniz “Toparlanma sürecinde büyümenin kaynağı net ihracat, tüketim harcamaları.” dediniz. Burada ben bugün dağıtılan Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nın tablolarına da dikkatli baktığımda 2018-2019 yurt içi talep verilerinde bir düşüş olduğunu gösteriyor. Diğer taraftan, ihracata baktığımız zaman da ihracatın kompozisyonunda da gerçekten yapısal anlamda bir değişim yaşamadık. Bunu biraz daha açar mısınız? 2019’daki yüzde 0,5 büyüme 2020’de yüzde 5 olacak. Bu nasıl olacak? Buradaki bütün verilere baktığımız zaman, gerçekten bu atılımı sağlayacak ekonomimizde ve verilerimizde böyle bir background yok şu an için. Yani ne olacak, bunu da merak ediyorum açıkçası. Radikal değişimler gerekiyor açıkçası. Rakamlar var ama bir de gerçeklik var, gerçekten hepimizin karşı karşıya kaldığı sorunlar var, tutturulamayan hedefler var.

Yapısal adım. Geçen yılın bütçesini hatırlıyorum, en çok kullanılan kavram “yapısal” kavramıydı ama bir yılda maalesef hiçbir şey olmadı yapısal noktada. Bunu işsizlik verisi de veriyor, sanayi üretimi endeksi de sabit yatırım endeksi de veriyor. Üretimdeki, imalat sanayisindeki özellikle yapısal dönüşüm de buna hitap etmiyor.

İş gücü piyasamızdaki veriler ortada. Esnek çalışmayla ilgili, bununla ilgili bir geri bildirim oldu mu? Ne oldu? Yani gerçekten bu istihdamın niteliğini artırma yönünde bir sonuç verdi mi? Kadın istihdamını önemseyeceğine söylüyorsunuz. Bugün, yüzde 38, genç kadınlar ne eğitimde ne istihdamda. Ya da istihdamı sadece artırmak, hani kadın istihdamında kısmen de olsa olumlu bir gelişme var ama niteliksel olarak bir şey yok, niteliksel bir gelişme olmadığını vurgulamak istiyorum.

Bir de sunumunuzda yine dikkatimi çeken diğer önemli bir husus “ihracata dönük büyüme modeli” diyorsunuz. Bunun gerçekleşmesi için gerçekten Türkiye’de üretim, kalkınma, eğitim, sanayi ve imalat sanayisi destekli çok önemli bir politikaya ihtiyaç var ya da böyle bir iradeye ihtiyaç var ama biz, ihracatın... Mesela, bunun en önemli ayağı, ihracattaki imalat sanayisinin teknoloji yoğunluğu. Ben baktım burada, düşük ve orta düşük teknolojide yüzde 65’lik bir ihracat yapısı var hâlâ sanayinin. İthalatta ise hâlâ biz, orta düşük ve orta yüksek alıyoruz ama bunun yüksek teknolojiye dönüşümü ya da orta yükseğe dönüşümü yok, gerçekleşmemiş. Nasıl olacak bu? Hangi politikalarla bunu biz gerçekleştirebileceğiz? Tamam, çalışmalar yapılıyor, imalat sektörü destekleniyor ama bunlar çok, nasıl söyleyeyim, gerçekten, oradaki ihracat yapılacak imalat sanayisine, iş verene destek vermekle çözülecek bir sorun değil bu. Bu, eğitim politikalarında ciddi, niteliksel bir reform gerektiriyor. Ama bakıyoruz, bugün eğitim harcamaları, yatırım harcamaları ve eğitim politikamızın ne durumda olduğuna bu salondaki herkes hâkim. Ben burada buna girmeyeceğim, bunu Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde söyleyeceğiz.

Bir diğer önemli konu, orta gelir tuzağı. Bu hâlâ Türkiye'nin önündeki ciddi bir sorun. Satın alma gücü paritesine göre 19'uncu sırada olmamızın gerçekten bir anlamı yok. Biliyorsunuz, o, dolar bazında ülkelerin satın alma güçlerini eşitleyen rakamsal bir düzenlemeyle geldiğimiz nokta, küçümsemiyorum ama o verisel bir değerlendirme. Baktığımız zaman, bizim kişi başı millî gelirimiz düşüyor.

Bir de dış ticaret hadlerine değinmek istiyorum. Ne sizin çalışmanızda ne istatistiklerde ne Cumhurbaşkanlığının programında dış ticaret hadlerine değinilmiyor. Dış ticaret hadleri önemli veriler. İhracat artışı olabilir niceliksel ama bu, ihracatın gerçekten birim değer endeksi ile ithalatın birim değer endeksini karşılaştırdığımızda kötüye gidiyoruz, 2002'yi de dikkate alsak kötüye gidiyoruz, son yılları da dikkate alsak... Bunu iyi, dikkatli değerlendirmek gerekiyor. İşte bu yapısal...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Tasarruf” diyorsunuz ve bu tasarrufun yatırıma dönüştürülmesi planlanıyor. Ama tasarruf yapısına baktığımız zaman yurt içi tasarruflar düzeyimiz düşük. Bir de harcanabilir gelir düzeyindeki tasarruf düzeyi yani vatandaşların sadece yüzde 13,9'u bir tasarruf yapabilecek düzeyde ve bunun da yatırıma dönüşecek potansiyeli ne kadar? Türkiye'nin yapısı malum, güvensizlik ortamı, kırılğan, öngörüsüz bir ekonomik yapımız var ve yönetim biçimi de bu, ulusal düzeyde böyle. Uluslararası düzeyde de yatırımların nasıl iç piyasaya geleceği çok açıktır. Burada adalet, hukukun üstünlüğü, denge denetim mekanizmaları, güçler ayrılığının temini, bağımsız işleyen kurumsal yapılar bunlar çok önemli değerlendirmeler. Ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesiyim. Şimdi, bizim, gerçekten Türkiye'nin, dışarıdan baktığımız zaman kişisel ve bir kişinin müdahalesiyle politikaların şekillendiği yönünde bir algı var, böyle bakılıyor. İşte, “Merkez Bankası Başkanı dediğimizi zaten yapmıyordu, değiştirdik.” dediğimiz zaman bu bir belirsizlik ortamı yaratıyor, bir öngörüsüzlük yaratıyor ve güvensizlik ortamı yaratıyor. Gerçekten iyi ya da burada söylendiği noktada eğer ekonomik verilerimiz iyi gidiyor olsa halkın yaşam düzeyi, yaşam standardı, işte yüzde 1.000'lerle artışını sağladığımız dediğiniz emeklinin, çiftçinin, öğretmeninin yaşam standardında, yaşam koşullarında, refah düzeyimizde gözle görülür bir artış yok. Aksine gerçekten yaşam koşullarının ülkemizde daha da zorlaştığı noktasında böyle bir durum da var. Yüzde 27 genç işsizlik. Gerçekten bence bu Hükûmetin ve sizin Strateji ve Bütçe Başkanlığının temel odak noktası genç işsizlik sorunu olmalıdır. Bu gerçekten hepimizin öncellemesi gereken önemli bir sorundur ülkemizde. Bunları gerçekten gerçekçi politikalarla çözmemiz gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son olarak da şöyle tamamlamak istiyorum: Gerçekten Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Orta Vadeli Program, Yeni Ekonomik Programı, Cumhurbaşkanlığı Programı, On Birinci Kalkınma Programı, Cumhurbaşkanlığında gördüğümüz ofisler, kurumlar, kurullar -son geçen hafta bir genelge yayınlandı- devasa şekilde kurumlar var. Ya, bunların koordinasyonu ve gerçekten sorunlara odaklanması noktasında ne yapıyorsunuz? Nasıl, kim belirliyor bu politikaları? Kim önceliyor? Böyle bir soru da sormak istiyorum.

Son olarak da Uğur Aydemir, Gini katsayısı dediği adaletsizlik. Az evvel söylediğim yaşam standartları düzelmediği gibi o makas da açılıyor. En fazla yüzde 20 gelirden pay alan ile en düşük pay alanın arasında fark 8 katı yani artış eğilimi ve bir de Gini katsayısı gerçekten artıyor yani gelir adaletsizliği artıyor ve bunu rakamlar da söylüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Yaşadığımız toplum yapısı da bunu ifade ediyor zaten.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Çelebi'ye söz vereceğim, ondan sonra Sayın Utku Çakırözer, hemen arkasından Sayın Fikret Şahin ve daha sonra da İbrahim Aydın Bey'e söz vereceğim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, benim vardı, İlhami Özcan Aygun vardı, Utku Çakırözer'den sonra benim vardı Başkanım.

BAŞKAN – Tamam sizi de araya koyalım efendim.

Doğru sizin isminiz de var burada.

Sayın Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli temsilcileri ve çok değerli basın mensupları; 2020 yılı bütçesinin geneli üzerinde konuşma yapmak üzere sunumumu yapacağım. Bu vesileyle bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Değerli milletvekillerimiz, bütçenin mali yönü, devletin bir yıl içerisinde vereceği hizmetlerin ödenekleri ve finansmanı ile ilgilidir. İktisadi yönü ise, içerisinden geçtiğimiz konjonktürün neden olduğu ekonomik dengesizliklerin giderilmesine ilişkindir. Şu an tartıştığımız bütçenin, 2020 yılına ait mali ve iktisadi beklentilerine göre düşünülmesi gerekir. Ancak içerisinden geçtiğimiz dönemde, Hükümetimiz sadece konjonktürel iktisadi gelişmelerle değil, aynı zamanda dünya iktisadi sistemindeki adaletsizliklerle mücadele etmek için de bütçe büyüklüklerini düşünmek zorunda kalmıştır ve kalmaktadır. Suriye başta olmak üzere bölgemizde yaşanan gelişmelere ülke olarak kayıtsız kalmamız mümkün değildir. Bölgedeki en önemli istikrar unsuru olarak ülkemiz, yapıcı katkılarına devam etmektedir. Başta Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkenin müdahil olmaya çalıştığı bölgesel istikrarsızlığı düzeltmeye çalışan tek ülke ne yazık ki Türkiye'dir. Barış temelli yaklaşımımız bölgede istikrarın sağlanması için önemli katkılarda bulunurken, bölgeyi sadece enerji kaynağı olarak görenlerin yaklaşımları istikrarsızlığa sebep olmaktadır. Bunun en net örneği başlattığımız Barış Pınarı Harekâtı'na gelen tepkilerin içeriği ve şiddetinde de bellidir. Harekâtın başladığı günlerde ABD Başkanı Donald Trump ekonomimizi mahvetmekten söz etmiştir. Medyada dönen yorumlardan aslında Trump'ın bakışının bu olmadığı, ülkesindeki güç dengelerinin etkisi altında bunu söylediği çokça dillendirildi. Öyle bile olsa sarf edilen sözler, dünya siyasi ve iktisadi sisteminin ne kadar adaletsiz ve asimetrik olduğunu açıkça göstermektedir. Yine açıktır ki, ABD'nin elindeki en büyük silah, ekonomi gücü ve dolarıdır. Siyaseten harekâtımız engellenemeyince ekonomi ve dolar silahı öne çıkarılmış ve bunlarla tehdit etmeye devam etmiştir.

Buna rağmen, enflasyon ve dolar kurundaki hareketler makul düzeylerde kalmış ve negatif beklenen ekonomik büyümemiz pozitif seviyeye hızla geçmeye başlamıştır. AK PARTİ olarak Hükümette olduğumuz günden bugüne şöyle bir bakalım: 2000'li yıllarda ekonomi dibe vurmuş, borçlar artmış, döviz kuru patlamış, bütçe açıkları devasa boyutlara ulaşmış ve faizler bugün havsalamız ve mantığımızın alamayacağı düzeylere çıkmıştır. Kamu açıklarının millî gelire oranı yüzde 10'un üzerine çıkmıştı, bugün bu oran yüzde 3'ün altında kalmıştır. Kamu borç yükü yüzde 70'in üzerine çıkmıştı, bugün bu oran yüzde 30 civarındadır. Maastricht Kriterleri uzun yıllar yakalanamamıştır. Gecelik faizler yüzde birkaç bin olmuş, dengelenen hâliyle bile yüzde 70'in altına düşmemişti, bugün bu oran bütün saldırılara rağmen yüzde 12'ye düşmüştür. O yıllarda kişi başına düşen millî gelir 2 bin doları zar zor geçiyordu, bugün ise kişi başına düşen millî gelirimiz 10 bin doların üzerindedir. Enflasyon

yüzde 60'ın üzerindeydi, bugün kur saldırıları ve bütün ekonomik tehditlere rağmen enflasyon yüzde 10'un altına inmiştir, tek haneli rakamlara düşürülmüştür. Ülkemiz siyaseten dik dururken ve aynı zamanda ekonomide de başarılar kaydettikçe, daha fazla dikkat çekmekte, bölgede çıkarı olan ülke ve çevreler için bir rakip algılamasına yol açmaktadır. Çünkü güçlü bir Türkiye adaletsizliğe, çatışmaya, ayrımcılığa izin vermeyen bir Türkiye'dir. Bunu çok iyi bilen çıkar çevreleri, ülkemiz güçlendikçe daha fazla saldırı araçlarına yönelmektedir. Bu araçların maalesef en büyüğü ekonomik saldırılardır. Biz bölgede yanlışların üzerine gittikçe kur üzerinden ülkemize savaş açılmakta, kamu bankalarımızla ilgili kapatılan soruşturmalar yeniden açılmaktaydı. Bütün bu saldırılar başarısız olmuştur ve olacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, ben aslında bu konuşmam içerisinde teröre değinmeyecektim ama sabah hepiniz de buradaydınız.

BAŞKAN – Bu arada Sayın Çelebi, size daha önce bir beş dakika söz vermiştim, dolayısıyla süreniz on beş dakika üzerinden olacak, onu özellikle söyleyeyim.

Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teröre değinmeyecektim ama bir hatibimiz özellikle terör ve isyan algısı yapınca yazı metnini biraz değiştirdim işin açıkçası. Ne yazık ki ülkemiz sadece ekonomik savaşla değil, terör örgütleri ve onların destekleriyle de mücadelesini sürdürmektedir. Türkiye'de bazı partiler askerimizi şehit eden, polisimizi şehit eden, vatandaşlarımızı şehit eden, kundaktaki bebeklerimizi öldüren teröristlere “terörist” diyemiyorlar.

Değerli milletvekilleri, bunu kabul etmemiz lazım ki, bunu gerçekten anlamamız lazım. Unutmayın ki her devlet kendi toprağını, kendi vatandaşını ve kendi bayrağını korumak zorundadır. Türkiye Cumhuriyeti devleti de kendi toprağını, kendi vatandaşını, kendi bayrağını dün olduğu gibi bugün de koruyacaktır, inşallah yarın da aynı şekilde devam edecektir. Yakın zamanda gerçekleştirdiğimiz Barış Pınarı Harekâtı'nda şanlı ordumuz kiliseleri, farklı dinlere mensup ibadethaneleri korurken, o kiliselerin içinde bile terör örgütünün sözde liderine ait resimler ve dokümanlar ele geçirilmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, bazı hatip milletvekilleri bir kurşunun maliyetini soruyorlardı sabah, aslında ben burada kendileri olsaydı gerçekten bu soruyu kendilerine sormak istiyordum.

1984'ten itibaren Jandarma bölgesinde PKK/KCK terör örgütünün 28.873 terör eyleminde, aralarında kadın ve çocukların da olduğu 4.334 sivil vatandaş hayatını kaybetti. Terör örgütünün düzenlediği bu saldırılarda 4.540 vatandaşımız da yaralandı. Terör nedeniyle aktarılan kamu kaynakları ve yitirdiğimiz insan kaynağımız hepinizin malumudur. PKK/KCK'nın eylemlerinde asker, polis ve geçici köy korucuları olmak üzere otuz beş yılda 7.154 güvenlik görevlisi şehit düştü, 16.213 güvenlik görevlisi de ne yazık ki yaralandı. Bunların hepsi de bizim kendi vatandaşlarımız ve kendi çocuklarımız.

Yine, hatırlarsanız, 2015 yılındaki hendek olaylarında Diyarbakır, Hakkâri, Muş, Şırnak ve Van illerimizde 264 güvenlik görevlimiz şehit oldu, 2.110 güvenlik görevlimiz ise yaralandı; 28 vatandaşımız hayatını kaybetti, 224 vatandaşımız ise yaralandı. Anılan tarihten bugüne kadar en az 300 milyar dolar ile 1 trilyon doların terör örgütleriyle yapılan mücadele neticesinde ülkemize ve milletimize maliyetinin olduğu tahmin edilmektedir. İşte, terör örgütünün Türkiye'ye maliyeti bu. Bunlar sadece birer rakam olmaktan ziyade, olayın vahametini göstermesi açısından hepimiz için gerçekten çok önemlidir.

Bu süreçte, Avrupa ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sözde bazı düşünce kuruluşlarının ve yetkililerin terör örgütü PKK/PYD-YPG'ye verdikleri desteklere şahit olduk. Teröre verdikleri destek nedeniyle ABD ile Avrupa'yı bile eleştirmediler ve eleştirmekten gerçekten de

çekindiler. Aksine, bu örgütlere ve teröristlere karşı silah ambargosuna karşı ürettiğimiz tamamen millî ve yerli SİHA'larımızla yapılan mücadeleyi eleştiriyorlar, “SİHA'lar uçmasın.” diyorlar. SİHA'larımız elbette ki uçacak ve terörle mücadelemiz sonuna kadar devam edecek.

Unutmayın ki güç adalettir. Geçmişte olduğu gibi, bu coğrafyaya hainlik yapan kim olursa olsun, her mekânda ve her taşın üzerinde Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin ve şu anda da Türkiye Cumhuriyeti devletinin tuğrası ve mührü bulunmuştur ve Allah'ın izniyle bu, hep devam edecektir. Son söz, Türkiye hepimizindir, Türkiye bizimdir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisi güçlü bir ekonomidir. Yer altından çıkardığımız bir zenginliğimiz yoktur. Ülkemiz tamamen vatandaşlarımız ve millî şirketlerimizin reel faaliyetleriyle zenginleşmektedir.

İçerisinden geçtiğimiz zaman diliminde, özellikle bu dönemde bütün dünya ekonomilerinde daralma yaşanmaktadır. Ülkeler para ve maliye araçlarıyla ekonomilerine müdahale etmektedirler. Başta dünyanın en zengin ülkeleri bu sorunun yeni farkına varırken biz tedbirlerimizi en başta aldık ve alıyoruz.

AK Parti Hükûmeti olarak 2020 yılı içerisinde yaptığımız bütçedeki bütçe açığı eleştirilmektedir. Küresel ekonomi daralmakta ve bütün ülkeler devasa boyutlarda açık vermektedirler. Bizim de ekonomimizi, vatandaşlarımızın hayat standartlarını belirli bir düzeyde tutmamız için kamu harcamalarını ancak belirli bir seviyeye kadar kısmamız mümkün olmaktadır. Ancak bizim yaptığımız bütçe, başta AB ülkeleri olmak üzere, birçok ekonominin bütçesinden çok daha sağlamdır, mali disiplinden taviz vermeyen bir bütçedir.

Bütçe açığının ve borçlarımızın millî gelire oranı AB ülkelerindeki oranların katbekat altındadır. Avrupa Komisyonu, başta İtalya, Fransa, İspanya ve Portekiz olmak üzere birçok üyesini borçların yüksekliğinden dolayı uyardı. Bu ülkelerde borçların millî gelire oranı yüzde 100'ün üzerindedir, bizde ise yüzde 30 civarındadır ve bu oran Avrupa Birliği kriterlerinin çok altındadır.

İlgili kurumlarımızın yayınladığı istatistiklere bakıldığında, geçen sene tamamen siyasi olarak ortaya çıkarılan dolar krizinin etkilerinin ortadan kalktığı görülmektedir. Ekonomimiz yeniden büyüme patikasına oturmakta, enflasyon ve faizler düşmektedir, inşallah 2020 yılında çok daha hızlı bir şekilde düşecektir.

Ben, özellikle, bu vesileyle 2020 yılı bütçesini hazırlayanların hepsine huzurlarınızda teşekkürlerimi sunuyorum.

Sözlerime son vermeden önce... Bir hatibimiz şöyle dedi, Çanakkale'de Kürtçe konuştuklarından dolayı bir saldırıya uğradıklarından söz ettiler. Bakın, ben ikinci dönem milletvekiliyim, 24'üncü Dönemde de yaptım. Ben Ağrılıyım, Ağrı Milletvekiliyim. O tarihte 90 muhtarımızı Çanakkale'ye götürdük, akşam otellerde kaldık, akşamüstü bütün Çanakkale'nin ne kadar kahveleri veya deniz üzerindeki oturulabilecek yerleri varsa herkes oturdu, ana dilinde konuştu. Hiç kimse...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Peki, o hastaya ziyarete gitseniz, geçmiş olsun desenez...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – İki senedir ne kadar değişmiş değil mi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu arz edeyim... Ben sizi dinledim Değerli Milletvekilim. İnanın, bakın, ertesi sabah biz kalktık, ta oradan valiliğe kadar zaten onun tam karşısında da gemiler vardı, oradan biz karşıda şehitliğe geçtik, akşama kadar da gezdik. Herkes kendi ana dilinde konuştu. Dolayısıyla Çanakkale'de hiç kimse bir şey demedi.

Artı, şu var: 2017’de ben Çanakkale’ye gittim. Çanakkale’deki şu andaki oradaki özellikle yapı-satların yüzde 80’ini yapan Ağrılılar, inşaat sektörü bunların elinde. Bunu özellikle görüşlerinize sunmak istiyorum.

Şimdi, biraz önce, bir arkadaş şöyle dedi “Türkiye’de 2000’den bu yana yapılan depremler var mı?” Evet, depremler var.

1) Sayın Cumhurbaşkanımızın hatta Cumhurbaşkanlığının halk tarafından seçilmesi, hatırlarsanız.

2) Sayın Cumhurbaşkanımız -o tarihte Genel Başkan-ı- sadece bir şiir okuduğundan dolayı hapse atıldı.

3) 367 olayı, Cumhurbaşkanlığı seçimi Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılmadı.

4) Biraz önce söylediğiniz gibi, cezaevlerinde daha önce mahkûmlar ana dillerinde konuşmuyordu. AK PARTİ hükümetleri geldi, üç ay içerisinde tek bir genelgeyle bu kaldırıldı.

5) Başörtüsü, AK PARTİ bu devirde, bu ülkede hiç bir kimseye şekli olarak bakmadı, başörtüsü serbest ve bu devlet de batmadı.

Yine, bununla ilgili olarak, 2011’de Van depremi oldu ve gerçekten siz şu anda Van’a gittiğinizde, katrilyonlarca lira Van’a aktarıldı ve Van çok farklı, değişti. Artı, Ağrı’ya sadece on yedi yılda gelen para 17 katrilyon lira.

Ondan sonra Gezi olayları başladı, akabinde 15 Temmuz, akabinde başkanlık sistemi halk oylamasına sunuldu, daha sonra Zeytin Dalı Harekâtı, daha sonra Barış Pınarı Harekâtı, daha sonra S-400’ler alındı, daha sonra Akdeniz’de doğal gaz ve petrol araması yapıldı, daha sonra 2018 Avrupa menşeli ekonomimize dolar üzerinde bir saldırı gerçekleşti.

Değerli kardeşlerim, ben özellikle şunun unutulmamasını istirham ediyorum, unutulmasın ki bu memlekette Kürt’ün de Alevi’nin de inancı gerçekten AK PARTİ sayesinde ve iktidarları döneminde kendisini pekiştirdi ve özgürleştirdi.

Ben, tekrar 2020 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Sayın Çakırözer, buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Divan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekilleri, kamu kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben de daha baştan bütçenin milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bakın, ortaya koyduğumuz hedeflerin tutması için her şeyden önce Türkiye’de ekonomiye güven tesis edilmesi lazım. Bunun için ne lazım? Öncelikle hukuk devleti lazım. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, geçen hafta sunuş konuşması yaptı burada. Tek bir kelime hukuk, tek bir kelime özgürlük, tek bir kelime adalet yok. Sadece bir yerde adalet kelimesi geçti; o da vergi adaletiyle ilgili ki onu da zaten sağlayamadığımız ortada.

Türkiye, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 126 ülke arasında 109’uncu sırada -bu listede sadece son beş yıl içinde 50 basamak düştük- basın ve ifade özgürlüğü alanında dünyanın özgür olmayan ülkeleri arasında sayılmaktayız; 180 ülke arasında 157’nci sıradayız.

Bakın, biz burada konuşurken televizyonlar şu anda “Fuat Oktay’ın Protokol Müdürü Meclis koridorunda kameraman kovaladı.” diye haber yapıyor.

Tabii hukuk, demokrasi ve özgürlükler olmayınca ne artar? Yolsuzluk artar. Nitekim Uluslararası Şeffaflık Örgütünün 2018 Yolsuzluk Algısı Endeksi'nde de şeffaf olmayan ülkeler arasında üst sıralarda olmamız şaşırtıcı değildir. Demokrasinin, hukukun olmadığı yerde huzur ve toplumsal barış da olmuyor. Küresel Huzur, Küresel Barış sıralamalarında da 163 ülke arasında 152'nci sıradayız.

Eğitim, en önem verdiğimiz alan; 38 OECD ülkesi arasında eğitimin niteliği konusunda 35'inci sıradayız. Endekslerin hep alt sırasında kalacak değiliz, zirvede olduğumuz uluslararası listeler de var. Mesela enflasyon ve işsizlik oranlarıyla hesaplanan Sefalet Endeksi diye bir sıralama var, beş yıldır bu listenin tepesindeyiz, banko ilk 5'teyiz.

Değerli milletvekilleri, milletimiz bu bütçeyi içeride ve dışarıda ülkemizi ileriye götürecek politikalar izlensin diye veriyor ama maalesef dış politikadaki vahim beceriksizlikler, hatalar Türkiye'ye itibar kaybettiriyor. Bakın, Avrupa Birliğiyle ilişkiler donma noktasında, açılan tek bir fasıl yok. Üyelik öncesi faydalanmamız gereken fonlardan dahi faydalanamıyoruz.

Dönüyoruz ABD kanadına. Biz Mecliste "İsraf yapıyorsunuz." dedikçe, "Saraylara ihtiyaç yok, kamuda 113 bin araca ihtiyaç yok." dedikçe, "Bu kadar lükse, şatafata ihtiyaç yok." dedikçe ne yanıt alıyoruz? "İtibardan tasarruf olmaz." yanıtı geliyor ama işte harcamayla, lüksle itibar gelmiyor, gelmez de. Bakın, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Trump'ın Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı'na yazdığı mektuba bakmak yeterlidir. Bu mektuba hâlâ yanıt verilmemiş olması çok üzücüdür. Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin otuz beş yıldır engellemeyi başardığı aleyhimizdeki kararlar, yasalar bu dönem ABD Kongresinden hem de tarihî farkla geçmektedir. Milletimizin boğazından kestiği vergilerinden lobi şirketlerine para aktarıyorsunuz. ABD'de aleyhimize kararlar çıkmasın diye son on yılda 30 milyon dolar lobcilere para verildi. Amerikan Kongresinde Türkiye Dostluk Grubu var, 117 Amerikalı Temsilciler Meclisi üyesi var. Bu dostluk gurubunun eş başkanları dâhil tamamı kongrede Ermeni kararına ve yaptırım tasarısına kabul oyu verdi, 405 kabul ve sadece ve sadece 11 ret oyu var. Bu sonucu elde etmek için lobici tutmaya, 30 milyon dolar vermeye, ödemeye gerek var mı değerli arkadaşlarım?

Dönüyorum Arap dünyasındaki Müslüman kardeşlerimize. Terörle mücadele için yürüttüğümüz operasyonların gerekliliğini, anlamını Filistin dâhil birçok Arap başkentinden destek alamamamız, onların bunu anlamaması hepimizi düşündürmelidir. Doğu Akdeniz'de yine Rumların yanında Filistin dâhil, Katar dâhil Müslüman kardeşlerimizin olması düşündürücüdür. Afrika'da –burada hep konuşuyoruz- en fazla elçilik açmakla övünüyorsunuz. O ülkelerin hiçbirinden geçtiğimiz haftalarda, günlerde destek gelmedi. Bunları düşünmemiz gerekir.

Dış politikadan bahsetmişken, şunu da dikkatinize getirmek isterim: Milletimiz bu bütçeyi devletin büyükelçilik gibi, rektörlük gibi kadroları liyakatli isimlerle doldurulsun, ülke iyi yönetilsin diye sizlere emanet ediyor. Bu önemli pozisyonlar bu Mecliste milletvekilliği yapmış AKP milletvekillerine emeklilik makamı olarak sunulsun diye vermiyorlar. Bu konudaki keyfiyete bir kez daha dikkatinizi çekmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, uluslararası istatistiklerde Türkiye'nin durumunu aktardım. Bir de insanımızın hayatına bakalım. Ülkemizde açlık sınırı 2.635 liraya yükseldi ama asgari ücret 2.020 lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Toparlayayım Sayın Başkan.

BAŞKAN – İlave süre veriyorum.

Buyurun efendim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bu bütçede asgari ücretin vergiden muaf tutulması yok, emekçilerin vergi diliminin yüzde 15’le sınırlanması yok, tam tersine “vur abalıya” misali yine asgari ücretliye, dar gelirliye yüklenmek var. Milyonlarca yurttaşımız borçlu, işsizlik en büyük bela, emeklilerin hâli perişan, milyonlarca emekli asgari ücretin çok altında maaş alıyor.

İşte, size bir endeks daha: Emeklilerin koşullarının karşılaştırıldığı bir başka uluslararası çalışmada yine Türkiye sondan 3’üncü durumda.

Çiftçimizin hâli vahim. Eskişehir’den örnek vereyim. Daha geçen yılın tohum destekleme ödemeleri yapılmadı, üstüne haziran ayında sel vurdu, 2 bin çiftçi için Cumhurbaşkanlığından afet yardımı istedik. Bakın, kasım geldi tek kuruş ödenmedi. Tek kuruş ödenmediği için de banka kredilerinin vadesi dolunca çiftçi çaresizlik içinde ortada kaldı. Bakıyorsunuz, enflasyon ve enflasyona endekli işçi, memur zamları hep tek haneli ama her ne hikmetse vergilere, harçlara, cezalara yapılan zam hem çift haneli, en az yüzde 20. Pazara çıkın, fiyatlardaki artışa bakın, bırakın çift haneyi, 3 haneli enflasyon var filede, mutfakta.

Bu bütçe, Türkiye’ye 2019’dan daha iyi bir 2020 yılı yaşatmayacak çünkü bu bütçenin içinde halk yok, enflasyona ezilen memur yok, emeklilikte yaşa takılan yüz binler yok, traktörüne haciz gelen çiftçi yok, yurt bulamayan öğrenciler yok. Ne var? Dar gelirliye zam var, vergi var, “Milletin cebinden kuruş çıkmayacak.” diye yandaş müteahhitlere yaptırılan projelere aktarılan milyarlar var, deneme süresi, denkleştirme süresi gibi esnek çalışma modelleriyle emekçilerimiz için güvencesiz bir çalışma ortamı var, işsizlik var, yoksulluk var.

Bu düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Fikret Şahin, buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Konuşmama geçmeden önce bütçe yasa teklifinin ülkemiz, milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Efendim, tabii, kaynaklarımız sınırlı, sınırlı olduğu için de kamunun ihtiyacına göre öncelik tanıyıp harcamalarımızı ona göre planlamak amacıyla bu yasa teklifini gündeme getiriyoruz. Gelişmiş ve demokratik ülkelerde kamu harcamalarının, dolayısıyla kamu hizmetlerinin belirlenmesi hakkı, kısaca bütçe hakkı Parlamentoya ait bir hak olarak karşımıza çıkmakta. Bu bağlamda bütçe hakkı Parlamentoya kaynakların öngörülen alanlarda ve öngörülen miktarlarda usulüne uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesi sorumluluğu da yüklemektedir. Bütçe kanunu ayrıca ekonomik ve mali istikrarın korunmasında da başlıca araçtır. Bu söylediklerimin çoğunu 8 ila 9 Ekim 2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin düzenlemiş olduğu “Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü” konu başlıklı uluslararası sempozyumun ön sözünde de görmemiz mümkündür ve dönemin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mehmet Ali Şahin bu toplantıda şöyle diyor: “Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe sürecindeki rolünü güçlendirmesine, bütçe ve bütçe denetimine ilişkin olarak kurumsal kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalara devam etmektedir.” Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçenin oluşmasında daha etkin bir rol oynayacağına dair bir açıklamada bulunuyor. Peki, şu an geldiğimiz nokta da böyle midir? Tabii, böyle olduğunu söylemek mümkün değil. Bütçe yapma hakkı Parlamentonun elinden alınmış, Parlamentonun etkinliği azaltılmış, sadece Parlamentonun elinden bütçe yapma hakkı değil, aynı zamanda Parlamentonun bütçe üzerindeki denetim yetkisi de azaltılmıştır.

Bakınız, sizlere bir örnek vermek istiyorum ki burada defalarca da bu konuda taleplerde bulunduk. Kamu-özel iş birliği modeliyle yapılmış olan şehir hastanelerine ait sözleşmelerin neler olduğunu burada Plan ve Bütçe Komisyonunda Sağlık Bakan Yardımcısına bizzatıhi sorduğumuz zaman, Maliye Bakanlığı bürokratlarına sorduğumuz zaman, bunun da ötesinde Sağlık Bakanlığına soru önergesi olarak sorduğumuz zaman hiçbirine cevap alamıyoruz. Oysa Maliyedeki bir bürokratin, onun da ötesinde yabancı danışmanlık şirketlerinin elemanlarının ve hatta onun da bir ötesine geçeceğim milletvekili olarak sorduğumuz sorulara alamadığımız cevapları yine yabancı danışmanlık şirketlerinin internet sitelerinde görüyoruz. “Bu sözleşmelerin içeriği nedir, yatırım maliyetleri nedir?” diye soruyoruz. Maalesef geçen yıldan bu yana Bakanlıktan bir cevap almış değiliz. Ben bu soruyu özellikle iktidar partisi milletvekili, AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarıma da yöneltiyorum: Sizlerin şehir hastaneleri sözleşmeleri hakkında bilginiz var mı, yok mu? Eminim ki yok, elbette ki yok. Bakınız tekrar söylüyorum: Sizin bilmediğiniz bilgiyi yabancı kişiler biliyorlar, bürokratlar biliyorlar, sizler milletin temsilcisisiniz ve sizler bilmiyorsunuz. Bunu ben kürsüden ve buradan defalarca dile getirdim ve dile getirmeye de devam edeceğim. Sorduğumuz zaman bu soruya, “Neden sözleşmeleri bize açıklamıyorsunuz?” dediğimiz zaman yabancı danışmanlık şirketleri şöyle diyorlar: “Ticari sır söyleyemeyiz.” Milletvekiline karşı böyle bir ticari sır mümkün müdür, olabilir mi? Bakınız, yabancı danışmanlık şirketlerinin internet sitelerindeki raporda şöyle diyor: “Ticari sır denilen olayın arkasında rant arayışı ve yolsuzluk vardır.” Oysa -katılıyorum bu söze- kamu harcamalarının hesap verilebilir ve şeffaf nitelikte olması gerekir ki buna yönelik zaten kanunumuz da var. Dolayısıyla milletvekillerinin bütçe üzerine olan denetim yetkisi engellenmektedir bürokratlar tarafından yani bu şekilde bir bütçeyi biz denetleyemiyoruz. Cumhurbaşkanı Yardımcısı bunu sizin dikkatinize de sunmak istiyorum. Sorduğumuz sorulara cevap alamıyoruz bütçe konusunda. Biz burada millet adına hesap görmek istiyoruz, milletimiz adına yapılan harcamaların nereye yapıldığını öğrenmek istiyoruz, maalesef bunu öğrenemiyoruz ama biraz önce ifade ettiğim gibi, ne yazık ki bu harcamaları yabancı kişiler biliyor. İnternet sitelerinde, sorduğumuz soruların bir kısım cevaplarını da kendimiz araştırarak bulmak zorunda kalıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Yani, sonuç itibarıyla gerilemiş durumdayız. Milletvekillerinin bütçe üzerinde denetim yetkisi yok, bütçe yapma yetkisi yok; yani, giderek demokratik normlardan geriye doğru sayıyoruz. Ve şunu ifade etmek istiyorum: Bu engellenen hakkımız hem Anayasa’ya hem de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na aykırıdır; yani, bürokratların da bu konuda suç işlediklerini bilmelerini istiyoruz.

Şimdi, efendim, tabii, 18’inci bütçenin yapıldığı, buna ait başarılar -tabii, olabilir- söylendi; güllük gülüstanlık bir tablo çizildi. Şöyle ifade etmek istiyorum: Ekonomik tablo madem bu kadar çok iyiye neden bu Yeni Ekonomi Programı’nda 3D formülüyle bir gelecek vizyonu çizdiniz? Nedir bu 3D? Yani, gelecek vizyonunda olmayan şeyi hedefliyorsunuz. Nedir bu 3D? “Efendim, dengeleme.” Neden? Çünkü mali denge bozuldu. “Disiplin.” diyorsunuz ikincide; disiplini de kaybettiniz, onu arıyorsunuz. Ve değişim. Demek ki on yedi yıldır, on sekiz yıldır iktidardasınız, hiçbir şey yapamamış durumdasınız; yani, bir nevi itiraftır bu. Bu yeni ekonomi planında yani orta vadeli ekonomi planında söylediğiniz 3D resmen ekonominin bir itirafıdır, yani “Biz, efendim, dengeleyemedik, dengeyi bozduk, disiplini kaybettik; değişim ve iyi süreçte bir ilerleme kaydedemedik.” diyorsunuz.

Yine, biraz önce bir milletvekili arkadaşımız kasada para olduğunu, harcamaya hazır olduğunu söyledi. Kendisine buradan tavsiyem: Milletimiz, emeklilikte yaşa takılan vatandaşlarımız bu haklarını almak istiyorlar. Madem kasada varsa buyurun, onu hep birlikte yapalım.

Evet, hepinize çok teşekkür ediyorum, sağ olun. Ülkemiz için tekrar bu bütçe yasasının hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Şimdi, söz sırası İlhami Özcan Aygun'da.

Buyurun efendim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, sevgili vekil arkadaşlarım, kamu kurum ve kuruluşlarının bürokratları, değerli vekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 2020 yılı merkezî yönetim bütçesini okuyunca şaşırdım. Bütçe ile iki gün önce yayınlanan 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı arasında bir tutarlılık olmadığını gördük. TÜİK rakamları ile OECD rakamları çelişmektedir. Yani, kısacası, kafayı kuma koymuşuz, her şeyi saklıyoruz.

Bugün ülkemizin en önemli sorunlarından biri eğitim, sağlık ve diğeri de gıda sorunudur. Mutfakta yangın olduğunu hepimiz biliyoruz. Sebze meyve fiyatları OECD ülkelerinin aksine artmakta; Türkiye'de çok yüksek bir gıda enflasyonu yaşanmaktadır.

TÜİK rakamlarına baktığımız zaman, ekim ayında yüzde 8,55 enflasyon varken pazarda, mutfakta ise yangın olduğunu hep beraber görüyoruz. OECD rakamlarına baktığımızda da gıda enflasyonunun yüzde 31,9 olduğunu görüyoruz; bu rakam OECD ortalamasının tam 14 katı altında. Yani, Türkiye OECD ülkeleri içerisinde gıda zammı yaşayan bir ülke.

Yine, bugün bu Sabah gazetesinde Dilek Güngör Hanımefendi'nin yazısına baktığımızda diyor ki: "Altı aydan iki yıla kadar... Eğer ekonomiyle, parayla ilgili haber yaparsanız, konuşursanız yandınız." Yani, şaşırdık kaldık. O zaman bizim artık planı ve bütçeyi de yapmamıza gerek kalmadı, ekonomiyle ilgili konuşmamıza gerek kalmıyor. Demek ki altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hazırlıklı olalım arkadaşlar.

Şimdi, diğer bir konu da: Cumhurbaşkanlığının yıllık programına baktığımızda "Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında tarımın ağırlıklarının azalması beklenmektedir." diyor. Tarım sektöründe yüzde 1,9 büyümeden bahsediliyor ama merkezî yönetim bütçesine baktığımızda, tarım bütçesinin 2021'de 2020'ye göre yüzde 4,1 azaldığını görüyoruz. 2020 için ayrılan başlangıç ödeneğinin 40 milyar lira olduğunu görüyoruz ama 2021'e baktığımız zaman da 38 milyar gibi bir rakama geliyor. Yani, 2021 yılına geldiğimizde tarımı iyice küçültüyoruz. Ama 2022'ye baktığımızda da bir büyüme görüyoruz. Ya, dalga mı geçiyoruz acaba biz? Nüfusumuz artıyor, gıda güvenliği var ama biz tarımla oynuyoruz.

Yine, geldiğimiz noktada, hem 2020 hem 2021 hem 2022 yıllarına baktığımızda Cumhurbaşkanlığı bütçesinde, Diyanet bütçesinde devamlı artış var; kısılmayan tek bütçe Diyanet ve Cumhurbaşkanlığı bütçesi. Tarım bütçesine baktığımız zaman, 2021'de azalırken Cumhurbaşkanlığı bütçesi yüzde 11,8 artıyor. Arkadaşlar, bizim burada artırmamız gereken Tarım bütçesi; Cumhurbaşkanlığının savurgan bütçesi değil. Yine, bakınız, Tarım bütçesi eksiye giderken Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 2021'den 2020'ye göre artış oranı yüzde 11,2; Tarım ise aşağı düşüyor. Yani, kısacası, siz tarımı da gözden çıkarmışsınız, herkesi gözden çıkarmışsınız; sadece sarayı düşünüyorsunuz.

Gene aynı şekilde, Diyanet bütçesi yüzde 10,3 artıyor 2020’de. Ya, arkadaşlar, Diyanet bu kadar önemli, biliyoruz ama o Diyanetteki imamların da yiyeceği ekmeği, gıdayı üretecek olan çiftçiler de önemli bizim için. Yani, Diyanet bütçesini artıracaksınız, Tarım bütçesini düşüreceksiniz; burada bir çelişki var.

Yine, baktığımız zaman, girdi fiyatları açısından çiftçiye sübvansedecek gerçek bir tarımsal destekleme modelinin olmadığını görüyoruz. Bakınız, seçim öncesi, ocak ayında süt primini 10 kuruştan 25 kuruşa çıkardınız yani çiftçiye şirin gözükecektiniz. 31 Mart seçimlerinde tabii ki beklediğiniz tablo oluşmayınca mayıs ayından itibaren, 25 kuruş olarak belirlemiş olduğunuz prim desteğini... Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcım, hiçbir zaman oyun bittikten sonra kural konulmaz, sonuç bitmiş. 25 kuruş açıklamışsınız, bugün itibarıyla mayıs ayındaki prim desteğini 10 kuruştan ödüyorsunuz. Yazıklar olsun diyorum çünkü geriye doğru dönülmez. Cumhuriyet tarihinin en büyük yanlışının içerisindeyiz AKP iktidarı.

Gene, bakınız, tarımsal desteklemelere geliyoruz. Hâlâ daha siz 2018, 2017...

Bakınız, lütfen, süt prim desteğini nereden ödediğinize bakınız. İlk defa cumhuriyet tarihinde siz yaptınız, ilki başardınız. Ayrıca, bu ödemediğiniz...

SALİH CORA (Trabzon) – İlk kez destek verildi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Cora, lütfen, lütfen...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Cumhuriyet tarihinin en büyük desteğini veriyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – En büyük desteği veriyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlar, ben konuşayım, siz de ondan sonra.

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Neyse, arkadaşlar, size söz vereceğim ben.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – “2020 yılındaki merkezî yönetim bütçesinden tarımsal desteklere 21 milyar 969 lira ayrılmış.” diyorsunuz. Yeni tarımsal destekleme modeline baktığımız zaman “Üretim artışı sağlanacak.” diyorsunuz ama Sayıştay raporlarına bakıyorsunuz ki tarımsal desteklerin etki analizlerini yapmadınız, paranın nereye gittiğinden haberinizi dahi yok ve bununla ilgili de bir yapıyı daha kuramamışsınız, etki analizi yapısını daha kuramamışsınız.

Yine, bakınız, söz verilen 10.551 ziraat mühendisi, gıda mühendisi, veteriner... Hatta dün daha yeni Su Ürünleri Kanunu’nu çıkarttık. 15 bin su ürünleri mühendisinin ataması yok arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, ilave süre vereceğim size, lütfen tamamlayınız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum.

Sayıştay raporlarında yine kaybolan aşılar var, aşılar; yani, hepimizin parası.

Yine, Adana, Balıkesir, Denizli, İstanbul, Kastamonu, Kütahya, Samsun, Siirt, Trabzon, Şırnak’ta 368.761 doz aşı zayi olmuş; neden? Soğuk zincirini oluşturmadığınız için arkadaşlar. Ve bu konuda sorumlu kimse bilemiyoruz.

Yine, bakınız, et güvenliğine geliyoruz. Sayıştay raporundaki ülkeye girmesi yasak olan Şarole, Brangus ve Aubrac ırklarını ithal ediyorsunuz; yani, gıda güvenliğini yok sayıyorsunuz. Yine, Sayıştay raporlarına baktığımız zaman, ülkeye girişi yasaklı olan hayvanları getirerek yaklaşık olarak 115 milyar

lira tazminat ödemişiz çiftçiye. Ama bu işte yirmi bir günlük karantina olmasına rağmen, karantina süresi bitmeden hayvanları ülkeye sokarak... Ve bu ithalatı yapan da TİGEM. Ben merak ediyorum, TİGEM'e bu sorular acaba soruldu mu, hesaplar soruldu mu? İthalatı yapıp o hayvanların öldüğünü görüyoruz. Yani, hepimizin parasını yok ediyoruz arkadaşlar.

Yine, bakınız, genç çiftçi projesine geliyoruz. Genç çiftçi projesinin mantığı belli, "Akrabalardan mal alınmaz." diyor. Ama genç çiftçi projesinde hile var hile, hülle var; bu hülleği görmediniz, hesap sormadınız. Lütfen, yetimin hakkını arayın.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Çiftçi borcuna geliyoruz. En çok avunduğunuz 2002 yılında 2 milyon 588 bin kayıtlı çiftçi varken bankalara borcu 2,5 milyar; şimdi geliyoruz, 2 milyon 103 bine düşmüş çiftçi sayısı ama her çiftçinin bankalara borcu 48.548 olmuş, her çiftçinin. Yani, geldiğiniz süreç içerisinde çiftçinin borcunu tam tamına 48,5 kat artırmışsınız arkadaşlar. Yazıktır, günahtır üreticimize. Üretici sayısı düşerken çiftçi borcu artmış.

Ha bir de Sayın Cumhurbaşkanımızın övündüğü bir şey vardı, Ergene Havzası. Veysel Eroğlu diyordu ki... Şafak harekâtı yaptık, 2018 yılında Ergene'de balık tutacaktık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

BAŞKAN – Evet, lütfen bitirin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2019 sonunda balık tutacaktık ama ne balığı? Şu anda hâlâ kadmiyum, siyanür akıyor. Ergene -Trakya'da- kanser ölümlerinde -Tekirdağ ilim- ülkede 5'inci sırada arkadaşlar. Bakınız, bırakın balığı; zehir soluyoruz, zehir. Ve 3 milyar 240 milyon lira para heba oldu. Ben merak ediyorum: 2019 da bitti, acaba temizlenmeyen o Ergene'yle ilgili kimden hesap soracağız?

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aygün.

Sayın Cora, buyurun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, çok kıymetli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, önceki dönem Değerli Hazine ve Maliye Bakanımız, yine kıymetli bakan yardımcımız, bürokratlarımız, basınımızın değerli mensupları, değerli Komisyon üyelerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2018 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin geneli üzerinde yapılan değerlendirmeler üzerine söz almış bulunmaktayız. Bu vesileyle bütçemizin öncelikle ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, gururla ifade etmeliyiz ki bugün AK PARTİ iktidarlarının 18'inci bütçesini yapıyoruz. Böyle kesintisiz bir şekilde 18 kez bütçe yapmak herkesin harcı değildir, herkese de nasip olmaz. Bunda en büyük pay, şüphesiz ki milletimize aittir. Tabii ki bir diğer önemli husus da on yedi yıl boyunca mali disiplinden taviz vermeden kamu gelirlerinin artırılması, kamu harcamalarının etkin bir şekilde sürdürülmesi, tasarrufların üretken alanlara kanalize edilmesi ve bunun sonucunda ortaya çıkan büyük bir başarı tablosunda emeği olan ekonomi yönetiminin payı çok büyüktür. AK PARTİ döneminde bu şekilde kesintisiz bütçe yapmamızın alametifarikası bütçede her zaman unutulmuş kesimleri asla unutmayan kadrolar tarafından hazırlanmış olmasıdır.

Değerli arkadaşlar, tabii ki bütçe yapma kanun teklifini Hükümet Meclise sunmaktadır. Milletin de bize vermiş olduğu yetkiye göre burada müzakerelerde bulunmakta ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından da bu kanun onaylanmaktadır.

AK PARTİ iktidarı döneminde özellikle demokrasi, hukuk, adalet, insan hakları alanında attığımız önemli adımlar sayesinde bugün gerçekten milletimizin her seçimde bizlere teveccühü artmaktadır.

Şimdi, az önce bir milletvekilimiz konuşmasında şunu ifade etti: “Türkiye’de basın özgürlüğü yok, demokrasi yok, hukuk yok, hiçbir şey yok.” Ama şunu ifade etmeyelim ki Türkiye’de basın özgürlüğünün daha ne kadar olması gerekiyor. Yani bir basın özgürlüğünde... Basın açıklaması yapan bir milletvekilimiz ve basın mensuplarıyla beraber basın açıklaması yapan bir kişiye sonra bir bakıyoruz ki YPG’den, PYD’den Resulayn’da etkisiz hâle getiriliyor. Bir bakıyorsun ki basın açıklaması yapmak için basın mensubu olarak gelen kişiler aynı zamanda DHKP-C örgütünün mensubu çıkıyor. Yani basın özgürlüğünden kastımız, bu kişilere, teröristlere daha fazla imkân sağlayacak ortamlar mı hazırlamak? Dolayısıyla dünyadaki örneklerle karşılaştırdığımız zaman dünyada basın özgürlüğüne bakış açısını da çok iyi bir şekilde değerlendirmemiz gerekiyor.

Şu anda şunu özellikle ifade etmeliyim ki dış politikada başarısızlık iddiasında bulunarak veya Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’yla beraber yapmış olduğu önemli, yüz yıllık tarihî adımı gölgelemeye çalışıp bu manada savunma sanayisine yapılan harcamaların yersiz olduğu iddiasında bulunmayı gaflet ve dalalet olarak değerlendiriyorum.

Değerli arkadaşlarım, şunu özellikle ifade etmeliyiz: Türkiye çok zor süreçlerden geçti. Bunları hiç zaman yadsıyamayız. Özellikle şunu ifade etmeyelim ki 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ hain darbe girişimi gerçekleştiğinde, uçaklar havalandığında, alçakça uçuş yaptıklarında ve sivillerin üzerine bombalar yağdırdığında ülke olarak, millet olarak her bir ferdimiz esasında ne kadar yalnız olduğumuzu hissetmedik mi? Eğer bunu hissetmeyen bir kişi varsa ben esasında onun vatanseverliğinden, ülke sevdasından şüphe ediyorum. Biz öyle bir yalnızlık hissettik ki işte o zaman karar verdik, dedik ki “Biz böyle bir durumda, böyle bir işgal girişimine maruz kaldığımızda ne yapmalıyız?” İşte, Sayın-400’leri almamızın ne kadar zaruri olduğu ortaya çıktı.

Değerli arkadaşlarım, yine ülke olarak terör konusunda çok acılar yaşadık, acı gerçeklerle karşılaştık ve İsrail’den alınan Heron’larla beraber, görüntülerle beraber terörle mücadele ettik. Çoğu zaman bu görüntülerle beraber askerimizi ofsayta düşürdüler, çoğu zaman bu görüntülerle beraber “al gülüm ver gülüm.” diyerek terör örgütlerine alan açtılar ve dolayısıyla bu konuda da baktık ki kendi göbeğimizi kendimiz kesmemiz gerekiyor. Allah’a şükürler olsun ki şu anda yine savunma sanayimize ayırdığımız bütçeyle beraber kendi İHA’larımızı, kendi SİHA’larımızı yaparak terörle etkili bir şekilde mücadele ediyoruz ve terörle bu mücadelemiz sayesinde de şu anda terör örgütleri âdeta dağlarda mağaralarından çıkamayacak duruma dönüştü. Bunlar da gerçekten “zor oyunu bozar” anlayışıyla çok önemli adımlar attığımızın göstergesidir.

Yine ekonomik saldırılar meydana geldiğinde, ülkemize yönelik sistematik bir şekilde ekonomik saldırılar olduğunda bir anda akaryakıt fiyatlarının artması, dolar döviz parametresinin, dengesinin bozulması, faizlerin yükselmesiyle beraber bir baktık ki bizim yine kendi zenginliklerimizi ortaya çıkaracak adımlar atmamız gerekiyor. Kendi yerli ve millî sondaj gemilerimizle artık Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama çalışmalarımızda sona gelmiş bulunmaktayız. Bunu da Türkiye’nin gelişmesi, büyümesi açısından önemli bir çalışma olarak değerlendiriyoruz.

Son olarak da Türkiye’nin her bir tarafı, etrafı terör örgütleri tarafından kuşatılmaya çalışıldığı, ülkemizin güneyinde terör koridoru oluşturulmaya çalışıldığı bir anda Rusya’nın, Amerika’nın tırlarla silahlarla beraber orada bulunduğu bunları sorgulamayıp Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’yla

beraber “Suriye’de ne işi vardır?” diye bunu sorgulamaya çalışmak, bunu yadırgamaya çalışmak asla ve asla yurtseverlik anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla biz bu konudaki kararlı mücadelemizi devam ettiriyoruz, bu konuda bize “Yalnızsınız.” diyenler olsa dahi, bütün dünya bizi yalnız bırakmaya çalışsa dahi, 15 Temmuzda nasıl yalnız bırakmış olsalar dahi millet olarak kenetlendiğimizde birçok sıkıntıyı bertaraf edebildiğimizi görmekteyiz. Bunu da inşallah hep birlikte aşacağız.

Bu manada savunma sanayisine ayrılan bütçeyi önemli görüyoruz ve bunun bütçenin genel dengesini etkileyecek bir boyutta olmadığını düşünüyorum. Türkiye Cumhuriyeti bütçesi terörün her türlüyle etkin şekilde mücadele edecek güçtedir, asla bir zafiyet söz konusu olmaz. Bu yönde bir kaynak sorunumuz bulunmamaktadır. Terörle mücadelede gerekli olan insan kaynağı, silah ve mühimmat, araç ve gereçlerin karşılanmasında artık hiçbir zorluk yaşamamaktayız. Meclis olarak bize düşen sorumluluk, böyle hassas durumlarda Hükûmetin elini güçlendirmektir. İç ve dış güvenliğimizde etkili ve caydırıcı mücadele yapabilmemiz için gerekli olan yerli ve millî silah ve savunma sanayisi sistemimizin geliştirilmesi, üretilmesi ve kullanıma hazır hâle getirilmesi için gerekli kaynakları bütçeden kullanabilmekteyiz. Bugün ekonomimiz, elhamdülillah, bu kaynakları üretecek yetenek ve kabiliyeti haizdir. İnşallah, bu manada terörün kökü kazınana kadar mücadelemiz devam edecektir. Bu manada “Savunmaya yönelik ve güvenlikçi anlayışla bütçe hazırlandı.” diyen arkadaşlarımıza tek tavsiyemiz şudur: Terör örgütlerine terör örgütü diyebilsinler, diyebildikleri bu terör örgütleriyle ara ara diyaloglarda bulunabiliyorlar, bunlara da silahlarını bırakmalarını, ülkemizi terk etmelerini tavsiye etmeleri... Bu şekilde bütçeden daha az kaynağımızı da aktarmış oluruz. Bütçeyi düşünen arkadaşlarımızın, bütçeyi düşünen milletvekillerinin, milletin seçtiği temsilcilerin bu hassasiyete dikkat etmesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, tabii ki bizim milletvekili arkadaşlarımız birçok konuya değindiler, tekrara düşmemek adına ben sadece enflasyon ve alım gücüyle alakalı olarak çok kısa bir değerlendirme yapıp konuşmamı tamamlayacağım.

2003 yılından önce son on altı yılda yıllık enflasyon ortalaması yüzde 68’lerdeydi, 2003 yılından itibaren on yedi sene boyunca yıllık enflasyon ortalaması yüzde 9,7 olarak gerçekleşti. Geçen yıl biliyorsunuz, ekonomide çileli bir dönemi geride bıraktık, faizlerin yüksek olduğu, enflasyonun yüksek olduğu bir dönemdi ama yüksek olduğunda bu yüksekliği vurgularken düşüşe geçtiğinde bu düşüşe geçmenin, iyileşmenin olduğunu, dengelemenin olduğunu, toparlanmanın olduğunu maalesef söylemekten imtina ettiniz. Faiz bütçesinde vatandaş odaklı bütçeye geçişi sağlayarak oluşturduğumuz mali alanla memurumuzu, asgari ücretlimizi, engelli vatandaşımızı, yaşlılarımızı, işçilerimizi, esnafımızı, çiftçilerimizi de unutmadık ve enflasyon karşısında ezdirmedik.

Biliyorsunuz, 2002 yılında biz iktidara geldiğimizde en düşük memur maaşı 392 liraydı, şimdi en düşük memur maaşı 3.444 liradır yani reel artış oranı yüzde 74 oranındadır. Net asgari ücret 184 liraydı, şimdi 2.021 liradır; reel artış oranı yüzde 124’tür. Engelli aylığı neredeyse komik olarak nitelendirebileceğimiz 25 lirayken şimdi hakikaten engellisine değer veren, onu sosyal hayata kazandıran, sosyal ortamlara sokacak bir değer veren, maaşını 727 liraya kadar ulaştıran, reel artış oranında yüzde 508 oranında artış sağlayan bir Hükûmetimiz var. Yaşlılık aylığı 25 liraydı, âdeta ölüme terk edilmişlerdi; şimdi yaşlılık aylığı 607 liraya çıkarılmış, reel artış oranı yüzde 408’lere ulaşmıştır. En düşük SSK emeklisi maaşı 257 liraydı, bugün 1.906 liradır. En düşük BAĞ-KUR tarım emeklisinin maaşı -bakın, burası önemli- 66 liraydı, şimdi 1.343 liradır. En düşük BAĞ-KUR esnaf emeklisinin maaşı 150 liraydı. 150 lirayla beraber, BAĞ-KUR emeklisi eğer kendisi bir iş yeri açacağı zaman primini ödeyecek bir durumda değildi. Şimdi o kesintileri de ortadan kaldıran düzenlemeler yaptık.

Bu kesimlerimizin alım gücünde de önemli iyileştirmeler yaptırıldı. TÜFE sepetinde yer alan mal ve hizmet fiyatları dikkate alındığında, 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 219 kilogram ekmek alınabilirken 2019 yılının Eylül ayında 360 kilogram ekmek alınabilmektedir. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 78 litre ayçiçek yağı alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 192 litre ayçiçek yağı alınabiliyor. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 25 kilogram dana eti alınabiliyorken şimdi eylül ayı rakamlarına göre 42 kilogram dana eti alınabilmektedir bir asgari ücretle. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 61 kilo beyaz peynir alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 74 kilogram alınabilmektedir. Yine, aynı şekilde, 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 112 kilogram pirinç alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 213 kilogram pirinç alınabiliyor.

Değerli arkadaşlar, bunun örneklerini artırmak mümkündür ve bunları özellikle de ifade etmek istiyorum çünkü sürekli bu karşılaştırmalar yapılıyor. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 221 kilogram makarna alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 454 kilogram alınabiliyor. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 178 litre süt alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 456 litre süt alınabiliyor. Süt üretimiyle ve kırmızı et üretimiyle alakalı olarak az önce milletvekilimizin bir eleştirisi oldu. 2002 yılında 8,4 milyon ton olan süt üretimimiz 2018 yılında 22,1 milyon tona ulaşmıştır. 2002 yılında 421 ton olan toplam kırmızı et üretimi 2018 yılı itibarıyla 1,2 milyon tona ulaşmıştır. Bu, teşviklerle oldu, desteklemelerle oldu, çiftçimizin yanında olmamızla oldu, tarım ve hayvancılığa verdiğimiz desteklerle beraber oldu.

Yine, arkadaşlar, 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 50 kilogram zeytin alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 84 kilogram zeytin alınabiliyor. Yine, 137 kilogram toz şeker alınabiliyorken şimdi eylül ayındaki hesaplamalara göre 383 kilogram alınabiliyor.

Son olarak şunu ifade etmeliyim ki diğer gıda ürünlerinde de katbekat fazlasıyla artışların olduğu hâlde vatandaşımızın hiçbir şekilde enflasyona ezdirilmediği ortaya çıkmıştır. En çok tartışılan konulardan biri de özellikle elektrik zamlarıyla alakalı oluyordu. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 1.432 kilovatsaatlik elektrik kullanılabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 3.270 kilovatsaatlik elektrik kullanılabiliyor. 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 583 metreküp doğal gaz alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 1.108 metreküp doğal gaz alınabiliyor.

“Mutfak yanıyor.” dendi, mutfakta tüp fiyatlarının yüksekliğinden bahsedildi. Elbette yüksek olabilir ama bir karşılaştırma yaptığımızda 2003 yılının Ocak ayında bir asgari ücretle 11 adet büyük tüp alınabiliyorken 2019 yılının Eylül ayında 20 adet alınabilmektedir. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, yapmış olduğumuz bu çalışmalarla zaten ekonomide önemli adımlarımızı attık ve bundan sonra da aynı düzende, aynı disiplinde ekonomi politikalarımıza devam edeceğiz. Geçen yıl biraz sıkıntılar yaşamış olsak da inşallah bundan sonraki süreçte bu sıkıntıları daha az görebileceğimiz; her geçen gün ülkemizin gelişmesine, kalkınmasına imkân sağlayacak politikalarımızı ortaya koyacağız.

Ben bu duygu ve düşüncelerle bütçemizin vatandaşlarımıza, ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Amacımız, ülkemizin büyümesine, gelişmesine ve bu yöndeki hızını sürdürmesine, kalkınma hamlelerini gerçekleştirmesine katkı sağlamak; milletimizin, vatandaşımızın refahını artırmak; onlara daha hızlı, daha kaliteli hizmet sunabilmektir.

Bu duygularla bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Tekrar, emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Cora.

Sayın Zeybek, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Günün bu saatinde görev yapan bütün Bakanlık personeline de kolaylıklar diliyorum.

Tekrara düşmemek açısından, çok sayıda hatibimiz de bütçeyle ilgili genel değerlendirme yaptı ama ben olaya bir başka pencereden bakmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 2016 yılından itibaren Türkiye ekonomik olarak gerek ihracatta gerekse üretimde belli bir daralma sürecine girdi ve 2018 yılından sonra bu resesyon daha ilerleyerek ekonomide daralma kimi aylarda, bazı çeyreklerde de küçülme biçiminde gerçekleşti. Şimdi, bütün dünyada ya da gelişmekte olan ülkelerde böyle durgun dönemlerden sonra iktidarların hangi alanlarda, beklentilerin aksine, ciddi bir yatırım hamlesine girdiğini biraz incelemek gerekiyor.

Şimdi, Türkiye’de son yıllarda en yoğun biçimiyle sıkıntıda olan sektörlerden bir tanesi inşaat sektörü, yapı sektörü. Bu sektörle ilgili olarak da bütçeye baktığımızda bu konuda yetkili olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinin hâlâ 3 milyar TL’nin altında olduğunu görüyoruz.

Şimdi, geçtiğimiz ay İstanbul’da ciddi bir deprem yaşandı ve bu depremle birlikte yeniden İstanbul ve Marmara’yı etkileyecek olan depremin yaratacağı olası sıkıntılar konusunda da bütün uzmanlar görüşlerini belirttiler. Peki, bu bütçeyi hazırlayan değerli arkadaşlara şunu sormak istiyorum: Siz bütçede 138 milyar liralık bir açık vermeyi öngörüyorsunuz ama İstanbul depremi dolayısıyla hem yaratılan riskin ortadan kaldırılması hem de sektörde yaşanan büyük durgunluğu aşabilmek açısından bilinenin aksine büyük bir karşı hamleyle bunu 15-20 milyarlık bir bütçe büyüklüğüne ulaştırıp inşaat sektöründeki durgunluğu gidermek hem de İstanbul’daki riski ortadan kaldırma konusundaki bir düşünce acaba hiç aklınıza gelmedi mi?

Yine, ihracatın artması konusunda kişi başına düşün millî gelirin 2008 yılından beri orta gelir tuzağına yakalanmış olan Türkiye’yi ileri bir hamleyle ulaştırmak için gerek iletişim alanında gerek ulaşım sektöründe, özellikle de raylı sistemler, şehirlerarası demir yolları gibi Ulaştırma Bakanlığının kontrolünde olan alanlarda bütçede geçmiş yıllar ile önümüzdeki süreç arasında hiçbir fark olmadan normal, rutin yüzde 3’lük, 5’lik artışlarla süreci götürüyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye eğer 160-170 milyar dolarlık ihracat çemberini kıracaksa, kişi başına düşen millî geliri de 7-8 bin dolarların üzerinden... Gerçekten, cumhuriyetin öngörüsü olan gelişmiş ülkeler seviyesine varma hedefi yani 25 bin dolar ve üzerine çıkacaksa, o zaman bizim biraz daha cesur davranmamız gerekirdi. Teknoloji Bakanlığına bakıyoruz, bütçesi kısıtlı. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bakıyoruz, bütçesi kısıtlı. İhracatı destekleyecek olan sektörlerle ilgili bütçe ödeneklerine bakıyoruz, neredeyse sadece cari işlemler giderlerini karşılamak, maaşların ödenebilmesi açısından bir çalışma getirilmiş. Yani şunu beklerdim ben sizden: Birkaç yıldır zaten bütçe açıklarının toplam bütçe gelirleri içindeki payının ciddi biçimde artış gösterdiğini... Geçen sene 80 milyarlık açık, bu sene 138 milyara çıkmış. Bütçenin açığının toplam bütçeye oranı yüzde 8-8,5’tan yüzde 12,7’lere çıkmış. Yani işler kötüye gidiyor. Kötüye giden işlerde standardın dışına çıkarak ekonomiyi canlandıracak, ülkedeki ekonomi hızını alışılagelmişin üzerine çıkaracak, yüksek büyümeyle birlikte işsizliği gidermek, ihracata teşvik edecek olan alanlara yatırım yapma konusunda yani hiç mi sizi cesaretlendirecek bir görüş ortaya çıkmadı? Yani biraz daha cesur olmanızı, biraz daha kararlı davranmanızı beklerdik. Türkiye bu bütçeyle içinde bulunduğu sıkıntıyı nasıl aşabilir ki? Yani 138 milyar lira açık verirsiniz, bu yıl siz Merkez Bankasının yedek akçesi de olmadığı için bunu 160-170 milyarla kapatırsınız, önümüzdeki sene 200-220 milyar liraya çıkar. Yani bizim o zaman toplam bütçe gelirimizin yüzde 15-20’den fazlasını biz faize öderiz. Bu, bir kısır döngü ve bu sarmaldan kurtulmak için yani biraz devrimci bir tavra ihtiyaç var, biraz ilerici bir tavra, biraz cesur bir tavra ihtiyaç var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum efendim.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Burada yalnızca kamunun harcamalarından tasarruf etmenin ötesinde yani alışlagelmiş olan ekonomiyi bulunduğu çerçeveden başka bir noktaya taşımak, dünyayla rekabet edecek bir seviyeye getirmek için de ben açıkçası bu bütçenin içinde hiçbir kararlılığı ve iradeyi görmüyorum, üzüldüğüm nokta bu. Yani bu bakanlıkta pek çok bürokrat var, teknokrat var, mutlaka içlerinde iyi okulları bitirmiş insanlar var ama bu kararlılığı arkadaşlar, bu bütçe hazırlanırken ortaya koymanız gerekirdi. Yani biz bu sarmalı yani Adalet ve Kalkınma Partisi iktidardan gidene kadar sürdüremeyiz ki bu sürdürülebilir bir sıkıntı değil. Faiz borcumuz yükseliyor, cari açığımız artıyor, bütçe açıklarımız artıyor, kalkınma hızımız yerinde duruyor, işsizlik rakamlarımız artıyor ve siz denenmiş olan yöntemleri yeniden önümüze getirip birtakım olumlu verileri burada anlatarak sorunun çözüleceğini bekliyorsunuz. Bence çok daha kararlı, çok daha iddialı bir bütçeyi ortaya koymak ve toplumu harekete geçirecek bir anlayışı ortaya koymak gerekirdi.

Özellikle de Ulaştırma Bakanlığının bütçesine bakıyorum. Bütçede sermaye yatırımlarını iki yıl içinde yüzde 30'dan fazla küçültmüşsünüz. Ya, sermaye yatırımı küçülmüş bir ülke... 4 milyondan fazla Suriyeli göçmeni ki biz hep 82 milyon diyoruz, aslında Türkiye'nin nüfusu 86 milyon arkadaşlar, buna böldüğümüz anda kişi başına düşen gelirimizin daha azaldığı da ortaya çıkıyor. Böyle bir ortamda sizin dünyayla rekabet edebilmek için çok daha iddialı, çok daha cesur bir politikayı ortaya koymanız gerekirdi diyorum.

Yine de bütçe Türkiye'ye, vatandaşlarımıza hayırlı olsun. Emegi geçenlere de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Zeybek, teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) - Sayın Başkanım, Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, Değerli Strateji ve Bütçe Başkanım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; 2020 yılı merkezî bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Evet, on iki saatir çalışıyoruz ve son konuşmacıyım herhâlde, fazla uzatmadan, kısa ve öz olarak konuşmak istiyorum.

AK PARTİ iktidarları olarak 2002 yılından bu yana 18 Plan ve Bütçe görüşmelerinin 6'sında burada Komisyon üyesi olarak beraberdik. Her zaman burada, Plan ve Bütçe Komisyonunda Türkiye bütçesi muhalefet tarafından daima olumsuz olarak eleştirilse de Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde sağladığımız siyasi ve ekonomik istikrarla büyük aşamaların kaydedildiği ortadadır.

Bazı verilere değinmek istiyorum: AK PARTİ Hükümeti olarak göreve geldiğimizde Hazine ortalama dokuz ay vadeyle borçlanabiliyordu. 2019 yılı itibarıyla borçlanmamızın ağırlıklı ortalama vadesi on altı aya çıkmıştır. 2002'de merkezî yönetim harcamalarının yüzde 43,4'ü, neredeyse yarısı faize gidiyordu, 2019 yılı itibarıyla da bu oran yüzde 10,4'e inmiştir. 2002 yılında vergi gelirlerinin yüzde 85,7'si faiz harcamalarına gidiyordu, bu oran 2019 yılında yüzde 15,4'e kadar geriledi. 2002'de bu borcun faiz oranı yüzde 62,7'ydi, bugün ise yüzde 15 civarındadır. Yani hem uzun vadeli borçlanıyoruz, hem de bu borcun faiz oranı düşmüş olup 2019 yılı sabit faizli iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama faiz oranı yüzde 15,3'e gerilemiştir.

Evet, bugün bizim tarafımızdan yani arkadaşlarımız bu rakamları fazla fazla verdi. Fazla uzatmak da istemiyorum. Tabii, muhalefet tarafı da bu rakamların gerçeklerine uygun olmadığını, topluma yansımadığından bahsetti. Ama güzel neticelerle özellikle uzmanlığım olan ormanlarla ilgili biraz konuşup konuşmamı da bitireceğim.

Evet, son on yedi yılda dünyada orman varlığı azalırken ülkemiz orman varlığını artıran nadir ülkelerden biri olmuş. Son on yedi yılda orman varlığımız 1,8 milyon hektar artmıştır. 1972 yılında 20,2 milyon hektar olan orman varlığımız, 2002’de 20,8 milyondur ama şu anda 22,6 milyon hektara çıkmıştır. Orman alanımız bugün ülkemizin yüzde 29’unu kaplamaktadır. Erozyonla mücadele çalışması yapılan alan 2002 yılına kadar 470 bin hektar iken 2018 yılı itibarıyla 1,53 milyon hektara ulaşmıştır.

Yine 2003-2018 döneminde on altı yılda yaklaşık 5,2 milyon hektar alanda 4,3 milyar adet fidan dikilmiştir. 11/11/2019’da yani pazartesi günü “Bugün Fidan, Geleceğimize Nefes” diye Tarım ve Orman Bakanlığımızın güzel bir projesi var.

2002 yılında 13,7 milyon metreküp olan endüstriyel odun üretimi 2018 yılında 23 milyon metreküpe çıkarılmıştır. Orman ürünleri ihracatı ise 2001 yılında 109 milyon dolar düzeyinde iken 2018 yılında yüzde 757 artışla bu değer 826 milyon dolar düzeyine yükselmiştir. Odun dışı orman ürünleri üretimi; 2002 yılında 31 bin tondan 2018’de 701 bin tona çıkarılmıştır. Orman ürünleri satışından 2002 yılında 500 milyon TL gelir elde edilmiş iken 2018 yılında 4,3 milyar TL gelir elde edilmiştir.

26’ncı dönemde Plan ve Bütçe Komisyonunda çalışırken Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Araştırma Komisyonu kurulmasına karar verildi ve bu dönemde kuruldu. Ülkemiz bu konuda çok zengindir. Şu anda ülkemizde 12 binin üzerinde bitki çeşitliliği var. Bunun 3.600’ü endemik tür. Ama biz dünyadaki 115 milyar dolar olan hacimden çok az bir bölümünü, 700 milyon dolar civarında... Ama bu yaptığımız çalışmalarla, bu araştırma komisyonunun öndeki darboğazları aşacak raporundan sonra, önümüzdeki yıllarda, 2023 yılında 5 milyar dolara kadar ulaşacağı öngörülmekte.

Evet, çok başarılı olduğumuz konular... Orman yangınlarıyla ilgili çalışmalarımız, gerçekten, son yıllarda ülkemizde olan orman yangınlarıyla güzel mücadele yapılıyor. Bunu daha sonraki bakanlıkların görüşmesinde devam edeceğim. Yine tarımla ilgili olan şeyleri Tarım Bakanlığının bütçesinde konuşacağım ama özellikle fazla zamanınızı almamak için turizm konusunu gündeme getireceğim.

Türkiye 2002 yılında gelen turist sayısı bakımından dünyada 17’nci sıradayken 2018 yılında 6’ncı sırada yer almıştır. Turist sayısı açısından 2002 yılında yüzde 1,9 olan uluslararası turizm pazarındaki payımız, 2018 yılında yüzde 3,3’e yükselmiştir. 2002 yılında ülkemizi 13,3 milyon yabancı ziyaret ederken 2018 yılında bu sayı 39 milyonu aşmıştır. İlimiz Antalya’ya 2002 yılında gelen turist sayısı 4 milyon 956 bin iken 2019 yılında -bugüne kadar- 13 milyonu geçti, 15 milyonla rekor kırılacaktır.

Evet, fazla uzatmadan, bu bütçemizi hazırlayanlara teşekkür ediyoruz. 2020 yılı bütçemiz hayırlı uğurlu olsun.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, milletvekillerimizin bütçenin geneli üzerindeki söz talepleri karşılanmıştır. 33 milletvekilimiz söz aldı. Tüm söz almak isteyen milletvekillerimize söz verdik.

Şimdi soru-cevap bölümüne geçiyorum.

Öncelikli olarak talep eden Komisyon üyelerine Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımıza soru sormaları için söz vereceğim. Komisyon üyelerimizin tamamı için toplam süre on dakika. Ayrıca Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin soruları varsa onlar için de beş dakika olmak üzere toplam 15 dakika süre verdikten sonra Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımıza söz vereceğim.

Evet, soru-cevap işlemini başlatıyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, Fatih'te intihar eden 4 vatandaşımızın sorumluluğunu üzerinize alıyor musunuz ve bu bütçe içinde bunu arayabilir miyiz, bu 4 vatandaşımızın intiharını ve milyonca işsiz vatandaşımızın potansiyel intiharını?

Emeklilikte yaşa takılanların sorunlarını bu bütçede çözmeyi planlıyor musunuz?

Atama bekleyen öğretmenlerin sorunlarını bu bütçede çözmeyi planlıyor musunuz?

Kredi Yurtlar Kurumu borçlusu öğrencilerin sorunlarını bu bütçede çözmeyi planlıyor musunuz?

İstanbul Havalimanı'nda 4 müteahhidin milyarlarca avroluk borcunu yapılandırdınız. Milyonlarca kredi kartı ve tüketici kredisi borçlusu vatandaşımızın borçlarını yapılandırmayı planlıyor musunuz?

Sayın Cumhurbaşkanını dindar nesil yetiştirmek istediğini söyledi; olabilir, böyle bir hayali olabilir. Hristiyanların da dindar nesil yetiştirmek gibi bir hayali olabilir. Ermeni ve Rum patrikhanelerinin ruhban okullarını açmayı düşünüyor musunuz bu çerçevede?

Bir T.C. vatandaşı, Sayın Cumhurbaşkanına Sayın Trump'ın ettiği hakareti yapsa gece yatağından alınır. Sayın Trump'ın Sayın Cumhurbaşkanımıza yaptığı hakareti nasıl iade etmeyi düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, aralarında Eskişehir'in de olduğu bazı illerde son dönemde afetler yaşandı ve Cumhurbaşkanlığı afet ödeneğinden yararlanılması için başvurular yapıldı. Bu ödenekler karşılanacak mı?

Yine, Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan bir anket gözlemledik geçtiğimiz aylarda ancak normal bilimsel anketlerin aksine bu ankette biliyorsunuz Cumhurbaşkanlığı sisteminin performansına yönelik sorular vardı ve diğer anketlerin aksine bu ankette kamu çalışanlarının kimlikleriyle girmesi zorunluydu, e-devlet sistemi üzerinden yapıldı. Bu, açıkça fişlemeydi. Bu anketin yaklaşık 5 milyon küsur kamu çalışanı arasından 800 bin kişi tarafından doldurulduğu, bu doldurulmuş olan ve e-devlet sisteminde kayıtlı olan yanıtların ortadan kaldırılması yönünde talepler var çünkü açıkça, dediğim gibi, fişlemedir kimliği sorulduğu için bunu cevaplayacak olanların. Kaldıracak mısınız e-devlet sisteminden verilen bu yanıtları?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, ben tek bir soru soracağım esasında. Sorum da demin konuşmamı bitirirken göstermiş olduğum fotoğrafla ilgili. Yani Türkiye'nin 3'üncü büyük partisi olan Halkların Demokratik Partisinin hemen hemen her etkinliğinde inanılmaz bir polis kordonu gerçekleşiyor ve

gösterdiğim fotoğraf İstiklal Caddesi'nde ertesi gün yapılacak olan kongrenin duyurusuyla ilgili bildiri dağıtma etkinliği idi. Bu, bize göre, gerçekten demokratik bir ülkede olmaması gereken bir resim. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, SGK ve maliye borçlarıyla ilgili özellikle küçük esnafın veya da belli bir rakama kadar olan borçlar yönünden e-devlet üzerinden haciz işlemleri yapılmakta ve vatandaşımızın banka hesaplarına haciz konulmakta. Bu durum da zaten ekonomik sıkıntı içerisinde olan özellikle küçük esnafımızı ciddi sıkıntı içerisine sokmaktadır. Bu e-devlet uygulamasından vazgeçilecek midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde çok sayıda ofis, kurum, kuruluş kuruluyor ancak bir de Ekonomik ve Sosyal Konsey var. Özellikle bu Konsey kanunla kurulmuş ve kuruluş sürecinde de Avrupa Birliği'nin Ekonomik ve Sosyal Komitesini örnek alan bir yapılanma modeli var. Bu Konsey neden toplanmıyor ve toplanacaksa ne zaman toplanacak?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizlere şunu yöneltmek istiyorum: 15 Temmuz şehit ve gazilerimize yardım amacıyla kurulan vakıf maalesef adresinde bulunamamaktadır. Bu vakfın adresi nedir? Bu vakfın yönetim kurulunda kimler vardır? Yardım için toplanan 309 milyon lira ne olmuştur, harlandıysa kimler için harcanmıştır; bunu öğrenmek istiyorum.

Diğer sorum ise yine Sakarya'da ordumuza ait Tank Palet Fabrikası hangi ihaleyle BMC firmasına verilmiştir? İhale ilanı nerede yayınlanmıştır? Tank Palet Fabrikasının kâr garantili, ihalesiz olarak BMC firmasına verildiği doğru mudur?

Diğer bir sorum ise emeklilikte yaşa takılanların sorunlarını çözmeyi düşünüyor musunuz bu bütçe kanun teklifiyle?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Oktay, yüksek hızlı tren setlerinin yerli üretimi konusu uzun süredir konuşulmakta ancak bize ulaşan duyurular bu setlerin yurt dışından alınıp monte edilerek Adapazarı'nda yapılacağı yönündedir. Oysaki öteden beri demir yolculuğu merkezi olan, şimdi de TÜLOMSAŞ'a ev sahipliği yapan Eskişehir, yüksek hızlı tren setlerini üretecek, başarıyla üretecek kapasiteye sahiptir. Bu konuda yerli üretimi teşvik edecek bir model düşüncesi var mıdır?

İkinci olarak: Yerel gazeteler çok büyük sıkıntılar çekiyor Anadolu'nun dört bir yanında. Vergi borcunu ödeyemeyen yerel gazetelerin basın ilan kurumundan alacaklarına el konulmakta. Bu konuda daha önce 2 kez erteleme yapılmıştı. Bu konuda Sayın Naci Ağbal'ın Maliye Bakanı olduğu döneme

ilişkin bilgisi vardır ancak son bir yıldır benzer bir erteleme yapılmadığı için Türkiye çapında 100'ün üzerinde yerel gazete kapanmak zorunda kaldı. Bir geçiş süreci ya da bu borçların en azından kademeli olarak alınmasına yönelik bir düzenleme yapılabilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Palan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, yasaya göre çiftçilere yapılması gereken destek, doğrudan destekler gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1'inden az olamaz ancak yıllardır çiftçilere yapılan destek gayrisafi yurt içi hasılanın binde 5'i, binde 6'sı, binde 4'ü şeklinde devam ediyor. Neden çiftçilere yasanın emrettiği gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1'i desteği 2020 bütçesine koymadınız?

İkincisi: Sayın Cumhurbaşkanı “Merkez Bankası Başkanı laf dinlemedi, görevden aldım.” dedi. Yasamıza göre, Merkez Bankası bağımsızdır, araç bağımsızlığı vardır. Siz, Merkez Bankası Başkanlarından laf dinlemelerini mi bekliyorsunuz veya bağımsız bütün kurumlardan yalnızca biat eden, emri dinleyen ve Cumhurbaşkanı ne diyorsa onu yapan kurum ve başkanlar olmasını mı bekliyorsunuz?

Son olarak, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir bütçeleme yapmayı hiç düşündünüz mü veya hayal ettiniz mi? Sayın Naci Ağbal'a da defalarca sormuştum, kendisi bu konuda, “gender budgeting” konusunda çalışmalar yaptığını söylemişti. Bu konuda bir iddia ortaya koyamaz mıyız Hükümet olarak ve Meclis olarak?

BAŞKAN – Sayın İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, aslında yazılı olarak da sormuştuk, yanıt verilmedi.

1) Bu yolsuzluk yaptıkları belgelerle ispatlanan geçmiş dönemin kayıumlarıyla ilgili herhangi bir soruşturma başlatıldı mı?

2) Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre belediyelerin yetkisinde olan cadde ve sokak isimlerinin değiştirilmesi eylemi suç değil midir?

3) Yüksek Seçim Kurulunun, adaylığına, mazbata tesliminde engel görmediği hâlde hukuki dayanağı olmadan görevden uzaklaştırma gerekçesi, niçin bu konuda herhangi bir işlem yapılmamaktadır? Bunu aslında yazılı da sormuştuk.

Ve artı bir Türkiye Parlamentosunda üye birisine niye yanıt verilmiyor, onu da ayrıca sormak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, bu SGK'ye ayrılan genel bütçeden yaklaşık 1999'da da geriye dönüp baktığınızda yüzde 8 gibi bir pay ayrılıyor. Bu yılda yanılmıyorsam herhâlde 150 milyar gibi bir pay ayrılıyor. Tabii, bu SGK'nin sürdürülebilirliği konusunda bir tehlike arz ediyor. Tüm çalışanlardan toplanan primler, yanlış bilmiyorsam, aşağı yukarı 110 milyar TL filan ederken emekliye ödenen para 230 milyar TL filan. Yani -muhalefetin de dediği gibi- yaşa takılanlar da buna eklenirse yani bu SGK'nin kendi kendini döndürmesi ve genel bütçeye yükü ne olacaktır, sürdürülebilir bir politika mıdır yani?

BAŞKAN – Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Asgari ücret desteği 2020’de de devam edecek mi? Esnek alışma kapsamında tamamlayıcı emeklilik içinde kıdem tazminatı da yer alacak mı?

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru sorma işlemi tamamlanmıştır, bir on beş dakika ara vereceğim.

Sayın Oktay’ın bu sorulara ve daha önce dile getirmiş olduğunuz soru, görüş ve eleştirilere cevap vermek üzere bir hazırlık amacıyla on beş dakika ara veriyorum birleşime.

Kapanma Saati: 22.12

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 22.37****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, 8’inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay Bey’e söz vermek istiyorum.

Buyurun efendim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, çok değerli üyeler; öncelikle sizleri bir kez daha sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum.

Gün içerisinde yapmış olduğunuz görüş, değerlendirme ve eleştirileriniz için özellikle teşekkür etmek istiyorum; hepinize teşekkür ediyorum.

“2020 bütçesi ne anlama geliyor, misyonu nedir?” diye tekrar tekrar aslında farklı anlamlara gelse bile yani farklı şekillerde sorulsa bile biraz bu anlamda yoğun bir geri dönüş aldık diye düşünüyorum ben. Dolayısıyla müsaade ederseniz, bu çerçevede başlamak istiyorum.

2020 bütçesi, AK PARTİ hükûmetlerinin 18’inci bütçesidir, on sekiz yıldır milletin teveccühünü kazanan AK PARTİ hükûmetlerinin milletten aldığı yetkiye dayanarak hazırladığı bir bütçedir.

2020 bütçesi, kabuğunu kırmış, küresel bir güç hâline gelmiş, bölgesinde ve dünyada sözü dinlenen, dünyanın ilk 20 ekonomisinden biri olan Türkiye’nin bütçesidir.

2020 bütçesi, on yedi yıldır olduğu gibi on sekizinci yılda da millete hizmeti şiar edinen bir bütçedir; yaşlısı genci, kadını erkeği, kentlisi köylüsü yani hepimizin bütçesidir.

2020 bütçesi, çiftçinin, esnafın, çalışanların, emeklilerin, öğrencilerin, yetimin, garip gurebanın, işsiz velhasıl toplum kesimlerinin tamamının taleplerini karşılayan bir bütçedir.

2020 bütçesi, 2018 yılında Türkiye üzerinde ekonomi üzerinden oynanmak istenen oyunun tutmadığını, Türkiye ekonomisine diz çöktürülemediğinin, velhasıl belli merkezlerin hüsrana uğradığının adıdır.

2020 bütçesi, Türkiye ekonomisinin yoluna daha da güçlenerek devam etmesine katkı sağlayacak bir bütçedir.

2020 bütçesi, On Birinci Kalkınma Planı ve Yeni Ekonomik Programı hedeflerini merkeze alan, her alanda yatırımı, üretimi, istihdamı güçlendiren ve bizim muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkma hedefimizin kararlılıkla devamı anlamına gelen bir bütçedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şair Orhan Veli’nin deyiimiyle, kimlerin bu millete hizmet ettiğini hamdolsun milletimiz bilmektedir. Elde ettiğimiz başarıların tamamının aziz milletimize ve ülkemize ait olduğunu da biliyoruz. Cumhuriyet döneminde yapılanların katbekat üzerinde yatırımlar yapılması,

eserler ortaya konması, hizmetler gerçekleştirilmesi tüm Türkiye'nin kazanımıdır. Ülkemizin gösterdiği başarılar cumhuriyetimizi ve demokrasimizi daha da güçlü hâle getirmiştir ve getirecektir de. Kendini bu ülkenin bir ferdi olarak gören herkese düşen bundan rahatsız olmak değil gurur duymaktır.

24 Ekim 2019 tarihinde yapmış olduğumuz sunuş oturumunun sonunda olduğu gibi, bugün de yine dile getirildiği üzere, vekillerimizin kesin hesap teklifiyle ilgili bazı bilgi talepleri olmuştu. İyi bütçe uygulamaları ve mali disiplin AK PARTİ hükûmetleriyle özdeşleşmiştir. 2018 yılı bütçesi de Hükûmetimizin güven veren politikalarıyla hayata geçirilmiştir. Bütçelerin ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerimize hizmet eden bir yapıya kavuşması hükûmetlerimiz döneminde olmuştur.

2002 yılı bütçe harcamalarında faiz ödemeleri defalarca tekrarlandı burada, yüzde 43'ü aşmaktaydı. Bugün bütçe açıklarını yüzde 11'lerden yüzde 2'lere çekmek bu anlayış ve mali disiplinle başarılmıştır.

Aynı anlayış 2018 bütçemizin de yine temelini oluşturmuştur. İyi yönetimle kaynaklar rant yerine hizmete yönelmiş, akılcı kullanılan kaynakların verimi de artmıştır. 2018 yılında da Katılım Finans başta olmak üzere yeni finansal araçları da hayata geçirerek yolumuza devam ettik. Yine 2018 yılında iç ve dış ekonomik siyasi ve jeopolitik sorunlara ve ağustos ayında başlayan kur saldırlarına rağmen, enflasyonu dizginlemeyi ve finansal istikrarı tesis etmeyi başardık.

Geçtiğimiz yıl yüzde 2,8 oranında büyüme sağladık. 2018 yılı yatırım programları kapsamında 88 milyar TL yatırım programlanmıştır. Yıl içerisinde tahsis edilen ilave ödeneklerle bu rakam 104 milyar lira seviyesine yükselmiştir. Yatırımlardan en yüksek payı ulaştırma sektörü almış, bunu eğitim ve tarım sektörleri takip etmiştir.

Eğitimde ve sağlıkta büyük dönüşümler yaşanmıştır. Eğitim sektörüne 2018 yılında 14 milyar lira, sağlık sektörüne ise 7 milyar lira kamu yatırımı yapılmıştır. Türkiye önümüzdeki yıllarda en yüksek insani gelişme sağlayan ülkeler arasına girmeye aday hâle gelmiştir. Sağlıkta devrim yaşanmış, hizmetlere erişimde OECD ortalamaları aşılmıştır. AR-GE'nin millî gelir içindeki payı yüzde 1 seviyelerine yaklaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bazı vekillerimiz 2018 yılı ödeneklerinin 63 milyar lira üzerinde harcama yapıldığını ifade ederek yedek ödenek kullanımına ilişkin eleştirilerini ifade ettiler. Öncelikle şunu ifade etmek isterim ki yedek ödenek kullanımı 5018 sayılı Kanun ve 2018 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu'na uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Yedek ödenek miktarına getirilen yüzde 2'lik sınırlama başlangıç ödeneklerine ilişkindir. Bu durum 2018 yılı genel uygunluk bildiriminde Sayıştay tarafından da kabul edilmektedir. Yıl sonu itibarıyla ulaşılan yedek ödenek tutarı Bütçe Kanunu'nun "Aktarma, Ekleme, Devir ve İptal İşlemleri" başlıklı 6'ncı maddesiyle verilen yetkiler çerçevesinde yapılan aktarmalardan kaynaklanmakta hepinizin bildiği gibi. Bütçenin her bir kalemi gibi yedek ödenekler de milletimize hizmet için kullanılmıştır. 2018 yılı yedek ödenek kullanımları Strateji ve Bütçe Başkanlığının internet sitesinde kamuoyuyla da paylaşılmıştır. Bu kapsamda büyük oranda yedek ödenek tahsis edilen iki temel alan şunlardır: Yedek ödenekten aktarılan ödeneklerin 20,2 milyar lirası yatırım harcamalarında, 20,8 milyar lirası emeklilere verilen bayram ikramiyesi ödemelerinde kullanılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı bütçesi halkımızın bütçesidir. Bütçeden 3,4 milyon kamu çalışanı için 333,9 milyar lira maaş, ücret ve sosyal güvenlik prim ödemesi yapılacak. Aileleriyle birlikte 16 milyon vatandaşımız bütçeden doğrudan yararlanmaktadır, yüzde 1'i değil yani. 290 bin işçimizin ücretleri ve sosyal güvenlik prim ödemeleri bütçeden karşılanıyor. Bütçeden işçilerimiz için 23,6 milyar lira ödeme yapılacak. 31 bin KOBİ ve girişimcimize 1,4 milyar lira KOSGEB destek ödemesi yapılacaktır. 2,7 milyon çiftçimize 22 milyar lira ödeme yapılacak. 24,3 milyon ilk, orta ve yüksek öğretim öğrencisinin faydalandığı eğitim hizmetleri için 176,1 milyar lira kaynak aktarılacak.

Sağlık hizmetleri için 188,6 milyar lira kaynak ayrılmış olup bu hizmetlerden sizler de dâhil, bizler de dâhil 82 milyon vatandaşımız faydalanacaktır. Engelli evde bakım ödemeleri, 65 yaş üstü muhtaç vatandaşlarımızın maaşı, ödeme gücü olmayan vatandaşlarımızın sağlık primleri gibi sosyal harcamaları için ise yaklaşık 70 milyar lira kaynak ayırdık. Bu rakamlar gösteriyor ki bu bütçe yüzde 100 vatandaş bütçesidir. AK PARTİ hükümetleri bütçeleri hep halkın bütçesi olmuştur. Bunun böyle olması sayesinde bu millet on sekiz yıldır bu iktidara destek vermektedir.

AK PARTİ iktidara geldiğinde bütçenin yüzde 43,2'si faize gidiyor dedik. 2020 yılı bütçesinde ise bütçenin 12,7'sinin faiz giderlerine ayrılacağı öngörülmektedir. Yüzde 43,2; yüzde 12,7. AK PARTİ iktidara geldiğinde toplanan her 100 liralık verginin 86 lirası faize gidiyordu. 2020 yılı bütçesinde ise 100 liralık verginin sadece 18 lirasının faiz giderlerine ayrılacağı öngörülmektedir. AK PARTİ, görüleceği üzere, bütçeleri faiz bütçesi olmaktan çıkardı ve hizmet bütçesine dönüştürdü.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Türkiye’de AK PARTİ bütçelerinden önce ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden önce IMF’le 17 stand-by anlaşması yapılmış olup yapılan bütün programlar da başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 3 Kasım 2002’de AK PARTİ iktidara geldiğinde IMF’le yine kendisinden önce imzalanmış olan 18’inci stand-by anlaşması uygulamadığı, hepiniz iyi hatırlarsınız. 2001 krizi sonrasında ekonomide yapısal dönüşümü gerçekleştirmek üzere, AK PARTİ, bu anlaşmanın devamı niteliğinde sadece 1 kez IMF’le 19’uncu stand-by anlaşmasını gerçekleştirdi ve 2008 yılında bu program tamamlandı, bir daha da IMF’le program yapmadık.

Türkiye ekonomisi yaptığımız reformlar ve attığımız adımlar sayesinde uluslararası alanda bir başarı hikâyesi oluşturdu. Buna da hepiniz şahitsiniz. AK PARTİ iktidara geldiğinde IMF’ye 23,5 milyar dolar borcumuz vardı, 2013 yılında da bu borcu sıfırladık, hatta IMF’in borç talep ettiği ülkeler arasında yerimizi aldık. Dolayısıyla, yine AK PARTİ olarak ve Cumhurbaşkanımızın liderliğindeki hükümetlerde, bugün de dâhil, Türkiye-IMF ilişkilerinde bilinen bütün ezberleri bozduk, yerli ve millî ekonomiyi inşa ettik; esas görülmesi gereken gerçek, geçmişte Türkiye’nin neden IMF’e teslim edildiğidir. IMF’le ilişkinin ne anlama geldiği, kimlerin emir aldığı, kimlerin emir verdiğini sizler bizlerden çok daha iyi bilirsiniz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; genel makroekonomik görünüme baktığımızda bütçe sunumunda da yine ifade ettiğimiz gibi, 2019 yılını pozitif bir büyümeyle kapatmayı hedefliyoruz son bir yıl içerisinde ve özellikle ağustostan itibaren yapılan tüm saldırılara ve olumsuzluklara rağmen son bir yıldaki pozitif gelişmeler çerçevesinde. 2019 yılının ilk yarısında ekonomik aktivitede bir toparlanma gerçekleştiğine de yine hep birlikte şahit olduk. Toparlanma sürecinde büyümenin ana kaynağı net ihracat ve özel tüketim harcamaları olmuştur. 2019 yılı üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergeler, iktisadi faaliyette toparlanmanın devam ettiğine işaret etmektedir. İkinci çeyreğe göre üçüncü çeyrekte CDS risk primleri 452 düzeyinden 382 düzeyine inmiştir, inşallah inmeye de devam edecektir. Türk lirası dolar karşısında değer kazanarak yine son dönemde ortalama 5,7’ye gerilemiştir. Ekonomik Güven Endeksi 81,9’dan 84,6’ya, kapasite kullanım oranları yüzde 76’ya yükselmiştir. Kur etkisinden arındırılmış kredi büyümesi ise ikinci çeyrekte yıllık 0,5 daralmadan sonra üçüncü çeyrekte yüzde 3,5 büyümüştür.

“2020 yılı ekonomi göstergeleri ve beklentileri iç tüketimdeki beklenen artışı yansıtmıyor mu?” şeklinde de yine bir soru yöneltilmişti. Yeni Ekonomi Programı’na göre yurt içi talep 2020 yılında büyümenin temel belirleyicilerinden biri olacaktır. Özel tüketimin, ertelenmiş talebin harekete geçmesi, enflasyon ve faiz oranlarının gerilemesi, kredi ve güven kanalının desteğiyle büyümeye en yüksek katkı veren kalem olması beklenmektedir. 2020 yılı için öngördüğümüz yüzde 5 oranındaki büyüme rakamının 2,6 puanlık kısmının 2019 yılına göre yüzde 4,4 oranında artış göstermesini tahmin ettiğimiz özel tüketim büyümesinden gelmesini öngörüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; programlarda gayrisafi yurt içi hasılanın dolar cinsinden verilmediğine yönelik de bazı eleştiriler vardı. Gerek 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nın 9'uncu sayfasında yer alan gerekse Yeni Ekonomi Programı'nın 40'ıncı sayfasında yer alan temel ekonomik büyüklük tablolarında gayrisafi yurt içi hasılaya ilişkin hem TL hem de dolar cinsinden tahminler yer almaktadır. 2018 yılında 789 milyar dolar olarak gerçekleşen gayrisafi yurt içi hasılanın 2019 yılında 749 milyar dolara gerileyeceği, 2020 yılında ise 812 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir.

Enflasyonla mücadeleyle gelince: 2018 yılı Ağustos ayında başlayan spekülasyon kur saldırıları, para ve maliye politikaları arasındaki güçlü koordinasyon, zamanında alınan tedbirler, petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki gerilemeyle toplumsal desteğin de katkısıyla etkisiz hâle getirilmiştir. Böylece enflasyonda hızlı ve belirgin bir düşüş gerçekleşmiştir. Atılan kararlı adımlarla enflasyon Eylül ayı itibarıyla tek haneli oranlara gerilemiştir. Ekim 2019 itibarıyla da yüzde 8,55'lik rakamla da tek haneli seviyelerdeki yerini korumuştur. Bu tek haneli seviyeyi 2020'de kalıcı hâle getirmekte kararlıyız. Bunun için, Yeni Ekonomi Programı'nda öngördüğümüz para ve maliye politikalarının eş güdümü ile mal ve hizmet piyasalarında rekabet ve verimliliği artıracak yapısal dönüşüm adımlarını hayata geçirmeyi hedeflemekteyiz. Enflasyon oranlarının istikrarlı bir şekilde aşağı yönlü hareket etmesiyle risk primleri düşecek, öngörülebilirliğin artması sayesinde de uzun vadeli finansman imkânları gelişecektir. Sonuç olarak ekonomik ve finansal istikrar güçlenecektir. Enflasyon 2019 yılı sonunda yüzde 12'ye, 2020 yılı sonunda ise yüzde 8,5'e gerileyerek kalıcı olarak tek hanelere düşüşünü sürdürecektir.

Enflasyon verilerinin hane halkının, bireylerin durumunu yansıtmadığına ilişkin de yine bazı değerlendirmeler yapıldı. Enflasyonun nasıl hesaplandığını sizlerin benden çok daha iyi bildiğinize inanıyorum, yine de müsaadelerinizle çok kısa bir bilgi vermek isterim. TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi'nin Avrupa Birliği ve dünya genelinde geçerli olan uluslararası kurumlar tarafından tavsiye edilen yöntem, tanım ve kavramları kullanarak hesaplamakta. Uluslararası alanda uygulanmayan veya önerilmeyen hiçbir yöntem söz konusu değildir. Hesaplamalarda kullanılan ağırlıklar, madde sepeti ve fiyatlar şeffaflık politikası gereği TÜİK internet sayfasından da yayımlanmaktadır. TÜFE 81 il merkezi ve 225 ilçeden aylık olarak 28 bin iş yerinden 895 madde çeşidi için 545 bine yakın fiyat derlenerek hesaplanmaktadır. Enflasyon sepeti ve açıklanan değişim oranları tek bir bireyi değil, ülke ortalamasını ifade etmektedir. Elbette, TÜFE rakamlarını bireyler veya haneler kendi harcama ve tüketim yapılarına göre daha fazla veya daha az hissedebilirler. Bu, sadece Türkiye için değil, tüm ülkeler için de geçerli bir durumdur.

İşsizlik oranı da yine yoğun olarak gündemde olan konulardandı. Küresel krizin başladığı 2007 yılı ile 2018 yılı arasında yaklaşık 8,5 milyon kişiye istihdam sağladık. Bu suretle, kapsayıcı büyüme anlamında ülkemiz önemli mesafe almıştır. Eylül ayı itibarıyla istihdamda kalıcı yükselişin işaretleri de gelmeye başlamıştır. Önümüzdeki dönemde istihdam artışının temel belirleyicisi, büyümede tüm alt sektörlerle yayılması beklenen artış ile yatırımlardaki güçlü toparlanma olacaktır. Özellikle, On Birinci Kalkınma Planı'nda öngörülen imalat sanayisinde dönüşüm çerçevesinde kalıcı, niteliği ve katma değeri yüksek ve istihdamı destekleyecek yatırımlar teşvik edilecektir ve teşvik edilmektedir de. Bunun sonucunda oluşacak iş gücü talebi ise istihdamın artmasını sağlayacak önemli faktörler arasında yer alacaktır. Ertelenen iç talebin 2020 yılında yeniden canlanması yatırımları ve üretimi de tetikleyecektir. Bunun yanı sıra, 2019 yılına göre daha güçlü bir küresel büyümenin getireceği dış talep de büyümeyi ve özellikle de ihracata yönelik sektörlerde istihdamı destekleyecektir. Sonuç olarak, ekonomideki canlanmaya paralel olarak önümüzdeki dönemde istihdamın kademeli olarak artmasını bekliyoruz. Yeni Ekonomi Programı dönemi sonunda da işsizlik oranını yaklaşık 3,1 puan indirilmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2019 yıl sonu bütçe açığı için öngördüğümüz 80,6 milyar liralık tahmin 125 milyar lira olarak revize edildi. Söz konusu revizyondaki en temel etken 2019 yılında ekonominin dengelenme süreci nedeniyle potansiyelinin altında büyümesinden kaynaklıdır. Buna rağmen, 2019 yıl sonu için öngördüğümüz bütçe açığımız yüzde 2,9’la yine Maastricht Kriterlerine uygun seviyelerde seyretmektedir. Yeni Ekonomi Programı’mızda merkezî yönetim bütçesi açığının dönem sonunda yüzde 2,6 seviyesine inmesini öngörüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine malumunuz olduğu üzere, Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında yüce Meclisimiz tarafından birinci yargı paketi kanunlaştırılmıştır. Önemli bir başlangıç olan bu paketle reform niteliğinde değişiklikler yapılmıştır. Önümüzdeki süreçte ikinci yargı paketi hazırlıkları, hatta içinde bulunduğumuz süreçte, bugün itibarıyla, ikinci yargı paketi hazırlıkları devam etmekte olup adalet sistemimizin işlerliğini artıracak çalışmalara devam edeceğiz. Yine, burada Meclisimiz tarafından yasalaştırılan ve yasalaştırılacak olan paketlerle de hem hukuk sistemimizin hem de demokrasimizin güçlenmesine güçlendiğinde hep birlikte şahit olacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2002 yılı bütçesi de önceki yıllarda olduğu gibi bir hizmet bütçesi olacaktır. Bütçedeki kaynaklarımız büyük ölçüde vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu hizmetlerin karşılanmasında kullanılacaktır. Bu kapsamda, 2020 yılında bütçe ödeneklerinin yaklaşık yüzde 16,1’ine karşılık gelen -biraz önce, başında da ifade ettim yine- 176,1 milyar lirayı eğitime ayırıyoruz. 2023 Eğitim Vizyonu’muzla eğitimde kaliteyi artırmaya büyük önem vermekteyiz. 81 ilimizde açılan 207 üniversitede 8 milyona yakın gencimiz yükseköğretim görmektedir. Yükseköğretimde sadece niceliğe değil, niteliğe de önem veriyoruz. Geleceğin mesleklerini dikkate alarak yükseköğretim programlarını güncelliyoruz. Dün Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği üzere, öğrencilere ödenen aylık burs, kredi miktarı 2020 yılından itibaren 550 liraya yükseltilmiştir. Yüksek lisans öğrencilerine ödenen aylık kredi ve burs miktarları da 1.100 TL ve doktora öğrencilerine ödenense 1.600 TL olmuştur. Her alanda olduğu gibi yine bu alanda da desteklerimiz sürmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sağlık alanında gerçekleştirdiğimiz reformlarla, hastanelerimiz başta olmak üzere, her alanda kaliteyi yükselttik. 2020 yılında sağlık hizmetleri için bütçeden 188,6 milyar lira kaynak ayırdık. Sağlık alanında yaptığımız reformlarla vatandaşlarımıza sunduğumuz sağlık hizmetinin kalitesini artırırken her bir vatandaşımız için sağlık hizmetlerini ulaşılabilir hâle getirdik. Şehir hastanelerimizle vatandaşlarımıza yüksek kalitede hizmet veriyoruz. Kamu-özel iş birliği modeliyle yatırımları hızla bitirip hastanelerimizi hizmete almış olduk. 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla şehir hastaneleri için bütçeden 4,5 milyar lira harcama yapılmıştır. 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nde 2020 yılı ödeneği 10,5 milyar lira olarak belirlenmiştir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sadece hastaneler değil mi?

BAŞKAN – Hastaneler, evet.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Sayın Başkan, değerli üyeler; iktidarımız döneminde... Yatakla ilgili, hastane yatağıyla ilgili bir veri vardı, onu paylaşayım istedim. Yani, hani, bazen karşılaştırdık, sadece bir yılı karşılatırıyorsunuz, on yedi yılda şöyle oldu şeklinde bir veri vardı, onu paylaşayım istedim: 79 binden yaklaşık 236 bine sadece hastane yatağı kapasitesini artırmış durumdayız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Nüfusa artış oranını söyleyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Sayın Başkan, değerli üyeler; iktidarımız döneminde tarım sektörüne yönelik olarak...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Nüfus artış oranını da söyleyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Yani bize “Türkiye’deki sağlık hizmetleri 2002’de çok daha kaliteliydi.” dersiniz benim söyleyecek bir sözüm yok. Yani sizi 2002’de yaşamaya ve o dönemdeki sağlık hizmetlerinden faydalanmaya davet ediyorum.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, şehir hastanelerinin sahibi kimdir, onu da söyler misiniz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Tekirdağ Devlet Hastanesine geldiniz mi hiç?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

Buyurun Sayın Oktay, devam edin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli üyeler...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Şehir hastanelerinin sahibi kimler?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yap-işlet-devret modelinde nihai sahibi devlettir.

CAVİT ARI (Antalya) – Kaç yıl sonra Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım?

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Şirketler sahibi, hastaneler şirketlerin şu anda.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli üyeler...

BAŞKAN – Sayın Oktay, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bakın, tam on üç saat Sayın Oktay sizi dinledi, hiç söz bile talep etmedi. Lütfen, konuşmasını bitirsin, ondan sonra...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Başkanım, açıklık getirelim yani bu şehir hastanelerinin sahibi kimlerdir, onu öğrenmek istiyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bilmiyor musunuz, bilmediğiniz için mi soruyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Devlettir.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Hangi devlet?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Kamudur, vatandaştır.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oktay.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sigorta maliyetleri dahi finansör şirketlere ödeniyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İktidarımız döneminde tarım sektörüne yönelik olarak mazot, gübre, fındık, çay primi; buğday ve diğer hububat primi; yem bitkileri, su ürünleri, arıcılık ve bal, buzağı desteği; küçükbaş hayvan, organik tarım, kırsal kalkınma, tarımsal sigorta, kuraklık, sürü yöneticisi, lisanslı depolarda ürün depolama gibi birçok desteği hayata geçirdik. Bu destekler sayesinde on yedi yıllık dönemde tarım sektöründe önemli bir büyüme trendi yakalanmıştır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İthalatta.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – 2002 yılında 36,9 milyar lira olan tarımsal hasıla 2018 yılında 216,6 milyar liraya yükselmiştir. Tarım sektörüne On Birinci Kalkınma Planı’nın öncelikli alanları arasında yer verdik. Bu kapsamda, üreticilerimizin artan girdi maliyetlerinden olumsuz etkilenmelerini önlemeyi ve üretim araçlarına daha ucuza ulaşabilmesini temin etmeyi amaçlıyoruz. Üreticilerimizin ekonomik olarak daha etkin faaliyette bulunabilmeleri için işletmelerinin büyütülmesi yanında modernizasyonunu sağlamak amacıyla tarımsal destekleme bütçesinde yüzde 36,7 oranında

artış sağladık. Böylece, bütçemizden tarıma ayırdığımız kaynakları 2020 yılında 33,4 milyar liraya çıkarıyoruz. Bu tutarın 22 milyar lirası tarımsal destek programları ve 5,1 milyar lirası da tarım sektörü yatırım ödenekleri için kullanılacaktır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bu, destek değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sütle ilgili?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli üyeler; hükümetlerimiz döneminde ulaştırma ve altyapı kapasitesini önemli ölçüde iyileştirdik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sütle ilgili cevabı hemen geçmeyin Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

SALİH CORA (Trabzon) – Cevabını ben veririm.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yani sütle ilgili de ben buradan...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Çiğ süt desteğinin düştüğü de Resmî Gazete’de yayımlandı galiba.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Çiğ süt prim tutarı neden 25 kuruştan 10 kuruşu düşürüldü?” diye bir soru var, ben sonradan cevaplayacaktım madem sordunuz, ilgili yerde cevap vereyim.

2019 yılı ocak-nisan döneminde süt referans fiyatı 1,7; süt primi 25 kuruş olarak belirlenmiş olup süt üreticimizin çiğ süt için eline geçen tutar litre başına 1,95 TL olmuştur. Mayıs ayında süt referans fiyatı 2 TL, çiğ süt primi 10 kuruş olarak belirlenmiş olup süt üreticimizin eline geçen tutar litre başına 2,1 TL’ye yükselmiştir. Dolayısıyla süt üreticimizin çiğ süt için eline geçen tutar artmıştır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Acaba?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Diğer taraftan, süt üreticimize üretimin yapıldığı dönemler itibarıyla belirlenen tutarlar üzerinden prim ödemeleri yapılmaktadır. Dolayısıyla ocak-nisan dönemi için 25 kuruş üzerinden prim ödemesi yapılmış olup bu tutarın düşürülmesi söz konusu değildir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 10 kuruş indirildiğini siz söylediniz şimdi.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli üyeler; Hükümetlerimiz döneminde ulaştırma ve altyapı kapasitesini -biraz önce de ifade ettiğim gibi- önemli ölçüde iyileştirdik. Bu çerçevede, bölünmüş yol uzunluğunu 2002 yılındaki 6.100 kilometre seviyesinden 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla 27.075 kilometreye çıkardık. Bunlar da hepinizin malumu olan istatistikler, gerçekler. 2003 yılında hava yolu toplam yolcu sayısını doğrudan -transit dâhil- 34,4 milyondan 2018 yıl sonu itibarıyla 210,9 milyona, iç hat yolcu sayısıysa 9,1 milyondan 112,9 milyona yükselttik. Aktif havalimanı sayısını 26’tan 56’ya yani sizlerin, hepimizin kullandığı bu havalimanlarını 56’ya çıkardık, dış hat uçuş noktalarını da 60’dan 318’e çıkardık. Yani dünyayla entegre bir ülkeden bahsediyoruz. Özellikle kara yolu yatırımlarında önceliğini ve yapılabilirliğini kaybetmiş yatırımları yatırım programından çıkarmak suretiyle bir rasyonelleştirmeye gidiyoruz.

Öte yandan, ulaştırma sistemimizin etkinliğinin ve verimliliğinin artırabilmesini teminen yük taşımacılığı odaklı demir yolu yatırımlarına da odaklanıyoruz. Bu yatırımların diğer ulaştırma modlarıyla rekabet oluşturmayacak ve yük talebiyle uyumlu olacak şekilde yürütülmesini sağlayacağız. Demir yolu hatları hem yolcu taşımacılığı hem de yük taşımacılığı yapabilecek şekilde dizayn edilecektir. Ayrıca, tüm ulaştırma modlarında yeni altyapı arzından ziyade mevcut altyapının yeterli hizmet seviyesinde tutulmasına yönelik önleyici bakım onarım yatırımlarına ağırlık vereceğiz. Söz konusu yatırımlar

ve vizyonumuz sadece ülkemiz için değil, Bakü-Tiflis-Kars hattı ve bu bağlamda Çin-Avrupa -yani bir anlamda İpek Yolu'nu da kastediyoruz- kesintisiz demir yolu projesi olmak başta olmak üzere uluslararası bağlantılar için de önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Çin'den Avrupa'ya gitmek üzere yola çıkan ilk yük treni bugün itibarıyla Ankara'ya ulaşmıştır; bu, tarihî bir gelişmedir. Çin'den Xi'an şehrinden hareket eden yük treni Demir İpek Yolu üzerinden Ankara'dan geçip Marmaray tüp geçidini de kullanarak Çekya'nın başkenti Prag'a ulaşacaktır. "Ne yaptınız?" diyorsunuz ya. Bu gelişme, ülkemizin ulaştırma alanında küresel düzeyde geldiği ileri bir noktayı ve önemini de teyit etmektedir. Yani biz kendi koyduğumuz hedeflerimizi kendimiz aşarız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; dış politika ve terörle mücadele alanıyla ilgili olarak da bazı değerlendirmelerde bulunmak istiyorum. Kıymetli milletvekillerimiz, bildiğiniz gibi, ülkemiz, içeride ve dışarıda PKK/PYD-YPG, DEAŞ, FETÖ terörüyle ve diğer terör örgütleriyle mücadele hâlinindedir. 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra terörle mücadelede köklü bir strateji değişikliğine gidilmiştir. Tüm terör örgütleriyle eş zamanlı, tüm güvenlik birimlerinin eş güdümüyle yine, terör unsurlarının tamamıyla, finansman kaynaklarıyla, uluslararası bağlantılarıyla da mücadele stratejisi uygulanmaya başlanmıştır. Olay sonrası operasyon stratejisinden kesintisiz operasyon stratejisine geçilmiştir. Tehlikeyi kendi sahamızda değil, oluştuğu yerde yok etmeye odaklı bir mücadele anlayışı benimsenmiştir. Sadece elinde silah olan teröristle değil, o silahın teröristin eline gelme süreciyle de mücadele edilmeye başlanmıştır, etmeye başladık. Uyuşturucu ticareti, kaçak göç ticareti ve terör örgütleri arasında güçlü bir finansman ilişkisi söz konusudur. Her üç konuda gerçekleştirdiğimiz saha baskısıyla birlikte, örgüt yapılarında önemli ölçüde gerileme ve zayıflama sağlanmıştır. Örgüte katılım, tarihin en düşük seviyesindedir; buna karşılık, sadece bu yıl 206'sı yine ikna yöntemiyle olmak üzere 289 örgüt elemanı da teslim olmuştur. Hâlihazırda PKK'nın dağlardaki mevcudu 600'ün altına inmiştir. Bu mücadelemiz sonuna kadar da devam edecektir. Dışarıda Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Zeytin Dalı, Fırat Kalkanı ve Barış Pınarı Harekâtları başarıyla gerçekleştirilmiştir; içeride ise İçişleri Bakanlığının tüm kolluk birimleriyle koordineli şekilde gerçekleştirdiği operasyonlarla terör örgütlerinin faaliyet kabiliyeti önemli ölçüde kısırlmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Barış Pınarı Harekâtı'mızla ülkemizin güvenlik endişelerinin giderilmesi, Suriye'nin toprak bütünlüğünün muhafazasına katkı verilmesi, bölge halkının PKK/YPG ve DEAŞ baskısından kurtarılması ve Suriyeli sığınmacıların ülkelerine dönmeleri için uygun ortamın oluşturulması hedeflenmiştir. Bunu da açıkça bütün dünyaya ilan ettik. Harekât, uluslararası hukuk temelinde Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesinden kaynaklanan meşru müdafaa hakkımız ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin terörizmle mücadeleye ilişkin kararları uyarınca yürütülmüştür.

Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtlarında olduğu gibi, Barış Pınarı Harekâtı'mızın planlama ve icrasında da sadece terör unsurları hedef alınmış, sivil halkın zarar görmemesi için gereken her türlü tedbire başvurulmuştur. 9-22 Ekim 2019 tarihlerinde başarıyla icra edilen operasyonla 4.219 kilometrekare alan teröristlerden arındırılmıştır. Sınır hattımızdaki diğer alanların da teröristlerden arındırılmasına ilişkin Rusya'yla varılan mutabakat çerçevesinde çalışmalar titizlikle devam etmektedir. Harekâta şu ana kadar etkisiz hâle getirilen terörist sayısı binin üzerinde, terörden arındırılan meskûn mahal sayısı yine 600'e yakındır. Harekâtımız esnasında yine kahraman askerlerimizden 11 şehidimiz ve 149 gazimiz olmuştur. Suriye Millî Ordusunun 144 mensubu şehit olmuş, 558'i yaralanmıştır. Keza bebek katili terör örgütünün açtığı ateşler sonucunda içerisinde 9 aylık Muhammed'in, "Muhammed" isimli masum bir bebeğin de bulunduğu 21 vatandaşımız şehit olmuş ve 184 vatandaşımız yaralanmıştır. Tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize hayırlı, uzun ömürler dilerim.

Barış Pınarı Harekâtı'nda şu ana kadar 269 DEAŞ üyesi teslim alınmıştır. Bunlardan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlara yine Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre işlem yapılmaktadır, yabancılar ise geri alacak ülkelere gönderilmekte veya cezaevi veya tutukevi tarzında yerlerde tutulmaktadır. Sürecin başından sonuna kadar operasyonu kararlılıkla ve titizlikle yürüten Cumhurbaşkanımız, Başkomutanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, sahada cesurca mücadele eden Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahraman mensuplarına, operasyonun ilk gününden itibaren tek yürek olarak ordumuza destek veren aziz milletimize, tabii ki Meclisimizin çok değerli üyelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisimize şükranlarımı sunuyorum. Barış Pınarı Operasyonu'nda şehit olan kahraman Mehmetçiklerimiz ve sivil vatandaşlarımızı da bir kez daha rahmetle anıyor, ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 17 Ekim 2019 tarihinde, üzerinde anlaşılan ortak açıklamayla, Amerika Birleşik Devletleri, harekâtımızın gerekliliğini ve meşruiyetini kabul etmiştir, bunu görüşmelerimizde de ifade etmiştir. Bu mutabakat, ülkemizin meşru güvenlik çıkarlarının korunması bakımından güvenli bölgenin önemini ve işlevselliğini de tasdik etmiştir. Rusya'yla 22 Ekimde Soçi'de varılan mutabakat muhtırasıyla da sınırımıza mücavir Suriye topraklarının terörden arındırılması konusunda anlayış birliğine varılmıştır. Her iki mutabakatın sahadaki uygulanması tarafımızdan yakinen izlenmektedir. Varılan mutabakatlar hilafına gelişmeler vuku bulduğu takdirde meşru müdafaa hakkımızın her zaman baki olduğu açıktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın mektubu konusuna gelince: Amerika Başkanının söz konusu mektubuna cevabımız, esasen Barış Pınarı Harekâtı'yla sahada verilmiştir. Bununla birlikte, diplomatik teamüllerden ve devlet adabından uzak bir üsluba sahip mektuba dair tepkimiz ilgili Amerikalı yetkililere de iletilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın görüşmelerinde de bu doğrudan dile getirilmiştir ve getirilmeye de devam edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020 yılı bütçesinin bugün gerçekleştirdiğimiz müzakereleri sonucunda... Ben, oraya geçmeden, müsaadenizle, sorulardan bazılarını yine cevaplamaya devam etmek istiyorum.

Fatih'teki olayla ilgili "orada açlıktan, sefaletten, fakirlikten intihar" şeklinde bir açıklama yapıldı, bu doğru değildir. Adli soruşturma devam etmektedir. Şu an itibarıyla bizim elimizde "açlıktan, yoksulluktan intihar" şeklinde böyle bir bilgi mevcut değildir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basında öyle.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Basında çıkan tüm bilgilere inanırsanız bundan sonra o zaman basından almanızı tavsiye ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz de bizimle ilgili bilgilere inanmayın Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İnanmamayı arzu ederim, bugün size de açıkça ifade ettim zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben de size izah etmiştim Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yani Türkiye'nin yurt dışında temsilinde söylediklerinize inanmayı yürekten arzu ederim.

Yine, kayyumla ilgili bazı görüşler dile getirildi; kayyum atamaları veya görevlendirmelerle ilgili.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BASKAN – Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Temel görevi Anayasa, Belediye Kanunu ve ilgili mevzuatın kendisine verdiği yetki çerçevesinde belediyesinin hak ve menfaatlerini korumak, vatandaşa hizmet etmek olan bir belediye başkanı, bunun tam aksi yönde terör örgütünün güdümünde hareket edecek, terör örgütüne üye olacak, suçu ve suçluyu övecek, terör örgütü propagandası yapacak; dokuz aylık çocuklarımız, bu çocuklarımız öldürülürken o yavruyu öldüren canilerle, teröristlerle birlikte hareket edebilecek, biz de buna bir şey demeyeceğiz; yok böyle bir şey. Terör ve teröristle mücadeleimiz kararlılıkla devam edecektir sonuna kadar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunlar seçilmiş belediye başkanları. Yüzde 70’le, yüzde 80’le seçilmiş belediye başkanları.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ne var? Mahkeme kararı var mı?

BAŞKAN – Evet, buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “2020 bütçesi savunma bütçesidir.” şeklinde yine görüşler dile getirildi. Hepimizin de yine malumu, gittikçe karmaşık hâle gelen küresel jeopolitik riskler, bölgemizde karşı karşıya kaldığımız jeopolitik ve yine güvenlik meseleleri ile iç ve dış kaynaklı terör örgütleri, terör tehditleri savunma ve güvenlik birimlerimizin ihtiyaçlarının süratle ve etkin şekilde karşılanmasını ve yerli ve millî savunma sanayimizin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye olarak bu alanda çok önemli yerli ve millî projeleri hayata geçirdik ve geçirmeye de devam ediyoruz. Bunun sonuçlarını da hem Zeytin Dalı Operasyonu’nda hem Fırat Kalkanı Harekâtı’nda hem de Barış Pınarı Harekâtı’nda hem de içerideki terörle ve teröristlerle mücadeleimizde de görmekteyiz. Terör unsurlarıyla yapmakta olduğumuz haklı mücadelemize kararlılıkla devam edeceğimi ifade ettim. Yıllar itibarıyla savunma sanayisinin yerlilik düzeyinin artırılmasına yönelik verdiğimiz desteği yine önümüzdeki yılda da sürdüreceğiz.

Bütçenin genel görünümüne bakıldığında, 2020 yılı bütçemiz savunma ve güvenlik harcamalarına önem vermekle birlikte, önceki yıllarda olduğu gibi yine eğitime, sağlığa ve sosyal yardımlara daha yüksek oranlarda kaynak ayıran bir bütçe olmuştur. Mesele millî güvenliğimiz olduğunda her zaman gereken kaynağı bütçeye koyduk, koyabildik, bu kabiliyetimiz var hamdolsun ama diğer hiçbir alanı da mahrum etmedik, ihmal etmedik, etmeyeceğiz de.

“Toplumsal cinsiyet eşitliği yönünden kadın bu bütçede olması gerekirken neden bulunmamakta?” şeklinde bir soru vardı. Kadınlara yönelik uygulama ve politikalara 2016 yılından bu yana bütçe gerekçesinde yer verildiği hepinizin malumu. Bu kapsamda, eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yardım ödemeleri için 430 milyon TL kaynak ayrılmıştır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde kadın konukevlerinin giderleri için 235 milyon TL ödenek öngörülmüş, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin giderleri, barınma ve kreş hizmetleri için toplam 107,7 milyon TL ödenek yine öngörülmüştür. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2020-2023 yılları arasında yürütülmesi planlanan kadın kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi projesi için yine bir ülke katkı payı olarak bir ödenek ayrılması planlanmaktadır. Sağlık Bakanlığı kanser erken teşhis, tarama ve eğitim merkezlerinde kadınlarımızın kanser taramaları ücretsiz olarak yapılmaktadır. KOSGEB tarafından kadın girişimciliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması hedefiyle yeni kadın girişimcilere mevcut desteklere ilave yüzde 20 destek sağlanmaktadır. GAP İdaresi Başkanlığınca kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmak için yürütülen çok amaçlı toplum merkezleri projesine 8 milyon TL finansman desteği sağlanması planlanmaktadır.

Ben kadınlarımızla ilgili güzel bir veriyi de sizlerle paylaşmak isterim. Geleceğe dönük özel bir program var üniversitelerimiz bünyesinde. 100 alanda, özel alanda geleceğe dönük 2.000 doktora programı diye bir program bu, geleceği şekillendirecek programlar bunlar. Bu programa kabul edilenlerin yüzde 65'i kadındır. Yani bütçemizin ve uygulamalarımızın, planlarımızın, programlarımızın her alanında her seviyede hem cinsiyet eşitliği hem de kadınının bütçede olması durumudur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şu fotoğrafta öyle bir şey yok Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “2020 yılı bütçesi hazırlanırken On Birinci Kalkınma Planı esas alınmış mıdır?” diye yine bir soru vardı. 2020 yılı Cumhurbaşkanlığı Programı'nda yer alan politika ve tedbirler tamamen On Birinci Kalkınma Planı'yla tutarlıdır. 2020 yılı bütçesi de plan hedeflerine ulaşılması için en önemli araç olacaktır. 2020 yılı bütçesi planın onayının aradan geçen zamanda oluşan farklılıklar ve ilave ihtiyaçlar da dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Vergi harcamalarının artışıyla ilgili yine bir görüş vardı, soru vardı “Yeterli gelir toplanamıyor.” şeklinde. Vergi harcamaları 2018 yılında 138,2 milyar TL, 2019 yılında ise 167,9 milyar TL olarak hesaplanmıştır. 2018 yılında net vergi tahsilatı tutarı 621,5 milyar TL olup vergi harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 3,7'dir. Vergi kanunlarında yer alan istisna ve muafiyetlerin gözden geçirilmesi ve azaltılması Yeni Ekonomi Programı'nda belirtilen hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Yine “İçki ve sigaradan alınan vergilerle bütçeyi topluyorsunuz.” şeklinde bir görüş vardı. Ocak-Eylül 2019 döneminde -buna ret ve iadeler dâhil- 590,4 milyar TL tahsilat yapılmıştır, vergi tahsilatı. Alkollü içkilerden yapılan tahsilat 10,7 milyar TL'dir, tütün mamullerinden yapılan tahsilat 38,9 milyar TL'dir. Bu tutarların toplam tahsilat içindeki payı alkollü içeceklerde yüzde 1,8; tütün mamullerinde yüzde 6,6'dır.

Yine 2019 yılı için programda cari dolar cinsinden millî gelirin yer almadığıyla alakalı bir soru vardı. Buna zannediyorum değerlendirmelerim içinde yer vermiştim.

Yine bir başka görüş, soru vardı “Kurdaki istikrar görünmeyen bir döviz kaynağından gelmekte, bu kaynak nereden gelmektedir?” şeklinde. Faiz indirimlerine rağmen para politikasında sürdürülen temkinli ve sıkı duruş TL'deki istikrarı desteklemektedir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Hiç alakası yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Cari işlemler dengesindeki iyileşme kur üzerinde dış finansman ihtiyacı kaynaklı baskıların oluşmasını engellemektedir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Söylediğiniz sorunun yanıtı değil.

BAŞKAN – Tamam Sayın Yılmaz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Enflasyondaki düşüş sürecine bağlı olarak enflasyon beklentileri ve risk primindeki iyileşme TL'deki istikrara önemli katkı vermektedir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bu cevap değil Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Küresel para politikalarının genişleyici yönde şekillenmeye başlaması da gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy akımlarını olumlu etkilemektedir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Soru bu değildi, cevap da bu değil.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, sakın olun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Yeniden değerlendirme oranının yükseltip -yüzde 22,5’ti hatırlarsanız- düşürülmesi yetkisi Cumhurbaşkanında, bu oran enflasyon oranı esas alınarak güçlenecek midir?” şeklinde bir soru vardı. Yeniden değerlendirme oranı her yılın ekim ayında bir önceki aya ilişkin yıllık ÜFE rakamlarının ortalaması alınarak hesaplanmakta bildiğiniz gibi, önceki yılın ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca kamuoyuna duyurulmaktadır. Söz konusu yeniden değerlendirme oranı vergi tarifeleri, maktu vergi ve ceza tutarları, bir kısım teşvik tutarlarının endekslenmesi gibi vergisel birçok alanı etkilemektedir. Yeniden değerlendirme oranı geleceğe ilişkin değil, geçmiş on iki aya ilişkin bir orandır. Örneğin, geçen yıl, 2018 Ekim ayında ÜFE enflasyonu yıllık yüzde 45,01 seviyesindeyken yeniden değerlendirme oranı yüzde 23,73 olarak hesaplanmıştı. 2019 yılı yıl sonu ÜFE tahmini yüzde 18,5’tir. Diğer taraftan, ilgili mevzuatında Cumhurbaşkanına verilmiş bir yetki bulunması ve bu yetkinin kullanılması hâlinde maktu hadlerdeki artış oranı değiştirilebilmektedir.

Yine, bütçede dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payının neden yüksek olduğuyla alakalı bir soru, eleştiri vardı. OECD tanımlamasına göre, Türkiye’nin dolaylı vergilerinin toplam vergi gelirleri içindeki payı 2002 yılında yüzde 46,9 iken en son açıklanan 2017 verilerine göre yüzde 43,4 olarak gerçekleşmiştir. Yıllar itibarıyla Türkiye’nin vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı azalmaktadır. Bu oran on altı yılda 6,4 puan düşmüştür.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Doğru değil ya.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – OECD tarafından henüz açıklanmamakla birlikte, 2018 yılı Türkiye vergi gelirleri içinde dolaylı vergi gelirlerinin payı yüzde 40,5 olarak gerçekleşmiştir yani dolaylı vergilerin toplam içindeki payı düşmeye devam etmektedir.

Yine, tahakkuk eden vergilerin tahsil edilmediğine ilişkin bir eleştiri vardı. Yine burada da genel bütçe vergi gelirlerine ilişkin tahakkuk ve tahsilat tutarları, geçmiş yıllardan gelen tahakkukları ve yine geçmiş yıllara ilişkin tahsilatları da içerecek şekilde kümülatif açıklanmaktadır. Her yılı geçmişten bağımsız değerlendirip o yılda tahakkuk eden alacakları yine o yılda tahsil edilen alacaklarla oranladığımızda gerçek tahsilat performansına ulaşılmaktadır. Son yıllarda vergi gelirlerinin cari yıl tahsilat oranları yüzde 90’ların üzerinde gerçekleşmiştir. Bu yıl da cari tahsilat oranımız Ocak-Eylül 2019 döneminde yüzde 89,2 olup yıl sonuna doğru bu oranın yüzde 90’ı aşması beklenmektedir.

Yine “Merkez Bankası bilançosunda bazı işlemler var, bunlarda neden şeffaflık yok veya neden şeffaflık kayboldu? Merkez Bankası döviz gelirlerinin ve giderlerinin ne olduğu belli, bunlardan en önemli işlemler swap işlemleridir.” şeklinde bir soru vardı.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kim sormuş bunu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Merkez Bankası bünyesinde gerçekleştirilen döviz karşılığı TL...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Ben kesinlikle öyle bir şey sormadım, lütfen buna da cevap vermeyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben herhangi bir isim söylediğimi hatırlamıyorum.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tutanakları çıkarın, hiç böyle bir soru yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben herhangi bir isim söylediğimi hatırlamıyorum.

BAŞKAN – Lütfen cevabı dinleyelim Sayın Yılmaz, sakın olun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Merkez Bankasına bu iftirayı atmayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Merkez Bankası bünyesinde gerçekleştirilen döviz karşılığı TL swap piyasası, altın karşılığı TL swap piyasası ve döviz karşılığı altın swap piyasası işlemleri hâlihazırda günlük olarak piyasalara veri dağıtım sistemi aracılığıyla duyurulmaktadır.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Swap piyasasını sıfırladınız, İstanbul BIS’e taşıdınız dedik.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Merkez Bankası tarafından yapılan “forward” ve “futures” işlemleri ile BIS/swap işlemleri de dâhil olmak üzere Merkez Bankasının gerçekleştirdiği bütün swap işlemlerinden kaynaklı vadedeki toplam döviz pozisyonları uluslararası rezervler ve döviz likiditesi tablolarında aylık olarak yayınlanmaktadır.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tam bir çorba oldu.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Gelir vergisi tarifesine değişmesine rağmen ilk dilim olan yüzde 15’lik dilim neden değişmemektedir?” şeklinde yine bir soru vardı. Millet Meclisinde görüşülmekte olan yeni düzenlemeyle gelir vergisi tarifesine bir dilim eklenerek 500 bin TL ve üzeri gelir elde edenlerin yüzde 40 oranında vergilendirilmesi sağlanmaktadır. Bu düzenleme yüksek gelir gruplarını hedef almaktadır. Mevcut tarifenin ilk 4 dilimi korunmak suretiyle 500 bin TL’ye kadar gelir elde eden grupların vergi yüklerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Mevcut tarifede ilk gelir vergisi diliminde 18 bin TL’ye kadar olan gelirlere yüzde 15 tevkifat oranı uygulanmaktadır. 2020 yılı için bu tutar yeniden değerlendirilmek suretiyle artırılacaktır. Özetle çok kazananan çok, az kazananan az vergi alınması esas alınmaktadır.

Yine, 323-Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı’nda bakiye görülmesi ve niçin ödenek temin edilmediği hususuyla ilgili bir konu, bir eleştiri vardı. 323-Bütçeleştirilmiş Borçlar Hesabı’nın yıl sonu itibarıyla ödenek temini suretiyle kapatılmayan tutarlar, yıllar itibarıyla 2011 yılından 2018 yılına yüzde 99 oranında azalmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından genel yazı ve muhasebe sistemi üzerinden yapılan duyuruyla, ilgili tutarların yıl sonuna kadar ivedilikle muhasebe kayıtlarından çıkarılması ve bu hesabın ertesi yıla devretmemesi gerektiği hususu kamu idarelerine bildirilmiştir.

Yine, piyasanın kredi borcunun nasıl çözüleceğiyle ilgili bir eleştiri vardı. 2019 yılı Temmuz ayında yürürlüğe giren finansal yeniden yapılandırma kanunuyla önemli bir adım atılmıştır bu konuda. Yargı yoluna başvurmada sorunlu kredilerin yeniden yapılandırılması yönünde bankalar teşvik edilmiştir. Böylece reel sektörün borç servisi kapasitesi geliştirilecek ve firmaların geri ödeme gücü artacaktır. Türk ekonomisinin içinde bulunduğu normalleşme sürecinin devamı ve buna bağlı olarak ekonomik belirsizliklerin azalmasıyla beklentilerin iyileşmesi ve kredi faizlerinde görülen düşüş eğilimiyle birlikte borç ödeme kapasitesinde iyileşme sağlanacağı öngörülmektedir.

Yine, sanayi üretim endeksinin neden yükselmediğiyle alakalı bir soru, bir eleştiri vardı. Sanayi üretim endeksi büyümenin öncü göstergelerinden biri. Bu nedenle büyüme oranlarıyla da paralellik göstermektedir. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış aylık değişim oranlarına bakıldığında son sekiz ayın beş ayında bir önceki aya göre artış göstermiştir. Baz etkisiyle birlikte ekonomide çok büyük bir aksaklık yaşanmaması şartıyla eylül ayından itibaren de takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişimlerde de artış beklenmektedir.

Yine “2020 yılı için yapılacak borçlanmanın piyasaya yönelik etkisi dikkate alınıyor mu? Bu anlamda bir analiz var mı?” diye bir soru vardı. 2020 yılında piyasadan borçlanma yoluyla çekilecek kaynak tutarı ile piyasa borç servisi yoluyla bırakılacak kaynak tutarı arasındaki fark yalnızca 12 milyar TL düzeyindedir. BDDK’nin eylül ayı verilerine göre, ülkemiz bankacılık sektörü toplam bilanço büyüklüğünün yaklaşık 4,3 trilyon TL ve menkul değerlerinin 608 milyar TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda, 12 milyar TL’lik bir farkın bir dışlama etkisi yaratması beklenmemektedir.

Yine “Kamu kesiminin borçlanma ihtiyacı özel kesimin borç ihtiyacını ikinci plana mı atmakta, dışlanma etkisi ortaya mı çıkmakta?” şeklinde bir soru vardı gün içinde. Yine son dönemde kur oynaklığının piyasalarda sağlanan gelişmeler ve ülkemizin risk primindeki iyileşmeler dış borçlanma şartlarının daha uygun fiyatlarla gerçekleşebileceğine işaret etmektedir. Küresel risk iştahındaki son dönemdeki olumlu gelişmeler ve FED ile Avrupa Merkez Bankasının genişleyici politikaları da dış kaynak imkânlarını artıracaklarını öngörmekteyiz.

Kesin hesap bütçe verilerinin vatandaşın anlayabileceği dille sunulmasıyla ilgili bir öneri vardı. Burada da Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünce yürütülen proje kapsamında kesin hesap bütçe sonuçlarının vatandaşlarımızın anlayabileceği sade, daha sade bir dille sunulması amacıyla “vatandaş kesin hesap raporu” üretilmeye başlanmıştır. Söz konusu rapor, 2016 ve 2017 yılları için hazırlanmış olup Muhasebat Genel Müdürlüğü internet sitesinde kamuoyuyla paylaşılmaktadır, sonraki yıllarda çalışılmaktadır.

Yine, tarımda ihracat-ithalat dengesi durumuyla ilgili bir eleştiri veya görüş vardı. Burada da yine gıda ürünleri ihracat ve ithalatı da göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’nin tarımda net ihracatçı durumunda olduğu görülmektedir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bitkisel ve hayvansal üretimde açık ara ithalatçıyız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – 2018 yılında 17,2 milyar dolar tarımsal ihracatımıza karşılık 13,9 milyar dolar ithalat yapılmış ve 3,3 milyar dolara yakın dış ticaret fazlası verilmiştir.

Yine, Eskişehir TÜLOMSAŞ’a ilişkin bir soru vardı. Burada da yüksek hızlı tren setlerinin yerli olarak üretilmesi için yurt dışından ithal edilerek sadece montajının burada yapılacağı yönünde böyle bir çalışmamızın ve hazırlığımızın olmadığını ifade etmek isterim. Genel politikamız, her alanda olduğu gibi burada da yerli ve millî üretimi artırmaktır.

Yine, atama bekleyen öğretmenlere ilişkin bir soru vardı. Burada da zaten 2020 yılında da ihtiyaca göre Millî Eğitim Bakanlığımız öğretmen alımlarımıza devam edecektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaç öğretmen?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülürken yine orada detaya girilir, tabii ki ihtiyaca göre.

Yine, bütün ihalelerle ilgili “İstanbul üçüncü havalimanı ihalesi kimlere verilmiştir? Bunların borçları yapılandırılmakta mıdır?” gibi sorular vardı. İstanbul Havalimanı yap-işlet-devret modeliyle ihale edilen bir iştir. İhaleyi 5 şirket tarafından oluşturulmuş konsorsiyum kazanmıştır, bu da zaten kamuoyuna açıktır, yıllardır açıktır.

Bankalara olan kredilerin geri ödemesi planlandığı şekliyle yapılmakta olup mevcut borcun yapılandırılması söz konusu değildir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu yapılandırırken niye vatandaşın borcunu yapılandırmıyorsunuz?

BAŞKAN – “Yapılandırma söz konusu değildir.” diye ifade kullandı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Dış ticaret hadlerinde bir kötüleşme vardır.” şeklinde bir görüş vardı. Dış ticaret hadleriyle alakalı son açıklanan gerçekleşmeye göre 103,5 seviyesine kadar yükselmiştir dış ticaret hadleri. Bu değer son on dört ayın en yüksek değeri olarak öne çıkmaktadır.

Yine “Türkiye küresel rekabet endeksinde neden 17 basamak gerilemiştir?” diye bir başka soru vardı. Burada da 2019 dönemi Küresel Rekabet Endeksi hesaplamalarına göre Türkiye 141 ülke arasında 2018’de olduğu gibi yine 61’inci sıradaki yerini korumuştur. 2019 yılı raporunda, Türkiye’nin, özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri adaptasyonu, entegrasyonu ve altyapı bileşenlerinde önemli iyileşmeler gösterdiği de vurgulanmaktadır. Ayrıca yenilik kabiliyetli bileşeninde de önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Yine, tasarrufların yatırımlara dönüşme oranıyla ilgili bir soru vardı, orada da tasarruf yatırım açığı yine teorik olarak tabii ki cari açığa eşit. Cari açıkta son dönemde kaydedilen olumlu gelişmeler neticesinde tasarruf yatırım açığı da azalmakta. Bu da bize tasarrufların daha yüksek oranda yatırımlara dönüştüğünü göstermektedir.

Sayın Başkan, Komisyonumuza dile getirilen diğer sorularla alakalı da yazılı olarak cevap verilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020 yılı bütçesinin bugün gerçekleştirdiğimiz müzakereleri sonucunda şahsıma ayrılan zaman dilimi içerisinde genel ekonomi, bütçe ve bazı sektörler başta olmak üzere, yine sayın üyelerimizce, sayın vekillerimizce dile getirilen konuların olabildiğince çoğunluğuna cevap vermeye çalıştım.

Bu vesileyle bütçenin hazırlanmasında emeği geçen Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, bakanlıklarımıza, ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımız ve çalışanlarına bütçenin görüşme sürecinde katkı sağlayan başta Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve üyelerine, sizlere, hepinize ve diğer değerli tüm vekillerimize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, sizin bir talebiniz mi var?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Son söz milletvekilinindir diye bir şeyler söyleyecektim ama müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Değerli arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım; sizin ilk verdiğiniz cevaptan yani ödenek üstü harcamaların fazlalığından başlayarak cevap vermek istedim ama o kadar güvenli, kendinizden emin, güzel cevaplar verdiniz ki ama yanlış cevaplar verdiniz ki gerçekten bir atanmış olmanıza rağmen, siyasi iradeniz olmamasına rağmen siyaseti çok iyi yaptığınızı...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Siyasi irademiz vardır.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir atanmış olarak, Meclise hesap vermeyen birisi olarak çok başarılı oldunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Siyasi irademiz vardır.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yalnız bizim sorduğumuz sorular, yaptığımız yorumlar böyle değildi. O cevaplar nasıl bu şekilde dönüştü, onu anlayamadım. Tebrik ediyorum!

Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Gerçekten yorumları yapmayacağım artık.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, Fatih’te intihar eden 4 vatandaşımızla ilgili çok doğru bir şey söylediniz “Basında yer alan her şeye inanmayın.” dediniz, olabilir. Ama görgü tanıkları var, komşuları ifadelerini vermişler. “Yokluk çekiyorlardı, yoksullardı.” diye. Bunları tabii ki siz inceleyeceksiniz, doğru olmadığını söylediniz. Bu konuda elbette bakacağız ancak...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İntihar olarak yansıttınız, bilgi doğru değildir, elimizde böyle bir veri yoktur; onu ifade ettim ben.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – ...Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bakın mesele şu: Bunu söylüyorsunuz ancak belediye bakın...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Böyle bir veri yoktur elimizde, soruşturma devam etmektedir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Daha dört ay önce seçilmiş belediye başkanlarımız, Yüksek Seçim Kurulundan onay almışlar, milletten yüzde 70, yüzde 80, yüzde 90 oy almış belediye başkanlarımızın efendim “Şunu yaptılar, bunu yaptılar, şöyle bir iddia var, şu var.” diye, suçu sabit olmadığı sürece herkesin masum olduğu temel ilkesini yok sayarak Süleyman Soylu’nun bazı iddialarını buraya taşıyorsunuz.

Lütfen bakın bu iddialara, iki buçuk yıl önce de 100 belediyemize kayyum atandı, tek bir hırsızlık, tek bir yolsuzluk, bir yere para aktarmayla ilgili tek bir iddia dahi yok; bakın, ortada iddia dahi yok, bırakın mahkûmiyeti, tek bir iddia dahi yok. Size çağrım: Hukukun temel ilkelerini esas almanız, hukuk devleti olmadığımız sürece ne huzur bulabileceğimiz ne de refah bulabileceğimiz ilkesine bakmanız. Bu tip yaftalar Sayın Erdoğan’a da atılmıştı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bunlar yafta değildir, elimizdeki bilgilerin, verilerin hiçbirisi yafta değildir.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 90’lı yılların zalimleri tarafından Sayın Erdoğan’a da benzer yaftalar atılmıştı, hatta hapse girmişti ama sonra millet o yaftaları çıkardı ama maalesef bugünün zalimleri benzer yaftalarla seçilmişlere yaftalar atıyorlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Cumhurbaşkanımızın bir terör örgütüyle aynı resimde, aynı karede ifade edilmesini şiddetle reddediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunlar doğru değil Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bunlara daha derinlemesine bakmanız lazım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bu ülkenin Cumhurbaşkan ile terör örgütü üyelerinin veya terör örgütünün aynı cümlede, aynı karede gösterilmesini, ifade edilmesini reddediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Seçilmiş Belediye Başkanları, Sayın Erdoğan da seçilmiş Belediye Başkanıydı, Diyarbakır Belediye Başkanımız Selçuk Mızraklı da Diyarbakır halkının iradesiyle seçilmiş Belediye Başkanı. Cumhurbaşkanına aynı şekilde söylenmişti.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Seçilmiş belediye başkanı demek veya seçilmiş olmak demek bu ülkenin vatandaşlarına kurşun sıkmak demek değildir, bu ülkenin kanunlarına aykırı hareket edebilecek demek değildir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cumhurbaşkanına aynı şekilde söylenmişti. Bakın, Cumhurbaşkanına da...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Veya teröristlerle iş birliği yapacak anlamına gelmez.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunlar yaftadır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teröristlerle iş birliği yapacak demek de değildir. Buna da müsaade etmeyiz, Türk milleti buna müsaade etmez.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yafta...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunlar belgeli, belgeli kardeşim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede belge?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – 9 aylık Muhammet yeterli mi size, 9 aylık bir bebeğin ölümü yeterli midir size?

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Seçilmiş belediye başkanları... Tayyip Erdoğan bir şiir okuduğu için...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Terör örgütleriyle birlikte hareket etme anlamında, onlara destek etme verme anlamında...

BAŞKAN – Sayın Oktay, teşekkür ediyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yeterli midir arkadaşlar? Bakın, sabahtan beri sürekli dinledik.

BAŞKAN – Arkadaşlar, iyi niyetimi suistimal etmeyin. Lütfen, iyi niyetimi suistimal etmeyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Laf attı ya!

BAŞKAN – Ne demek laf attı? Lafı atan sizsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, taraflı davranıyorsunuz.

BAŞKAN – Ben taraflı davranmıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Taraflı davranıyorsunuz.

BAŞKAN – Antidemokratik yaklaşımlar içerisinde, sonra “Demokratım.” diyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, belediye başkanlarımıza “terörist” deniliyor ya, ne ilgisi var!

BAŞKAN – Terörle ilgisi varsa teröristtir.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Terörle ilgili olduğu için görevden alınmışlardır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Terörle ilgisi varsa YSK neden izin verdi?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, suistimal etmeyin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Terörle ilgili olduğu için ve bununla ilgili de yeterli veri olduğu için görevlerinden alınmışlardır, bu kadar açık ve nettir. Hiç kimsenin de terörle iltisaklı olmasına, terörle birlikte hareket etmesine müsaade etmeyecektir bu devlet, biz de etmeyeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tayyip Erdoğan’a da terörist denilmişti.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Sayın Paylan, her zamanki yaklaşımını ortaya koydu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz de her zamanki yaklaşımınızı ortaya koydunuz.

BAŞKAN – En çok konuşan kişi, en fazla söz verdiğimiz kişi ama biz antidemokratiz ona göre çünkü demokrat olduğumuz için antidemokrat olduğumuzu ifade ediyor Sayın Paylan. Eğer böyle bir ifade kullanmamışsa burada söylesin, biz antidemokratik bir yaklaşım sergiliyormuşuz burada, Sayın Paylan böyle bir ifade de kullanmış.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Taraflı” dedim.

BAŞKAN – Bugün gidip sayın Komisyon üyelerine, hem de kendi partili arkadaşlarınıza sordum “Ben burada acaba antidemokratik bir yaklaşım mı sergiliyorum?” diye, sizin kendi milletvekillerinin böyle bir yaklaşım içerisinde olmadığını ifade etti. Ama siz maalesef, bu tür ifadeleri kullanmaktan hiç çekinmiyorsunuz.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ama çabuk sinirlendiğinizi de söyledik.

BAŞKAN – Onu da söylediniz.

Yine, takdir yüce heyetindir ama bu iyi niyetimizi lütfen suistimal etmeyiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İnsanlar burada yaftalanıyor Sayın Başkan, insanlar yaftalanıyor. Yani mahkeme kararı olmadan herkes masumdur.

BAŞKAN – Sayın Paylan, söz hakkınız olmamasına rağmen ben size söz verdim, iyi niyetimi lütfen suistimal etmeyiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne demek söz hakkım yok ya! Son söz vekilindir.

BAŞKAN – Ben verdim, Sayın Kuşoğlu’na verdim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İkinci söz senin değil ki.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sizden başka vekil yok mu burada?

BAŞKAN – İyi niyetimi suistimal etmeyin lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tekrar ediyorum: İyi niyetimi suistimal etmeyin.

Değerli milletvekilleri, 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi ile Sayıştay raporlarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi’nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçenin ve kesin hesabın 1’inci ve 2’nci maddelerini okutuyorum:

2020 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.082.021.197.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 82.423.174.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 7.623.700.000 Türk lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 941.944.001.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 12.464.193.000 Türk lirası öz gelir, 71.162.721.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 83.626.914.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 7.488.375.000 Türk lirası öz gelir, 135.325.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 7.623.700.000 Türk lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 138.350.000 Türk lirası olarak tahmin edilmiştir.

2018 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TASARISI

Gider bütçesi

MADDE 1- (1) 23/12/2017 tarihli ve 7066 sayılı 2018Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 751.299.665.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 88.528.812.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 4.673.105.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2018 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 804.974.429.380,54 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 120.749.318.165,28 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 4.645.284.260,10 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2018 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 830.809.400.604,89 Türk Lirasıdır.

Gelir bütçesi

MADDE 2- (1) 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 684.402.835.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 10.870.759.000 Türk Lirası öz gelir, 78.630.932.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 89.501.691.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 4.608.757.000 Türk Lirası öz gelir, 64.348.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 4.673.105.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) 2018 yılı merkezi yönetim kesin hesap gelir cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 732.401.404.318,31 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 28.854.010.616,57 Türk Lirası öz gelir, 95.040.150.151,69 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 118.899.160.768,26 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 5.173.094.511,86 Türk Lirası öz gelir, 51.517.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 5.224.611.511 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2017 yılı merkezi yönetim net bütçe geliri 757.996.434.479,24 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; her birinize sorularınız, görüşleriniz ve eleştirileriniz için çok teşekkür ediyorum.

Yine, Cumhurbaşkan Yardımcımıza çok teşekkür ediyoruz.

Strateji ve Bütçe Başkanımıza, Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın çok değerli bürokratlarına, değerli elemanlarına, teknik personeline çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcımız da sabah saat ondan beri bizimle birlikte, kendisine de huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum.

Programımızda bulunan kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 7 Kasım 2019 Perşembe günü saat 11.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.59

